

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

เรื่อง

การวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อ
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน
ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

โดย ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา และคณะ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สนับสนุนโดยแผนงานภาคีวิชาการสารเสพติด (ภวส.)

กรกฎาคม 2559

รายชื่อคณະนักวิจัย

ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา	หัวหน้าโครงการวิจัย
ดร.อรอุมา เจริญสุข	นักวิจัยร่วม
ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์	นักวิจัยร่วม
ดร.กัมปนาท บริบูรณ์	นักวิจัยร่วม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนฯ และศึกษาอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนและข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) งานวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ งานวิจัยระยะที่หนึ่ง เป็นการสร้างและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้าน อพป. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ เป็นผู้ที่มีส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. จำนวน 130 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่หมู่บ้าน อพป. จำนวน 2,489 คน จาก 18 จังหวัด รวม 4 ภูมิภาค เลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating scale) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติบรรยาย และสถิติอ้างอิง ได้แก่ *t-test Independent, One-way ANOVA* และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling (SEM) งานวิจัยระยะที่สอง เป็นการศึกษาอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนฯ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research) เพื่อศึกษาอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในทศวรรษหน้า ด้วยเทคนิควิธี EFR (Ethnographic Futures Research) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา การศึกษา สาธารณสุข เป็นผู้ที่มีส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. งานวิจัยระยะที่สาม เป็นการศึกษาข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 12 คน และจากกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน ประกอบไปด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้าน อพป. ทั้งทางด้านจิตวิทยา การศึกษา สาธารณสุข และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

**1. ผลการศึกษาสภาพการณ์ของปัญหาสารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
ของเด็กและเยาวชนในภาพรวม**

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ในภาพรวม พบว่า ในพื้นที่หมู่บ้าน อพป. **สถานการณ์การใช้สารเสพติด** ของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น สัดส่วนของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารเสพติดยังมีมากกว่ากลุ่มที่ติดสารเสพติด โดยกลุ่มที่ติดสารเสพติดเป็นเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน ส่วนใหญ่ออกกลางคัน ในประเด็น **ความรู้เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด** พบว่า เด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดจากหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่เข้ามาจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องสารเสพติดในส่วนของ **โอกาสในการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด** พบว่า เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านสามารถเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติดได้ง่าย ทั้งจากเพื่อนและรุ่นพี่ที่แนะนำให้รู้จักกับผู้ขายสารเสพติดที่มีช่องทางการจำหน่ายหลากหลาย รวมถึงการที่หมู่บ้านอยู่บริเวณชายแดนซึ่งเป็นแนวต่อการซื้อขายสารเสพติด หรือเป็นเส้นทางผ่านของการขนย้ายทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายขึ้น **โดยประเภทของสารเสพติดและช่องทางการมาของสารเสพติด** พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ ติดยาบ้า รองลงมาคือ สุรา บุหรี่ กัญชา กาว และฝิ่น ตามลำดับ ยกเว้นพื้นที่หมู่บ้าน อพป. ภาคใต้ที่ติดน้ำกระท่อมมากที่สุด โดยสุรา บุหรี่ และกาวนั้นสามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าและตลาดในหมู่บ้านและชุมชน ส่วนยาบ้ามีผู้ค้าที่เป็นรุ่นพี่หรือเพื่อน หรือแรงงานต่างด้าว แอบลักลอบนำเข้ามาขายในหมู่บ้านและชุมชน และกัญชานั้นมีการนำเข้ามาปลูกในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชน รวมถึงหมู่บ้านอาสาพัฒนาตนเองและป้องกันตนเองอยู่ในเขตชายแดน ทำให้สามารถเข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย

สาเหตุของปัญหาการติดสารเสพติด กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษา เป็นเด็กออกกลางคัน เรียนไม่จบ จะมีปัญหาการติดสารเสพติดมาก ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีปัญหาความรุนแรงปัญหาในครอบครัว หรือได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ครอบครัวไม่มีเวลาอบรม ทำให้เด็กและเยาวชนคิดหาทางออกโดยการใช้สารเสพติด ซึ่งอาจจะมาจากการชักจูงของกลุ่มเพื่อน ทำให้อยากรู้อยากลองในการใช้สารเสพติด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม โดยประเด็นของ **ปัจจัยสภาพครอบครัว** พบว่า ผู้ปกครองบางส่วนไม่มีเวลาให้บุตรหลาน เพราะต้องออกไปทำงานเลี้ยงชีพ ซึ่งบางส่วนไปทำงานนอกหมู่บ้านหรือตามเมืองใหญ่ และให้ปู่ย่าตายายเลี้ยงดูหลานแทน การอบรมเลี้ยงดูส่วนใหญ่จึงเป็นแบบตามใจ บางครอบครัวมีการใช้ **ความรุนแรงในครอบครัว** มีการทะเลาะตบตีจึงส่งผลต่อสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน เด็กเกิดความคับข้องใจ มีความเครียด ขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัวไม่มีความสุข มีพฤติกรรมก้าวร้าว

ทำตัวแปลกแยกจากครอบครัว ทำให้เด็กและเยาวชนหันไปปรึกษาหารือกับเพื่อนหรือบุคคลที่ตนเองไว้ใจ ติดเพื่อน และถูกชักจูงไปสู่การใช้สารเสพติดได้ง่ายนอกจากนี้*การเป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติดในครอบครัว* พบว่า บางครอบครัวมีการใช้สารเสพติด เช่น สูบบุหรี่ดื่มสุรา ดื่มน้ำใบกระท่อมเป็นประจำ ทำให้เด็กและเยาวชนเห็นว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องปกติ ที่มีคนทำกัน จึงเกิดค่านิยมที่ผิด อยากรู้ อยากลองเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดขึ้น

ปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน พบว่า เพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อเด็กและเยาวชน เป็นแบบอย่าง เป็นสังคมที่ปรึกษาพูดคุย ด้วยความสำคัญของกลุ่มเพื่อนนี้ ถ้าเด็กและเยาวชนได้เห็นเพื่อนใช้สารเสพติด เขาจะมีความอยากรู้ อยากลองในการใช้สารเสพติด โดยมีความเชื่อว่าการใช้สารเสพติดทำให้เท่และเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน เชื่อว่าการใช้สารเสพติดเพียงครั้งเดียวไม่สามารถติดสารเสพติดได้ จึงทำให้เด็กและเยาวชนบางกลุ่มมีการเลียนแบบพฤติกรรมการใช้สารเสพติด เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน

ปัจจัยเสี่ยง พบว่า *การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด* ทำได้ง่าย เพราะสภาพบางหมู่บ้านฯ เป็นพื้นที่เสี่ยงและเป็นเส้นทางลำเลียงสารเสพติด หรือมีแรงงานต่างด้าวเข้าออกหมู่บ้านได้ง่ายเด็กและเยาวชนจึงมีโอกาสที่จะเข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายขึ้น ในส่วนของ*การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด* จะเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมาก เนื่องจากเด็กและเยาวชนยึดเพื่อนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินชีวิต ถ้าเพื่อนใช้สารเสพติดเป็นประจำ ทำให้เด็กและเยาวชนคิดว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อเพื่อนชักจูงใจให้เด็กและเยาวชนใช้สารเสพติด ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความอยากรู้ อยากลอง โดยไม่คำนึงถึง ผลเสียที่ตามมา ก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบการใช้สารเสพติด **ส่วนปัจจัยภูมิคุ้มกัน** พบว่า *การเห็นคุณค่าในตนเอง* จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีความคิดเชิงบวกในการดำเนินชีวิต มีความเข้าใจในจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง มีการเห็นคุณค่าในชีวิตของตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าของชีวิต*นอกจากนั้นยังต้องมีการควบคุมตนเอง*ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีสติตระหนักรู้ถึงตนเองว่าสิ่งใดควรทำหรือสิ่งใดไม่ควรทำส่งผลให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตนไปตามกฎระเบียบของสังคม มีความควบคุมยับยั้งชั่งใจตนเองไม่หลงเชื่อกลุ่มคนที่ใช้สารเสพติดโดยมี*ทักษะชีวิต*ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีการหลักการดำเนินชีวิตของตนเอง มีความสามารถในการเอาตัวรอดในสังคม รู้จักปฏิเสธการใช้สารเสพติดจากเพื่อนได้ มีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติด รวมถึงเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในการใช้สารเสพติดมากขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ

ใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนฯ จำแนกตาม ภูมิภาค พบว่า

1. ปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จำแนกตามภูมิภาค เด็กและเยาวชนในแต่ละภูมิภาค มีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจตคติต่อการใช้สารเสพติด ในแต่ละภูมิภาค มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติดไม่แตกต่างกัน 2. ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จำแนกตามภูมิภาค เด็กและเยาวชนในแต่ละภูมิภาค มีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด ในแต่ละภูมิภาคมีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดไม่แตกต่างกัน 3. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จำแนกตามภูมิภาค เด็กและเยาวชนในแต่ละภูมิภาคมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=15.71$ df=10 p=.10 GFI=1.00 AGFI=0.99 CFI=1.00 RMSEA=0.01 SRMR=0.01) โดยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) คือ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว ปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยภูมิคุ้มกัน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.45 0.23 0.21 ตามลำดับ

4. ผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอพป. ที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้านฯ

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ประเด็นของผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้านฯ ในภาพรวม พบว่า เด็กและเยาวชนไม่สนใจเรียน หนีเรียน มีการลาออกกลางคัน ทำให้ออกนอกระบบการศึกษา มีเวลาว่างเพราะไม่ได้เรียน ไม่ได้ทำงาน เกิดการมั่วสุมในกลุ่มเพื่อนที่ติดสารเสพติด ลองสารเสพติดและติดสารเสพติดเหมือนกลุ่มเพื่อน สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชุมชนสังคม ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาการติดสารเสพติด สรุปได้ ดังนี้ มิติสุขภาพ สุขภาพร่างกายและจิตใจของเยาวชน

ที่ติดสารเสพติดจะเสื่อมโทรม ร่างกายไม่สมบูรณ์แข็งแรง ขาดสติยังคิด อาจทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายได้ ครอบครัวมีความทุกข์ใจ มีการทะเลาะ จนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว มิติความปลอดภัยของคนในชุมชนเกิดปัญหาอาชญากรรม มีการลักขโมยเพื่อนำเงินที่ได้ไปซื้อสารเสพติด สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้านตอนเมา มั่วสุมในการกระทำความผิด ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน มิติของคุณภาพคนในการพัฒนาหมู่บ้าน ขาดกำลังคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ ทั้งทางด้านความรู้ความสามารถในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน ส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

5. อนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในทศวรรษหน้า

- ผลการศึกษาภาพอนาคตของปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษหน้า พบว่า อีก 10 ปี ข้างหน้า ปัจจัยเสี่ยงในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด ลักษณะการเลี้ยงดู ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อฯ และระบบการศึกษา จะเป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติด

- ผลการศึกษาภาพอนาคตของปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษหน้า พบว่า อีก 10 ปี ข้างหน้า ปัจจัยภูมิคุ้มกันในเรื่องความสามารถคิดบริหารจัดการตน การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ การคิดขั้นสูง และทักษะการปกป้องตนเอง จะเป็นปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป.

6. ข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

แนวทางป้องกันปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป.

1. **สถาบันครอบครัว**ต้องให้ความสำคัญและดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนอบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนให้รู้ในสิ่งที่ถูกและผิด ภายในครอบครัวควรมีการพูดคุยยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เนื่องด้วย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือสถาบันครอบครัว ถือเป็นสถาบันสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาคน เพราะมีความผูกพันใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุด ดังนั้น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ควรดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวอย่างอบอุ่นใกล้ชิด ด้วยความรักความเมตตา พยายามปลูกฝัง ให้คำปรึกษา ให้ความรู้หรือชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต ควรเข้าใจสมาชิกในครอบครัวถึงความต้องการที่แตกต่างกัน เปิดโอกาสให้สมาชิกที่เป็นเด็ก เยาวชน หรือวัยรุ่น ได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและความสามารถในทางที่ถูกต้อง โดยที่ไม่ผิดกฎหมายและศีลธรรม สอดส่องและตักเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนได้มีการเรียนรู้จากครอบครัว ก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง

ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีความตระหนักรู้และมีความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้เด็กและเยาวชนรู้ว่า สิ่งไหนควรทำหรือไม่ควรทำ ซึ่งจะนำไปสู่เด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพ ห่างไกลจากอบายมุขและ สารเสพติด โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนตามกำลังความสามารถ ฝึกฝนให้สมาชิกมีบทบาทหน้าที่ หรือมีส่วนร่วมในการดูแลและช่วยเหลือครอบครัว เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรับผิดชอบและความมีวินัย ในตนเอง ทั้งนี้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างบรรยากาศให้เกิดความรัก และความผูกพันกันในครอบครัว

2. **สถาบันการศึกษา** โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม โครงการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจใน เรื่องคุณและโทษของการใช้สารเสพติดโดยการให้ความรู้ความเข้าใจสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับ คุณและโทษของสารเสพติดมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น การอบรมคุณธรรมจริยธรรม การเล่นดนตรี การเล่นเกม เป็นต้น เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองให้ ห่างไกลจากสารเสพติด มีการปลูกฝังเด็กและเยาวชนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่มีความยั่งยืน เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สารเสพติดนั้น จะรู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรทำ รวมถึงป้องกันไม่让孩子หนีเรียนเพื่อลดความเสี่ยงของ พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และควรมีการกำหนดเป็นนโยบายหนึ่งในโรงเรียนเพื่อนำมาสู่การหาแนวทาง ปฏิบัติร่วมกัน

3. **สังคมชุมชน** เป็นสถาบันที่มีส่วนสำคัญในการช่วยดูแลสอดส่องความเรียบร้อยของสมาชิก ในชุมชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลหรือลดความเสี่ยงที่จะเกี่ยวข้องกับสารเสพติดได้ เช่นกัน ดังนั้น ควรรวมกลุ่มกันสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งอันประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน กำหนดบทบาทหน้าที่ให้แต่ละฝ่ายตามความเหมาะสม ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงาน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการสอดส่องดูแลสมาชิกในชุมชน สังเกตพฤติกรรมคนแปลกหน้าหรือ แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในหมู่บ้านหรือชุมชน ร่วมกับพัฒนาพื้นที่ในชุมชนให้มีความปลอดภัย โปร่ง ลดพื้นที่เสี่ยงต่อการมั่วสุม มีการจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ภายในชุมชนมุ่งเน้นการให้ความรู้ เกี่ยวกับโทษและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากสารเสพติดมีการจัดกิจกรรม โครงการ ให้แก่เด็กและ เยาวชน เช่น การอบรมหรือการสัมมนาเพื่อสร้างภูมิป้องกันในการใช้สารเสพติด การเล่นเกม การเล่นเกม การจัดค่ายสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อแม่ลูกเพื่อสร้างความรักและความผูกพันกันใน ครอบครัว การจัดประกวดความสามารถของเด็กและเยาวชน การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสาธารณะ เพื่อสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองและเพิ่มพูนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติด รวมถึงการพา เด็กและเยาวชนไปศึกษาสภาพจริงเกี่ยวกับโทษของการใช้สารเสพติด โดยการพาไปดูนักโทษคดี สารเสพติดและสถานที่บำบัดสารเสพติด เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดความกลัว และไม่ปฏิบัติตนเป็น

เยี่ยมเยียน หรือ การรวมกลุ่มทำกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสร้างความเข้มแข็งในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมทำใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเสริมแรงทางบวก ให้แก่เด็กและเยาวชนที่ประพฤติตนดีหรือกลับตัวได้ ส่งเสริมให้เข้าร่วมเป็นแกนนำกลุ่มทำกิจกรรมเชิงสาธารณประโยชน์ในชุมชน

4. **หน่วยงานภาครัฐ** หน่วยงานภาครัฐถือเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ของโรงเรียน สังคมและชุมชนเป็นไปได้อย่างราบรื่น ควรให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคุณและโทษของสารเสพติด มีการรณรงค์การป้องกันการใช้สารเสพติดอย่างจริงจัง ควรมีจัดนโยบายในการป้องกันปัญหาและปราบปรามสารเสพติดอย่างจริงจัง รวมถึงมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและการกำหนดโทษของผู้ซื้อและผู้ขายสารเสพติดให้มีความชัดเจนและรุนแรง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการซื้อขายสารเสพติด

5. **กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.)** หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ควรมีรูปแบบ โครงการ หรือกิจกรรมลักษณะการป้องกันการใช้สารเสพติดในเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม และควรเป็นโครงการที่มีความร่วมมือร่วมกับชุมชนหรือโรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการแก้ปัญหาและการพัฒนาหมู่บ้าน เด็กและเยาวชนจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเห็นโทษของสารเสพติดอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้เกิดอาชีพและการเห็นคุณค่าในตนเอง และควรมีโครงการในการให้โอกาสสำหรับเด็กและเยาวชนที่สามารถเลิกใช้สารเสพติด เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสได้ปรับปรุงตนเอง ได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้ดังเดิม รวมถึงการสร้างทัศนคติใหม่ให้เด็กและเยาวชนที่ใช้สารเสพติดได้เห็นคุณค่าในตนเอง ด้วยการจัดอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้แก่เด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติด

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ปัจจัยภูมิคุ้มกันฯ	43
ปัจจัยเสียงฯ	55
ปัจจัยทางด้านครอบครัว	68
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด	79
การทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	86
กรอบแนวคิดงานวิจัย	90
3 การดำเนินการวิจัย	94
งานวิจัยระยะที่ 1 : การสร้างและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสียงและปัจจัยภูมิคุ้มกัน ที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและ ป้องกันตนเอง (อพป.)	94
งานวิจัยระยะที่ 2 : การศึกษาอนาคตภาพของปัจจัยเสียงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรม การใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่ อพป. ในทศวรรษหน้า	104
งานวิจัยระยะที่ 3 : ข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและ เยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง(อพป.)	105

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	107
สัญลักษณ์และตัวอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	107
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	110
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ภาพรวมและจำแนกตามภูมิภาค	111
ตอนที่ 2.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดภาพรวม	111
ตอนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ	114
ตอนที่ 2.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง	120
ตอนที่ 2.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	127
ตอนที่ 2.5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคใต้	134
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของสภาพแวดล้อมทางครอบครัวปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน	142
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาพรวม	150
ตอนที่ 5 ผลการศึกษาสภาพการณ์ของปัญหาสารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาพรวมและจำแนกตามภูมิภาค	172
ตอนที่ 6 ผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอพป. ที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้านฯ	202
ตอนที่ 7 อนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในทศวรรษหน้าในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)	209
ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน	214

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	218
สรุปผลการวิจัย	218
อภิปรายผลการวิจัย	232
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	238
บรรณานุกรม	240

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 กรอบการดำเนินงานวิจัย	5
2 สรุปรงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ	11
3 ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมเสี่ยงการใช้สารเสพติดที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรม การป้องกันการติดสารเสพติดฯ (ศึกษากับกลุ่มคนที่ไม่ติดสารเสพติด)	40
4 ปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรม การติดสารเสพติดฯ (ศึกษากับกลุ่มคนติดสารเสพติดฯ)	41
5 จำนวนกลุ่มเป้าหมาย จำแนกตามภูมิภาค	95
6 ดัชนีที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลฯ	103
7 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	110
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัจจัยเสี่ยง จำแนกตามภูมิภาค	111
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัจจัยภูมิคุ้มกัน จำแนกตามภูมิภาค	112
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ใช้สารเสพติด จำแนกตามภูมิภาค	113
11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามเพศ	114
12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามเพศ	114
13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามเพศ	115
14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพ การศึกษา	115
15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพ การศึกษา	116
16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา	116
17 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษา ปัจจุบัน	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน	117
19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน	118
20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	118
21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	119
22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	120
23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามเพศ	120
24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามเพศ	121
25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามเพศ	121
26 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพการศึกษา	122
27 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพการศึกษา	122
28 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพการศึกษา	123
29 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน	123
30 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน	124
31 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน	125

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
32 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	125
33 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	126
34 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	127
35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามเพศ	127
36 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามเพศ	128
37 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามเพศ	128
38 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา	129
39 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา	129
40 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา	130
41 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน	130
42 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน	131
43 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน	132
44 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	132

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
45 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	133
46 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	134
47 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามเพศ	134
48 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามเพศ	135
49 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามเพศ	135
50 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา	136
51 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพ การศึกษา	136
52 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา	137
53 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามระดับการศึกษา ปัจจุบัน	137
54 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามระดับการศึกษา ปัจจุบัน	138
55 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน	139
56 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพทาง ครอบครัว	140
57 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพทาง ครอบครัว	141
58 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนก ตามสถานภาพทางครอบครัว	141

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
59 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมทางครอบครัว	142
60 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัว	142
61 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยเสี่ยง	144
62 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดของปัจจัยเสี่ยง	145
63 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยภูมิคุ้มกัน	146
64 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกัน	147
65 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด	148
66 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด	149
67 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)	151
68 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)	152
69 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)	155
70 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)	156
71 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคกลางในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)	159
72 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคกลางในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)	160

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
73 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของ ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)	163
74 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อ การใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและ ป้องกันตนเอง (อพป.)	164
75 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของ ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาคใต้ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)	168
76 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อ การใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคใต้ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง	169

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน	88
2 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ปัจจัยภายในบุคคลและสภาพแวดล้อมฯ	89
3 กรอบแนวคิดการวิจัย	92
4 โมเดลเชิงสมมติฐานฯ	93
5 โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัว	143
6 โมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยง	146
7 โมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกัน	148
8 โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงฯ	150
9 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงฯ ภาพรวม	154
10 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงฯ ภาคเหนือ	158
11 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงฯ ภาคกลาง	162
12 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	167
13 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงฯ ภาคใต้	171
14 ปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษหน้า	210
15 ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษหน้า	213

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

จากรายงานสถานการณ์ยาเสพติดโลก ค.ศ. 2014 ของ UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) ในภาพรวมมีการขยายตัวของการผลิตเมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) ซึ่งเป็นสารเคมีที่ผสมในยาบ้าในอเมริกาเหนือ และมีการใช้อย่างมากในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขณะที่เฮโรอีนยังคงเป็นปัญหาหลักในหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่เริ่มมีระดับการจับกุมคงที่ใน พ.ศ. 2555-2556 สำหรับการแพร่ระบาดของการใช้ยาเสพติดประเทศไทยยังคงมีสัดส่วนสูงทั้งในกลุ่มผู้ค้าและผู้เสพ ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ เช่น การมีค่านิยมที่พึงเพื่อรักความสะดวกสบาย การอยู่ในครอบครัวที่มีการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่มีอายุ 15-19 ปีและอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่พบแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทั้งที่อยู่นอกระบบการศึกษาและในระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จากสภาพปัญหา ยาเสพติดที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเด็กและเยาวชน และจากสาระสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้านสังคม หนึ่งในข้อเสนอแนะในการปฏิรูปมีอยู่ว่า ควรมีการเพิ่มกลไกในการป้องกันการติดยาเสพติด และควรมีแนวทางในการป้องกันเยาวชนเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. 2557)

พฤติกรรมเสี่ยงเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการหรือความผาสุกวัยรุ่น เป็นพฤติกรรมที่ขัดขวางต่อพัฒนาการหรือความสำเร็จของวัยรุ่น ซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงนี้ทำให้เกิดผลกระทบทางลบต่อวัยรุ่น อาทิ การชกต่อย อาจส่งผลให้วัยรุ่นได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย การติดยาเสพติด ทำให้เกิดผลกระทบทางลบทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยพฤติกรรมการใช้สารเสพติดจะอยู่ในกลุ่มของพฤติกรรมที่มีผลกระทบทันทีและผลกระทบที่ยาวนานสำหรับวัยรุ่น การดื่มสุรา การใช้สารเสพติดซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับอุบัติเหตุทางรถยนต์ การทำร้ายร่างกาย ปัญหาสัมพันธภาพและปัญหาปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมทั้งเกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วยของวัยรุ่น (Gusman; & Pohkmeier. 2014) เห็นได้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีผลกระทบสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น เป็นการกระทำที่อาจนำไปสู่โอกาสที่เกี่ยวข้องกับการลองหรือการใช้สารเสพติด เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา หรือการอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ใช้สารเสพติด เป็นต้น และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้หรือการป้องกันการยาเสพติด สรุปเบื้องต้นได้ว่า ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีผลต่อการใช้สารเสพติด แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ *กลุ่มตัวแปรทางการรู้คิด* ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ความตระหนักถึงโทษของยาเสพติด ความตระหนักในปัญหา ยาเสพติด ทักษะชีวิต

กลุ่มตัวแปรทางจิต ที่สำคัญได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง เจตคติต่อการใช้สารเสพติด ความตั้งใจในการใช้ยาเสพติด การควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน กลุ่มตัวแปรสภาพแวดล้อม ได้แก่ แบบอย่างของเพื่อนที่ติดสารเสพติด สัมพันธภาพภายในครอบครัว ความขัดแย้งในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้สารเสพติด การสนับสนุนทางสังคม สภาพแวดล้อมทางสังคม (วีรวรรณ สุธีร์ไกรลาศ. 2536; นันทา ชัยพิชิตพันธ์. 2541; กนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล. 2545; วรพจน์ สมานมิตร. 2546; พรภักดิ์ พานพิศ. 2552; ศุภร ชินะเกตุ. 2553; ชัญชนา ทุนอินทร์. 2554; ทศนากร หลั่งน้ำทิพย์. 2554; กัลยาณี ปุณจันทร์. 2556; นิตยา หยองเอ่น. 2556)

หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ชนบท ก่อตั้งขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ภัยคุกคามและปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน ซึ่งเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนตามแนวชายแดนตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติกำหนด ได้แก่ การแพร่ระบาดของยาเสพติด, การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย, การลักลอบซื้อขายสินค้าหนีภาษี, โรคระบาด, แรงงานผิดกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวทั้งหมดจะส่งผลกระทบต่อภาพรวมต่อประชาชนชาวไทยตามแนวชายแดนและในเขตพื้นที่ชนบท รัฐบาลจึงได้กำหนดให้โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) แห่งชาติ เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาและป้องกันตนเองในระดับหมู่บ้านโดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วม รวมกำลังกันต่อต้านภัยคุกคามและปัญหาด้านความมั่นคง เพื่อเป็นเกราะป้องกันภัยให้กับประเทศและกำหนดให้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน โดยโครงการ อพป. แห่งชาติ กำเนิดปี พ.ศ.2518 โดยมี พ.ร.บ.หมู่บ้านอาสาพัฒนา พ.ศ.2518 เป็นกฎหมายรองรับ (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 18/2518 ลง 23 ม.ค.18 ให้โครงการ อพป. เป็นโครงการระดับชาติและถือเป็นโครงการเร่งด่วนสูงสุด) ต่อมาได้ยกเลิก พ.ร.บ.หมู่บ้านอาสาพัฒนา พ.ศ. 2518 และได้ประกาศใช้ พ.ร.บ. จัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ.2522 แทน และมีผลบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันมีหมู่บ้าน อพป. ที่จัดตั้งขึ้นทั่วประเทศจำนวนร่วมสองหมื่นหมู่บ้าน แบ่งหน้าที่การดำเนินงานและรับผิดชอบโดย กอ.รมน. ทั้ง 4 ภาค เพื่อปฏิบัติการกิจในการวางแผนอำนวยการประสานงานและกำกับดูแลเกี่ยวกับการดำเนินตามโครงการ อพป. ให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดตั้งโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือชุด ชพส. เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันปัญหาการติดยาเสพติด การแพร่ระบาดของยาเสพติด และสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการรายงานด้านการข่าวของยาเสพติดแม้ว่าจะมีมาตรการดำเนินงานรวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับกับป้องกันปัญหายาเสพติดไว้อย่างชัดเจนตลอดช่วงระยะเวลาของการก่อตั้งหมู่บ้าน อพป. แต่จากการรายงานสรุปสถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคงด้านปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประจำเดือนเมษายน 2557 (ออนไลน์) พบว่า ภาพรวมสถานการณ์ยาเสพติด มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดเพิ่มมากขึ้น โดยมีสถิติการจับกุมเพิ่มมากขึ้นและปริมาณของตัวยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ พื้นที่ ที่ต้องเฝ้าระวังมากที่สุด คือ พื้นที่ในจังหวัดเลย โดยเฉพาะพื้นที่

แนวตะเข็บชายแดนที่ยังคงมีการจับกุมคดียาเสพติด และมีของกลาง อาทิ ยาบ้า กัญชาอัดแท่ง ไอซ์ ที่ถูกจับกุมได้จำนวนมาก หมู่บ้านที่จัดอยู่ในกลุ่มสีแดงหรือมีความรุนแรงของปัญหามีถึง 17 หมู่บ้าน กลุ่มสีเหลืองหรือปัญหาปานกลางมีจำนวน 43 หมู่บ้าน มีผลการจับกุมทุกข้อหาเกี่ยวกับยาเสพติด ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2556 ถึง มีนาคม 2557 รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,714 ราย ในขณะที่ผลการสรุปสถานการณ์ด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดลำปาง ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2553 ถึง กรกฎาคม 2554 (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดลำปาง, ออนไลน์) พบว่า ปัญหายาเสพติดถูกจัดเป็นปัญหาสำคัญอันดับที่ 1 มีการจับกุมรวม 1,684 ราย มีผู้ต้องการ 1,779 คน และของกลางที่จับกุมได้ เฉพาะยาบ้ามีจำนวนมากถึง 1,432,599.60 เม็ด

จากสภาพปัญหาและการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ได้กำหนดยุทธศาสตร์สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2555 – 2559 และกำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นหนึ่งในสิบเอ็ดสถานการณ์เฉพาะ ที่จัดเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่มีความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยภายนอกประเทศและปัจจัยภายในประเทศมากขึ้น แม้ว่าภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง แต่ด้วยข้อจำกัดของปัจจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องหลายประการ อาทิ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทำให้ยาเสพติดยังคงมีการขยายตัวมากขึ้นส่งผลต่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม เห็นได้จากผลการจับกุมและปริมาณของกลางที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เชื่อได้ว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดจะมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร. มปป.)

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงสภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) โดยการวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนฯ และเป็นการศึกษาอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า และสร้างข้อเสนอเชิงแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรม การใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะก่อให้เกิดคุณค่าทั้งทางด้านองค์ความรู้และด้านการนำไปใช้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้อรรถความรู้ที่เกี่ยวกับปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาพอนาคตของปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า และนำเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนไปใช้เพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนไทยในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)
2. เพื่อศึกษาอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า
3. เพื่อสร้างข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน และเป็นการศึกษาอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน และข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะก่อให้เกิดคุณค่าทั้งทางด้านองค์ความรู้และด้านการนำไปใช้ ดังนี้

1. **ด้านองค์ความรู้** ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ได้ภาพอนาคตของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า และได้ข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

2. **ด้านการนำไปใช้** หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้อ้องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ภาพอนาคตของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า และนำข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ไปใช้เพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนไทยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีขอบเขตของการวิจัย ซึ่งแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประเด็นที่ศึกษา แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 1
 กรอบการดำเนินงานวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อสร้างและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)	-วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยเสี่ยงปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาพ จำแนกตามตัวแปร เพศ ภูมิภาค ระดับชั้นสถานภาพบิดามารดา -โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน	<u>แหล่งข้อมูลเอกสาร</u> เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน <u>แหล่งข้อมูลบุคคล</u> <u>กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์</u> ผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้าน อพป. จำนวน 130 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองของเด็ก สาธารณสุข ผู้แทนจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) เป็นต้น <u>กลุ่มผู้ตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม</u> เด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ชนบท(หมู่บ้านอพป.) ทั้ง 4 ภูมิภาค จาก 15 จังหวัด จำนวน 2,489 คน	<u>ข้อมูลจากเอกสาร</u> - สืบค้น รวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสารงานวิจัยบทความวิชาการ รายงานประจำปี บทความหนังสือ ฯลฯ <u>ข้อมูลจากบุคคล</u> - สัมภาษณ์ - สอบถาม	-วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร,สัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) -วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งได้ดังนี้ 1.วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยเสี่ยงปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน จำแนกตามตัวแปร เพศ ภูมิภาค ระดับชั้น สถานภาพบิดามารดา ด้วยสถิติ t-test Independent และ One-Way ANOVA

วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
				3.วิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ Structural Equation Modeling (SEM)
2. เพื่อศึกษาอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า	อนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า	<u>แหล่งข้อมูลบุคคล</u> ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน จิตวิทยา การศึกษา สาธารณสุข การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านฯ และมีประสบการณ์การทำงานในพื้นที่มากกว่า 5 ปี จำนวน 13 คน	<u>ข้อมูลจากบุคคล</u> - สัมภาษณ์	-เทคนิควิธี EFR (Ethnographic Futures Research)
3. เพื่อสร้างข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)	-ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง(อพป.)	-ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบจากวัตถุประสงค์การวิจัยข้างต้น ร่วมกับการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม กับผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา การศึกษา สาธารณสุข ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชุมชนบ ผู้แทนจากชุมชน/ท้องถิ่นในหมู่บ้าน อพป. ได้แก่ ผู้นำชุมชน ครูในโรงเรียน เป็นต้น	- สัมภาษณ์ - สนทนากลุ่ม	สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดนำมาสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันฯ

นิยามศัพท์

การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การรับรู้ของเด็กและเยาวชนในเรื่องของการที่ผู้ปกครองมีการออกคำสั่งวางกฎเกณฑ์ เงื่อนไข ให้เด็กปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด โดยเด็กต้องยอมรับในคำพูดของผู้ปกครองว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง มีการใช้อำนาจควบคุมโดยวิธีบังคับ และลงโทษเมื่อเด็กไม่ทำตามความคาดหวังของผู้ปกครอง

ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของเด็กและเยาวชนในเรื่องของการที่สมาชิกในครอบครัวแสดงพฤติกรรมและการกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวเขาหรือสมาชิกในครอบครัว โดยการบังคับขู่เข็ญ ใช้ความรุนแรงต่อกัน ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้รับบาดเจ็บทั้งกายและจิตใจ

การเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของเด็กและเยาวชนถึงพฤติกรรม การกระทำของบุคคลในครอบครัวต่อการใช้สารเสพติดประเภทต่างๆ ด้วยการสังเกตเห็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติด

การรับรู้ความคาดหวังของเพื่อน หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนมีความคิดในสิ่งที่เพื่อนมีการคาดการณ์เกี่ยวกับตนเอง ทำให้เขามีความพยายามในการปฏิบัติตามที่เพื่อนต้องการ

เจตคติต่อการใช้สารเสพติด หมายถึง การที่เด็กหรือเยาวชนมีความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด โทษของสารเสพติด ซึ่งสามารถแสดงออกเป็นความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดรวมทั้งมุ่งกระทำ ต่อต้านหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด

การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด หมายถึง การรับรู้ของเด็กและเยาวชนว่า เขาสามารถจะหาซื้อหรือได้สารเสพติดมาจากแหล่งใดพื้นที่ใด หรือจากบุคคลใด ทำให้เขาสามารถเข้าถึงสารเสพติดได้

การหลีกเลี่ยงปัญหา หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกินความสามารถของตนเอง ทำให้ไม่สามารถที่จะจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้เขาคิดหาทางออกด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการแยกตัวออกไปจากผู้อื่นหรือหลบเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้น

การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนมีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรม เพื่อให้ได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคนที่ใช้สารเสพติด

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนมีความเคารพตนเอง มองเห็นว่าตนเองมีค่า โดยไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกับคนอื่นว่าดีหรือเลวกว่า และไม่คิดว่าตนเองต้องดีเลิศ มีความตระหนักในข้อจำกัดของตนเองและสามารถคาดหวังว่าจะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถของเด็กและเยาวชนในการกำหนดตนเองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านความคิด อารมณ์และความรู้สึก ไม่ว่าจะเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมออกมา

ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของเด็กและเยาวชนในการใช้ความรู้ เจตคติและทักษะต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยในการสนับสนุนพฤติกรรมของบุคคลในการที่จะรับผิดชอบสำหรับการดำเนินชีวิต โดยมีการสร้างทางเลือกที่ดี และการต่อต้านความกดดันจากกลุ่มเพื่อน และจัดการกับสิ่งที่เข้ามาคุกคามชีวิต

ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนมีการรับรู้ถึงโทษของการใช้สารเสพติด การมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของโทษของสารเสพติด รวมไปถึงการป้องกันตนเองให้พ้นจากสารเสพติด

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมที่เป็นโทษหรือมีอันตรายต่อชีวิต แต่เขานั้นมีการรับรู้พฤติกรรมของตนเองเป็นไปในทางบวก มี 3 ด้านดังนี้

1. ด้านความหุนหันต่อความวิตกกังวล หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนมีแรงจูงใจที่ทำให้มีการใช้สารเสพติด เช่น ข้าพเจ้ามีความกลัวในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้ข้าพเจ้ามีความวิตกกังวลใจ เป็นต้น
2. ด้านความรู้สึกแสวงหา หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนมีความรู้สึกทางจิตใจเป็นสัญชาตญาณแห่งความตาย ทำให้เขาต้องการความตื่นเต้น ความเสี่ยงและความท้าทายในการดำเนินชีวิต
3. ด้านความหุนหันพันเล่น หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนมีอาการทางลบ และมีการตัดสินใจทำสิ่งใดอย่างรวดเร็ว โดยไม่ทันได้คิดไตร่ตรองไว้ก่อน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
 สรุปรงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภูมิคุ้มกันและปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติด
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภูมิคุ้มกัน
 - 2.1 การเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.2 การควบคุมตนเอง
 - 2.3 ทักษะชีวิต
 - 2.4 ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยง
 - 3.1 เจตคติต่อการใช้สารเสพติด
 - 3.2 การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด
 - 3.3 การหลีกเลี่ยงปัญหา
 - 3.4 การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านครอบครัว
 - 4.1 การอบรมเลี้ยงดู
 - 4.2 ความรุนแรงในครอบครัว
 - 4.3 การเป็นแบบอย่างจากครอบครัว
5. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
 ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยง
 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
 องค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
6. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior : TPB)
 ทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม (Social Cognitive Theory)
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภูมิคุ้มกันและปัจจัยเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมเสี่ยงการใช้สารเสพติด ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมป้องกันการติดสารเสพติดฯ โดยเป็นผลจากการศึกษากับกลุ่มคนที่ไม่ติดสารเสพติด พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยภูมิคุ้มกัน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต การตระหนักรู้เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด ส่วนปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดฯ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ เจตคติที่มีต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มฯ ส่วนปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเป็นแบบอย่าง การเลี้ยงดู ความรุนแรงในครอบครัว การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ซึ่งปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับเพื่อน ครอบครัว เป็นต้น รายละเอียด ดังตารางสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตาราง 2 สรุปรงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

<p>เรื่องที่ 1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการติดยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร</p> <p style="text-align: right;">วีรวรรณ สุธีร์ไกรลาศ (2536)</p>	
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อศึกษาว่าความภาคภูมิใจในตนเอง สุขภาพจิต การกล้าแสดงออกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จะสามารถทำนายทัศนคติต่อการเสพยาเสพติดได้มากน้อยเพียงใด 2. เพื่อศึกษาว่าตัวแปรภูมิหลังและชีวสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง สุขภาพจิต การกล้าแสดงออก ทัศนคติต่อการเสพยาเสพติด จะสามารถทำนายปริมาณการปฏิเสธการชักจูงเรื่องยาเสพติดจากเพื่อนได้มากน้อยเพียงใด
กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 จำนวน 600 คน
ตัวแปรต้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวแปรหลัก ประกอบด้วย ความภาคภูมิใจในตนเอง สุขภาพจิต การกล้าแสดงออกและทัศนคติต่อยาเสพติด 2. ตัวแปรรอง ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด
ตัวแปรตาม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทัศนคติต่อการเสพยาเสพติด 2. การปฏิเสธการชักจูงเรื่องยาเสพติดจากเพื่อน
ทฤษฎี	แนวคิดของบอทวิน (Botvin 1986)
เครื่องมือ	แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะภูมิหลังและชีวสังคมของนักเรียน ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด ความภาคภูมิใจในตนเอง สุขภาพจิต การกล้าแสดงออก ทัศนคติต่อการเสพยาเสพติดและการปฏิเสธการชักจูงเรื่องยาเสพติดจากเพื่อน
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)
สรุปรงานวิจัย	ความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถทำนายทัศนคติต่อการเสพยาเสพติดได้ร้อยละ 23 ส่วนทัศนคติต่อการเสพยาเสพติด ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติดและความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถทำนายการปฏิเสธการชักจูงเรื่องยาเสพติดจากเพื่อนได้ร้อยละ 41, 20 และ 15 ตามลำดับ

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 2 การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง กฤษกร เจือดี (2541)	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการใช้ยาเสพติดและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติดและความตั้งใจในการใช้ยาเสพติด
กลุ่มตัวอย่าง	เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางที่ได้รับการปล่อยตัวภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2540 ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. 2541 จำนวน 475 คน
ตัวแปรต้น	1. เจตคติต่อการใช้ยาเสพติด 2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติด
ตัวแปรตาม	ความตั้งใจในการใช้ยาเสพติด
ทฤษฎี	ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของฟิชไบน์และไอเซ็น (Fishbein; & Ajzen)
เครื่องมือ	แบบวัดจำนวน 7 ชุด ประกอบด้วย แบบวัดเจตคติต่อการใช้ยาเสพติด แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลของการใช้ยาเสพติด แบบวัดประเมินผลในการใช้ยาเสพติด แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติด แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติด แบบวัดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติด และแบบวัดความตั้งใจที่จะใช้ยาเสพติด
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)
สรุปงานวิจัย	เจตคติต่อการใช้ยาเสพติดและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติดที่มีต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้ยาเสพติดมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สามารถทำนายความตั้งใจในการใช้ยาเสพติดได้ร้อยละ 28.61

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 3 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลธัญญารักษ์</p> <p style="text-align: right;">นันทา ชัยพิชิตพันธ์ (2541)</p>	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่มีผลต่อพฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำของนักเรียนมัธยมศึกษาที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลธัญญารักษ์
กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนของรัฐหรือเอกชนที่เข้ารับรักษาในโรงพยาบาลธัญญารักษ์ จำนวน 50 คน
ตัวแปรต้น	<ol style="list-style-type: none"> ปัจจัยนำ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า ทศนคติต่อการเสพยาบ้า ความเชื่อเกี่ยวกับการเสพยาบ้า และลักษณะด้านประชากร ปัจจัยเอื้อ ประกอบด้วย ราคายาบ้า ค่าใช้จ่ายของนักเรียนที่ได้รับจากผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว แหล่งที่ซื้อ-ขายยาบ้า การได้มาของยาบ้า และลักษณะที่อยู่อาศัย ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย การมีสมาชิกในครอบครัวเสพยาบ้า การมีเพื่อนเสพยาบ้า ลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์กับครู ความสัมพันธ์กับเพื่อน กฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนในการห้ามเสพยาบ้า และกฎหมาย
ตัวแปรตาม	พฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำ ประกอบด้วย อายุที่เริ่มเสพยาบ้าซ้ำ ระยะเวลาที่เสพยาบ้าซ้ำ จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาด้วยเหตุเสพยาบ้า และผลต่างของค่าใช้จ่ายในการซื้อยาบ้าต่อเดือน
ทฤษฎี	1. แนวคิดพฤติกรรมของบลูม (Bloom) 2. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพ (Precede Framework) ของกรีนและคณะ (Green et al)
เครื่องมือ	<ol style="list-style-type: none"> แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับยาบ้า ทศนคติ ความเชื่อ และสุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาที่เสพยาบ้าซ้ำ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า ทศนคติต่อการเสพยาบ้า ความเชื่อเกี่ยวกับการเสพยาบ้า
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 3 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำซ้ำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลธัญญารักษ์</p> <p style="text-align: right;">นนทา ชัยพิชิตพันธ์ (2541)</p>	
สรุป งานวิจัย	<p>ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายพฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำได้ มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยนำ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า ทักษะคิดต่อการเสพยาบ้า ความเชื่อเกี่ยวกับการเสพยาบ้า และลักษณะด้านประชากร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำได้ร้อยละ 88.09 2. ปัจจัยเอื้อ ประกอบด้วย ราคายาบ้า ค่าใช้จ่ายของนักเรียนที่ได้รับจากผู้ปกครอง การได้มาของยาบ้า รายได้ของครอบครัว และลักษณะที่อยู่อาศัยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำได้ร้อยละ 46.01 3. ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ในครอบครัว และกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนในการห้ามเสพยาบ้า และกฎหมาย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำได้ร้อยละ 36.00

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 4 การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน กนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล (2545)	
วัตถุประสงค์	1. เพื่อค้นหาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน 2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน
กลุ่มตัวอย่าง	เด็กและเยาวชนจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง จำนวน 403 คน และนักเรียนในโรงเรียนปทุมคงคา โรงเรียนมัธยมวิทยา และโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญที่ไม่เสพยาบ้า จำนวน 391 คน
ตัวแปรต้น	1. ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย ความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว และการควบคุมดูแลของบิดามารดา 2. การคบเพื่อน
ตัวแปรตาม	การเสพยาบ้า
ทฤษฎี	1. ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem Behavior Theory) ของเจสเซอร์และคณะ (Jessor et al. : 1991) 2. ทฤษฎีโดมิโน (Domino Theory) ของเฮนริช (Heinrich. 1959)
เครื่องมือ	แบบสอบถามปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้า ประกอบด้วย ความขัดแย้งในครอบครัว การมีส่วนร่วมในครอบครัว การควบคุมดูแลของบิดามารดา และการคบเพื่อน
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression)
สรุปงานวิจัย	ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การคบเพื่อนเป็นตัวแปรอันดับแรก ความขัดแย้งในครอบครัวเป็นตัวแปรอันดับสอง ซึ่งสองปัจจัยนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนได้ร้อยละ 67.10

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพยาบ้าของนักศึกษาในวิทยาลัย สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดหนองคาย ธีระพล บุญธรรม (2546)	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าของนักเรียนอาชีวศึกษาในวิทยาลัย สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดหนองคาย
กลุ่มตัวอย่าง	นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ถึง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ปีการศึกษา 2544 สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดหนองคาย จำนวน 131 คน
ตัวแปรต้น	1. ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า 2. อิทธิพลจากเพื่อนที่เสพยาบ้า 3. ความอบอุ่นจากครอบครัว 4. มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาบ้าในสถานศึกษา 5. ความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาบ้า 6 ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง 7. ความเชื่อมั่นในการปฏิเสธการใช้ยาบ้า
ตัวแปรตาม	การเสพยาบ้า
ทฤษฎี	1. มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา 2. ทฤษฎีแรงจูงใจ 3.ทฤษฎีมนุษยนิยมของมาสโลว์และโรเจอร์ 4. ทฤษฎีการอ้างสาเหตุของไวเนอร์ (Weiner's Attribution Theory) 5. ทฤษฎีการคาดหวังคุณค่าของโควิงตัน (Covington's Self-Worth Theory)
เครื่องมือ	แบบวัดจำนวน 7 ฉบับ ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นและการเสพยาบ้า นักศึกษา แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับยาบ้า แบบวัดความอบอุ่นจากครอบครัว แบบวัดอิทธิพลจากเพื่อนที่เสพยาบ้า แบบวัดความเชื่อมั่นในการใช้ยาบ้า และแบบวัดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)
สรุปงานวิจัย	ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเสพยาบ้ามี 2 ตัวแปร ได้แก่ อิทธิพลจากเพื่อนที่เสพยาบ้าและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง โดยปัจจัยเชิงสาเหตุตัวอื่น ๆ ไม่มีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าเลย

ตาราง 2 สรุปรงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 6 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดขอนแก่น วรรณชนก จันทชุม (2547)	
วัตถุประสงค์	เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดขอนแก่น
กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนชายอายุ 12-15 ปี ที่ไม่เคยสูบบุหรี่ ซึ่งกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2546 ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 437 คน
ตัวแปรต้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. เจตคติต่อการแสดงพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ ประกอบด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำและการประเมินผลของการกระทำ (วัดทางตรงและวัดทางอ้อม) 2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ ประกอบด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (วัดทางตรงและวัดทางอ้อม) 3. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ (วัดทางตรงและวัดทางอ้อม) ประกอบด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมและการรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุม
ตัวแปรตาม	<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ 2. เจตนาในการป้องกันการสูบบุหรี่
ทฤษฎี	ทฤษฎีการกระทำตามแผนของไอเซน (Ajzen)
เครื่องมือ	แบบสอบถามข้อมูลการสูบบุหรี่ในปัจจุบันของนักเรียนและแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)
สรุปรงานวิจัย	รูปแบบความสัมพันธ์ที่สามารถอธิบายพฤติกรรมการป้องกันบุหรี่ ประกอบด้วย ตัวแปร เจตคติต่อการแสดงพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ (วัดทางตรงและวัดทางอ้อม) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (วัดทางตรง) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ (วัดทางตรงและวัดทางอ้อม) และเจตนาในการป้องกันการสูบบุหรี่ ซึ่งสามารถอธิบายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ได้

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 7 ทักษะทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดเพชรบุรี วรพจน์ สมานมิตร (2546)	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาทักษะทางสังคม 6 ด้าน ได้แก่ ทักษะการแสวงหาข้อมูล ทักษะการจัดการปัญหา ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสอนตนเอง และทักษะเพื่อการได้มาซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเพชรบุรี
กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดเพชรบุรีปีการศึกษา 2545 จำนวน 376 คน
ตัวแปรต้น	ทักษะทางสังคม 6 ด้าน ประกอบด้วย ทักษะการแสวงหาข้อมูล ทักษะการจัดการปัญหา ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสอนตนเอง และทักษะเพื่อการได้มาซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคม
ตัวแปรตาม	พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด 3 ด้าน ประกอบด้วย การหลีกเลี่ยงสารเริ่มต้น การใช้ทักษะการปฏิเสธ และการหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่เสพยาเสพติด
ทฤษฎี	ทฤษฎีทักษะทางสังคม (Social Skills) ของซิงเกและกิลคริสต์ (Schinke and Gilchrist. 1984)
เครื่องมือ	แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคมและแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)
สรุปงานวิจัย	ทักษะทางสังคมที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด คือ ทักษะการสอนตนเองและทักษะเพื่อการได้มาซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคมสามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเพชรบุรี ได้ร้อยละ 32.8

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 8 ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน: ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ศุภกานดา สุขศรีวงษ์ (2550)</p>	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ปัจจัยการคบหาสมาคมกับเพื่อน ปัจจัยความประพฤติผิดปกติ และปัจจัยความผูกพันทางสังคมที่มีต่อการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน
กลุ่มตัวอย่าง	เด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกอบรมทั้งสามแห่ง ประกอบด้วย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรูณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา และผู้ต้องขังชายที่ถูกคุมขังในทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางจำนวน 306 คน
ตัวแปรต้น	1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. ปัจจัยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3. ปัจจัยการคบหาสมาคมกับเพื่อน 4. ปัจจัยความประพฤติผิดปกติ 5. ปัจจัยความผูกพันทางสังคม
ตัวแปรตาม	การกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน
ทฤษฎี	1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์ (Piaget's Moral Development Theory) 2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต (Kohlberg's Moral Development Theory) 3. ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันของซูเทอร์แลนด์ (Sutherland) 4. ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม (Social Bond Theory) ของเฮอร์ชีย์
เครื่องมือ	แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้ 1. ปัจจัยภูมิหลังของเด็กและเยาวชน 2. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การคบหาสมาคมกับเพื่อน ปัจจัยความประพฤติผิดปกติ ปัจจัยความผูกพันทางสังคม 3. การกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์การจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis)
สรุปงานวิจัย	ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ปัจจัยการคบหาสมาคมกับเพื่อน ปัจจัยความประพฤติผิดปกติ และปัจจัยความผูกพันทางสังคมมีผลต่อการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 9 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันปัญหายาเสพติดของนักศึกษาการศึกษานอกระบบของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ</p> <p style="text-align: right;">พรภัค พานพิศ (2552)</p>	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อปริมาณพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษา กศน. อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ปัจจัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ความสัมพันธ์ในครอบครัว และเจตคติต่อยาเสพติด
กลุ่มตัวอย่าง	นักศึกษาการศึกษานอกระบบโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2544 ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จากศูนย์การเรียนชุมชนตำบลที่พบกลุ่มในสถานศึกษา อบต. และในสถานประกอบการ จำนวน 293 คน
ตัวแปรต้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด 3. ความสัมพันธ์ในครอบครัว 4. เจตคติที่มีต่อยาเสพติด
ตัวแปรตาม	พฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด ประกอบด้วย ด้านการศึกษาหาความรู้ ด้านการรู้จักการปฏิเสธยาเสพติด ด้านการรู้จักคบเพื่อน และด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
ทฤษฎี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทฤษฎีแรงจูงใจทางสังคมของเฮร์ซเบิร์ก (Herzberg's Motivation Hysiene Theory) 2. ทฤษฎีแรงจูงใจทางสังคมของมาสโลว์(Maslow's Theory of Human Motivation) 3. ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) 4. ทฤษฎีความทันสมัยด้วยการสื่อสาร (Communication Theory of Modernization) ของเลเมอร์ (Lemer)
เครื่องมือ	แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด แบบวัดความสัมพันธ์ในครอบครัว และแบบวัดเจตคติที่มีต่อยาเสพติด
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)
สรุปงานวิจัย	ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษามี 2 ปัจจัย โดยเรียงลำดับค่าน้ำหนักอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและเจตคติที่มีต่อยาเสพติด โดยปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษา คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด

ตาราง 2 สรุปรงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 10 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุราในวัยรุ่นและการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลระหว่างอายุ</p> <p style="text-align: right;">สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล (2552)</p>	
วัตถุประสงค์	เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรม การสูบบุหรี่และดื่มสุราของวัยรุ่น
กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 660 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 676 คน นิสิตนักศึกษา จำนวน 672 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,008 คน
ตัวแปรต้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. การทำหน้าที่ของครอบครัว ประกอบด้วย การแก้ปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ และการควบคุมพฤติกรรม 2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ประกอบด้วย การเรียกร้อง/ควบคุมจากพ่อแม่ และการตอบสนองของพ่อแม่
ตัวแปรตาม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การควบคุมตนเองที่ดี ประกอบด้วย ความสามารถในการคุมอารมณ์ ความสามารถในการเลื่อนปรารถนา และความสามารถในการแก้ไขปัญหา 2. การควบคุมตนเองที่ไม่ดี ประกอบด้วย ความหุนหันพลันแล่น การขาดสมาธิ จดจ่อ ขาดความอดทนอดกลั้น 3. ปัจจัยเสี่ยง ประกอบด้วย เจตคติต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ เจตคติต่อพฤติกรรม การดื่มสุรา ความเต็มใจในการข้องเกี่ยวกับพฤติกรรม และการรับรู้ความเป็น แบบอย่างของบุคคลวัยเดียวกัน 4. ปัจจัยป้องกัน ประกอบด้วย ความภาคภูมิใจในตนเอง สมรรถนะที่โรงเรียน และสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อน 5. การสูบบุหรี่และดื่มสุรา ประกอบด้วย พฤติกรรมการสูบบุหรี่และพฤติกรรม การดื่มสุรา
ทฤษฎี	ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem Behavior Theory: PBT)
เครื่องมือ	แบบวัดข้อมูลทั่วไปมาตรวัดการทำหน้าที่ของครอบครัว มาตรวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ มาตรวัดการควบคุมตนเองที่ดีมาตรวัดการควบคุมตนเองที่ไม่ดี มาตรวัดปัจจัยเสี่ยง มาตรวัดปัจจัยป้องกัน แบบวัดพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ การดื่มสุรา
สถิติที่ใช้	โมเดลเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM)

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 10 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุราในวัยรุ่นและการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลระหว่างอายุ	
สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล (2552)	
สรุปงานวิจัย	<p>1. อิทธิพลต่อพฤติกรรมดื่มสุรา/สูบบุหรี่ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสูงสุดในกลุ่มนี้ คือ ปัจจัยเสี่ยง ประกอบด้วย ตัวแปรความเต็มใจในการข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุรา ตัวแปรเจตคติต่อการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น ตัวแปรเจตคติต่อการดื่มสุราในวันรุ่น การรับรู้ความเป็นแบบอย่างของบุคคลวัยเดียวกัน ซึ่งหากนักเรียนมีปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้เพิ่มสูงขึ้น โอกาสที่จะมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุราเพิ่มขึ้นด้วย รองลงมาคือ การทำหน้าที่ของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่ การควบคุมตนเองที่ดี นั่นคือ หากนักเรียนมีครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ของครอบครัวที่สมบูรณ์ในระดับที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้พฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุราลดน้อยลง แต่ในทางกลับกันถ้าหากระดับการควบคุมตนเองที่ไม่ดีเพิ่มมากขึ้น นักเรียนก็จะมีโอกาสในการมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุราจะมีมากขึ้น</p> <p>2. อิทธิพลต่อพฤติกรรมดื่มสุรา/สูบบุหรี่ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสูงสุดในกลุ่มนี้ คือ ปัจจัยเสี่ยง ประกอบด้วย ตัวแปรความเต็มใจในการข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุรา ตัวแปรเจตคติต่อการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น ตัวแปรเจตคติต่อการดื่มสุราในวันรุ่น การรับรู้ความเป็นแบบอย่างของบุคคลวัยเดียวกัน ซึ่งหากนักเรียนมีปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้เพิ่มสูงขึ้น โอกาสที่จะมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุราเพิ่มขึ้นด้วยรองลงมา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ การควบคุมตนเองที่ดี นั่นคือ หากนักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้ปกครองแบบเอาใจใส่ในระดับที่เพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้การข้องเกี่ยวและระดับของพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุราลดลง รวมทั้งหากนักเรียนมีระดับการควบคุมตนเองที่ดี เพิ่มมากขึ้นโอกาสที่จะข้องเกี่ยวและระดับของพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุราจะลดลง ในทางกลับกันหากระดับการควบคุมตนเองที่ไม่ดี เพิ่มมากขึ้น โอกาสที่นักเรียนจะข้องเกี่ยวหรือเพิ่มพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุราจะมีมากขึ้น</p> <p>3. อิทธิพลต่อพฤติกรรมดื่มสุรา/สูบบุหรี่ในกลุ่มนิสิต/นักศึกษามหาวิทยาลัย สูงสุดในกลุ่มนี้ คือ ปัจจัยเสี่ยง ประกอบด้วย ตัวแปรความเต็มใจในการข้องเกี่ยวกับสารเสพติด เจตคติต่อการสูบบุหรี่ในวันรุ่น เจตคติต่อการดื่มสุราในวันรุ่น การรับรู้ความเป็นแบบอย่างของบุคคลวัยเดียวกัน รองลงมาคือ การควบคุมตนเองที่ดี การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และการควบคุมตนเองที่ไม่ดี ส่วนการทำหน้าที่ของครอบครัวและปัจจัยป้องกัน พบว่า ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดื่มสุราและสูบบุหรี่</p>

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 11 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี <p style="text-align: right;">ศุภร ชินะเกตุ (2553)</p>	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี
กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 374 คน
ตัวแปรต้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ สถานภาพครอบครัว สถานที่อยู่อาศัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่าใช้จ่ายรายเดือน 2. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต และการรับรู้เกี่ยวกับการติดยาเสพติด 3. ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย สัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว 4. ปัจจัยทางด้านสังคม ประกอบด้วย การรับรู้ข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับยาเสพติด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษา
ตัวแปรตาม	พฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี
ทฤษฎี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura) 2. ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation Theory) ของแม็กเคลแลนด์ (McClelland)
เครื่องมือ	แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)
สรุปงานวิจัย	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษา การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต และการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดได้ ร้อยละ 32.8

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 12 ปัจจัยเชิงสาเหตุและแนวทางป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชฎิล สมรภูมิ (2554)	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 1,008 คน
ตัวแปรต้น	1. บุคลิกภาพ 2. การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 3. การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 4. การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว 5. ตัวแบบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 6. การสนับสนุนจากเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 7. การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 8. ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 9. ความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ตัวแปรตาม	พฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ทฤษฎี	1.ทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (The Triadic Influence Theory: TTI) ของพีทราลิส, เฟรและมิลเลอร์ (Petratis; Flay; & Miller) 2. ทฤษฎีจิตวิทยาการดื่มและการติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Psychological Theories of Drinking and Alcoholism) (Kenneth; & Howard)
เครื่องมือ	1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2. แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 3. แบบสอบถามปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
สถิติที่ใช้	โมเดลเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM)
สรุปงานวิจัย	ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และตัวแบบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มี 5 ปัจจัย ได้แก่ การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผ่านความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสนับสนุนจากเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเข้าถึงแหล่งขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความคาดหวังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และความคาดหวังจากการดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 13 การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3</p> <p style="text-align: right;">ชญานา ทุนอินทร์ (2554)</p>	
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3. เพื่อวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติดโดยใช้โมเดลลิสเรล
กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 382 คน
ตัวแปรต้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด 2. ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 3. ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย แรงสนับสนุนจากบิดามารดาและผู้ปกครอง แรงสนับสนุนจากเพื่อน 4. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัยด้านพื้นที่และด้านสื่อมวลชน 5. ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ประกอบด้วย ลักษณะทางร่างกายและจิตใจ ความสามารถและค่านิยม 6. เจตคติต่อยาเสพติด ประกอบด้วย ความเชื่อ ความศรัทธา ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมที่แสดงออก
ตัวแปรตาม	ความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติด ประกอบด้วย การมองเห็นคุณค่าและความสำคัญและความจำเป็นในการป้องกัน
ทฤษฎี	ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาด้านการรู้และการคิดของเพียเจท์ (Piaget's Cognitive Theory)
เครื่องมือ	แบบวัดมีจำนวน 8 ตอน ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบวัดความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแบบวัดความสัมพันธ์ในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามด้านแรงสนับสนุนทางสังคม แบบวัดด้านสภาพสิ่งแวดล้อม แบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบวัดเจตคติต่อยาเสพติดและแบบวัดความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติด
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ (Causal Model)

ตาราง 2 สรุปรงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 13 การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ใน ปัญหาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3</p> <p style="text-align: right;">ชญชญา ทุนอินทร์ (2554)</p>	
<p>สรุปรงานวิจัย</p>	<p>1. โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 14.39 ($p=0.998$) ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 34 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีอื่น ๆ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ค่า GFI=1.00, ค่า AGFI=0.98, ค่า SRMR=0.019, ค่า RMSEA=0.00</p> <p>2. การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักในปัญหาเสพติดสามารถสรุปได้ ดังนี้</p> <p>2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดที่มีผลต่อความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติด คือ ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านเจตคติต่อยาเสพติด ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมต่ำที่สุดคือ ปัจจัยด้านความตระหนักในปัญหาเสพติดและปัจจัยด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง</p> <p>2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดที่มีผลต่อความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติด คือ ปัจจัยด้านเจตคติต่อยาเสพติด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม</p> <p>2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดที่มีผลต่อความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติด คือ ปัจจัยด้านครอบครัวโดยส่งผ่านตัวแปรปัจจัยความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง รองลงมาคือตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลโดยส่งผ่านปัจจัยเจตคติต่อยาเสพติด ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมโดยส่งผ่านปัจจัยด้านเจตคติต่อยาเสพติด</p>

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 14 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาซ้ำของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในสถาบันธัญญารักษ์</p> <p style="text-align: right;">ทัศนกร หลังน้ำทิพย์ (2554)</p>	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเสพยาเสพติดซ้ำของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในสถาบันธัญญารักษ์
กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในสถาบันธัญญารักษ์ จำนวน 287 คน
ตัวแปรต้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. แรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำ 2. ปัจจัยด้านจิตลักษณะ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของการเสพยาเสพติดซ้ำ ทัศนคติต่อพฤติกรรมการเสพยาเสพติดซ้ำ ความเชื่ออำนาจภายในตนในการเสพยาเสพติดซ้ำ การมุ่งอนาคตและการควบคุมตนในการเสพยาเสพติดซ้ำ 3. ปัจจัยด้านชีวสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส รายได้ จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา
ตัวแปรตาม	พฤติกรรมการเสพยาเสพติดซ้ำ
ทฤษฎี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทฤษฎีการใช้แรงสนับสนุนทางสังคม 2. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุนาวิน (2538)
เครื่องมือ	แบบสอบถามข้อมูลด้านชีวสังคม, ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของการเสพยาเสพติดซ้ำ, ทัศนคติต่อพฤติกรรมการเสพยาเสพติดซ้ำ, ความเชื่ออำนาจภายในตนในการเสพยาเสพติดซ้ำ, การมุ่งอนาคตและการควบคุมตนในการเสพยาเสพติดซ้ำและแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำ
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis)
สรุปงานวิจัย	ตัวแปรที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเสพยาเสพติดซ้ำของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในสถาบันธัญญารักษ์ มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ความเชื่อในอำนาจภายในตนในการเสพยาเสพติดซ้ำและแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำ ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเสพยาเสพติดซ้ำ สามารถทำนายความแปรปรวนได้ร้อยละ 16.90

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 15 การพัฒนารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด: กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</p> <p style="text-align: right;">กาญจนา คุณารักษ์ (2555)</p>	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาปัจจัยและสาเหตุการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน
กลุ่มตัวอย่าง	ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน จำนวน 115 คน
ตัวแปรต้น	ปัจจัยและสาเหตุการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน
ตัวแปรตาม	รูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน
ทฤษฎี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura) 2. ทฤษฎีทางเลือก (Choice Theory) 3. ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม (Social Bond Theory) ของบอริ,สเตอร์ทและอีลิฟอน (Boeri, Sterk and Elifson) 4. ทฤษฎีความกดดันทางสังคม (Strain Theory) ของคลอเวิร์ดและโอลิน (Cloward and Ohlin) 5. ทฤษฎีความกดดันทั่วไป (General Strain Theory) ของแอกนิว (Agnew) 6. ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม (Socialization Theory) ของเดอะดอร์สัน (Theodorson) 7. ทฤษฎีการเลียนแบบ (Theory of Imitation) ของทาร์ด (Tarde) 8. ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Different Association Theory) ของซัทเทอร์แลนด์ (Sutherland) 9. ทฤษฎีการขัดขวางหรือยับยั้ง (Deterrence Theory) 10. ทฤษฎีวัฒนธรรมรอง (Subcultural Theory) ของโคเฮน (Cohen) 11. ทฤษฎีการประทับตรา (Labeling Theory) 12. ทฤษฎีการควบคุมสังคม (Social Control Theory) ของ (Gottfredson and Hirschi)
เครื่องมือ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เครื่องมือที่ใช้หาปัจจัยและสาเหตุการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน 2. เครื่องมือการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เพื่อรับรองความเหมาะสม ความสอดคล้องและการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน 3. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างไม่จำกัดคำตอบ 4. แบบสอบถามและการศึกษารายกรณี

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 15 การพัฒนารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด: กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</p> <p style="text-align: right;">กาญจนา คุณารักษ์ (2555)</p>	
<p>สถิติที่ใช้</p>	<p>1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)</p> <p>2. การวิจัยเชิงอนาคต (Futuristic Research)</p>
<p>สรุปงานวิจัย</p>	<p>ปัจจัยและสาเหตุการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย 1) การไม่ตระหนักรู้ว่าการเสพยาเป็นการกระทำผิดกฎหมาย 2) การกลับไปคบหาสมาคมกับเพื่อนกลุ่มที่เสพยา 3) ขาดโอกาสในการเข้ารับการดูแลรักษา บำบัด ฟื้นฟูอย่างถูกต้อง 4) การขาดระบบสังคมที่มีประสิทธิภาพคอยช่วยเหลือ 5) ครอบครัวและผู้ปกครองมีการศึกษาน้อย ไม่ทราบวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง 6) ขาดแรงจูงใจที่จะเลิกเสพยาเสพติด 7) ไม่ตั้งใจที่จะเลิกเสพยาเสพติดอย่างจริงจัง 8) สังคมไม่ยอมรับและไม่ให้โอกาส</p>

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 16 ปัจจัยด้านเจตคติต่อยาเสพติด ความรู้ด้านยาเสพติด และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในจังหวัดหนองคาย</p> <p style="text-align: right;">กัลยาณี ปุณช์พันธ์ (2556)</p>	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของปัจจัยด้านเจตคติต่อยาเสพติด ความรู้ด้านยาเสพติดและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในจังหวัดหนองคาย
กลุ่มตัวอย่าง	นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในจังหวัดหนองคาย จำนวน 355 คน
ตัวแปรต้น	1. เจตคติต่อยาเสพติด 2. ความรู้ด้านยาเสพติด 3. สภาพแวดล้อมทางสังคม
ตัวแปรตาม	พฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติด
ทฤษฎี	1. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura) 2. ทฤษฎีของอีริกสัน (The Eight Stages of Psychosocial Development in Erikson) 3. ทฤษฎีบุคลิกภาพของโรเจอร์ (Rogers Personality Theory)
เครื่องมือ	แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล เจตคติต่อยาเสพติด ความรู้ด้านยาเสพติด สภาพแวดล้อมทางสังคม และพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติด
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)
สรุปงานวิจัย	อำนาจการทำนายของปัจจัยด้านเจตคติต่อยาเสพติด ความรู้ด้านยาเสพติดและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติด สามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในจังหวัดหนองคาย ได้ร้อยละ 40.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 17 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบฯ</p> <p style="text-align: right;">นิตยา หยองเอ่น (2556)</p>	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบฯ
กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบฯ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 500 คน
ตัวแปรต้น	<ol style="list-style-type: none"> ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้จากผู้ปกครอง เจตคติต่อยาเสพติด การจัดการอารมณ์และความเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเอง ปัจจัยด้านครอบครัวและสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย สถานภาพของบิดามารดา สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย อิทธิพลจากเพื่อน การดูแลจากสถานศึกษา ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การรับรู้ข่าวสาร และการใช้เวลาว่าง
ตัวแปรตาม	พฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด
ทฤษฎี	<ol style="list-style-type: none"> ทฤษฎีการป้องกันกับสิ่งเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามสิ่งเสพติด ทฤษฎีพัฒนาการในวัยรุ่น
เครื่องมือ	<ol style="list-style-type: none"> แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันยาเสพติดของนักเรียน ประกอบด้วย แบบสอบถามด้านบุคคล แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันยาเสพติดของนักเรียน แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียน
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)
สรุปงานวิจัย	การพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบฯ พบว่า การดูแลจากสถานศึกษา การรับรู้ข่าวสาร การใช้เวลาว่าง เจตคติต่อยาเสพติด อิทธิพลจากเพื่อน และเพศชาย สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบฯ ได้ร้อยละ 53.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 18 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน ณัฐวุฒิ ประโมง (2557)	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของปัญหาเสพติดในกลุ่มนักเรียน
กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 357 คน
ตัวแปรต้น	1. ปัจจัยด้านโรงเรียน 2. ปัจจัยด้านครอบครัว 3. ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม
ตัวแปรตาม	1. ปัจจัยด้านความสามารถในการแก้ปัญหาและการกล้าเผชิญวิกฤติ 2. ปัจจัยด้านสติปัญญา 3. ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ 4. การติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน
ทฤษฎี	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura)
เครื่องมือ	แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ (Causal Modeling)
สรุปงานวิจัย	ปัจจัยเชิงสาเหตุของปัญหาเสพติดในกลุ่มนักเรียน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านความสามารถในการแก้ปัญหาและการกล้าเผชิญวิกฤติ ปัจจัยด้านสติปัญญา ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ ที่มีต่อการติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 328.29 มีองศาอิสระเท่ากับ 321 มีค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้วเท่ากับ 0.92 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าเท่ากับ 0.008 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัวแปรตาม คือ ปัจจัยด้านการติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.94 แสดงว่า ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการติดยาเสพติดของนักเรียนได้ ร้อยละ 94

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 19 Projective Factors Against Substance Use Among Asian American Youth: A Test of The Peer Cluster Theory. <p style="text-align: right;">Kim; Zane; & Hong 2002: 565-584</p>	
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของทฤษฎีและปัจจัยเสี่ยงที่มีต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นชาวเอเชียอเมริกัน 2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเสี่ยงที่มีต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น
กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนชาวอเมริกันเอเชียที่อาศัยอยู่ที่ซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา อายุ 11-14 ปีที่มีความเสี่ยงในการใช้สารเสพติด จำนวน 164 คน
ตัวแปรต้น	1. โรงเรียน (School) 2. ครอบครัว (Family) 3. กลุ่มเพื่อน (Peer)
ตัวแปรตาม	การใช้สารเสพติด (Substance Use)
ทฤษฎี	ทฤษฎีปัจจัยเสี่ยงที่มีต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นของเดวิดและคณะ (Dewit et al., 1995; Hawkins et al., 1992)
เครื่องมือ	แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความสำคัญในครอบครัว แบบวัดปัจจัยเสี่ยงในการใช้สารเสพติดในวัยรุ่น แบบวัดพื้นฐานทางโรงเรียนและสังคม และแบบวัดการใช้สารเสพติด
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)
สรุปงานวิจัย	<p>โมเดลทางเลือก (Alternative Model) ของการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นชาวอเมริกัน มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถสรุปได้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 โมเดลที่ 1 มีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 52.37 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) 0.99 และค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง (CFI) 0.45 1.2 โมเดลที่ 2 มีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 22.05 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) 0.88 และค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง (CFI) 0.79 1.2 โมเดลที่ 3 มีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 95.23 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) 0.77 และค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง (CFI) 0.00 <p>2. อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นชาวอเมริกัน สามารถสรุปได้ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 โมเดลที่ 1 การใช้สารเสพติดได้รับอิทธิพลทางตรงจากโรงเรียน กลุ่มเพื่อนสนิท และครอบครัว 2.2 โมเดลที่ 2 การใช้สารเสพติดได้รับอิทธิพลทางตรงจากครอบครัว และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากครอบครัว โดยผ่านโรงเรียนและกลุ่มเพื่อนสนิท 2.3 โมเดลที่ 3 การใช้สารเสพติดได้รับอิทธิพลทางตรงจากโรงเรียน และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากโรงเรียน โดยผ่านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนสนิท

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 20 A Biosocial-Affect Model of Adolescent Sensation Seeking: The Role of Affect Evaluation and Peer-Group Influence in Adolescent Drug Use.</p> <p style="text-align: right;">Romer; &Hennessy 2007: 89-101</p>	
วัตถุประสงค์	เพื่อประเมินการแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจ การประเมินทางอารมณ์และการดึงดูดที่ใกล้เคียงกันที่มีต่อการใช้สารเสพติด
กลุ่มตัวอย่าง	วัยรุ่นอายุ 14-22 ปี
ตัวแปรต้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจ (Sensation Seeking) 2. การประเมินทางอารมณ์ (Affect Evaluation) ประกอบด้วย ความรู้สึก (Feeling) และความเสี่ยง (Risk) 3. การดึงดูดที่ใกล้เคียงกัน (Peer Attraction)ประกอบด้วย การใช้ (Use) และความคิดเห็น (Approval)
ตัวแปรตาม	การใช้สารเสพติด (Drug Use) ประกอบด้วย การสูบบุหรี่ (Tobacco) การดื่มแอลกอฮอล์ (Alcohol) และกัญชา (Marijuana)
ทฤษฎี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของฟิชไบน์และไอเซ็น (Fishbein; &Ajzen. 1975) 2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura. 1994)
เครื่องมือ	แบบสำรวจความเสี่ยงแอนเนนเบิร์กของวัยรุ่น (National Annenberg Risk Survey of Youth (NARSY))
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ (Causal Model)
สรุปงานวิจัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. โมเดลชีวสังคมของปัจจัยการแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจ การประเมินทางอารมณ์และการเปรียบเทียบกลุ่มวัยรุ่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันที่มีต่อการใช้สารเสพติด มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถสรุปได้ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 โมเดลปัจจัยที่มีต่อการสูบบุหรี่มีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 66.44 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) 0.032 และค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง (CFI) 0.986 1.2 โมเดลปัจจัยที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 92.07 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) 0.040 และค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง (CFI) 0.980 1.3 1.1 โมเดลปัจจัยที่มีต่อการสูบบุหรี่มีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 94.54 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) 0.041 และค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง (CFI) 0.41 2. อิทธิพลทางตรงทางอ้อมของการใช้สารเสพติด สามารถสรุปอิทธิพลได้ดังนี้

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

<p>เรื่องที่ 20 A Biosocial-Affect Model of Adolescent Sensation Seeking: The Role of Affect Evaluation and Peer-Group Influence in Adolescent Drug Use.</p> <p>Romer; &Hennessy 2007: 89-101</p>	
สรุปงานวิจัย	<p>2.1 อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของการสูบบุหรี่ พบว่า การสูบบุหรี่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการประเมินทางอารมณ์ และการดึงดูดที่ใกล้เคียงกัน และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการประเมินทางอารมณ์ โดยผ่านการแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจ และยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการดึงดูดที่ใกล้เคียงกัน โดยผ่านการแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจ</p> <p>2.2 อิทธิพลทางตรงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการดึงดูดที่ใกล้เคียงกัน</p> <p>2.3 อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของการสูบกัญชา พบว่า การสูบกัญชาได้รับอิทธิพลทางตรงจากการประเมินทางอารมณ์ และการดึงดูดที่ใกล้เคียงกัน และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการประเมินทางอารมณ์ โดยผ่านการดึงดูดที่ใกล้เคียงกัน</p>

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 21 An Exploratory Model of Substance Use Among Asian American Women: The Role of Depression, Coping, Peer Use and Asian Values Iwamoto; Liu; & McCoy 2011: 295-315	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาอิทธิพลของค่านิยมชาวเอเชีย, ภาวะซึมเศร้า, การแก้ปัญหาและความคล้ายคลึงกันของการใช้ยาเสพติดของผู้หญิงชาวเอเชียอเมริกัน
กลุ่มตัวอย่าง	วัยรุ่นหญิงชาวเอเชียอเมริกัน อายุ 20 ปี จำนวน 167 คน
ตัวแปรต้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ค่านิยมชาวเอเชีย (Asian Value) 2. ภาวะซึมเศร้า (Depressive Symptoms) 3. ลักษณะการหลีกเลี่ยงปัญหา (Avoidant Coping Style) 4. ความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา (Active Coping Style) 5. การรับรู้ความคล้ายคลึงกัน (Perceived Peer Use)
ตัวแปรตาม	การใช้สารเสพติด (Substance Use)
ทฤษฎี	งานวิจัยของเยและคณะ (Yeh et al. 2006)
เครื่องมือ	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบวัดการใช้สารเสพติดของโอบุซูกิ (Otsuki. 2003) 2. แบบวัดการรับรู้การใช้สารเสพติด 3. แบบวัดค่านิยมชาวเอเชียของคิมและฮง (Kim; & Hong. 2004) 4. แบบวัดภาวะซึมเศร้าของแรดลอฟ (Radloff, 1977) 5. แบบวัดสรูปแบบสั้นของคาร์เวอร์ (Carver. 1997)
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)
สรุปงานวิจัย	การใช้สารเสพติดของวัยรุ่นหญิงชาวเอเชียอเมริกัน มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 56.36 ค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง (CFI) 0.98 และค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) 0.06 โดยการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นหญิงชาวเอเชียอเมริกันได้รับอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากการรับรู้ความคล้ายคลึงกันและภาวะซึมเศร้า และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากภาวะซึมเศร้า โดยผ่านลักษณะการหลีกเลี่ยงปัญหา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ได้ ร้อยละ 33

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 22 Parental permissiveness, control, and affect and drug use among adolescents Becoñaet al. 2013: 292-298	
วัตถุประสงค์	1. เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น 2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการควบคุมดูแลของผู้ปกครองที่มีผลต่อการใช้แอลกอฮอล์ บุหรี่และกัญชา
กลุ่มตัวอย่าง	นักเรียนอายุ 11-19 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่โรงเรียนเอกชนแถวหมู่เกาะมาโยร์กา ประเทศสเปน จำนวน 1,428 คน
ตัวแปรต้น	การอนุญาตของผู้ปกครอง (Permissiveness) อารมณ์ของแม่ (Maternal Affect) การควบคุมอารมณ์ของแม่ (Maternal Control) อารมณ์ของพ่อ (Paternal Affect) การควบคุมอารมณ์ของพ่อ (Paternal Affect) การดื่มแอลกอฮอล์ (Alcohol) การสูบบุหรี่ (Tobacco)
ตัวแปรตาม	การสูบกัญชา (Cannabis)
ทฤษฎี	พฤติกรรมการณ์สุราของวัยรุ่นและบทบาทชีวิตในครอบครัวของซาฮ์ทสมิท, เกรน ดินนิงและเฮนรี่ (Schucksmith, J., Glendinning, A., & Henry, L: 1997)
เครื่องมือ	แบบสอบถามการยอมรับและการต่อต้านครอบครัว (Parental Acceptance-Rejection Questionnaire: PARQ) ของโรเนอร์, ซาวิตราและกรานัม (1978:Rohner, Saavedra, & Granum)
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)
สรุปงานวิจัย	1. การใช้สารเสพติดของวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิงมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ 1.1 การใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นเพศชาย มีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 3.726 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) 0.989 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) 0.956 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) 0.061 และค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง (CFI) 0.96 1.1 การใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นเพศหญิง มีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 1.581 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) 0.995 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) 0.979 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) 0.029 และค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง (CFI) 0.96 2. อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นเพศชาย สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 22 Parental permissiveness, control, and affect and drug use among adolescents	
เบโกนาและคณะ (Becoña et al. 2013: 292-298)	
สรุปงานวิจัย	<p>2.1 การสูบกัญชาได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากอารมณ์ของพ่อและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยผ่านการสูบบุหรี่</p> <p>2.2 การสูบบุหรี่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากอารมณ์ของพ่อและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์</p> <p>2.3 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการอนุญาตของผู้ปกครองและอารมณ์ของพ่อ</p> <p>3. อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นหญิง สามารถสรุปได้ดังนี้</p> <p>3.1 การสูบกัญชาได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากอารมณ์ของพ่อและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยผ่านการสูบบุหรี่</p> <p>3.2 การสูบบุหรี่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากอารมณ์ของพ่อและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์</p> <p>3.3 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการอนุญาตของผู้ปกครอง อารมณ์ของแม่ การควบคุมอารมณ์ของแม่ และอารมณ์ของพ่อ</p>

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

เรื่องที่ 23 Poverty and Substance Use in South African Tuberculosis Patients Louwagie et al. 2014: 501-509	
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาอิทธิพลของเศรษฐกิจสังคมและการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อการใช้สารเสพติด
กลุ่มตัวอย่าง	บุคคลที่เข้ารับการรักษาที่คลินิกทวาาส (TshwahClinic) ที่แอฟริกันใต้ จำนวน 1,005 คน
ตัวแปรต้น	1. เศรษฐกิจสังคม (SES) ประกอบด้วย ระดับการศึกษา (Education) รายได้ (Household Income) และเงินทุน (Asset Index) 2. การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) ประกอบด้วย ภาวะซึมเศร้า (Depressive Symptoms) การให้ข้อมูลทางอารมณ์ (Emotional and Informational)
ตัวแปรตาม	การใช้สารเสพติด ประกอบด้วย การสูบบุหรี่ (Tobacco Smoking) ปัญหาในการดื่มแอลกอฮอล์ (Alcohol Problem) และการใช้ยาอย่างถูกกฎหมาย (Licit Drug Use)
ทฤษฎี	งานวิจัยของแอลอี, ดีเอและทีเฮซ (LE, DA, PG: 2005) และซีซีและคณะ (CC et al. 2004)
เครื่องมือ	แบบวัดเศรษฐกิจสังคม แบบวัดสนับสนุนทางสังคม แบบวัดการใช้สารเสพติด
สถิติที่ใช้	การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ (Causal Model)
สรุปงานวิจัย	1. การใช้สารเสพติดมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 79.121 และค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) 0.030 2. การใช้สารเสพติดได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสนับสนุนทางสังคมและได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการสนับสนุนทางสังคม โดยผ่านเศรษฐกิจสังคม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย สรุปได้ว่า ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมเสี่ยงการใช้สารเสพติด ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดฯ โดยเป็นผลจากการศึกษากับกลุ่มคนที่ไม่ติดสารเสพติด พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยภูมิคุ้มกัน ได้แก่ เจตคติที่มีต่อการใช้สารเสพติด(เจตคติทางลบ) การรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การเห็นคุณค่าในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง ความสามารถในการปฏิเสธ ทักษะชีวิต ทักษะทางสังคม เป็นต้น ส่วนปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยภูมิคุ้มกัน ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพในครอบครัว การเป็นแบบอย่าง ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับเพื่อน ครอบครัว เป็นต้น รายละเอียด ดังตาราง 3

ตาราง 3 ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมเสี่ยงการใช้สารเสพติด ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดฯ (ศึกษากับกลุ่มคนที่ไม่ติดสารเสพติด)

ปัจจัยภูมิคุ้มกัน	วีรวรรณ สุธีโรธาค (2536)	วรรณชนก จันทร์พรม (2547)	วราพจน์ สมานมิตร (2546)	พรภักดิ์ พานพิศ (2552)	ศุภกร ชินะเกตุ (2553)	ชญชญา ทนอินทร์ (2554)	กัญญาณี ปุณซ์พันธ์ (2556)	นิตยา พยงเอ่น(2556)	Kim, Zane, Hong (2002)	รวม
ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด	✓						✓			2
การรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด					✓			✓		3
การเห็นคุณค่าในตนเอง	✓					✓				2
ความภาคภูมิใจในตนเอง	✓									1
เจตคติต่อการแสดงพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด		✓								1
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการป้องกันการใช้ยา		✓								1
เจตคติที่มีต่อยาเสพติด				✓		✓	✓	✓		4
ความสามารถในการปฏิเสธการชักจูง	✓									1
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง		✓								1
ทักษะทางสังคม/ทักษะการสอนตนเอง			✓							1
การควบคุมตนเอง					✓					1
ทักษะชีวิต					✓					1
การใช้เวลาว่าง								✓		1
ความสัมพันธ์ในครอบครัว				✓						1
การสนับสนุนทางสังคม					✓					1
สภาพแวดล้อมทางสังคม							✓			1

ปัจจัยภูมิคุ้มกัน	วีรารณ สุธีภราดา (2536)	วรรณชนก จันทร์หอม (2547)	วราพจน์ สมานมิตร (2546)	พรภักดิ์ พานพิศ (2552)	ศุภรา ชินะเกตุ (2553)	ชญชญา ทุนอินทร์ (2554)	กัลยาณี ปุณษ์พันธ์ (2556)	นิตยา พยงเอน(2556)	Kim, Zane, Hong (2002)	รวม
ครอบครัว						✓			✓	2
เพื่อน								✓	✓	2
สถานศึกษา									✓	1

จากการศึกษางานวิจัยที่ทำการศึกษากับกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ซึ่งมีทั้งกลุ่มของเด็กในสถานพินิจ พฤติกรรมการเสพติด สรุปลงได้ว่า ปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมใช้สารเสพติด พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ การหลีกเลี่ยงปัญหา การรับรู้ความคล้ายคลึงกันของคนใช้สารเสพติด ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการใช้สารฯ เหตุผลเชิงจริยธรรม การควบคุมตน เป็นต้น ส่วนปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ของพ่อแม่ ความขัดแย้งในครอบครัว การเป็นแบบอย่าง เป็นต้น รายละเอียด ดังตาราง 4

ตาราง 4 ปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรม การติดสารเสพติดฯ (ศึกษากับกลุ่มคนติดสารเสพติดฯ)

ปัจจัยเสี่ยง	กฤษกร เจริญดี(2541)	นันทา ชัยพิชิตพันธ์ (2541)	กนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล (2545)	ธีระพล บุญธรรม(2546)	ศุภกานดา สุขศรีวงษ์ (2550)	สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล (2552)	ชฎิล สมรภูมิ(2554)	ทัศนกร หลั่งน้ำทิพย์ (2554)	กาญจนา คุณารักษ์ (2555)	Iwamoto, Liu, Mccoy (2011)	Becona et al. (2013)	รวม
การสนับสนุนทางสังคม							✓	✓	✓			3
การควบคุมอารมณ์ของพ่อแม่											✓	1
การอบรมเลี้ยงดู						✓	✓		✓			3
การเป็นแบบอย่าง/แบบอย่างการเสพยา			✓	✓	✓	✓	✓					5
ความคาดหวังของเพื่อนในการใช้สารเสพติด			✓				✓					2
ความขัดแย้งในครอบครัว/ความรุนแรงในครอบครัว		✓										1
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	✓								✓			2
การรับรู้ความคล้ายคลึงกันของคนใช้สารเสพติด										✓		1

ปัจจัยเสี่ยง	กุญชร เจือดี(2541)	นันทา ชัยพิชิตพันธ์ (2541)	กนกกรัตน์ แจ่มวิภูกุล (2545)	ธีระพล บุญธรรม(2546)	ศุภกานดา สุขศรีวงษ์ (2550)	สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล (2552)	ชฎิล สมรรภูมิ(2554)	ทัศนกร หลั่งน้ำทิพย์ (2554)	กาญจนา คุณารักษ์ (2555)	Iwamoto, Liu, Mccoy (2011)	Becona et al. (2013)	รวม
การหลีกเลี่ยงปัญหา										✓		1
ความเชื่ออำนาจในตนในการใช้สารเสพติด								✓				1
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	✓	✓				✓	✓					4
การควบคุมตน						✓						1
เหตุผลเชิงจริยธรรม					✓							1
ความผูกพันทางสังคม					✓							1
การเห็นคุณค่าในตนเอง				✓								1
การเข้าถึงแหล่งซื้อขายสารเสพติด							✓					1
ความรู้ในโทษของสารเสพติด	✓	✓							✓			3
ความฉลาดทางอารมณ์	✓											1

จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยได้นำปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมเสี่ยงการใช้สารเสพติด ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมกำบังกั้นการติดสารเสพติดฯ โดยเป็นผลจากการศึกษากับกลุ่มคนที่ไม่ติดสารเสพติด คือ ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยภูมิคุ้มกัน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต การตระหนักรู้เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด ส่วนปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดฯ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ เจตคติที่มีต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มฯ ส่วนปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเป็นแบบอย่าง การเลี้ยงดู ความรุนแรงในครอบครัว การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน รายละเอียดของตัวแปรแต่ละตัว มีดังนี้

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภูมิคุ้มกัน

2.1 การเห็นคุณค่าในตนเอง

ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

โปรแกรมซอร์ (SOAR Program. 2003: 2) สรุปว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความคิดและความรู้สึกของบุคคล ทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นและมีคุณค่าในตนเอง มีความชื่นชมยินดีในตนเอง มีทัศนคติทางบวก ทำให้บุคคลรู้สึกปลอดภัยและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีการยอมรับตนเอง และผู้อื่นตลอดจนประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

ยังและฮอฟแมน (Young; & Hoffmann. 2003: 55) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง มีการประเมินคุณค่าของตนเอง ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

กิลรอยด์ (Gilroy 2004: 5) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความคิด ความเชื่อและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในเชิงบวก เช่น ความรู้ความสามารถ จุดเด่นจุดด้อย สัมพันธภาพกับผู้อื่น ศักยภาพของตนเอง เป็นต้น จะส่งผลให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

สันติ จัยสินและคณะ (2544: 50) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลสามารถวินิจฉัยคุณค่าของตนเองที่มีต่อสังคม รู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีประโยชน์ มีความสามารถ มีความสำคัญต่อผู้อื่น

ชลลดา ทวีคุณ (2556: 129) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีความภาคภูมิใจในผลสำเร็จของงาน โดยบุคคลที่มีความคิดริเริ่มและมีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาและรับผิดชอบปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา เป็นคนที่ผู้อื่นรักและรักผู้อื่น เป็นบุคคลที่สามารถควบคุมตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงาน

ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา (2556: 2) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเองหรือมีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งพิจารณาจากการประเมินคุณค่าตนเองในด้านความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และความมีคุณค่าในตนเอง รวมทั้งความสามารถในการยอมรับการเห็นคุณค่าที่ผู้อื่นมีต่อตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความนับถือตนเอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ของแต่ละบุคคล

จากความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความเคารพตนเอง มองเห็นว่าตนเองมีค่า โดยไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกับคนอื่นว่าดีหรือเลวกว่า และไม่คิดว่าตนเองต้องดีเลิศ มีความตระหนักในข้อจำกัดของตนเองและสามารถคาดหวังว่าจะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง

โปรแกรมซอร์ (SOAR Program. 2003: 2) สรุปว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต มีทางเลือกและการตัดสินใจที่เหมาะสม จนนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดได้อย่างภาคภูมิใจในตนเองและมีความสุข

ยังและฮอฟแมน (Young; & Hoffmann. 2003: 55) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองช่วยทำนายลักษณะของบุคคลในอนาคต กล่าวคือ บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง บุคคลนั้นจะมีทัศนคติที่ดีในการดำเนินชีวิต มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง สามารถปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี และมีเป้าหมายและการดำเนินชีวิตที่ชัดเจน ในขณะที่บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ บุคคลนั้นจะมีทัศนคติในทางลบ มีความวิตกกังวลและความเครียดสูง ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสถานการณ์ได้

สันติ จัยสินและคณะ (2544: 50) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าของตนเอง มีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ทำให้รู้จักตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ทำให้สามารถรู้จักปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
3. มีความสามารถทำงานได้ตามความเหมาะสมกับวัย
4. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
6. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
7. มีความมั่นใจว่าตนเองมีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อผู้อื่น
8. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

พรรณราย ทรัพย์ะประภา (2549: 293-284) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณค่าและสามารถบ่งชี้คุณภาพชีวิตของบุคคล ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยบุคคลจะแสดงระดับของการเห็นคุณค่าของตนเองที่แตกต่างกันออกมา โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ด้วยลักษณะท่าทาง น้ำเสียง คำพูดและการกระทำ โดยบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูงพอจะสร้างสรรค์ความคิดหรือการกระทำที่จะเผชิญความเครียดต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี รวมถึงยังเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัวทางอารมณ์ ทางสังคมและการเรียนรู้ที่มีผลต่อความคิด ความปรารถนา ค่านิยม อารมณ์และการตั้งเป้าหมายชีวิตของแต่ละบุคคลอันมีผลต่อการแสดงพฤติกรรม

จนกลายเป็นบุคลิกภาพตามมา และการประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวทั้งในชีวิตส่วนตัว การศึกษาเล่าเรียนหรือการทำงานในชีวิตส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับความเห็นคุณค่าในตนเองด้วยเช่นกัน โดยผู้ที่มี การเห็นคุณค่าในตนเองสูงจึงมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความคาดหวังอย่างเป็นจริงและมี ความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต

ชลลดา ทวีคุณ (2556: 131) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นพลังสำคัญของชีวิตที่ จะนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลว ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้มีความตระหนักใน ความสามารถในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองในการสร้างแนวคิดและเจตคติต่อชีวิต ทำให้บุคคลมี การมองโลกในแง่ดี มีความมั่นใจ เลื่อมใส ศรัทธา มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่น พร้อมทั้งจะให้ความ ช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้มีความมั่นคงทางจิตใจ รวมถึงมีความกล้าในการเผชิญหน้ากับสิ่งต่าง ๆ ได้อย่าง มั่นคง

จากความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความภาคภูมิใจใน ตนเองสูง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี มีความกล้าเผชิญหน้ากับสิ่งต่างๆอย่าง มั่นคง

ลักษณะการเห็นคุณค่าในตนเอง

ชลลดา ทวีคุณ (2556: 130-131) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองตามทฤษฎีความ ต้องการของอับราฮัม มาสโลว์ มี 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ความต้องการเคารพนับถือตนเอง (Self Respect) คือ ความต้องการมี อำนาจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความแข็งแกร่ง มีความสามารถในตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ต้องพึ่งพา อาศัยผู้อื่น มีอิสระ ทุกคนต้องการที่จะรู้สึกว่ามีคุณค่าและสามารถที่จะประสบความสำเร็จและมีชีวิต ที่มีคุณภาพ

2. ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (Esteem from Other) คือ ความต้องการมีเกียรติยศ การได้รับการยอมรับและการยกย่อง การได้รับความสนใจ มีสถานภาพ มีชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขาน เป็นที่ชื่นชมยินดี มีความต้องการที่จะได้รับความยกย่องชมเชยในสิ่งที่เขา กระทำซึ่งจะทำให้รู้สึกว่าคุณค่าได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

องค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง

เฮเทอร์ตันและโพลีวี (Heatherton; & Polivy. 1991: 897-898) ศึกษาองค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การแสดงออก (Performance) ประกอบด้วย ท่านมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ท่านท้อแท้กับการทำงานของตนเอง ท่านมีความเชื่อมั่นในการกระทำของตนเอง ท่านรู้สึกว่าคุณเองมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ท่านเชื่อว่าตนเองสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ ท่านรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถน้อยกว่าผู้อื่น และท่านรู้สึกไม่ชอบในการทำสิ่งต่าง ๆ เลย

2. การปฏิบัติตน (Appearance) ประกอบด้วย ท่านมีความพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง ท่านมีการยอมรับและความชื่นชมในตนเอง ท่านไม่พอใจในน้ำหนักร่างกายของตนเอง ท่านมีความรู้สึกที่ดีต่อการกระทำของตนเอง ท่านพอใจในความรู้ความสามารถของตนเองและท่านรู้สึกกังวลในการล้อเลียนของผู้อื่น

3. สังคม (Social) ประกอบด้วย ท่านมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวในชีวิต ท่านมีความตระหนักรู้ในตนเอง ท่านไม่พอใจในการกระทำของตนเอง ท่านกังวลในภาพลักษณ์ของตนเอง ท่านรู้สึกด้อยค่ากว่าผู้อื่น ท่านรู้สึกว่าตนเองไม่มีใครสนใจ ท่านกังวลเกี่ยวกับตนเองอยู่เสมอ

การวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

เฮเทอร์ตันและไวแลง (Heatherton; & Hoffmann.2003: 225-231) ได้รวบรวมแบบวัดและข้อคำถามของการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้อื่นไว้ ดังนี้

1. แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self Esteem Scale) เป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ คือ 3 เห็นด้วยมากที่สุด 2 เห็นด้วยมาก 1 เห็นด้วยน้อย และ 0 ไม่เห็นด้วยเลย โดยมีข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย 1) ฉันรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าเท่าเทียมกับผู้อื่น 2) ฉันรู้สึกล้มเหลวในการดำเนินชีวิต 3) ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ 4) ฉันสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้เหมือนกับผู้อื่น 5) ฉันไม่รู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเลย 6) ฉันมีทัศนคติที่ดีในการดำเนินชีวิต 7) ฉันพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน 8) ฉันมีความเชื่อมั่นในตนเอง 9) ท่านรู้สึกว่าตนเองไม่มีประโยชน์ต่อผู้อื่น 10) ท่านรู้สึกไม่ติดกับตนเองในบางครั้ง

2. แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของเฮเทอร์ตันและโพลิวี (Heatherton and Polivy Scale) เป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ 1 ไม่เลย 2 น้อยมาก 3 บางครั้ง 4 มาก และ 5 มากที่สุด โดยมีข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย 1) ท่านมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง 2) ท่านมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวในชีวิต 3) ท่านมีความพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง 4) ท่านท้อแท้กับการทำงานของตนเอง 5) ท่านมีการยอมรับและความชื่นชมในตนเอง 6) ท่านมีความเชื่อมั่นในการกระทำของตนเอง 7) ท่านไม่พอใจในน้ำหนักของตนเอง 8) ท่านมีความตระหนักรู้ในตนเอง 9) ท่านรู้สึกว่าคุณมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี 10) ท่านไม่พอใจในการกระทำของตนเอง 11) ท่านมีความรู้สึกที่ดีต่อการกระทำของตนเอง 12) ท่านพอใจในความรู้ความสามารถของตนเอง 13) ท่านกังวลในภาพลักษณ์ของตนเอง 14) ท่านเชื่อว่าตนเองสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ 15) ท่านรู้สึกด้อยค่ากว่าผู้อื่น 16) ท่านรู้สึกกังวลในการล้อเลียนของผู้อื่น 17) ท่านรู้สึกว่าตนเองไม่มีใครสนใจ 18) ท่านรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถน้อยกว่าผู้อื่น 19) ท่านรู้สึกไม่ชอบในการทำสิ่งต่าง ๆ เลย และ 20) ท่านกังวลเกี่ยวกับตนเองอยู่เสมอ

ชญานา ทุนอินทร์ (2554) ได้ทำศึกษาการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 382 คน มีการสร้างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 เป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 จริ่งที่สุด 4 จริ่ง 3 ปานกลาง 2 จริ่งบางครั้ง และไม่จริงเลย

ตัวอย่างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	ไม่แน่ใจ	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
00. ฉันมีความภาคภูมิใจในตนเอง					
00. ฉันพอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่					
00. ฉันไม่เคยรู้สึกเบื่อตนเอง					

2.2 การควบคุมตนเอง

ความหมายของการควบคุมตนเอง

แอสสัน (Sassion. ออนไลน์) กล่าวว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมแรงกระตุ้นและปฏิกิริยาในตนเอง ช่วยให้เกิดความมีระเบียบวินัยในตนเอง เพื่อไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา ทำให้บุคคลสามารถควบคุมชีวิตและพฤติกรรมของตนเองให้ประสบความสำเร็จตามที่ตนเองได้ปรารถนาไว้

ลิกขณา สิริวัฒน์ (2556: 100-101) กล่าวว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง การรู้จักควบคุมจิตใจตนเองให้อยู่ในแนวทางที่ตนต้องการ มีการบังคับใจตนเองให้เป็นไปทางที่เราตั้งจุดหมายปลายทางเอาไว้หรือในทางที่ชอบที่ควร กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความตั้งใจจริง บุคคลนั้นย่อมสามารถเอาชนะใจของตนเองได้อย่างแน่นอน

จากความหมายของการควบคุมตนเอง สามารถสรุปได้ว่า การควบคุมตนเอง เป็นความสามารถในการกำหนดตนเองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านความคิด อารมณ์และความรู้สึก ไม่ว่าจะเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมออกมา

ความสำคัญของการควบคุมตนเอง

แอสสัน (Sassion. ออนไลน์) กล่าวว่า การควบคุมตนเอง มีความสำคัญต่อบุคคล ดังนี้

1. ช่วยในการตรวจสอบและลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
2. ช่วยให้คุณได้มีการเรียนรู้และจัดการชีวิตให้มีความสุข
3. ช่วยให้คุณมีการตอบสนองทางอารมณ์ที่เหมาะสม
4. ช่วยให้คุณมีความสุขจิตใจที่ดี ทำให้มีสมาธิและมีจิตใจที่แจ่มใส
5. ช่วยให้คุณมีการควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดีขึ้น
6. ช่วยเสริมสร้างควมมีคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทนในตนเอง ทำให้คุณมีการดำเนินชีวิตที่มีความเข้มแข็งอดทน
7. ช่วยให้คุณมีความสามารถในการตัดสินใจในทางเลือกของชีวิต
8. ช่วยให้คุณมีการตระหนักถึงคุณค่าในชีวิตของตนเองและมีความรับผิดชอบในตนเอง

องค์ประกอบของการควบคุมตนเอง

นักวิชาการได้ให้องค์ประกอบของการควบคุมตนเองไว้ดังนี้

ปีเกอร์, แม็กอินทอช และฮิกแมน (Piquero; MacIntosh; & Hickman 2000: 908) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการควบคุมตนเอง มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. แรงกระตุ้น ประกอบด้วย ฉันใช้เวลาในการวางแผนในอนาคต ฉันคิดก่อนทำ ฉันมีความพึงพอใจในชีวิตปัจจุบันและเป้าหมายในอนาคตของตนเอง ฉันสามารถตัดสินใจในระยะสั้นและระยะยาวได้เป็นอย่างดี
2. ลักษณะทางกายภาพ ประกอบด้วย ถ้าฉันมีตัวเลือก ฉันจะคิดอย่างมีเหตุผลมากกว่าอารมณ์ส่วนตัว เมื่อฉันเคลื่อนไหวร่างกาย ฉันรู้สึกดีมาก ฉันจะคิดสิ่งต่างๆด้วยตนเองมากกว่าการอ่านหนังสือ และเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น ฉันมีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสม
3. การแสวงหาความเสี่ยง ประกอบด้วย ฉันชอบใช้ชีวิตอยู่บนความเสี่ยง ฉันสนุกสานกับความเสี่ยง ฉันมีความตื่นเต้นในการทำบางสิ่ง และการทำกิจกรรมที่น่าตื่นเต้น มีความสำคัญมากกว่าความปลอดภัย
4. การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย ฉันมีความเป็นตัวของตัวเอง ฉันสามารถทำงานที่ยากได้เป็นอย่างดี ฉันไม่วิตกกังวลในปัญหาของผู้อื่น ฉันไม่สนใจในสิ่งรอบตัว และฉันพยายามทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง
5. การทำงาน ประกอบด้วย ฉันหลีกเลี่ยงที่จะทำงานที่ยาก เมื่อฉันต้องทำงานที่มีความซับซ้อน ฉันมักจะหลีกเลี่ยงงานนั้น ฉันชอบทำงานที่ง่าย และฉันหลีกเลี่ยงที่จะทำงานที่ไม่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง
6. อารมณ์ ประกอบด้วย ฉันอารมณ์เสียได้ง่าย เมื่อฉันโกรธ ฉันจะไประบายให้ผู้อื่นฟัง เมื่อฉันโกรธ ทุกคนอยู่เคียงข้างฉัน เมื่อฉันเจอสถานการณ์ที่เลวร้าย ฉันพยายามสงบสติอารมณ์ของตนเอง

แบบวัดการควบคุมตนเอง

ศุภร ชินะเกตุ (2553) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี จำนวน 374 คน โดยการสร้างแบบวัดการควบคุมตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 เป็นแบบวัดมาตรฐานแบบประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบฉบับของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดการควบคุมตนเอง

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
00. ข้าพเจ้ารีบทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อยก่อนไปเที่ยวเสมอ					
00. ถ้าข้าพเจ้าอยากได้สิ่งใดที่ต้องรอคอย ข้าพเจ้าจะหมดความอดทนหรือทนไม่ได้					
00. ข้าพเจ้าจะไม่ใช้เงินจนหมด เพราะ เกรงว่าพรุ่งนี้จะไม่มียกเงินใช้					
00. ถ้ามีคนมาขัดใจหรือขู่เพียงเล็กน้อย ข้าพเจ้าจะไม่โกรธ					

2.3 ทักษะชีวิต

ความหมายของทักษะชีวิต

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2541: 8) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในการจัดการปัญหารอบตัว ในสภาพสังคมปัจจุบันและการเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลสื่อ สิ่งแวดล้อม คุณธรรมจริยธรรม ปัญหาสังคม ปัญหาเรื่องโรคเอดส์ ปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด ฯลฯ ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2551: 7) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถเชิงจิตสังคม (Competency) เป็นความสามารถที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพกายและจิตเพื่อการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างปกติสุข เมื่อเกิดปัญหาทางด้านพฤติกรรม ความเครียด และแรงกดดันที่เกิดขึ้นในชีวิต จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความสามารถเชิงจิตสังคมอันจะนำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงการช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม

จากความหมายของทักษะชีวิตในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ทักษะในชีวิตเป็นความสามารถในการใช้ความรู้ เจตคติและทักษะต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยในการสนับสนุนพฤติกรรมของบุคคลในการที่จะรับผิดชอบสำหรับการดำเนินชีวิต โดยมีการสร้างทางเลือกที่ดี และการต่อต้านความกดดันจากกลุ่มเพื่อน และจัดการกับสิ่งที่เข้ามาคุกคามชีวิต

ความสำคัญของทักษะชีวิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2551: 8) กล่าวว่า ทักษะชีวิตมีความสำคัญในส่วนเกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิด การปรับตัวและการตัดสินใจ ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต โดยทักษะชีวิตมีความสัมพันธ์กับจิตมนุษย์ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการฝึกฝนด้านสติปัญญา 2) ด้านอารมณ์ 3) แรงจูงใจด้านการหล่อหลอมบุคลิกภาพในด้านมโนธรรมและคุณธรรม

องค์ประกอบของทักษะชีวิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2551: 19-20 อ้างถึง อรรถพรณ พรสีมา 2543: 1-24) กล่าวว่า ทักษะชีวิตมี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ทักษะการคิด (Thinking Skill) เป็นกระบวนการทางจิตหรือกระบวนการทางสมองในการบันทึกข้อมูลและเรื่องราว ทักษะการคิด มี 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ทักษะการคิดพื้นฐาน เป็นทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวันและเป็นทักษะที่นำไปสู่การคิดระดับกลางและการคิดระดับสูง เริ่มตั้งแต่การบันทึก การจัดระบบข้อมูล การเปรียบเทียบและการเรียงลำดับความสำคัญ

1.2 ทักษะการคิดระดับปานกลาง เป็นทักษะที่สูงกว่าทักษะการคิดพื้นฐานเป็นการคิดในการวิเคราะห์หาเหตุผล มีการแยกแยะความซับซ้อน

1.3 ทักษะการคิดระดับสูง เป็นทักษะที่มีความจำเป็นในการศึกษาทุกระดับเป็นการคิดที่ใช้วิจารณ์ญาณ การไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา การหาทางเลือกใหม่ การประเมินค่าและการตัดสินใจเพื่อเลือกปฏิบัติ และถ่ายทอดให้ผู้อื่นมีความเข้าใจได้เป็นอย่างดี

2. ทักษะการตัดสินใจ (Decision Skill) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อให้เกิดผลที่ชัดเจน ทักษะการตัดสินใจจึงมีความสัมพันธ์ด้านเจตคติ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติในสังคมที่มีความซับซ้อน ความสามารถในการจัดการชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง การรู้จักทางเลือกที่เหมาะสมในชีวิต รวมทั้งความตระหนักในปัญหาของสังคมโดยรวม ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ชุมชน ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การเข้าใจผู้อื่น ความซาบซึ้งในความดีความงามรอบตัว คุณลักษณะดังกล่าวนี้จะส่งผลในการใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข รวมทั้งการเป็นคนดีของสังคม ทักษะการตัดสินใจที่ดี มีดังนี้

2.1 ความตระหนักในตนเอง เป็นความสามารถในการเข้าใจจุดเด่น จุดด้อยของผู้อื่น ผู้ที่มีการตระหนักรู้ในตนเองจะเป็นผู้ที่มีจิตใจดี มีสัมพันธภาพกับคนรอบข้าง และการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างเป็นมิตร

2.2 การจัดการอารมณ์และความเครียด เป็นความสามารถในการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น มีสุขภาพจิตดี รู้จักการควบคุมอารมณ์ของตนเองอย่างเหมาะสม

2.3 ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและเห็นใจผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างของบุคคล มีจิตใจกว้าง และมองโลกในแง่ดี

2.4 ความภูมิใจในตนเอง เป็นการแสดงตนในด้านความรู้สึกในการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถประกอบอาชีพการงานได้ประสบความสำเร็จ

3. ทักษะในการปรับตัว (Adjustment Skill) เป็นทักษะทางสังคมในการสื่อสารของบุคคลเพื่อสร้างสัมพันธภาพ พร้อมทั้งการใช้ความสามารถทางด้านการใช้คำพูดเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดได้อย่างเหมาะสมกับประเพณีและวัฒนธรรม การรู้จักแสดงความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็น การเตือน การปฏิเสธ การขอความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ประสบความสำเร็จและเป็นผลดีในการดำเนินชีวิตทำให้ทักษะในการปรับตัวมีความสัมพันธ์ในด้านมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการประสานงานร่วมกับการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง และมีการแสดงออกที่เหมาะสม

การสร้างแบบวัดทักษะชีวิต

เคนเนดีและคณะ (Kennedy; et al. 2014: 202) ได้ทำการพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิต มี 5 ทักษะ ประกอบด้วย การค้นหาปัญหา การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การจัดการความขัดแย้ง ความเข้าใจชีวิต และการติดตามปัญหา โดยมีมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ไม่น่าสนใจ น้อย และน้อยที่สุด

ศุภร ชินะเกตุ (2553) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี จำนวน 374 คน โดยการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70 เป็นแบบวัดมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบฉบับของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดทักษะชีวิต

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
00. ข้าพเจ้าสามารถมองอะไรแล้วสามารถวิเคราะห์ได้หลายแง่มุม					
00. เมื่อพบปัญหาข้าพเจ้าพยายามคิดหาสาเหตุของปัญหาเพื่อหาทางแก้ไข					
00. ถ้าเพื่อนบอกว่าดี ข้าพเจ้าก็เชื่อตามเพื่อนของข้าพเจ้า					
00. ข้าพเจ้าทำอะไร โดยไม่ต้องวางแผนล่วงหน้า					

2.4 ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด

ความหมายของการตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด

พจนานุกรมทางจิตวิทยา (Psychology Dictionary ม.ป.ป.: ออนไลน์) ได้ให้นิยามของการตระหนักรู้ไว้ว่า การมีจิตสำนึกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อตนเองและผู้อื่น

อัมพร โอตระกูล (2538: 141-142) กล่าวว่า การตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด เป็น การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดที่ถูกต้อง โดยการรู้จักฤทธิ์ของยา อันตรายที่มีต่อสุขภาพของผู้เสพ รวมไปถึงอันตรายหรือผลกระทบที่มีผลต่อสังคม

จากความหมายของการตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดข้างต้น เป็นการมีการรับรู้ถึงโทษของการใช้สารเสพติด การมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของโทษของสารเสพติด รวมไปถึงการป้องกันตนเองให้พ้นจากสารเสพติด

แบบวัดการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

ศุภร ชินะเกตุ (2553) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี จำนวน 374 คน โดยการสร้างแบบวัดการรับรู้สารเสพติด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 เป็นแบบวัดมาตรฐานแบบประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบฉบับของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดการรับรู้สารเสพติด

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
00. การติดยาเสพติดทำให้เสียสุขภาพ					
00. การดื่มเหล้า สูบบุหรี่เป็นสิ่งจำเป็นในการเข้าสังคมของวัยรุ่น					
00. ข้าพเจ้ารู้ว่าจะสามารถซื้อยาเสพติดได้จากที่ใด					
00. ผู้ปกครองหรือครูของข้าพเจ้ามักจะกำชับให้ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงยาเสพติด					

ชญชญา ทุนอินทร์ (2554) ได้ทำศึกษาการพัฒนาารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 382 คน มีการสร้างแบบวัดการตระหนักรู้ถึงยาเสพติด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) มี 6 ระดับ ประกอบด้วย 6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 เห็นด้วย 4 ค่อนข้างเห็นด้วย 3 ค่อนข้างไม่เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่างแบบวัดการตระหนักรู้ในปัญหาเสพติด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เป็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
00. นักเรียนยอมรับความเป็นจริงที่ตนเองเป็นอยู่						
00. นักเรียนระมัดระวังในการใช้ยาเสพติดต่างๆ						
00. นักเรียนไม่ทดลองเสพสิ่งเสพติดทุกชนิด						
00. นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์						

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยง

ผลจากการศึกษางานวิจัยที่ทำการศึกษากับกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ซึ่งมีทั้งกลุ่มของเด็กในสถานพินิจ พฤติกรรมการเสพยา สรุปลงได้ว่า ปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดฯ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ การหลีกเลี่ยงปัญหา การรับรู้ความคล้ายคลึงกันของคนใช้สารเสพติด ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการใช้สารฯ เหตุผลเชิงจริยธรรม การควบคุมตน ส่วนปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ของพ่อแม่ ความขัดแย้งในครอบครัว การเป็นแบบอย่าง เป็นต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพแวดล้อมจากครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันแรกในการมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก ทั้งด้านคำพูดและการกระทำ มีการดูแลเอาใจใส่เด็กด้วยความรักและความผูกพัน คอยอบรมสั่งสอนให้เด็กมีพัฒนาการ ทั้งทางกาย ใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสม คอยสนับสนุนและสนับสนุนให้เด็กได้ทำในสิ่งที่ชอบอย่างถูกต้องและเหมาะสม แต่ในขณะเดียวกันนั้นก็คอยตักเตือนเมื่อเด็กกระทำความผิด (ทัศนาศาสตร์ 2539 : 6 ; ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และปราณี สุทธิสุนทร 2550: 106) ถ้าการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวนั้นมีการใช้อำนาจในควบคุมเด็กให้ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของครอบครัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เด็กเชื่อฟังและทำตามความต้องการของตน โดยไม่อธิบายเหตุผลให้เด็กทราบ ทำให้เด็กไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง เมื่อเด็กไม่ปฏิบัติตามย่อมถูกทำโทษอย่างรุนแรง แต่ในทางกลับกันถ้าครอบครัวเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง โดยไม่มีเวลาว่างในการดูแลเอาใจใส่ในตัวเด็กเลย ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว อาจก่อให้เกิดปัญหาในอนาคตได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิ และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม 2524: 65-70 ; อัจฉรา ประเสริฐสิน 2552: 9) รวมถึงการที่ครอบครัวมีการใช้ความรุนแรงต่อกัน โดยมีการแสดงพฤติกรรมและการกระทำที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการทะเลาะโต้เถียงกัน การทำร้ายร่างกายด้วยอวัยวะหรืออาวุธ ไปจนถึงการทำลายชีวิตของสมาชิกในครอบครัว ก่อให้เกิดความเสียหายทางร่างกายและจิตใจทั้งในฝ่ายของผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำในครอบครัว (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว 2550: ออนไลน์ ; คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ 2546 : 60) ซึ่งจากการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้เด็กได้รับการซึมซับพฤติกรรมของครอบครัว ทำให้เด็กมีมุมมองต่อครอบครัวในพฤติกรรมและการกระทำนั้นเป็นเรื่องปกติ ก่อให้เกิดแนวโน้มที่เด็กจะเลียนแบบและปฏิบัติตามพฤติกรรมของครอบครัวด้วยเช่นกัน ถ้าครอบครัวมีพฤติกรรมที่เหมาะสม เด็กจะมีความรักและความภาคภูมิใจในครอบครัว ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมในตัวเด็ก แต่ถ้าครอบครัวมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ใช้ความรุนแรงในครอบครัว อาจทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่รุนแรงและต่อต้านครอบครัวด้วยเช่นกัน (ประณต เค้าฉิม 2551: 355)

2. สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน เป็นการที่บุคคลมีกลุ่มเพื่อน ย่อมต้องดำเนินชีวิตโดยการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน เมื่อบุคคลได้รับการชักชวนให้ดำเนินชีวิตด้วยการทำสิ่งต่างๆ ร่วมกัน บุคคลจะมีการรับรู้ความคิดและความคาดหวังจากกลุ่มเพื่อน ทำให้บุคคลมีความพยายามจะปฏิบัติตามที่กลุ่มเพื่อนต้องการ เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน รวมถึงการสร้างความเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มเพื่อน แต่ในทางกลับกันถ้าบุคคลไม่พยายามปฏิบัติตามที่กลุ่มเพื่อนต้องการ อาจทำให้บุคคลมีความแปลกแยกในกลุ่มเพื่อน อาจถูกข่มเหงรังแกกันในกลุ่มเพื่อน ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเสี่ยงไปในทางลบได้ (ลูเนินเบิร์ก Lunenberg. 2011: 2 ; วิทยาการ เชียงกุล 2552: 101-104)

โดยรายละเอียดของปัจจัยเสี่ยงฯ ในงานวิจัยนี้ มีดังนี้

3.1 เจตคติต่อการใช้สารเสพติด

ความหมายของเจตคติ

คำว่า เจตคติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attitude มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม มีผู้ใช้คำอื่นในความหมายเดียวกัน เช่น ทศนคติ หรือ เจตคติมีนักวิชาการให้ความหมายของเจตคติ ได้ดังนี้

ธีรวิทย์ เอกะกุล (2549: 3) ได้ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกทางด้านจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งในทางสังคม รวมทั้งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ลักขณา สรีวัฒน์ (2549: 69) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความรู้สึกเป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความคิดเห็นเป็นอารมณ์ทางด้านปัญญา และท่าทีเป็นองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม

จากความหมายของเจตคติในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า เจตคติทางวิทยาศาสตร์เป็นความรู้สึกทางด้านจิตใจที่มีการแสดงออกในทางบวกหรือทางลบที่มีต่อเนื้อหาวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์

ความสำคัญของเจตคติ

ลักขณา สรีวัฒน์ (2549: 69-70) กล่าวว่า ความสำคัญของเจตคติ มีดังนี้

1. เจตคติเป็นมโนคติที่ครอบคลุมปรากฏการณ์หลายอย่างได้ เช่น ความรักของบุคคลที่มีต่อครอบครัวก็สรุปรวมถึงพฤติกรรมหลายอย่างของบุคคลได้

2. เจตคติเป็นสาเหตุของพฤติกรรมซึ่งการที่เราทราบว่าจะเจตคติที่บุคคลมีต่อตนเองเป็นสาเหตุให้เขามีพฤติกรรมที่ปรับตัวได้ไม่เหมาะสม จะได้ทำการแก้ไขบุคคลให้มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติของตนเอง

3. เจตคติมีความสำคัญในตนเอง ไม่ว่าจะเจตคติของบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเขาหรือไม่ก็ตาม เช่น เจตคติต่อสถาบันต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นแนวทางที่เขารับรู้โลกรอบตัว จึงเป็นเรื่องสำคัญที่น่าสนใจศึกษาในตนเอง

4. เจตคติเป็นเรื่องที่นักการศึกษาสนใจ นักการศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากเรื่องเจตคติได้มากมายในลักษณะการศึกษาวิจัย ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

ลักษณะของเจตคติ

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2549: 3-4) ได้กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกที่ซึบปกบลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ของบุคคล ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกมาภายนอกให้บุคคลอื่นเห็นหรือเข้าใจก็ได้ ซึ่งมีลักษณะทั่วไปที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. เจตคติเป็นเรื่องของอารมณ์ (Feeling) อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไข หรือสถานการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะมีการกระทำที่แสดงโดยแสดงออกไม่ให้ตรงกับความรู้สึกของคนเมื่อเขาารู้ตัวหรือรู้ว่ามีคนสังเกต

2. เจตคติเป็นเรื่องเฉพาะตัว (Typical) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกัน แต่รูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันไป หรืออาจมีการแสดงออกที่เหมือนกัน แต่ความรู้สึกต่างกัน

3. เจตคติมีทิศทาง (Direction) การแสดงออกของความรู้สึกสามารถแสดงออกได้ 2 ทิศทาง เช่น ทิศทางบวกเป็นทิศทางที่สังคมปรารถนา และทิศทางลบเป็นทิศทางที่สังคมไม่ปรารถนา ได้แก่ ซื่อสัตย์-คดโกง, รัก-เกลียด, ชอบ-ไม่ชอบ, ขยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น

4. เจตคติมีความเข้ม (Intensity) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกัน แต่อาจแตกต่างกันในเรื่องความเข้มที่บุคคลรู้สึกมากน้อยต่างกัน เช่น รักมาก, รักน้อย, ขยันมาก, ขยันน้อย เป็นต้น

5. เจตคติต้องมีเป้า (Target) ความรู้สึกที่เกิดขึ้นลอยๆ ไม่ได้ เช่น รักพ่อรักแม่ ขยันเข้าชั้นเรียน ขี้เกียจทำการบ้าน เป็นต้น

องค์ประกอบของเจตคติ

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2549: 8-9) องค์ประกอบของเจตคติเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงไปยังแง่มุมอื่นๆ อีก 2 ด้าน คือ ด้านแรกเชื่อมโยงไปยังนิยามของเจตคติ อีกด้านหนึ่งเชื่อมโยงไปยังประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ หรือความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นๆ ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. เจตคติมีองค์ประกอบเดียว คืออารมณ์ ความรู้สึกในทางชอบหรือไม่ชอบที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ

2. เจตคติที่มีสององค์ประกอบ คือองค์ประกอบด้านปัญญา และองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก องค์ประกอบด้านปัญญา หมายถึงกลุ่มของความเชื่อที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ จะเป็นตัวส่งเสริม หรือขัดขวางการบรรลุถึงค่านิยมต่างๆ ของบุคคล ส่วนองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก หมายถึงความรู้สึกที่บุคคลมี เมื่อถูกกระตุ้นโดยที่หมายของเจตคติ

3. เจตคติที่มีสามองค์ประกอบ คือองค์ประกอบด้านปัญญา องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม เป็นดังนี้

3.1 องค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive Component) มีส่วนประกอบย่อย คือ ด้านความเชื่อ ความรู้ ความคิด และความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ (Attitude Object)

3.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกชอบ-ไม่ชอบ หรือทำที่ที่ดี-ไม่ดี ที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ

3.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มหรือความพร้อมที่บุคคลจะปฏิบัติต่อที่หมายของเจตคติ

จากองค์ประกอบของเจตคติข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า เจตคติ ประกอบด้วย ปัญญา ความรู้สึก และพฤติกรรม

วิธีการวัดเจตคติ

ฝ่ายวิชาการ (2553: 203-205) กล่าวว่า การวัดเจตคติเป็นการวัดทางอ้อม ซึ่งมีวิธีการวัดดังนี้

1. การสังเกตพฤติกรรม การสังเกตเป็นวิธีการวัดเจตคติโดยการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลผู้สังเกตจะทำการบันทึกพฤติกรรมอย่างมีแบบแผน แล้วอนุมานเจตคติของบุคคลจากพฤติกรรมที่แสดงออก การสังเกตเป็นวิธีที่ใช้ได้ง่ายแต่พฤติกรรมที่รวบรวมได้อาจเชื่อถือไม่ได้ เช่น ในกรณีผู้ถูกสังเกตรู้ตัว พฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตอาจเปลี่ยนไปไม่ตรงกับสภาพจริง การสังเกตจึงต้องสังเกตในสถานการณ์ที่แท้จริงและไม่ควรให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว นอกจากนี้การสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตอาจมาจากอิทธิพลภายนอก เช่น การแสดงพฤติกรรมหรือกระทำตามเพื่อน เป็นต้น การอนุมานเจตคติของบุคคลจากพฤติกรรมที่สังเกตจึงอาจขาดความตรงได้

2. การสัมภาษณ์ วิธีนี้เป็นการสนทนา สอบถามความคิดเห็นและความรู้สึกของบุคคลซึ่งช่วยให้ทราบเจตคติของบุคคลต่อเรื่องต่างๆ ในการสัมภาษณ์ผู้วัดเจตคติจะสอบถามและพยายามให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามให้ตรงกับเป้าหมายเจตคติที่ต้องการศึกษา การสัมภาษณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่เกิดขึ้นรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก

ผู้สัมภาษณ์มีโอกาสได้ซักถามประเด็นต่างๆ อย่างละเอียด การวัดเจตคติด้วยวิธีนี้อาจมีข้อจำกัดในกรณีที่ผู้ตอบไม่เต็มใจหรือไม่ให้ความร่วมมือในการตอบ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจไม่ตรงกับความจริง ผู้สัมภาษณ์จึงต้องสร้างบรรยากาศของความคุ้นเคยและความเป็นกันเอง ตลอดจนใช้หลักการสัมภาษณ์ที่ดีเพื่อให้ทราบความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ให้สัมภาษณ์

3. การใช้แบบวัด การวัดเจตคติด้วยวิธีนี้เป็นการวัดเจตคติโดยใช้แบบวัด ซึ่งประกอบด้วยข้อความคิดเห็นที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกของตนเองออกมา แบบวัดเจตคติมีหลายแบบ เช่น แบบวัดเจตคติตามวิธีของเทอร์สโตน (Thurstone) ลิเคิร์ต (Likert) ออสกู๊ด (Osgood) ฟิชบายน์และไอเซน (Fishbein and Ajzen) เป็นต้น วิธีการวัดเจตคติแบบนี้สามารถเก็บรวบรวมเจตคติของกลุ่มบุคคลจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน ตลอดจนคะแนนเจตคติที่ได้สามารถนำมาเปรียบเทียบระหว่างบุคคลในกลุ่มเดียวกัน แต่ต้องใช้เวลาในการสร้างและหาคุณภาพของแบบวัด

4. การใช้เทคนิคการฉายออก การวัดเจตคติด้วยการใช้เทคนิคการฉายออกเป็นการวัดเจตคติทางอ้อมที่มีสิ่งเร้ากระตุ้นให้ผู้ตอบสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของตนออกมา เช่น การต่อประโยคให้จบ การวัดเจตคติด้วยวิธีนี้เป็นวิธีที่ใช่ง่ายและใช้วัดเจตคติของบุคคลหลายคนได้ในเวลาเดียวกัน แต่วิธีนี้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล คือผู้ตอบอาจตอบหรือแสดงความรู้สึกออกมาไม่ตรงกับความเป็นจริง นอกจากนี้การตีความหมายคำตอบที่ได้ อาจคลาดเคลื่อน ถ้าผู้วัดเจตคติไม่มีความสามารถและประสบการณ์ในการตีความหมายข้อมูล

5. การใช้บันทึกที่มีอยู่แล้ว ผู้วัดเจตคติอาจเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจตคติของบุคคลได้จากบันทึกที่มีอยู่แล้ว เช่น การบันทึกการเข้าชั้นเรียน บันทึกจำนวนนักเรียนที่มาใช้บริการห้องสมุด แฟ้มบันทึกของครูแนะแนว เป็นต้น แต่การรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีนี้อาจมีข้อจำกัด เมื่อข้อมูลในแบบบันทึกที่มีอยู่ไม่สมบูรณ์ ตลอดจนบันทึกที่มีอยู่อาจไม่เกี่ยวข้องกับเจตคติที่ต้องการศึกษา

แบบวัดเจตคติ

พรภัค พานพิศ (2552) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันปัญหายาเสพติดของนักศึกษาการศึกษานอกระบบของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 306 คน ได้สร้างแบบวัดเจตคติที่มีต่อยาเสพติด เป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ประกอบด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.63

ตัวอย่างแบบวัดเจตคติที่มีต่อยาเสพติด

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
00. ยาเสพติดทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจอ่อนแอ					
00. ผู้ติดยาเสพติดสามารถเลิกได้ หากมีความตั้งใจจริง					
00. ยาเสพติดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสังคม					
00. ผู้ติดยาเสพติด คือ ผู้ป่วยที่ควรได้รับการบำบัดรักษา					

ชญานา ทุนอินทร์ (2554) ได้ทำศึกษาการพัฒนาารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ในปัญหาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 382 คน มีการสร้างแบบวัดเจตคติต่อยาเสพติด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.705 เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ประกอบด้วย 6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 เห็นด้วย 4 ค่อนข้างเห็นด้วย 3 ค่อนข้างไม่เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่างแบบวัดเจตคติต่อยาเสพติด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้าง ไม่เป็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
00. ผู้เสพยาเสพติดทำให้ร่างกายเสื่อมโทรม						
00. ยาเสพติดเป็นยาขยันไม่ทำให้เกิดพิษภัย						
00. การเสพยาเสพติดทำให้ผลการเรียนดี						
00. การคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะนำความเดือดร้อนมาสู่เรา						

นิตยา หยองเอน (2556) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมเลย จำนวน 500 คน ได้สร้างแบบวัดเจตคติต่อยาเสพติด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 เป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ประกอบด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่างแบบวัดเจตคติต่อยาเสพติด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. การทดลองเสพยาเสพติดเพียงครั้งเดียวไม่สามารถทำให้ติดยาได้						
2. การเสพยาทีละน้อยๆจะไม่ทำให้ติดยาได้						
3. ยาเสพติดทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจอ่อนแอ						
4. ผู้ติดยาเสพติดสามารถเลิกได้หากมีความตั้งใจจริง						

3.2 การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด

ปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด

อรรถพร วิสุทธีมรรค (2541: 11-17) กล่าวว่า ปัจจัยการเข้าถึงสารเสพติด มีดังนี้

1. บุคคล เมื่อบุคคลประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจแล้วจะไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ จะเกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไป และอาจจะใช้สารเสพติดเป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหา นั้น การเข้าถึงแหล่งสารเสพติดควรคำนึงถึงสาเหตุทางร่างกายและสาเหตุทางจิตใจควบคู่กันไป

1.1 สาเหตุทางร่างกาย การที่มีโรคประจำตัวและการเจ็บป่วยเรื้อรังนั้นจำเป็นต้องใช้ยาอยู่เสมอ ทำให้มีโอกาสใช้สารเสพติดสูงกว่าพวกที่มีสุขภาพร่างกายดี นอกจากนี้ร่างกายที่สุขภาพไม่สมบูรณ์ มักจะมีสภาวะจิตใจที่ผิดปกติ

1.2 สาเหตุทางจิตใจ แบ่งได้ดังนี้

1.2.1 สภาพจิตใจผิดปกติ พบมากในกลุ่มคนที่เป็นโรคประสาทหรือโรคจิต จำเป็นต้องพึ่งยาเพื่อใช้ระงับอาการของโรคนั้น ในบางรายมีการใช้สารเสพติดโดยหลงผิดหรือการรับรู้ที่ผิดปกติจากอาการโรคจิตของตน

1.2.2 บุคลิกภาพผิดปกติ เป็นลักษณะนิสัย การแสดงออกทางอารมณ์ และพฤติกรรมเมื่อมีปัญหากระทบ โดยผู้ที่ติดสารเสพติดมักมีบุคลิกภาพ 2 แบบ คือ

1.2.2.1 บุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคมหรืออันธพาล คนกลุ่มนี้ไม่มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองกระทำลงไปนั้นเป็นความผิด แต่จะหาว่าบุคคลอื่นหรือสังคมต่างหากที่ผิด จึงมักจะกระทำการต่าง ๆ ไปอย่างไม่ยั้งคิด รวมถึงการใช้สารเสพติดและพฤติกรรมอื่น ๆ ที่สังคมไม่ยอมรับด้วย

1.2.2.2 บุคลิกภาพแบบพึ่งยา พบได้ใน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีลักษณะโตไม่สมวัยและกลุ่มที่ต้องมีการพึ่งพาเป็นประจำ กลุ่มนี้จะมีความคิดไม่สมวัย ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าตัดสินใจ จะต้องหาสิ่งยึดบางอย่างเป็นที่พึ่ง เช่น คน ยา เป็นต้น

2. ยา มีฤทธิ์ในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ หากนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ระงับอาการของโรคทั้งทางร่างกายและจิตใจได้ ขณะเดียวกันยาบางประเภทมีฤทธิ์ในการทำให้เสพติด หากคนต้องการใช้ยานั้นเป็นระยะเวลานาน ๆ ก็จะตกอยู่ในสภาวะการติดยาได้ ขึ้นอยู่กับผลของสารเสพติดขึ้นอยู่กับปริมาณของยาที่ได้รับ ประสบการณ์ในการใช้ยานั้น สิ่งแวดล้อมในขณะที่เสพ (สถานที่ ความรู้สึก และสภาพของผู้เสพ) การเสพเหล่านี้หรือยาอื่นร่วมด้วย และวิถีทางที่ยาเข้าสู่ร่างกาย

3. ปัจจัยซึ่งนำไปสู่การใช้ยา ในที่นี้หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เอื้อหรือชักนำให้เกิดการใช้ยานั้นเอง แบ่งได้เป็นหลายสภาวะ เช่น

3.1 สภาพแวดล้อมที่มีความกดดัน หากครอบครัวไม่มีความสุขแล้วสมาชิกในครอบครัวก็จะเกิดความเครียดสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวที่มีความแตกแยก ปราศจากความเข้าใจและสนใจซึ่งกันและกัน สมาชิกซึ่งรวมทั้งเด็กจะไม่มีโอกาสปรึกษากัน ไม่มีที่พึ่ง ไม่มีความสุขที่แท้จริงในบ้าน ทุกคนจึงหาทางออกด้วยการคบเพื่อนหรือพึ่งพาสิ่งอื่น ๆ ภายนอกบ้าน จึงอาจถูกชักจูงไปใช้สารเสพติดได้

3.2 สภาพแวดล้อมที่เป็นสื่อชักนำ

3.2.1 การแพร่ระบาดของยาเสพติด ในชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ ก็จะทำให้คนที่อยู่ในชุมชนนั้นชินกับสภาพที่เป็นอยู่ และมีความรู้สึกว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องธรรมดาของผู้ใหญ่ โดยปกติแล้วเด็กทุกคนก็จะแสดงออกโดยการเลียนแบบผู้ใหญ่

อยู่แล้ว ก็มักจะปฏิบัติตาม หรือการที่มีเฮโรอีนขายอยู่ในชุมชน คนในชุมชนก็เห็นเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อตนเองเกิดปัญหาหรือสภาวะกดดันขึ้น ก็มีโอกาที่จะทดลองใช้ได้ง่ายกว่าคนที่อยู่ในชุมชนอื่น

3.2.2 การใช้เวลาว่างในทางที่ผิด สภาวะที่มีความว่างมาก อาจไม่มีงานทำหรือในช่วงเวลาพักผ่อน หากใช้เวลาที่ถูกต้อง ก็จะลดเวลาว่างในการมั่วสุม แต่ถ้าชุมชนใด ใช้เวลาว่างในทางที่ไม่ก่อประโยชน์และมีแหล่งมั่วสุมมาก ก็จะได้รับอบายมุขอื่นแฝงมาด้วย

3.2.3 เพื่อนและผู้ติดยาเสพติด การที่มีสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือเพื่อนร่วมงานที่ติดยาเสพติดมากและมีการใช้ยาเสพติดเสมอ ก็จะเกิดการชักชวนที่มีการทดลองขึ้น

3.3 สภาพแวดล้อมที่ขาดการชักจูงในทางที่ดี สิ่งนี้อาจเกิดขึ้นได้เพราะสังคมเสื่อม ขาดการพัฒนา ไม่มีการกำจัดการระบาดของยาเสพติดในสังคม สังคมจะไม่เกิดทัศนคติและค่านิยมในทางไม่ดีต่อยาเสพติด การขาดการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งด้านพัฒนาสังคม จิตใจ เศรษฐกิจ ก็เหมือนกับเป็นการผลักดันสิ่งแวดล้อมเข้าสู่สภาวะที่มีความกดดันและเป็นสื่อที่ทำให้มีการใช้สารเสพติดนั่นเอง

การวัดการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ชฎิล สมรภูมิ (2554) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและแนวทางป้องกันพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 1,008 คน มีการสร้างแบบวัดการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.898 มีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 อันดับ ประกอบด้วย เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตัวอย่างข้อคำถาม

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
00. ฉันเคยซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้านค้าใกล้บ้านหรือใกล้โรงเรียน					
00. ฉันสามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้านค้าทุกแห่ง					
00. ฉันไม่เคยถูกถามเรื่องอายุเมื่อซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์					
00. ฉันไม่เคยถูกปฏิเสธการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้านค้า					

3.3 การหลีกเลี่ยงปัญหา

ความหมายของการหลีกเลี่ยงปัญหา

คันซีส (Cuncic 2014: ออนไลน์) กล่าวว่า พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงปัญหา หมายถึง การที่บุคคลไม่สามารถจัดการความวิตกกังวลภายในจิตใจเกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นได้ ทำให้บุคคลนั้นคิดหาทางออกด้วยวิธีการหลบเลี่ยงและหนีปัญหา

มาลิณี จุโฑปะมา (2553: 129) กล่าวว่า การหลีกเลี่ยง (Avoidance) หมายถึง การปรับตัวเพื่อแก้ไขปัญหาคความยุ่งยาก โดยการหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหา หรือความยุ่งยาก เมื่อบุคคลประเมินแล้วเห็นว่าปัญหาหรือความยุ่งยากนั้นมีพลังเกิดความสามารถของตนเอง ซึ่งการหลบหนีจากปัญหานั้น อาจเกิดจากความกลัวหรือการไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วว่า ไม่มีวิธีการใดที่จะกำจัดปัญหาหรือความยุ่งยากนั้นได้ บุคคลจึงใช้การหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีจากปัญหา เป็นวิธีการปรับตัวเพื่อแก้ไขปัญหาแทน

จากความหมายของการหลีกเลี่ยงปัญหา สามารถสรุปได้ว่า การมีความคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกินความสามารถของตนเอง ทำให้ไม่สามารถที่จะจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้เขาคิดหาทางออกด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการแยกตัวออกไปจากผู้อื่นหรือหลบเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้น

ลักษณะของการหลีกเลี่ยงปัญหา

คันซีส (Cuncic 2014: ออนไลน์) กล่าวว่าพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงปัญหา มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การหนี (Escape) เป็นการหลีกเลี่ยงหนีปัญหาในสถานการณ์ที่ตนเองมีความรู้สึกกลัว โดยทิ้งปัญหาทุกอย่างไว้เบื้องหลัง
2. การหนีปัญหาบางส่วน (Partial Avoidance) เป็นการที่บุคคลไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาได้ บุคคลจะพยายามเผชิญต่อปัญหาของตนเอง โดยการใช้กลวิธีทางจิตเพื่อความปลอดภัยของตนเอง เช่น การหลบสายตาคู่สนทนา การซุกมือไว้ในกระเป๋า การหลบไปนั่งมุมห้อง การฝืนกลางวัน การใช้สารเสพติด เป็นต้น
3. การรักษาความวิตกกังวลในการหนีปัญหา (Avoidance Maintain Anxiety) เป็นการที่บุคคลพยายามรักษาตนเอง โดยการพยายามเรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมความกลัวของตนเอง ทำให้บุคคลพยายามเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้น

ประเภทของการหลีกเลี่ยงปัญหา

ลักษณะ สิริวัฒน์ (2549: 111-112) กล่าวว่า การหลีกเลี่ยงปัญหา มี 3 ประเภท ดังนี้

1. การแยกตัวออกไปจากสังคม (Isolation) เป็นการที่บุคคลหาทางออกด้วยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผล บุคคลจะขาดความกระตือรือร้น ขาดความสนใจในสิ่งต่าง ๆ แต่จะอยู่ตามลำพังเหมือนอยู่ในโลกของตนเอง
2. การถดถอย (Regression) เป็นการถอยเข้าสู่พฤติกรรมดั้งเดิมที่ตนเคยใช้ ได้ผลมาแล้วในอดีต ซึ่งอาจจะแสดงออกโดยคำพูดหรือการกระทำก็ได้ เช่น การไม่ยอมช่วยตนเองในเรื่องต่าง ๆ ต้องพึ่งพาผู้อื่น เป็นต้น
3. การหนีเข้าสู่สภาวะเจ็บป่วย (Conversion) เป็นการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ไม่ปรารถนาด้วยความเจ็บป่วยนี้เป็นจริง ๆ โดยไม่ได้เสแสร้ง เช่น เด็กที่กลัวพ่อแม่ดุเมื่อรู้สึกตัวว่าทำ ความผิด จะมีอาการเจ็บป่วยไม่สบาย หายใจไม่ออก เป็นต้น

แบบวัดการหลีกเลี่ยงปัญหา

อิวาโมโต, ลิว และมาร์คอย (Iwamoto; Liu; & McCoy 2011: 295-315) ศึกษาเชิงสำรวจการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นหญิงชาวเอเชียอเมริกัน จำนวน 167 คน ได้สร้างแบบวัดลักษณะการหลีกเลี่ยงปัญหา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.77-0.85 เป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 4 ระดับ ประกอบด้วย 1 จริงน้อยที่สุด 2 จริงมาก 4 จริงมากที่สุด

3.4 การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด

ความหมายของการคล้อยตาม

มาโลค (Maleod. 2007: ออนไลน์) กล่าวว่า การคล้อยตามกลุ่ม หมายถึง ลักษณะการเปลี่ยนแปลงความเชื่อหรือพฤติกรรมให้มีความคล้ายคลึงกันในกลุ่ม เพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังทางสังคม

เชอริ (Cherry. 2014: ออนไลน์) กล่าวว่า การคล้อยตามกลุ่ม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามกลุ่มสังคม เพื่อให้มีพฤติกรรมที่มีความคล้ายคลึงกับบุคคลอื่น

เดิมศักดิ์ คทวณิช (2546: 318) กล่าวว่า การคล้อยตามเป็นแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามกลุ่มบุคคลอื่น ในกรณีที่บุคคลนั้นไม่สามารถจะตัดสินใจกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดลงไปได้

จากความหมายของการคล้อยตามกลุ่มคนที่ใช้สารเสพติด สามารถสรุปได้ว่า การคล้อยตามกลุ่มคนที่ใช้สารเสพติด เป็นความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรม เพื่อให้ได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคนที่ใช้สารเสพติด

ปัจจัยของการคล้อยตาม

เทิมศักดิ์ คทวณิช (2546: 319) กล่าวว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการคล้อยตาม มีดังนี้

1. ความคลุมเครือของสถานการณ์ ถ้าสถานการณ์ที่บุคคลกำลังประสบอยู่นั้น ยังมีความคลุมเครือและไม่ชัดเจนมากเท่าใด ยิ่งจะทำให้บุคคลนั้นมีความลังเลไม่แน่ใจในสิ่งที่ตนเองจะตัดสินใจกระทำอย่างไรอย่างหนึ่งลงไป จึงมักจะแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติจากคนส่วนใหญ่หรือใช้บรรทัดฐานทางสังคมเป็นเครื่องช่วย ทำให้บุคคลส่วนใหญ่ปฏิบัติหรือบรรทัดฐานที่สังคมกำหนด จะช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะทำอย่างไรต่อสถานการณ์ที่คลุมเครือนั้น
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะตัดสินใจจากความคิดและหาเหตุผลของตนเองมากกว่าการคล้อยตามความคิดของกลุ่ม ส่วนคนที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะคล้อยตามกลุ่มได้ง่าย
3. สัมพันธภาพระหว่างบุคคลภายในกลุ่ม ถ้ากลุ่มใดที่มีสมาชิกภายในกลุ่มมีความรักใคร่สนิทสนมกลมเกลียวกันอย่างแน่นแฟ้น หรือมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันแล้ว สมาชิกภายในกลุ่มจะคล้อยตามกันได้ง่ายกว่ากลุ่มที่มีความขัดแย้งหรือไม่ลงรอยกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เพราะ ความขัดแย้งไม่ลงรอยกันนั้นจะก่อให้เกิดการต่อต้านคัดค้านซึ่งกันและกัน

ประเภทของการคล้อยตามกลุ่ม

เชอรี (Cherry. 2014: ออนไลน์) กล่าวว่า การคล้อยตามกลุ่ม มี 5 ประเภท ดังนี้

1. การคล้อยตามกฎเกณฑ์ (Normative Conformity) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองตามกฎระเบียบของกลุ่ม
2. การคล้อยตามการให้ข้อมูล (Informational Conformity) เป็นการที่บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารจากกลุ่มโดยตรง ทำให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามกลุ่มของตน
3. เอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม (Identification) เป็นการที่บุคคลมีการปฏิบัติตามความคาดหวังของกลุ่ม ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของกลุ่มสังคมนั้น
4. การยอมรับ (Compliance) เป็นการที่บุคคลยอมรับและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามกลุ่ม
5. การเลียนแบบ (Internalization) เป็นการที่บุคคลต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองตามแบบอย่างของผู้อื่น

องค์ประกอบของการคล้อยตามกลุ่ม

เชอริ (Cherry. 2014: ออนไลน์) กล่าวว่า การคล้อยตามกลุ่ม มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความยากของงาน (The Difficulty of the Task) มีผลต่อการคล้อยตามกลุ่ม เมื่อบุคคลไม่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน บุคคลจะมีการยอมรับและคล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย แต่ถ้าบุคคลได้ทำงานยากและท้าทายความสามารถหลายครั้ง บุคคลจะมีการตอบสนองต่อผู้อื่นและมีการคล้อยตามกลุ่มลดลง
2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และมีความสามารถในการเป็นผู้นำสูง บุคคลนั้นจะมีอิทธิพลในการชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตามกลุ่ม
3. ขนาดของกลุ่ม (The Size of the Group) กลุ่มที่มีสมาชิกเป็นจำนวนมาก มีความสามารถในการคล้อยตามกลุ่มสูง
4. ลักษณะเฉพาะของสถานการณ์ (Characteristic of the Situation) บุคคลที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ไม่เหมาะสม บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามกลุ่มสูง
5. วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Cultural Differences) บุคคลที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน มีการคล้อยตามกันได้ง่ายกว่าบุคคลที่มีวัฒนธรรมที่ต่างกัน

การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

อิวาโมโต, ลิว และมาร์คอย (Iwamoto; Liu; & McCoy 2011: 295-315) ศึกษาเชิงสำรวจการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นหญิงชาวเอเชียอเมริกัน จำนวน 167 คน ได้สร้างแบบวัดการรับรู้ความคล้ายคลึงของกลุ่มตัวอย่าง (Perceived Peer Use) เป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 4 ระดับ ประกอบด้วย 1 ไม่ใช่เลย 2 เล็กน้อย 3 มาก 4 มากที่สุด

กุญชร เจือตี (2541) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง จำนวน 475 คน มีการสร้างแบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.951 เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) มี 7 ระดับ ประกอบด้วย มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง 2 อย่าง น้อย ปานกลาง และมาก

ตัวอย่างแบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

00. เมื่อได้อยู่นอกสถานฝึกและอบรม ฉันต้องการทำตามความคิดของคุณสำคัญของฉัน เกี่ยวกับการที่ฉันสูบบุหรี่/กินยาบ้า/ฉีดเฮโรอีน

กาญจนา คุณารักษ์ (2555) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด: กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน จำนวน 115 คน มีการสร้างแบบวัดการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ ประกอบด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.755

ตัวอย่างแบบวัดการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด

1. การยอมให้ผู้ติดสารเสพติด อยู่ร่วมในสังคมเดียวกับคนทั่วไป ทำให้เราคิดว่าการติดสารเสพติด เป็นเรื่องปกติของคนในสังคมไม่จำเป็นต้องป้องกัน

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

2. การเสพยาเสพติดในวัยรุ่นเป็นเรื่องธรรมดา เพราะ ใครๆก็เสพกัน

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

3. การเสพยาเสพติด ถึงแม้จะช่วยป้องกัน อย่างไรก็ตามมีโอกาสที่จะเสพยาเสพติดอยู่ดี

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านครอบครัวและเพื่อน

4.1 การอบรมเลี้ยงดู

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

ทศนา ทองภักดี (2539 : 6) ได้ให้ความหมายของ การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกรและอารมณ์ของผู้กระทำ

ศิริกุล อิศรานุรักษ์และปราณี สุทธิสุขคนธ์ (2550: 106) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การตอบสนองความต้องการของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ และความคาดหวังทางสังคม ตลอดจนการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาที่ดีทั้งกาย ใจ สังคม และสติปัญญา

ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

จตุรพร ลีมนั้นจริง (2546 : 298) ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นระบบหนึ่งของการปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อน โดยพ่อแม่จะเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูให้ลูกเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ลูกทุกคนจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม เรียนรู้ถึงวิธีประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพและบทบาทของตนเอง เรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมารยาทที่เหมาะสมและขนบธรรมเนียมของสังคม ดังนั้นการที่วัยรุ่นจะทำหน้าที่ได้ตามความคาดหวังของสังคมและอย่างมีประสิทธิภาพ จึงบังเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว

รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2524 : 65-70) รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู ได้แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมและใช้อำนาจ หมายถึงการไม่ปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง แต่บิดามารดามักสอดส่อง และใช้อำนาจในการให้รางวัลและลงโทษโดยผู้เด็กให้กระทำตามที่ตนเห็นชอบ
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ส่วนใหญ่มักจะนิยมศึกษาเกี่ยวกับการริบความรัก การเพิกเฉย และการตัดสิทธิ์ต่างๆ ของเด็ก
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ยอมรับสนับสนุน และให้ความอบอุ่นเป็นกันเองกับเด็ก
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึงการบอกสาเหตุของการห้ามปราม หรือส่งเสริมการกระทำของบุตร โดยบิดามารดามักจะกล่าวถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ซึ่งจะมีโทษหรือมีประโยชน์ต่อผู้กระทำและผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง

เพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2536 : 8) รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก เอาใจใส่ ให้การสนับสนุน
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบชี้แจงเหตุผลให้รางวัลและลงโทษอย่างสมเหตุสมผล และคงเส้นคงวา
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เป็นกันเอง เหนียวห่าง และมีการลงโทษ ถ้ากระทำผิด

ทัศนาศาสตร์ (2539 : 6-7) ได้กล่าวว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู มีดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน บิดามารดาได้ปฏิบัติต่อบุตรโดยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุขบุตรของตน มีความใกล้ชิดกับบุตร ได้มีการกระทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับบุตร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การที่บิดามารดาได้อธิบายเหตุผลให้แก่บุตร ขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร หรือลงโทษบุตร นอกจากนั้นบิดามารดาที่ใช้วิธีการนี้ยังให้รางวัลและลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมกับการกระทำของบุตร มากกว่าที่จะปฏิบัติต่อบุตรตามอารมณ์ของตนเอง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกายหรือทางจิต บิดามารดาใช้วิธีลงโทษทางกายหรือทางจิตกับเด็ก เมื่อเด็กทำตนไม่เหมาะสม

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การออกคำสั่งให้เด็กทำตามแล้วผู้ใหญ่คอยตรวจตราใกล้ชิด ว่าทำตามที่ต้องการหรือไม่

อัจฉรา ประเสริฐสิน (2552 : 9) ได้จัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative) คือ ลักษณะการเลี้ยงดูที่พ่อแม่สนับสนุนให้ลูกได้มีพัฒนาการตามวุฒิภาวะ ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้คำปรึกษาชี้แนะและมีเหตุผลกับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ภายในครอบครัว

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian) คือ ลักษณะการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ใช้อำนาจควบคุมเด็ก ต้องการให้เด็กเชื่อฟังและทำตามความต้องการของตน โดยไม่อธิบายเหตุผลให้เด็กทราบ ถ้าเด็กไม่ทำตามก็จะถูกลงโทษ ให้ความอบอุ่นแก่เด็กน้อยและไม่มีการแสดงความรัก

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive) คือ ลักษณะการเลี้ยงดูที่พ่อแม่สนับสนุนและยอมรับในตัวเด็กมากเกินไปเด็กสามารถทำตามความต้องการของตนโดยไม่มีขอบเขตมากำหนดเด็กตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเองได้ แต่พ่อแม่ก็ให้การทะนุถนอมและให้ความอบอุ่นกับเด็ก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (Neglectful) คือ ลักษณะการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ไม่สนใจจะตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก เฉยเมย และไม่สนใจใยดี ไม่เรียกร้องในตัวเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพราะพ่อแม่มีความเครียด มีปัญหาภาวะซึมเศร้า และมีความกดดันในชีวิตประจำวัน จึงมีเวลาให้เด็กน้อย

การวัดการอบรมเลี้ยงดู

สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล (2552) ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุราในวัยรุ่นจำนวน 2,008 คน ได้ทำการสร้างแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.255-0.796 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.910 เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ประกอบด้วย ตรงน้อยที่สุด ตรงน้อย ปานกลาง ตรงมาก ตรงมากที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่

ข้อความ	ตรง น้อย ที่สุด	ตรง น้อย	ปาน กลาง	ตรง มาก	ตรง มาก ที่สุด
00. พ่อแม่เปิดโอกาสให้ฉันในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างทัดเทียม					
00. พ่อแม่แสดงความรักต่อฉันทั้งโดยคำพูดและการกระทำ					
00. พ่อแม่ให้ฉันทำในสิ่งที่ไม่เกินความสามารถของฉัน					
00. พ่อแม่ช่วยให้ฉันสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ท่านวางไว้					

ชญานา ทุนอินทร์ (2554) ได้ทำศึกษาการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ในปัญหายาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 382 คน มีการสร้างแบบวัดความสัมพันธ์ในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.738 เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 จริงที่สุด 4 จริง 3 ปานกลาง 2 จริงบางครั้ง และไม่จริงเลย

ตัวอย่างแบบวัดความสัมพันธ์ในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู

ข้อความ	จริงมาก ที่สุด	จริง มาก	ไม่ แน่ใจ	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
00. นักเรียนมีความสุขเมื่ออยู่บ้านกับสมาชิกในครอบครัว					
00. บิดามารดาและผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูนักเรียนด้วยความเอาใจใส่					
00. นักเรียนให้ความสำคัญกับสิ่งที่บิดามารดาและผู้ปกครองคาดหวังในตัวนักเรียนเสมอ					
00. นักเรียนสามารถพูดคุยปัญหาต่างๆกับสมาชิกในครอบครัว					

4.2 ความรุนแรงในครอบครัว

ความหมายของความรุนแรงในครอบครัว

อรอนงค์ อินทรจิตร (2542 : 3) กล่าวว่า ความรุนแรง (Violence) หมายถึง พฤติกรรม และการกระทำใดๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทั้งร่างกาย วาจา จิตใจ ทางเพศ โดยการบังคับ ขู่ขู่ ทุบตี ทำร้าย ทบตี เตะต่อย ตลอดจนคุกคาม จำกัดและกีดกันสิทธิเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในการดำเนินชีวิตส่วนตัว ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกาย และจิตใจแก่ ผู้ถูกกระทำ

คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ (2546 : 60) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวว่า เป็นการทำร้ายกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวให้บาดเจ็บทางร่างกาย จิตใจ และข่มขู่ให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำในสิ่งที่ไม่ปรารถนา ระดับความรุนแรงมีความแตกต่างกัน ตั้งแต่ การทะเลาะโต้เถียงกัน การทำร้ายร่างกายด้วยอวัยวะหรืออาวุธ ไปจนถึงการทำลายชีวิต หรือการทำลาย พัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคล

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว (2550: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวว่า เป็นการกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายต่อ ร่างกาย จิตใจ สุขภาพของบุคคลในครอบครัว โดยการบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดครรลองครองธรรม ให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

ลักษณะความรุนแรงในครอบครัว

บุญเสริม หุตะแพทย์ (2545 : 13-14) ลักษณะของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมี ดังนี้

1. การทำร้ายร่างกาย (Physiological Assault) เป็นการทำร้ายกันโดยใช้กำลัง เช่น ตบ ตี เตะ ต่อย รวมทั้งการใช้อาวุธจนได้รับบาดเจ็บ และการฆาตกรรม
2. การทำร้ายจิตใจ (Psychological/Emotional/Verbal Abuse) เป็นการทำร้ายโดยการใช้อำนาจพูด หรือภาษาพูดที่หยาบคาย ดูถูกเหยียดหยาม ทำให้ผู้ถูกกระทำขาดความเชื่อมั่นและนับถือในตนเอง การกระทำดังกล่าวมีผลทางด้านจิตใจ และมีผลเสียต่อการอบรมดูแลเด็กในครอบครัว
3. การใช้ความรุนแรงในด้านสังคม (Social Abuse) หมายถึง การปล่อยปละละเลย ไม่ให้ความสำคัญ หรือความสนใจ การขัดขวางความก้าวหน้า การจำกัดสิทธิทางสังคมที่พึงมี ทั้งนี้รวมถึง การจำกัดบริเวณด้วย

4. การใช้ความรุนแรงด้านเศรษฐกิจ (Economical Abuse) เป็นการควบคุมและยึดครองทรัพย์สินต่างๆ ของครอบครัว รวมทั้งการจำกัดค่าใช้จ่าย

5. การกระทำทารุณทางเพศ (Sexual Assault) การกระทำทารุณทางเพศถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น การข่มขืน หรือการกระทำอนาจารที่ทำให้เกิดความเสียหาย

คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ (2546 : 61-62) ได้กล่าวว่า ลักษณะของความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่

1. การทำร้ายร่างกาย เป็นการทำร้ายโดยการใช้กำลัง เช่น ตบตี เตะ ต่อย ถีบ ผลัก บีบคอ รวมทั้งการใช้อาวุธจนได้รับความบาดเจ็บ และการฆาตกรรม รวมถึงสตรีที่ตั้งครรภ์ถูกทำร้ายร่างกายระหว่างตั้งครรภ์ เช่นถูกต่อยที่ท้อง

2. การทำร้ายจิตใจ เป็นการทำร้ายโดยใช้คำพูดหรือภาษาพูดที่หยาบคาย ดูถูกเหยียดหยาม ทำให้ผู้ถูกระทำขาดความเชื่อมั่นและนับถือตนเอง การกระทำดังกล่าวมีผลทางด้านจิตใจ และมีผลเสียต่อการอบรมดูแลเด็กในครอบครัวด้วย

3. การใช้ความรุนแรงทางสังคม ได้แก่ การละเลยไม่ให้ความสำคัญหรือความสนใจการขัดขวางความก้าวหน้า การจำกัดสิทธิทางสังคมที่พึงมี เช่น การปฏิเสธสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น ทั้งนี้รวมถึงการจำกัดบริเวณด้วย

4. การใช้รุนแรงทางเศรษฐกิจ เป็นการควบคุมและยึดครองทรัพย์สินต่างๆ ของครอบครัว รวมทั้งการจำกัดค่าใช้จ่าย

5. การทำร้ายทางเพศ เป็นการกระทำในเชิงอนาจารให้รู้สึกอับอาย เสื่อมเสียชื่อเสียง หรือการกระทำทารุณทางเพศ เช่น การบังคับหลับนอน การข่มขืน ผืนใจให้มีเพศสัมพันธ์ที่รู้สึกว่าเป็นผิดธรรมชาติหรือน่ารังเกียจ

6. การถูกบังคับใช้คำประเวณี

โสภณ ชูพิกุลชัย (2552 : 31-33) ได้กล่าวว่า ลักษณะความรุนแรงในครอบครัว แบ่งออกเป็น 7 ลักษณะ ดังนี้

1. การฆาตกรรมระหว่างสมาชิกในครอบครัว
2. การกระทำรุนแรงต่อร่างกายระหว่างสมาชิกในครอบครัว
3. การกระทำรุนแรงต่อเพศในครอบครัว
4. การทำอันตรายต่ออารมณ์หรือจิตใจ
5. ความรุนแรงจากจารีตประเพณีปฏิบัติ

6. ประเพณีการเลือกปฏิบัติต่อลูกผู้หญิงและลูกผู้ชาย

7. ความรุนแรงที่เกิดจากการบังคับค้าประเวณี

อังคณา ช่วยค้าชู (2555: 132) กล่าวว่า การกระทำความรุนแรงในครอบครัว มี 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การกระทำรุนแรงทางร่างกาย เป็นการใช้อำนาจหรืออุปกรณ์ใดๆ เป็นอาวุธในการทำร้ายร่างกายให้ได้รับบาดเจ็บ พิการหรือเสียชีวิต

2. การกระทำรุนแรงทางจิตใจ เป็นการกระทำใดๆ ที่มีผลให้ผู้ถูกกระทำได้รับความกระทบกระเทือนด้านจิตใจ เช่น การดูถูกเหยียดหยาม การดูต่ำ การกักขังหน่วงเหนี่ยว เป็นต้น

3. การกระทำรุนแรงทางเพศ เป็นการกระทำที่มีผลให้ผู้ถูกกระทำได้รับความเสียหายเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เช่น การถูกข่มขืน การถูกลวนลาม อนาจาร การถูกบังคับค้าประเวณี เป็นต้น

4. การทอดทิ้งผู้ที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น เด็กผู้สูงอายุ ผู้ที่มีจิตใจฟั่นเฟือน

5. การล่อลวง บังคับแสวงหาผลประโยชน์ เป็นการให้ผู้หญิงในกิจกรรมที่สนองประโยชน์แก่ผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ด้านการเงิน ด้านเพศหรือด้านอำนาจทางการเมือง โดยบั่นทอนความเป็นอยู่ที่ดีทางร่างกายและจิตใจของผู้หญิง

สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว

อรอนงค์ อินทรจิตร (2542 : 7-9) ได้สรุปสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว ได้ดังนี้

1. การขาดความพร้อมในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล

2. ทักษะคติ ค่านิยม และความเชื่อที่ถูกถ่ายทอดมาทางศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

3. สังคมและสิ่งแวดล้อมในสังคมที่เอื้ออำนวยให้เกิดความรุนแรง

4. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจและไม่ตระหนักถึงคำว่าสิทธิส่วนบุคคล สิทธิสตรี ตลอดจนสิทธิเด็ก

5. กฎหมายและข้อบังคับทางสังคม

6. ความเจ็บป่วยทางจิตใจ อาการทางจิตและทางประสาท และการตกเป็นทาสของสุราหรือสารเสพติดอื่นๆ

อังคณา ช่วยคำชู (2555: 136-137) กล่าวว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว มีดังนี้

1. ปัจจัยด้านค่านิยมและเจตคติที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับความรุนแรง โดยบุคคลมองว่า ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ความรุนแรงทางเพศเกิดขึ้นเพราะผู้หญิงเป็นฝ่ายผิดหรือ สมยอมเอง ทำให้ผู้ประสบปัญหาพยายามปิดไว้เป็นความลับ และความเชื่อดังกล่าวทำให้คนในสังคม ไม่ต้องการเข้าไปให้ความช่วยเหลือ ทำให้ปัญหาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

2 ปัจจัยด้านครอบครัว ความไม่พร้อมที่จะมีครอบครัวตั้งแต่ร่างกาย จิตใจ อายุ สุขภาพ อนามัย ฐานะทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมของคู่สมรสได้ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว เช่น การนอกใจคู่สมรส การดื่มสุรา การติดการพนัน เป็นต้น รวมถึงการไม่ช่วยแบ่งเบาภาระในครอบครัว เช่น การเงิน งานบ้าน การดูแลลูกที่ขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวเป็นพ่อแม่ที่ดี หน้าที่ของพ่อแม่ การเลี้ยงดู การให้ความอบอุ่นแก่ลูก การอบรมเลี้ยงดูที่ขาดศีลธรรม จริยธรรม อาจทำให้ครอบครัว ขาดทักษะในการสื่อสารที่ดีระหว่างในครอบครัว ทำให้เอาชนะกันด้วยความรุนแรง

3. ปัจจัยด้านสภาวะทางเศรษฐกิจตกต่ำ การเลิกจ้างงาน ธุรกิจล้มละลาย ค่าครองชีพสูง โดยเฉพาะนิสัยการใช้จ่ายเกินตัว บริโภคนิยม วัตถุนิยม ทำให้มีการกู้หนี้ยืมสิน ก่อให้เกิดความเครียดและความรุนแรงในครอบครัว

4. สื่อ ภาพลามกอนาจารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ เช่น ทีวี อินเทอร์เน็ต หนังสือ ภาพยนตร์ รูปภาพ สื่อทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงการเสพของมีนเมาและการเที่ยวสถานบันเทิง ทำให้เกิดความรู้สึกทางเพศ อาจถูกชักจูงไปในทางที่ไม่เหมาะสมหรือก่อให้เกิดความรุนแรงได้

5. ปัจจัยด้านการศึกษา พบว่า ระบบการศึกษาไม่ให้ความสำคัญในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างจริงจัง ทำให้วัยรุ่นอยากรู้อยากเห็น อยากรอง เมื่อมีอารมณ์ทางเพศเกิดขึ้น ทำให้วัยรุ่นขาดสติสัมปชัญญะ ก่อให้เกิดปัญหาและความเดือดร้อนในครอบครัวได้

ผลกระทบความรุนแรงในครอบครัว

อังคณา ช่วยคำชู (2555: 139) กล่าวว่า ความรุนแรงในครอบครัวส่งผลกระทบต่อ ความบาดเจ็บทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ทำให้ครอบครัวที่มีปัญหารุนแรงไม่สามารถทำหน้าที่ ครอบครัวที่ดีได้ เพราะ สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวได้ถูกทำลายลงแล้ว ทำให้สมาชิกในครอบครัว ทำหน้าที่ของตนได้ไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้ครอบครัวขาดความรักความไว้วางซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดครอบครัว แตกแยก ส่งผลให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่รุนแรงจากพ่อแม่ได้

การวัดความรุนแรงในครอบครัว

กรมสุขภาพจิต (ม.ป.ป.: 91) สร้างแบบวัดความรุนแรงในครอบครัวแบบตัวเลือก ตัวอย่างมีดังนี้

1. มีใครในครอบครัวที่มีอารมณ์รุนแรงหรือชอบใช้กำลัง
 มี ไม่มี
2. เวลาโต้เถียงกันที่บ้าน คุณวิตกกังวลถึงความปลอดภัยของคุณหรือของลูกบ้างไหม
 เคย ไม่เคย
3. ผู้หญิงหลายคนมาที่แผนกฉุกเฉิน ด้วยอาการบาดเจ็บ หรือมีอาการเช่นเดียวกับคุณ และตกเป็นเหยื่อความรุนแรงที่บ้าน เคยมีลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นกับคุณบ้างหรือไม่
 เคย ไม่เคย

นนทา ชัยพิชิตพันธ์ (2541) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลธัญญารักษ์ จำนวน 50 คน ได้สร้างแบบวัดการสัมภาษณ์ความขัดแย้งในครอบครัว มีตัวอย่างข้อคำถามดังนี้

00. บิดามารดาของนักเรียนเคยทะเลาะกันหรือไม่
 () 1. เคย () 2. เคย
 ถ้าเคยทะเลาะกันบ่อยหรือไม่
 () 1. บ่อย ครั้ง/สัปดาห์/เดือน/ปี
 () 2. ไม่บ่อย
00. ส่วนใหญ่บิดา-มารดาทะเลาะกันเรื่อง

4.3 การเป็นแบบอย่างจากครอบครัว

อิทธิพลของการเป็นแบบอย่างจากครอบครัว

ประณต คำฉิม (2551: 355) ได้กล่าวว่า การเป็นตัวอย่างของพ่อแม่ วัยรุ่นต้องการพ่อแม่ที่ปฏิบัติตนในสิ่งที่สั่งสอน เป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกทำตาม ทำตามหลักการที่พยายามสอนลูก และทำให้ลูกๆ ภูมิใจในตัวพ่อแม่ รู้สึกว่าพ่อแม่เป็นคนที่เขาสามารถชื่นชมได้ วัยรุ่นชอบผู้ใหญ่ที่มีอารมณ์ดี มีอารมณ์ขัน เป็นคนพูดความจริงและซื่อสัตย์ ดังเช่นที่พ่อแม่ก็ต้องการให้วัยรุ่นเป็นเช่นกัน วัยรุ่นจะต่อต้านผู้ใหญ่ที่ชอบค่อนแคะในเรื่องต่างๆ ตลอดเวลา หรือคนที่วิพากษ์วิจารณ์ความเชื่อและการกระทำของเขา

ป.มหาพันธ์ (2535: 40-41) พ่อและแม่เป็นผู้ให้การเสริมแรงแก่เด็กๆ ได้เป็นอันมาก พ่อแม่เป็นต้นแบบธรรมชาติอย่างแรกๆ ของเด็ก พ่อแม่เป็นผู้ที่ให้อาหารแก่ลูกๆ ให้สถานที่อยู่อาศัย ให้ทรัพย์สินเงินทองค่าใช้จ่าย ให้การศึกษาอบรม ให้ความรักเอาใจใส่ และช่วยให้เข้าใจปัญหาต่างๆ ด้วยการเป็นตัวเสริมแรงที่มีพลัง พ่อแม่จึงเป็นต้นแบบที่น่าเลื่อมใสยิ่งของเด็ก

ลำดับขั้นของการเป็นแบบอย่างจากครอบครัว

จตุรพร ลิ้มมั่นจริง (2546: 294) ลำดับขั้นของการเลียนแบบของลูกกับพ่อแม่ สามารถแบ่งแยกได้เป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะแรก ลูกจะเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่และแสดงพฤติกรรมของลูกออกมา เหมือนกับพ่อแม่ทุกประการ
2. ระยะที่สอง การเลียนแบบของลูก จะกระทำเฉพาะพฤติกรรมที่ลูกคาดหวังว่าพ่อแม่ จะพึงพอใจ
3. ระยะที่สาม ลูกจะเลียนแบบพฤติกรรมและแสดงปฏิกิริยาตามความคาดหวังของ บุคคลที่สำคัญสำหรับลูกแต่ละคน

การวัดการเป็นแบบอย่างจากครอบครัว

ชฎิล สมรภูมิ (2554) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและแนวทางป้องกันพฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,008 คน มีการสร้าง แบบวัดการเป็นแบบอย่างการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.910 มีลักษณะเป็น มาตรวัดแบบประมาณค่า 5 อันดับ ประกอบด้วย เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตัวอย่างข้อคำถามการเป็นแบบอย่างจากครอบครัว

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
00. ฉันเห็นคนในครอบครัวฉัน (พ่อ แม่ พี่หรือน้อง) ตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ แล้วทำให้ฉันอยากตีม					
00. ฉันเห็นเพื่อน ตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ แล้วทำให้ฉันอยากตีม					
00. ฉันเห็นครูตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ แล้วทำให้ฉันอยากตีม					
00. ฉันเห็นดาราตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ (พ่อ แม่ พี่หรือน้อง) ตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ แล้วทำให้ฉันอยากตีม					

5. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยง

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization WHO ม.ป.ป.: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงไว้ว่า คุณลักษณะหรือลักษณะภายนอกที่ทำให้เกิดอันตรายหรือเกิดอาการบาดเจ็บ เช่น การสูบบุหรี่ การตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ เป็นต้น

พจนานุกรมทางจิตวิทยา (Psychology Dictionary ม.ป.ป.: ออนไลน์) ได้ให้นิยามของพฤติกรรมเสี่ยงไว้ว่า ลักษณะพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่มีความผิดปกติและเป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น

บูเกส (Burgess 2002: 2) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง ค่านิยมหรือการกระทำที่เป็นอันตรายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของบุคคล เพื่อเสริมสร้างการมีคุณค่าในตนเอง

ทู (Tull 2014: ออนไลน์) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง การมีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมที่เป็นโทษและมีอันตรายถึงแก่ชีวิต แต่บุคคลมีการรับรู้ของพฤติกรรมของตนเองเป็นไปในทางบวก เช่น การใช้สารเสพติด ทำให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสารเสพติด แต่ในขณะที่เดียวกันอาจทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือเกิดอุบัติเหตุได้ เป็นต้น

กัสแมนและพอสมีเมอร์ (Guzman;& Pohlmeier ม.ป.ป.: ออนไลน์) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง พฤติกรรมของที่มีแนวโน้มที่จะเป็นอันตรายต่อชีวิตของวัยรุ่นในอนาคต เช่น การต่อสู้กับผู้อื่นจนได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย การใช้สารเสพติดเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

กฤษี คำชาย (2556: 132) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มในการปรับตัวบกพร่อง อาจเป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตนเอง

สรุปได้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมที่เป็นโทษและมีอันตรายถึงแก่ชีวิต แต่บุคคลมีการรับรู้ของพฤติกรรมของตนเองเป็นไปในทางบวก

ความหมายของสารเสพติด

องค์การอนามัยโลก (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อ้างอิงจาก World Health Organization: WHO.: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง สิ่งที่มีเสพ เข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพยาได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยไป จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น

องค์การสหประชาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อ้างอิงจาก The United Nations: ออนไลน์) ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง สารใด ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ที่มีผลต่อจิตใจและระบบประสาท

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2528 มาตรา 4 ให้ความหมาย ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อยๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง เป็นต้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

วิสและมิริน (Weiss;& Mirin. 2007 อ้างอิงใน แกรนต์ Grant.:ออนไลน์) กล่าวว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สารเสพติดในเยาวชนและวัยรุ่น มีดังนี้

1. การทดลองใช้สารเสพติด ทำให้เกิดความรู้สึกสนุกสนาน ร่าเริง มีความสุข ทำให้บุคคลมีความต้องการในการใช้สารเสพติดต่อไป โดยมีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถในการควบคุมการใช้สารเสพติดของตนเองได้

2. การใช้สารเสพติดเป็นประจำ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางลบ ทำให้บุคคลให้ความสำคัญกับการใช้สารเสพติดมากกว่าสังคมและหน้าที่การงานของตนเอง

3. การพึ่งพาสารเสพติดในการคลายเครียดและลดความวิตกกังวล ทำให้บุคคลต้องใช้สารเสพติดอยู่ตลอดเวลาและไม่สามารถเลิกใช้สารเสพติดได้

วอโคว์ (Volkow 2010: 6) กล่าวว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สารเสพติดในเยาวชนและวัยรุ่น มีดังนี้

1. การใช้สารเสพติดทำให้สามารถผ่อนคลายความเครียดที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี มีความมั่นใจในตนเองในการดำเนินชีวิตมากขึ้น
2. การที่บุคคลมีความเครียดและมีความวิตกกังวลสูง จะมีแนวโน้มในการหาทางออกด้วยการใช้สารเสพติด
3. การที่บุคคลมีความเชื่อว่าการใช้สารเสพติดช่วยให้มีความคิดและจินตนาการในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ
4. การที่บุคคลต้องการความรักและการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและสังคม ทำให้บุคคลมีแนวโน้มในการใช้สารเสพติดมากขึ้น

แกรนด์ (Grant ม.ป.ป.: ออนไลน์) กล่าวว่า ปัจจัยเสี่ยงในการใช้สารเสพติด มีดังนี้

1. เพศและอายุ จากการวิจัยพบว่า เพศชายมีโอกาสเสี่ยงในการใช้สารเสพติดมากกว่าเพศหญิง ส่วนอายุที่มีแนวโน้มที่จะมีความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมากคืออายุระหว่าง 20-40 ปี
2. พฤติกรรมการต่อต้านสังคม ทำให้บุคคลไม่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ จึงมีแนวโน้มในการใช้สารเสพติดมาก
3. ประวัติครอบครัว สามารถทำนายพฤติกรรมการใช้สารเสพติดได้ ถ้าในครอบครัวมีการใช้สารเสพติด เด็กและเยาวชนย่อมมีโอกาสที่จะใช้สารเสพติดตามสมาชิกในครอบครัว
4. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติด โดยบุคคลที่ได้รับการศึกษาน้อย อาจพลาดพลังดีดสารเสพติดสูง

อูดม ดุจศรีวัตร (2539: 41) กล่าวว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สารเสพติดในเยาวชนและวัยรุ่น มีดังนี้

1. ความอยากรู้อยากทดลองใช้สารเสพติด
2. เพื่อนที่ติดสารเสพติดชักชวนให้เสพ เพราะ ต้องการหาสมาชิกให้มาร่วมเสพยาด้วย เพื่อที่จะขอเงินไปซื้อยามาเสพหรือบางทีก็หลอกว่าเสพแล้วมีกำลังวังชาติ สมองปลอดโปร่ง และหายง่วงนอน

3. การขาดความระมัดระวังในการใช้ยา เพราะ ยาบางชนิดอาจทำให้ผู้ใช้เกิดการติดสารเสพติดได้โดยไม่รู้ตัว ถ้าใช้ยาอย่างพร่ำเพรื่อหรือใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์

4. สภาพแวดล้อมของสถานที่อยู่อาศัยที่มีการค้าสารเสพติดหรือมีผู้ติดสารเสพติด
5. เพื่อหนีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาทางการเงิน เป็นต้น

โกศลและสถิต วงศ์สุวรรณ (2543: 278-279) กล่าวว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีดังนี้

1. สภาพปัญหาทางด้านร่างกาย เมื่อเกิดอาการเจ็บป่วย คนเรามักนึกถึงยาเป็นอันดับแรก เพราะ เชื่อว่าจะสามารถคลี่คลายปัญหาความเจ็บป่วยลงได้ โดยส่วนใหญ่นึกถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากยาเพียงอย่างเดียว โดยลืมไปว่ายาแทบทุกชนิดก็จะให้โทษด้วยถ้าหากไม่ระมัดระวังในการใช้ยา หากใช้ยาเป็นประจำและใช้เวลานาน อาจมีการติดยาและใช้สารเสพติดได้

2. สภาพปัญหาทางด้านจิตใจ เป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดั้งเดิมผิดปกติ ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา มีความคิดเห็นต่อต้านสังคมอยู่เสมอ มีแนวโน้มในการใช้สารเสพติดได้มาก เพราะ การใช้สารเสพติดช่วยรักษาสภาพทางจิต เมื่อใช้บ่อยๆ อาจมีโอกาสดิตได้

3. สภาพปัญหาทางด้านสังคม เช่น การแพร่ระบาดของสารเสพติดที่ถูกกฎหมายสามารถหาซื้อได้ง่าย การคลุกคลีกับสารเสพติด หรือกลุ่มที่ติดสารเสพติดอยู่แล้ว มีโอกาสซื้อ และถูกชักจูงให้เสฟได้ง่าย หรือพวกที่มีปัญหาครอบครัว ขาดความรักความอบอุ่นและที่พึ่งทางใจ ทำให้หันไปใช้สารเสพติดในที่สุด เป็นต้น

ทัศนีย์ ทองสว่าง (2547: 133-136) กล่าวว่าปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีปัญหาทางด้านความพฤติกรรม ทำให้เป็นเด็กเกเรและติดยาในที่สุด มี 6 ประการ ดังนี้

1. สาเหตุสืบเนื่องมาจากครอบครัวและผู้ปกครอง
 - 1.1 เป็นครอบครัวที่แตกแยกหรือมีการหย่าร้างในครอบครัว
 - 1.2 ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ในการให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก
 - 1.3 ผู้ปกครองลุ่มหลงในอบายมุขต่าง ๆ เช่น การพนัน การดื่มสุรา เป็นต้น
 - 1.4 ครอบครัวมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและปัญหาเรื่องมีบุตรมาก
 - 1.5 ไม่ส่งเสริมให้บุตรได้เรียนหนังสือ
2. สาเหตุสืบเนื่องมาจากโรงเรียนและสถานศึกษา
 - 2.1 ขาดการควบคุมและการกวดขันทางระเบียบวินัย
 - 2.2 สถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไม่เหมาะสม โรงเรียนขาดการติดต่อ

ร่วมมือกับผู้ปกครอง

2.3 โรงเรียนไม่ได้ให้การแนะนำแนวทางการศึกษาให้เหมาะสมกับสติปัญญา และฐานะของเด็ก

2.4 ขาดการส่งเสริมในด้านกีฬาและทัศนคติเกี่ยวกับกีฬา

2.5 ครูและบุคลากรมีไม่เพียงพอแก่นักเรียน

3. สาเหตุเพราะสภาพแวดล้อม

3.1 สภาพแวดล้อมที่สร้างความกดดันต่อจิตใจ เป็นแรงผลักดันให้เยาวชนหันไปใช้สารเสพติดเป็นทางออก หรือทางหนีสภาพครอบครัว ย่อมเป็นเหตุของความกดดันของเด็กได้ เช่น การได้รับความกดดันจากเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

3.2 สภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้มีการชักนำให้ใช้สารเสพติด ได้แก่ กลุ่มเพื่อน เป็นสื่อชักนำเยาวชนให้ไปติดสารเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเพื่อนมาจากครอบครัวแตกแยก ขาดความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย มีสภาพเศรษฐกิจทางบ้านต่ำ หรืออยู่ในกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม จะมีบทบาทในการชักชวนให้เกิดการใช้สารเสพติดค่อนข้างมาก ส่วนสื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นสื่อกลางสำคัญในการสร้างพฤติกรรมเลียนแบบและช่วยยั่วยุให้มีพฤติกรรมนอกกลุ่มนอกทาง

3.3 สภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การชักจูงให้ประพฤติดี ในสังคมที่เสื่อมลง ทำให้ผู้คนวุ่นวายอยู่กับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทำให้เยาวชนขาดการแนะนำชักจูงไปในทางที่ดี ทำให้เยาวชนใช้เวลาว่างไปในทางที่เสื่อม ตลอดจนไปใช้ในการใช้สารเสพติด

3.4 สาเหตุสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคม ทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างค่านิยมเดิมกับค่านิยมใหม่ ทำให้เกิดพฤติกรรมการณ์ระเบียบได้

3.5 สาเหตุสืบเนื่องจากบุคลิกภาพของเด็ก มีดังนี้

3.5.1 บุคลิกภาพผิดปกติ เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบผิดวิธี ไม่มีความรักความอบอุ่น ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่ามีปมด้อย จะพัฒนาตนเองไปในทางลบ ทำให้มีพฤติกรรมเป็นเด็กเกเร เช่น ไม่ชอบอยู่ในกฎระเบียบ ชอบเล่นการพนัน การรังแก หรือแก่งผู้อื่น ชอบหนีโรงเรียน เป็นต้น

3.5.2 บุคลิกภาพอ่อนแอ รวมถึงความอ่อนแอทั้งทางร่างกายและจิตใจ ส่วนมากเป็นผลมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม เด็กบางคนมีร่างกายพิการ หน้าตาน่าเกลียด เด็กพวกนี้ เป็นพวกที่มีปมด้อย และมีบุคลิกภาพอ่อนแอ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ร้าย ชอบแสดงออกในบางราย ไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบฟังฟังผู้อื่น กลายเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอทางด้านจิตใจ เด็กในลักษณะนี้จะตกเป็นเหยื่อของสภาพแวดล้อมที่ติดสารเสพติดได้ง่าย ยิ่งเป็นเด็กที่ขาดความรัก

ความอบอุ่นทางครอบครัวด้วยแล้ว จะถูกชักจูงได้ง่ายเพราะจะเชื่อฟังกลุ่มเพื่อนมากกว่าเด็กที่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวสม่ำเสมอ

3.5.3 ผู้ป่วยเป็นโรคจิตประสาท เช่น จิตเภท อาจใช้ยาเสพติดเพื่อระงับอาการและใช้อยู่เป็นประจำ ในที่สุดก็กลายเป็นผู้ติดยา

6. สาเหตุอันเกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ เกิดจากความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจโลก มีบทบาทสำคัญตามการดำเนินชีวิตของประชากรโลกอย่างมาก ในประเทศไทยภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวห่างเหินกันมากขึ้น ทำให้แบบแผนการยังชีพของคนไทยเปลี่ยนไปทุกครอบครัวเริ่มตระหนักถึงคุณค่าของเงินตรามากขึ้น เนื่องจากเงินหายากขึ้น ในขณะที่ค่าครองชีพสูงขึ้นอย่างมาก เด็กที่เกิดในครอบครัวที่ยากจน ผู้ปกครองหรือพ่อแม่ไม่มีเวลาให้มากนัก ทำให้เด็กขาดความอบอุ่นและประพฤติดอกนอกกลุ่มนอกทางได้ง่ายขึ้น ในขณะเดียวกันกับเด็กที่เกิดในครอบครัวที่ฐานะดี เด็กก็อาจขาดความอบอุ่นได้เช่นกัน เพราะครอบครัวตามใจและขาดการเอาใจใส่เด็ก โดยการให้เงินใช้จ่ายครั้งละมาก ๆ ทำให้เด็กมีนิสัยการใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ทำให้มีโอกาสถูกชักนำให้ติดสารเสพติดมากขึ้นเพราะมีความสามารถที่จะซื้อได้มากกว่าคนยากจน

องค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

นักวิชาการและนักวิจัยได้กล่าวถึงองค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดไว้ ดังนี้ (Siu 2011: 77-78) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นชาวฮ่องกง พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล เป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลมีการใช้สารเสพติด เช่น ฉันทมีความกลัวในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้ฉันทมีความวิตกกังวลใจ เป็นต้น
2. การครุ่นคิดหรือความสิ้นหวังในชีวิต เป็นการที่บุคคลที่มีความหดหู่ขึ้นภายในจิตใจหรือบุคคลที่ประสบความล้มเหลวในการดำเนินชีวิต บุคคลจะมีโอกาสที่จะใช้สารเสพติดสูง
3. ความรู้สึกแสวงหา เป็นการที่บุคคลมีความรู้สึกทางจิตใจเป็นสัญชาตญาณแห่งความตาย ทำให้บุคคลต้องการความตื่นเต้น ความเสี่ยงและความท้าทายในการดำเนินชีวิต เช่น ฉันทต้องการต่อสู้กับผู้อื่น เป็นต้น
4. ความหุนหันพันเล่น เป็นอารมณ์ทางลบของบุคคลที่มีการตัดสินใจทำสิ่งใดอย่างรวดเร็ว โดยไม่ทันได้คิดไตร่ตรองไว้ก่อน

มีมีโทวิก, แรทเนอร์ และริชาร์ดสัน (Memetovic; Ratner;& Richardson 2014: 692-693) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล ประกอบด้วย ฉันรู้สึกวิตกกังวลจนปวดศีรษะ ฉันมีความกลัวที่จะเปลี่ยนแปลงในชีวิตของตนเอง ฉันมีความกลัวทำให้เกิดความวิตกกังวล เมื่อฉันกลัวฉันมีการตอบสนองทางร่างกายที่รุนแรง และฉันกลัวที่จะต้องทำอะไรสักอย่างหนึ่ง

2. การครุ่นคิดหรือความสิ้นหวังในชีวิต ประกอบด้วย ฉันเป็นคนมีสาระ ฉันรู้สึกมีความสุข ฉันครุ่นคิดถึงอนาคตอยู่ตลอดเวลา ฉันมีความภาคภูมิใจในตนเอง ฉันรู้สึกล้มเหลวในชีวิต ฉันมีความพึงพอใจในชีวิตของตนเอง และฉันมีความกระตือรือร้นต่ออนาคตของตนเอง

3. ความรู้สึกแสวงหา ฉันเรียนรู้การขับมอเตอร์ไซด์ ประกอบด้วย ฉันมีประสบการณ์ที่ตื่นเต้นและท้าทาย ฉันมีความสนใจที่จะทำผิดกฎหมาย ฉันต้องการมีประสบการณ์ในการจะทำผิดกฎหมาย

4. ความหุนหันพันแผ่นดิน ประกอบด้วย ฉันไม่คิดก่อนพูด เมื่อเหตุการณ์ผ่านไปแล้วฉันได้แต่เสียใจในการกระทำของตนเอง ฉันทำอะไรโดยไม่ได้คิด และฉันมีความคิดที่มีความเป็นเหตุเป็นผล

โรเบิ้ล-การ์เซียและคณะ (Robles-García et al. 2014: 1115) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในประเทศสเปน มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การครุ่นคิดหรือความสิ้นหวังในชีวิต ประกอบด้วย ฉันเป็นคนมีสาระ ฉันรู้สึกมีความสุข ฉันครุ่นคิดถึงอนาคตอยู่ตลอดเวลา ฉันมีความภาคภูมิใจในตนเอง ฉันรู้สึกล้มเหลวในชีวิต ฉันมีความพอใจในชีวิตของตนเอง และฉันมีความกระตือรือร้นต่ออนาคตของตนเอง

2. ความหุนหันพันแผ่นดิน ประกอบด้วย ฉันไม่คิดก่อนพูด เมื่อเหตุการณ์ผ่านไปแล้วฉันได้แต่เสียใจในการกระทำของตนเอง ฉันทำอะไรโดยไม่ได้คิด และฉันเป็นคนหุนหันพันแผ่นดิน

3. ความรู้สึกแสวงหา ประกอบด้วย ฉันชอบกระโดดร่ม ฉันมีประสบการณ์ที่ตื่นเต้นและท้าทาย ฉันต้องการต่อสู้กับผู้อื่น ฉันเรียนรู้การขับมอเตอร์ไซด์ ฉันมีความสนใจที่จะทำผิดกฎหมาย และฉันมีความสุขในการรุกรานพื้นที่ของผู้อื่น

4. ความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล ประกอบด้วย ฉันรู้สึกวิตกกังวลจนปวดศีรษะ ฉันกลัวที่จะเปลี่ยนแปลง ฉันมีความกลัวทำให้เกิดความวิตกกังวล เมื่อฉันกลัวฉันมีการตอบสนองทางร่างกายที่รุนแรง และฉันกลัวที่จะต้องทำอะไรสักอย่างหนึ่ง

วอซิคและคณะ (Woicik et al. 2009: 1044-1045) ได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงๆ ว่า หมายถึง การมีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมที่เป็นโทษหรือมีอันตรายต่อชีวิตแต่บุคคลนั้นมีการรับรู้พฤติกรรมของตนเองเป็นไปในทางบวก ทั้งเรื่องของ ความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล หมายถึง การที่บุคคลมีแรงจูงใจที่ทำให้มีการใช้สารเสพติด เช่น ฉันมีความกลัวในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้

ฉันมีความวิตกกังวลใจ เป็นต้น การครุ่นคิดหรือความสิ้นหวังในชีวิต หมายถึง การที่บุคคลที่มีความหดหู่ขึ้นภายในจิตใจหรือบุคคลที่ประสบความล้มเหลวในการดำเนินชีวิต บุคคลจะมีโอกาสที่จะใช้สารเสพติดสูง ความรู้สึกแสวงหา หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกทางจิตใจเป็นสัญชาตญาณแห่งความตาย ทำให้บุคคลต้องการความตื่นเต้น ความเสี่ยงและความท้าทายในการดำเนินชีวิต เช่น ฉันต้องการต่อสู้กับผู้อื่น เป็นต้น และความหุนหันพิน่แล่น หมายถึง การที่บุคคลมีอารมณ์ทางลบ และมีการตัดสินใจทำสิ่งใดอย่างรวดเร็ว โดยไม่ทันได้คิดไตร่ตรองไว้ก่อน

การวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

วอซิคและคณะ (Woicik et al. 2009: 1044-1045) ได้ทำการสร้างแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ ประกอบด้วย 1 ไม่จริงเลย 2 จริงน้อย 3 จริงมาก และ 4 จริงที่สุด มีจำนวน 28 ข้อ

6. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่จะนำมาใช้ในการสร้างโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยทางสังคม ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด โดยได้ประยุกต์ใช้ ทฤษฎีหลัก 2 ทฤษฎี ได้แก่ 1) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior : TPB) ของ Ajzen และ Fishbein (1975) และ 2) ทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura.1986) มีรายละเอียด ดังนี้

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior : TPB)

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) เสนอโดย Ajzen ในปี 1985 เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม (Social psychology) ที่พัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ของ Ajzen และ Fishbein (1975) โดยทฤษฎีนี้อธิบายว่า การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดจากการชี้แนะโดยความเชื่อ 3 ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavioral beliefs) ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative beliefs) และความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุม (Control beliefs) ซึ่งความเชื่อแต่ละตัวจะส่งผลต่อตัวแปรต่างๆ (Ajzen, 1991)

สาระพื้นฐานของทฤษฎี มีดังนี้

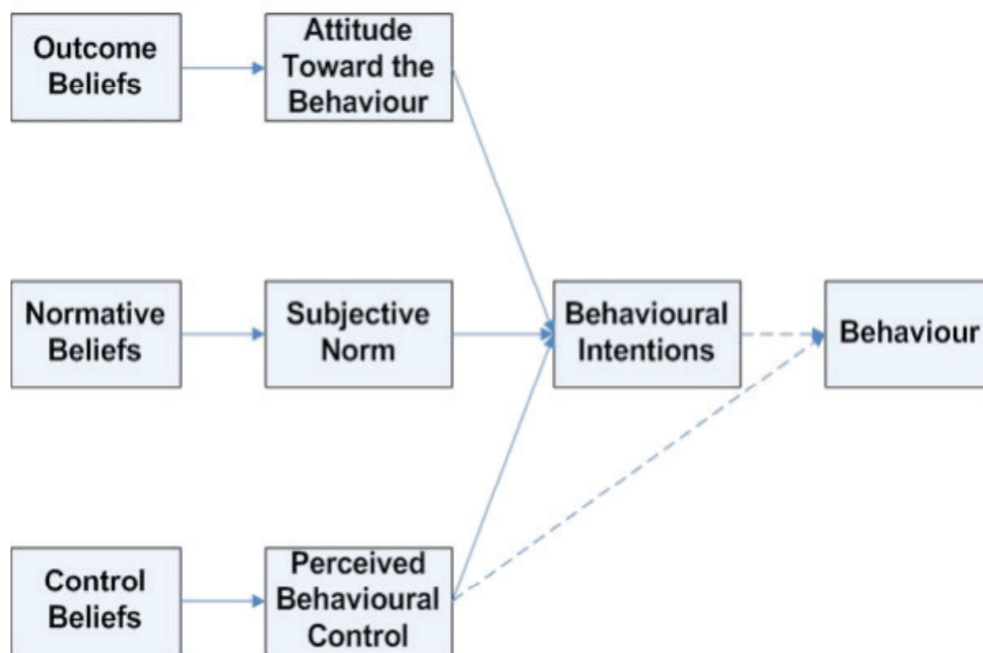
1. พฤติกรรม (Behavior หรือ B) ส่วนมากของบุคคลอยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention หรือ I) หรือ เจตนาเชิงพฤติกรรม (I) ของบุคคลที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นๆ

2. เจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention หรือ I) ได้รับอิทธิพลจากตัวกำหนด 3 ตัว คือ เจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude toward the Behavior หรือ AB) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm หรือ SN) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control หรือ PBC)

2.1 เจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude toward the Behavior หรือ AB) เป็นการประเมินทางบวกหรือลบต่อการกระทำนั้นๆ จัดได้ว่า เจตคติต่อพฤติกรรม (AB) เป็นปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors) ถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าการทำพฤติกรรมใดแล้วจะได้รับผลทางบวก ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ในทางตรงข้าม หากมีความเชื่อว่าการทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้รับผลในทางลบ ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้น (Attitude toward the behavior) และเมื่อมีทัศนคติทางบวกก็จะเกิดเจตนาหรือตั้งใจ (Intention) ที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น

2.2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm หรือ SN) เป็นการรับรู้ของบุคคลว่าคนอื่น ๆ ที่มีความสำคัญสำหรับเขาต้องการหรือไม่ต้องการให้เขาทำพฤติกรรมนั้นๆ ถ้าบุคคลได้รับรู้ว่าคนที่มีผลสำคัญต่อเขาได้ทำพฤติกรรมนั้น หรือต้องการให้เขาทำพฤติกรรมนั้น ก็จะมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามและทำตามด้วย

2.3 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control หรือ PBC) เป็นการรับรู้ของบุคคลว่า เป็นการยากหรือง่ายที่จะทำพฤติกรรมนั้นๆ ถ้าบุคคลเชื่อว่า มีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมในสภาพการณ์นั้นได้ และสามารถควบคุมให้เกิดผลดังตั้งใจ เขาก็มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมนั้น (สุวรรณา วิริยะประยูร, 2548)

ภาพประกอบ 1 แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB)

ที่มา: <http://www.ehjournal.net/content/4/1/23/figure/F1>

TPB จะศึกษาพฤติกรรมของแต่ละบุคคล (Individual Behavior) ที่ได้รับอิทธิพลมาจากความตั้งใจแสดงพฤติกรรม (Behavioral Intention) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมนั้นประกอบด้วยทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (Attitudes Towards the Behavior) บรรทัดฐานของบุคคลที่อยู่โดยรอบการแสดงพฤติกรรม (Subjective Norm) และการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนเองในการแสดงพฤติกรรมใดๆ (Perceived Behavior Control)

บทบาทความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ทฤษฎีนี้จำแนกความเชื่อเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ (Behavioral Beliefs) ซึ่งมีอิทธิพลต่อเจตคติต่อพฤติกรรมเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับผลของการกระทำ หากบุคคลมีความเชื่อว่า การทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลกรรมทางบวก เขาก็จะมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้นขณะที่บุคคลซึ่งเชื่อว่าการทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลกรรมทางลบ เขาก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้น

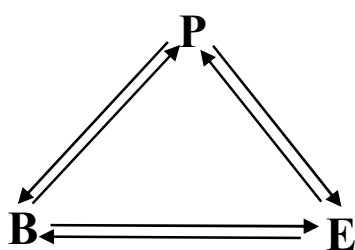
2. ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative Beliefs) ซึ่งเป็นตัวกำหนดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นความเชื่อที่ว่าบุคคลหรือกลุ่มคนเฉพาะคิดว่าเขาควรหรือไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น บุคคลก็มี

แนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมนั้น ในทางตรงข้าม หากบุคคลเชื่อว่าคนอื่นที่มีความสำคัญสำหรับเขาคิดว่า เขาไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น เขาก็มีแนวโน้มที่จะไม่ทำพฤติกรรมนั้น

3.ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม (Control Beliefs) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถ ในการควบคุมพฤติกรรมเป็นความเชื่อเกี่ยวกับการมีหรือไม่มีทรัพยากร

ทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม(Social Cognitive Theory)

ทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา(Bandura.1986) ซึ่งในปี ค.ศ.1986 แบนดูราได้เสนอทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม โดยมีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมของคนเรานั้นไม่ได้ เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องมีปัจจัย ภายในบุคคลร่วมด้วยและต่อมาในปี 1997 แบนดูราได้ขยายทฤษฎีการรู้คิดทางสังคมในเรื่องของการรับรู้ ความสามารถของตนเอง ซึ่งได้ประยุกต์ไปใช้ทั้งในสาขา การศึกษา สุขภาพ การศึกษาเกี่ยวกับสภาวะทาง จิตที่ไม่ปกติ การกีฬา การสื่อสารมวลชน และด้านธุรกิจ และจากแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการรู้คิดทาง สังคมนี้ แบนดูรา เชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลมีผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคล(internal personal) ปัจจัยสภาพแวดล้อม(Environment) และปัจจัยทางพฤติกรรม(Behavioral) ซึ่งแบนดูรา ได้ให้ ความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ปัจจัยภายในบุคคลและสิ่งแวดล้อม และถือว่าการ เรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพล ต่อกัน ทั้งตัวบุคคลที่ต้องการจะเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งแบนดูรา อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นโดยการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อกันจากองค์ประกอบ 3 ส่วน(Triadic Reciprocal Causation) ดังนี้

B = พฤติกรรม (Behavior)

P = ปัจจัยภายในบุคคล (Internal Personal Factors)

E = สภาพแวดล้อม (Environment)

ภาพประกอบ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ปัจจัยภายในบุคคลและสิ่งแวดล้อม เป็นสาเหตุซึ่งกัน (Bandura.1997:6)

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรม(Behavioral) ปัจจัยภายในบุคคล(Internal personal) และสภาพแวดล้อม (Environment) นั้น ต่างเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลซึ่งเหตุ-ผลซึ่งกัน นันก็หมายความว่า ถ้าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ก็จะมีผลทำให้องค์ประกอบอื่นๆ เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งในชีวิตจริงของมนุษย์ นอกจากจะได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม มนุษย์ก็มีอิทธิพลต่อสิ่งเร้าทั้งสำหรับตนเองและผู้อื่นด้วย นอกจากนี้มนุษย์มีความคิด ความเชื่อ ความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเขาเอง จากแนวคิดพื้นฐานที่ แบนดูราน่าเสนอนั้นเน้นว่า พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไม่ได้เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่มีผลมาจากกระบวนการทางการรู้คิดด้วย กล่าวคือ ถ้ากระบวนการทางการรู้คิดเปลี่ยน พฤติกรรมของบุคคลก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

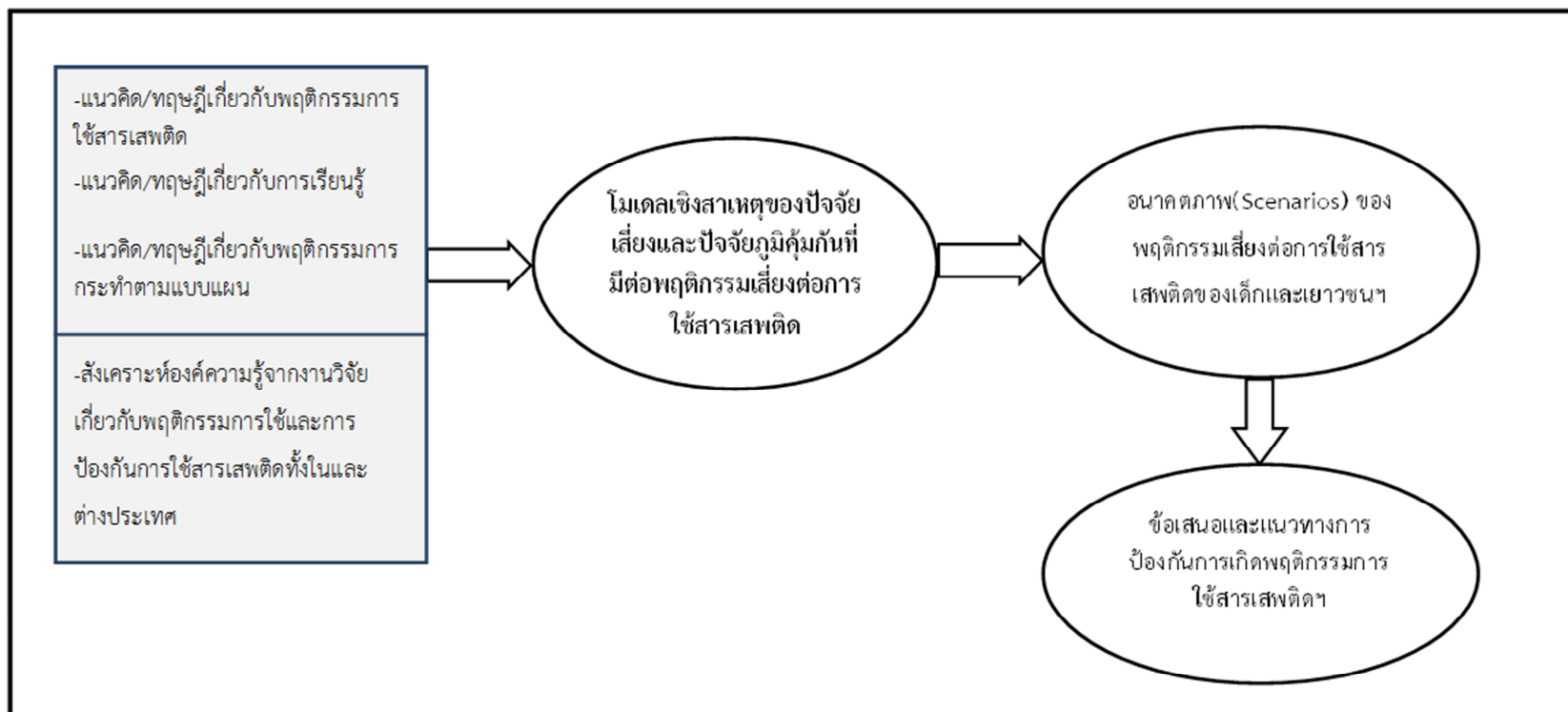
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน และเป็นการศึกษาอนาคตภาพ(Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนและสร้างข้อเสนอ แนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) โดยงานวิจัยนี้มี 3 ระยะ งานระยะที่หนึ่งเป็นการสร้างและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง(อพป.) ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนจากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตามแบบแผน พฤติกรรมการเรียนรู้และพฤติกรรมทางสังคมและข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม ส่วนงานวิจัยระยะที่สอง เป็นการศึกษอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า ด้วยเทคนิควิธี EFR โดยศึกษาในประเด็นของอนาคตภาพ (Scenarios) ของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2559-2569) และงานระยะที่สามเป็นการสร้างข้อเสนอและแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมเสี่ยงการใช้สารเสพติดที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติดฯ โดยเป็นผลจากการศึกษากับกลุ่มคนที่ไม่ติดสารเสพติด พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยภูมิคุ้มกัน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต การตระหนักรู้เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด ส่วนปัจจัยเสี่ยงต่อการติดสารเสพติด ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดฯ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ เจตคติที่มีต่อการติดสารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มฯ ส่วนปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเป็นแบบอย่าง การเลี้ยงดู ความรุนแรงในครอบครัว การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ซึ่งปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับเพื่อน ครอบครัว เป็นต้น

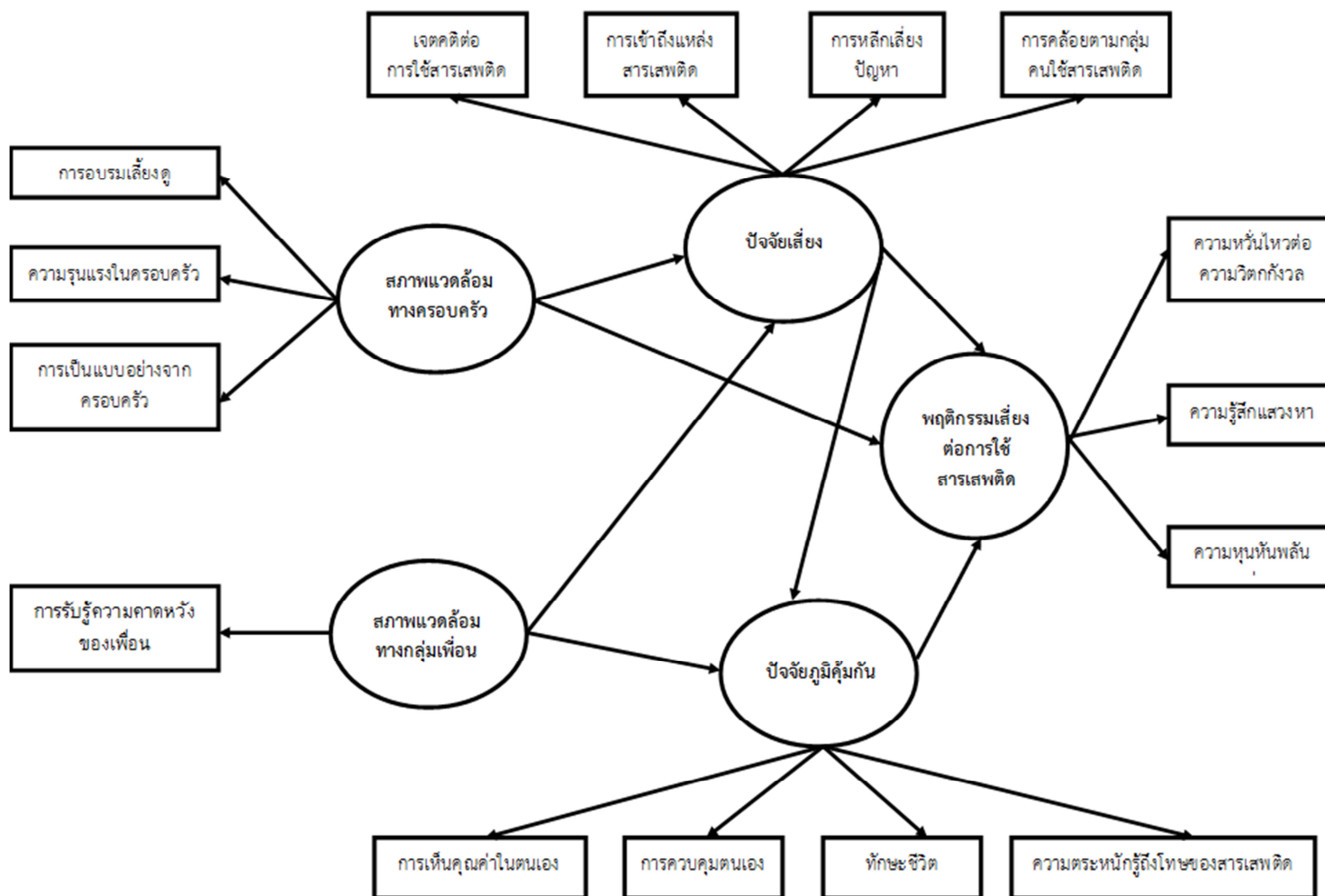
โดยคณะผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยทางสังคม ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดสารเสพติด โดยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีหลัก 2 ทฤษฎี ได้แก่ 1) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior : TPB) ของ Ajzen และ Fishbein (1975) โดยทฤษฎีนี้อธิบายว่า การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดจากการชี้แนะโดยความเชื่อ 3 ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavioral beliefs) ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative beliefs) และความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุม (Control beliefs) ซึ่งความเชื่อแต่ละตัวจะส่งผลต่อตัวแปรต่างๆ (Ajzen, 1991) และ 2) ทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1986) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการรู้คิดทางสังคมนี้ แบนดูรา เชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลมีผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคล (Internal Personal) ปัจจัยสภาพแวดล้อม (Environment) และปัจจัยทางพฤติกรรม (Behavioral) ซึ่งแบนดูรา ได้ให้ความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ปัจจัยภายในบุคคลและสิ่งแวดล้อม และถือว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน ทั้งตัวบุคคลที่ต้องการจะเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของพฤติกรรมซึ่งงานวิจัยนี้ใช้แนวคิดของสองทฤษฎีนี้ มาพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ดังภาพประกอบ 3 และ 4

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 3 งานวิจัยสภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

กรอบแนวคิดงานวิจัย (ต่อ)

ภาพประกอบ 4 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนฯ และศึกษาอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน และข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) โดยวิธีดำเนินงานวิจัยในแต่ละระยะของงาน มีดังนี้

งานระยะที่หนึ่งการสร้างและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง(อพป.)

การกำหนดพื้นที่/สถานที่เก็บข้อมูล และกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยระยะที่หนึ่ง ได้กำหนดพื้นที่/สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย และมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย ทั้งกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์

กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ จำนวน 130 คน จากทั้ง 4 ภูมิภาค ซึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่ม ผู้นำชุมชน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรด้านสาธารณสุข ผู้แทนจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ผู้แทนจากภาคการเมืองท้องถิ่น นักวิชาการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาระยะที่ 1 ได้แก่ เด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ทั้ง 4 ภูมิภาค จำนวน 2,489 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยขนาดตัวอย่างกำหนดมาจากการเปิดตารางของทาโร ยามาเน่ (Yamane.1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดประชากรอยู่ในช่วง Infinity และใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากกฎความเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูล (Rule of Thumb) ที่กำหนดไว้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนตัวแปรสังเกตในโมเดลที่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลควรมีสัดส่วน 10-20:1 (Schumacker and Lomax. 1996:20) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกต 15 ตัวแปร ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุควรมีจำนวนประมาณ 150-300 คน โดยมีรายละเอียดของการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ทั้ง 4 ภูมิภาค จำนวน 18 จังหวัด จำนวน 2,489 คน ได้มาโดยการเลือกแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยแต่ละภูมิภาค ประกอบด้วยจังหวัด ดังตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จังหวัด	รวม
ภาคเหนือ	น่าน	506
	เชียงใหม่	
	พะเยา	
	เชียงราย	
ภาคกลาง	กาญจนบุรี	702
	ตราด	
	เพชรบุรี	
	สระแก้ว	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ศรีสะเกษ	395
	สกลนคร	
	เลย	
	หนองบัวลำภู	

ภูมิภาค	จังหวัด	รวม
ภาคใต้	สุราษฎร์ธานี	886
	ชุมพร	
	ระนอง	
	นราธิวาส	
	ปัตตานี	
	ยะลา	
รวม	18	2,489

*ภูมิภาค แบ่งตามหมู่บ้านอาสาและพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ภาคใต้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ทั้ง 4 ภาค

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการวิจัยในงานระยะที่หนึ่งมีดังนี้

1. วางแผนและกำหนดขอบเขตงานวิจัย
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนจากงานวิจัยที่ผ่านมา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากทั้งเอกสาร งานวิจัย บทความ หนังสือ บันทึกรายการสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และสร้างนิยามศัพท์
3. สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
4. เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ลงพื้นที่ทั้ง 4 ภูมิภาค ในหมู่บ้าน อพป.
5. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติบรรยายและการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ Structural Equation Modeling (SEM)
6. สรุปผลการวิจัยโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เป็นเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยสร้างแนวคำถามสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ต้องการศึกษาในงานระยะที่หนึ่ง

2. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating scale)

ตอน	ตัวแปรที่วัด
ข้อมูลทั่วไป	ลักษณะชีวสังคม
สภาพแวดล้อมทางครอบครัว	การอบรมเลี้ยงดู ความรุนแรงในครอบครัว การเป็นแบบอย่างจากครอบครัว
สภาพแวดล้อมทางเพื่อน	การรับรู้ความคาดหวังของเพื่อน
ปัจจัยเสี่ยง	เจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน	การเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด	ความหุนหันต่อความวิตกกังวล ความรู้สึกแสวงหา ความหุนหันพลันแล่น

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยระยะที่หนึ่ง คณะผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างและตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือการวัดตัวแปร
2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดเพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรที่ต้องการวัด
3. เขียนนิยามปฏิบัติการจากการศึกษาในข้อ 2 แล้วเขียนพฤติกรรมตามลักษณะที่จะวัดเขียนข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละด้านให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการตามตัวแปรที่ศึกษา

4. นำแบบสอบถามที่สร้างไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งจะให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามว่ามีเนื้อหาครบถ้วนตามนิยามปฏิบัติการหรือไม่ ภาษาและสำนวนของข้อความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ ค่าความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) มีค่าระหว่าง 0.67-1.00

5. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับกลุ่มเด็กและเยาวชน จำนวน 200 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ภายใต้กลุ่มประชากรที่ศึกษา เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ คือ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการใช้การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) และคัดเลือกข้อที่มีคุณภาพ คือ ข้อที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวกและมีค่าตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (Aiken.2003:66-67) พบว่า ค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง 0.30 - 0.80 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (Aiken.2003:87-89 citing Cronbach.1951) มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.70 - 0.90

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการคัดเลือกจากข้อ 5 ไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ตัวอย่างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

00. ท่านคิดว่าสภาพปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เป็นอย่างไร สาเหตุของปัญหาเกิดจากอะไร

.....

.....

.....

.....

00. ท่านคิดว่า เด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ติดสารเสพติดได้บ้าง และสารเสพติดเหล่านั้นเข้ามาในหมู่บ้านได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างข้อคำถามการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม

00. ผู้ปกครองไม่เคยอนุญาตให้ข้าพเจ้าไปเที่ยวกับเพื่อนๆ

.....

 จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

00. ผู้ปกครองของข้าพเจ้า มีกฎเกณฑ์มาก

.....

 จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อคำถามความรุนแรงในครอบครัว

00. เมื่อผู้ปกครองโมโหมักใช้อารมณ์รุนแรงกับข้าพเจ้า

.....

 จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

00. ข้าพเจ้าทะเลาะกับผู้ปกครองอย่างรุนแรง

.....

 จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อคำถามการเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว

00. ในครอบครัวของข้าพเจ้ามีคนสูบบุหรี่

.....

 จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

00. ในครอบครัวของข้าพเจ้ามีคนดื่มสุรา

.....

 จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อคำถามการรับรู้ความคาดหวังของเพื่อน

00. เพื่อนให้ความไว้วางใจข้าพเจ้ามาก ทำให้ข้าพเจ้าไม่กล้าผิดคำพูดหรือทำให้เพื่อนผิดหวัง

.....

 จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

00. ถึงจะต้องทำอะไรที่เสี่ยง ถ้าเพื่อนร้องขอ ข้าพเจ้าก็ยินดีที่จะทำให้เพื่อน

.....

 จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อความเจตคติต่อการใช้สารเสพติด

00. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการใช้สารเสพติดช่วยให้ลืมความเครียดและปัญหาที่เกิดขึ้นได้

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

00. ข้าพเจ้ารู้สึกว่า ผู้ที่ใช้สารเสพติดเป็นบุคคลที่สังคมรังเกียจ

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อความการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด

00. ข้าพเจ้าเคยเห็นคนรู้จัก ซื้อสารเสพติดจากร้านค้าในชุมชน

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

00. ข้าพเจ้ารู้ว่า จะซื้อสารเสพติดได้จากที่ไหนบ้าง

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อความการหลีกเลี่ยงปัญหา

00. ถ้าข้าพเจ้าลืมทำสิ่งที่พ่อแม่สั่ง ข้าพเจ้าจะหลบหน้าท่านทั้งวัน

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

00. เมื่อมีปัญหาที่ทำให้วิตกกังวลใจ ข้าพเจ้าจะหลบไปอยู่ในที่เงียบๆคนเดียว (+)

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อความการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด

00. ถ้าข้าพเจ้าใช้สารเสพติด ข้าพเจ้าจะได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

00. ข้าพเจ้าไม่ยอมเชื่อเพื่อน เมื่อเพื่อนชักจูงให้เห็นถึงความทำลายของการเสพสิ่งเสพติด

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อคำถามการเห็นคุณค่าในตนเอง

00. ข้าพเจ้าสามารถทำในสิ่งที่คนอื่นทำได้

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

00. ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองไม่มากนัก

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อคำถามการควบคุมตนเอง

00. ข้าพเจ้าสามารถปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี แม้ว่าสิ่งนั้นจะทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสนุก

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

00. เมื่อเพื่อนพุดคุยถูก ข้าพเจ้าจะต่อว่าเพื่อนทันที

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อคำถามทักษะชีวิต

00. เมื่อเกิดปัญหา ข้าพเจ้าสามารถกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

00. ข้าพเจ้าใช้ชีวิตไปวัน ๆ โดยไม่มีเป้าหมาย

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อคำถามความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด

00. การเสพสารเสพติดก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกาย

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

00. การใช้สารเสพติดช่วยให้ตนเองสามารถลืมเรื่องทุกข์ใจได้

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อคำถามความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล

00. ข้าพเจ้ารู้สึกวิตกกังวลจนปวดศีรษะ

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

00. ข้าพเจ้ามีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตของตนเอง

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อคำถามความรู้สึกแสวงหา

00. ข้าพเจ้าชอบเล่นกีฬาโลดโผนทำท่าย เช่น ปีนเขา กระโดดร่ม

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

00. ข้าพเจ้ามีประสบการณ์ที่ตื่นเต้นและทำท่าย

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อคำถามความหุนหันพันแผ่นดิน

00. ข้าพเจ้าไม่คิดก่อนพูด

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

00. เมื่อเหตุการณ์ผ่านไปแล้ว ข้าพเจ้าได้แต่เสียใจในการกระทำของตนเอง

.....
จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการสัมภาษณ์และการเก็บแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ของแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ทั้งคุณภาพด้านความเที่ยงตรง อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
2. ข้อมูลพื้นฐานใช้สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์
4. การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ Structural Equation Modeling (SEM) คณะผู้วิจัยใช้โปรแกรม LISREL ในการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Structural equation models for latent variable) เพื่อตรวจสอบความตรงของแบบจำลองสมมติฐานเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยคณะผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ในการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542: 53-57) ได้กำหนดดัชนีที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้

ตาราง 6 ดัชนีที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้อง	เกณฑ์การพิจารณา
ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square)	ไม่มีนัยสำคัญ
Goodness of Fit Index (GFI)	มากกว่า 0.90
Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)	มากกว่า 0.90
Comparative Fit Index (CFI)	มากกว่า 0.90
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	น้อยกว่า 0.05
Standard Root Mean Square Residual (SRMR)	น้อยกว่า 0.05

5. แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางกราฟ แผนภาพ และความเรียง

งานวิจัยระยะที่สองการศึกษาอนาคตภาพ(Scenarios) ของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)ในทศวรรษหน้า

งานวิจัยระยะที่สอง คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research) เพื่อศึกษาอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า โดยเป็นระเบียบวิธีที่ใช้ในการสำรวจ ศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในอนาคตเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา ทั้งแนวโน้มที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อสะท้อนแนวคิดว่าเรื่องของอนาคตนั้น มีความเป็นไปได้ในหลายทิศทาง จึงต้องสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้เหล่านั้นให้มากที่สุด ซึ่งงานวิจัยนี้ใช้เทคนิควิธี EFR (Ethnographic Futures Research)

โดยงานระยะที่สอง ศึกษาในประเด็นของ

1. ศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด(Most Probable) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า
2. ศึกษาอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2559-2569)

การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 2 มีจำนวน 13 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน จิตวิทยา การศึกษา สาธารณสุข การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และมีประสบการณ์การทำงานในพื้นที่ มากกว่า 5 ปี

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1. กำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยงานวิจัยนี้มีผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านจิตวิทยาการศึกษา สาธารณสุข การพัฒนาเด็กและเยาวชน การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด นักวิชาการ จากนั้นผู้วิจัยได้อธิบายจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัย และอธิบายถึงความจำเป็นและความสำคัญของการใช้ผู้เชี่ยวชาญ
2. สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ในครั้งนี้ จะเป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้แนะ ลักษณะการสัมภาษณ์เริ่มสัมภาษณ์จากภาพอนาคตทางที่ดี (Optimistic Realistic Scenario) ภาพอนาคตทางที่ไม่ดี (Pessimistic Realistic Scenario) ภาพอนาคตที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด(Most-probable scenario) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญคิดในหลายแง่มุม ซึ่งเป็นการมองในแง่บวกก่อน แล้วจึงพิจารณาในแง่ลบ และความเป็นไปได้มากที่สุด โดยมุ่งเน้น

อนาคตภาพที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้กระบวนการของเทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative summarization technique) โดยทำการสรุปการสัมภาษณ์ ประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า

3. วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. เขียนภาพอนาคต ซึ่งเป็นภาพอนาคตที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้มาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

งานระยะที่สาม การสร้างข้อเสนอแนะและแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

กลุ่มเป้าหมาย (สนทนากลุ่ม)

กลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยระยะที่ 3 แบ่งเป็น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 12 คน และกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน ประกอบไปด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้าน อพป. ทั้งทางด้านจิตวิทยา การศึกษา สาธารณสุข การเมืองการปกครอง

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยระยะที่ 3 เป็นการสร้างข้อเสนอแนะและแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์/สังเคราะห์ ผลการวิจัยในระยะที่ 1 และที่ 2
2. สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้าน อพป. ทั้งทางด้านจิตวิทยา การศึกษา สาธารณสุข การเมืองการปกครอง ในประเด็นข้อเสนอแนะและแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้าน

3. สร้างข้อเสนอและแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)
4. จัดการสนทนากลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้าน อพป. เพื่อพิจารณาข้อเสนอและแนวทางฯ
5. สรุปและจัดทำข้อเสนอและแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และตัวอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{x}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	หมายถึง	ค่าสถิติที (t-test)
F	หมายถึง	ค่าสถิติเอฟ (F-test)
p	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
χ^2	หมายถึง	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square)
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณยกกำลังสอง (Squared Multiple Correlation)
GFI	หมายถึง	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
AGFI	หมายถึง	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)
CFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)
RMSEA	หมายถึง	ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation)
SRMR	หมายถึง	ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standard Root Mean Square Residual)
b	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
SE	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
SC	หมายถึง	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน
CR	หมายถึง	ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง
DE	หมายถึง	อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)
IE	หมายถึง	อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)
TE	หมายถึง	อิทธิพลรวม (Total Effect)

ตัวอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดตัวอักษรย่อที่ใช้แทนตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

ENFA	แทน	สภาพแวดล้อมทางครอบครัว
CHRE	แทน	การอบรมเลี้ยงดู
VIOF	แทน	ความรุนแรงในครอบครัว
EXFA	แทน	การเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว
ENFR	แทน	สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน
EXPF	แทน	การรับรู้ความคาดหวังของเพื่อน
RISF	แทน	ปัจจัยเสี่ยง
ATTD	แทน	เจตคติต่อการใช้สารเสพติด
ACCD	แทน	การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด
AVOD	แทน	การหลีกเลี่ยงปัญหา
COMD	แทน	การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด
IMMF	แทน	ปัจจัยภูมิคุ้มกัน
SEST	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเอง
SCON	แทน	การควบคุมตนเอง
LIFS	แทน	ทักษะชีวิต
KNOD	แทน	ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด
RISD	แทน	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
ANXY	แทน	ความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล
SCRH	แทน	ความรู้สึกแสวงหา
RASH	แทน	ความหุนหันพลันแล่น

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อ

การใช้สารเสพติด ภาพรวมและจำแนกตามภูมิภาค

ตอนที่ 2.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยง

ต่อการใช้สารเสพติดภาพรวม

ตอนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน

และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ

ตอนที่ 2.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และ

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง

ตอนที่ 2.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน

และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 2.5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน

และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคใต้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของสภาพแวดล้อมทางครอบครัวปัจจัยเสี่ยง

ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อ

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาพรวม

ตอนที่ 5 ผลการศึกษาสภาพการณ์ของปัญหาสารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้

สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาพรวมและจำแนกตามภูมิภาค

ตอนที่ 6 ผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอพ.

ที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้านฯ

ตอนที่ 7 อนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

ของเด็กและเยาวชนในทศวรรษหน้า

ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน

ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 7 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=2,489 คน)

ข้อมูลพื้นฐาน		ความถี่	ร้อยละ
ภูมิภาค	เหนือ	506	20.33
	กลาง	702	28.20
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	395	15.87
	ใต้	886	35.60
เพศ	ชาย	1,084	43.55
	หญิง	1,396	56.09
	ไม่ตอบ	9	0.36
สถานภาพการศึกษา	ไม่ได้ศึกษา	192	7.71
	ศึกษาอยู่	2,252	90.48
	ไม่ตอบ	45	1.81
ระดับการศึกษาปัจจุบัน	ประถมศึกษา	794	31.90
	มัธยมศึกษาตอนต้น	944	37.93
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	597	23.99
	อื่นๆ	43	1.73
	ไม่ตอบ	111	4.46
สถานภาพทางครอบครัว	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	1,751	70.35
	บิดามารดาแยกทางกัน	547	21.98
	บิดาเสียชีวิต	120	4.82
	มารดาเสียชีวิต	22	0.88
	บิดาและมารดาเสียชีวิต	19	0.76
	ไม่ตอบ	30	1.21

จากตาราง 7 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2,489 คน พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภูมิภาคใต้ (ร้อยละ 35.60) เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.09) ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ (ร้อยละ 90.48) ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 37.93) และสถานภาพทางครอบครัวบิดามารดาอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 70.35)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดจำแนกตามภูมิภาค

ตอนที่ 2.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ภาพรวม

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัจจัยเสี่ยง จำแนกตามภูมิภาค

ประเด็นการพิจารณา	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง									
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.76	0.53	1.75	0.49	1.75	0.51	1.69	0.57	2.58
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.93	0.66	1.82	0.66	1.75	0.59	1.73	0.67	11.06*
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.06	0.48	2.14	0.51	2.06	0.48	2.01	0.54	8.12*
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.68	0.56	1.60	0.56	1.58	0.52	1.56	0.53	4.83*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัย ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) จำแนกตามภูมิภาค พบว่าในแต่ละภูมิภาค มีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า การเข้าถึงแหล่งสารเสพติดภาคเหนือมีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดสูงกว่าภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคกลางมีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดสูงกว่าภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การหลีกเลี่ยงปัญหา ภาคกลางมีการหลีกเลี่ยงปัญหาสูงกว่าภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด ภาคเหนือมีการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดสูงกว่าภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจตคติต่อการใช้สารเสพติด ในแต่ละภูมิภาค มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัจจัยภูมิคุ้มกัน จำแนกตามภูมิภาค

ประเด็นการพิจารณา	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ		ภาคใต้		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน									
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.95	0.45	2.96	0.44	3.05	0.49	3.14	0.54	25.95*
การควบคุมตนเอง	2.65	0.41	2.60	0.44	2.74	0.46	2.79	0.57	21.65*
ทักษะชีวิต	2.73	0.56	2.89	0.58	2.89	0.59	3.00	0.73	19.26*
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.22	0.67	3.25	0.61	3.27	0.64	3.27	0.69	0.86

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัย ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) จำแนกตามภูมิภาค พบว่าในแต่ละภูมิภาค มีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าภาคเหนือและภาคกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคใต้มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การควบคุมตนเอง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้มีการควบคุมตนเองสูงกว่าภาคเหนือและภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะชีวิต ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ มีทักษะชีวิตสูงกว่าภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคใต้ มีทักษะชีวิตสูงกว่าภาคเหนือและภาคกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด ในแต่ละภูมิภาคมีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด จำแนกตามภูมิภาค

ประเด็นการพิจารณา	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล	2.37	0.51	2.50	0.58	2.41	0.55	2.24	0.73	23.58*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.17	0.59	2.30	0.66	2.11	0.64	2.09	0.71	14.10*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่นดิน	2.33	0.53	2.40	0.61	2.23	0.60	2.23	0.69	11.85*
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.28	0.46	2.39	0.53	2.24	0.49	2.18	0.64	19.84*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) จำแนกตามภูมิภาค พบว่า ในแต่ละภูมิภาคมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล ความรู้สึกแสวงหา ความหุนหันพันแผ่นดิน และในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวลภาคกลางมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวลสูงกว่าภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวลสูงกว่าภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา ภาคกลางมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหาสูงกว่าภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่นดิน ภาคเหนือมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่นดินสูงกว่าภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคกลางมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่นดินสูงกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม ภาคกลางมีพฤติกรรมเสี่ยงภาพรวมสูงกว่าภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคเหนือ ภาคกลางมีพฤติกรรมเสี่ยงภาพรวมสูงกว่าภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกันและพฤติกรรมเสี่ยงต่อ
การใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ

ตาราง 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง					
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.84	0.53	1.68	0.52	3.58*
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	2.01	0.71	1.85	0.61	2.72*
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.06	0.48	2.06	0.49	0.09
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.80	0.59	1.56	0.52	4.89*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการหลีกเลี่ยงปัญหา เพศชายและเพศหญิงมีการหลีกเลี่ยงปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน					
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.89	0.45	3.00	0.45	2.74*
การควบคุมตนเอง	2.62	0.43	2.68	0.38	1.58
ทักษะชีวิต	2.64	0.57	2.81	0.53	3.43*
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.07	0.68	3.36	0.63	4.90*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการควบคุมตนเอง เพศชายและเพศหญิง มีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล	2.31	0.52	2.42	0.50	2.52*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.24	0.62	2.10	0.55	2.60*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น	2.32	0.54	2.35	0.52	0.60
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.28	0.48	2.28	0.43	0.17

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวลและพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวม เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง					
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	2.08	0.54	1.73	0.53	3.54*
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	2.11	0.53	1.91	0.67	1.60
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.07	0.46	2.06	0.49	0.07
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	2.00	0.56	1.64	0.56	3.38*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษามีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดและการหลีกเลี่ยงปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน					
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.67	0.41	2.97	0.45	3.57*
การควบคุมตนเอง	2.63	0.29	2.65	0.42	0.42
ทักษะชีวิต	2.39	0.38	2.75	0.56	4.84*
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	2.76	0.57	3.26	0.66	4.55*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการควบคุมตนเอง ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพลันแล่นต่อความวิตกกังวล	2.24	0.47	2.38	0.52	1.36
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.18	0.43	2.16	0.60	0.28
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพลันแล่น	2.14	0.50	2.35	0.53	2.12*
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.19	0.42	2.29	0.46	1.10

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพลันแล่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพลันแล่นต่อความวิตกกังวล ด้านความรู้สึกแสวงหา และภาพรวม ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพลันแล่นต่อความวิตกกังวล ด้านความรู้สึกแสวงหา และภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง							
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.69	0.54	1.77	0.52	1.79	0.50	1.69
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.93	0.67	1.88	0.64	1.96	0.70	0.46
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.03	0.47	2.05	0.50	2.14	0.50	1.70
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.59	0.54	1.71	0.56	1.73	0.61	2.86

จากตาราง 17 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันในแต่ละระดับ มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน							
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.96	0.49	2.95	0.44	2.99	0.49	0.19
การควบคุมตนเอง	2.64	0.43	2.65	0.39	2.68	0.40	0.19
ทักษะชีวิต	2.72	0.56	2.74	0.57	2.81	0.54	0.87
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.28	0.67	3.20	0.65	3.25	0.66	0.66

จากตาราง 18 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับชั้น มีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันต่อความวิตกกังวล	2.35	0.52	2.39	0.55	2.39	0.43	0.30
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.07	0.57	2.23	0.62	2.24	0.58	4.61*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น	2.27	0.54	2.38	0.53	2.44	0.46	4.04*
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.22	0.45	2.32	0.48	2.35	0.41	3.78*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับ มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา ด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา ด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวมสูงกว่าผู้ศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันต่อความวิตกกังวล ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับ มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันต่อความวิตกกังวลไม่แตกต่างกัน

ตาราง 20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง							
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.76	0.54	1.71	0.51	1.86	0.53	1.07
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.91	0.66	1.94	0.68	2.04	0.62	0.64
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.05	0.49	2.08	0.46	2.13	0.47	0.58
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.66	0.56	1.64	0.52	1.96	0.54	5.08*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับมีการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิตมีการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดสูงกว่าผู้ที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน และผู้ที่บิดามารดาแยกทางกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับมีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน							
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.97	0.45	2.94	0.43	2.71	0.43	5.48*
การควบคุมตนเอง	2.65	0.41	2.67	0.43	2.68	0.34	0.16
ทักษะชีวิต	2.75	0.55	2.71	0.56	2.58	0.59	1.81
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.25	0.66	3.19	0.65	2.98	0.74	2.92

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันและผู้ที่บิดามารดาแยกทางกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าผู้ที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกันมีการควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล	2.36	0.51	2.38	0.52	2.34	0.47	0.07
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.16	0.59	2.21	0.60	2.11	0.56	0.45
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น	2.35	0.52	2.30	0.50	2.27	0.53	0.72
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.28	0.44	2.29	0.47	2.23	0.47	0.24

จากตาราง 22 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคเหนือ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ด้านความรู้สึกแสวงหา ด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 2.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง

ตาราง 23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง					
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.86	0.51	1.66	0.45	5.55*
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	2.01	0.72	1.68	0.59	6.29*
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.19	0.53	2.10	0.50	2.36*
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.80	0.59	1.45	0.49	8.17*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน					
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.89	0.45	3.00	0.42	3.38*
การควบคุมตนเอง	2.55	0.42	2.64	0.46	2.55*
ทักษะชีวิต	2.83	0.63	2.94	0.54	2.33*
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.10	0.62	3.35	0.59	5.55*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล	2.54	0.60	2.48	0.58	1.32
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.47	0.68	2.18	0.62	5.88*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น	2.49	0.61	2.34	0.60	3.06*
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.50	0.55	2.32	0.50	4.27*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา ด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล เพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวลไม่แตกต่างกัน

ตาราง 26 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง					
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	2.13	0.49	1.72	0.48	5.44*
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	2.56	0.75	1.77	0.63	7.85*
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.35	0.49	2.13	0.51	2.78*
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	2.16	0.64	1.56	0.54	7.06*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 26 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 27 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน					
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.92	0.42	2.96	0.44	0.50
การควบคุมตนเอง	2.58	0.43	2.60	0.44	0.35
ทักษะชีวิต	3.05	0.45	2.89	0.58	1.80
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.05	0.60	3.26	0.61	2.17*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 27 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน

ตาราง 28 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล	2.65	0.50	2.49	0.59	1.70
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.21	0.67	2.31	0.66	0.89
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันเล่น	2.48	0.45	2.40	0.62	0.78
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.43	0.47	2.39	0.54	0.45

จากตาราง 28 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ด้านความรู้สึกแสวงหา ด้านความหุนหันพันเล่น และภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 29 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง							
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.61	0.48	1.84	0.47	1.63	0.47	18.97*
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.87	0.60	1.82	0.68	1.65	0.57	5.54*
การหลีกเลี่ยงปัญหา	1.95	0.50	2.17	0.52	2.24	0.47	14.14*
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.57	0.59	1.65	0.56	1.42	0.45	9.44*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 29 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันในแต่ละระดับ มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา

การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่เจตคติต่อการใช้สารเสพติด ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีเจตคติต่อการใช้สารเสพติดสูงกว่าศึกษาระดับประถมศึกษาและศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเข้าถึงแหล่งสารเสพติดและการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด ผู้ที่ศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดและการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดสูงกว่าศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การหลีกเลี่ยงปัญหา ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายมีการหลีกเลี่ยงปัญหาสูงกว่าศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 30 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนใน *ภาคกลาง* จำแนกตาม ระดับการศึกษา ปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน							
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.88	0.46	2.90	0.44	3.13	0.37	18.14*
การควบคุมตนเอง	2.61	0.44	2.58	0.45	2.60	0.43	0.26
ทักษะชีวิต	2.87	0.56	2.77	0.62	3.16	0.41	24.99*
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.27	0.64	3.13	0.64	3.47	0.46	16.77*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 30 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับ มีการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดสูงกว่าศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการควบคุมตนเอง ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับมีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 31 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนใน ภาคกลาง จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล	2.44	0.54	2.50	0.64	2.52	0.51	0.78
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.19	0.65	2.35	0.68	2.31	0.61	3.25*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น	2.37	0.54	2.41	0.67	2.42	0.57	0.34
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.33	0.47	2.42	0.59	2.41	0.47	1.66

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 31 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับ มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหาสูงกว่าผู้ที่ศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวม ผู้ที่มีการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 32 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนใน ภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง							
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.74	0.49	1.76	0.49	1.79	0.40	0.24
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.80	0.64	1.86	0.72	1.83	0.68	0.61
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.13	0.52	2.15	0.53	2.17	0.47	0.14
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.59	0.55	1.61	0.59	1.60	0.49	0.03

จากตาราง 32 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยง ปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 33 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน							
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.95	0.43	2.94	0.43	3.06	0.46	1.42
การควบคุมตนเอง	2.60	0.44	2.59	0.46	2.70	0.44	1.04
ทักษะชีวิต	2.87	0.58	2.91	0.60	3.02	0.54	1.44
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.23	0.63	3.24	0.60	3.36	0.56	0.81

จากตาราง 33 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 34 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล	2.50	0.59	2.52	0.58	2.38	0.58	1.05
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.29	0.66	2.34	0.66	2.26	0.73	0.44
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น	2.40	0.61	2.41	0.61	2.36	0.60	0.16
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.39	0.54	2.42	0.52	2.33	0.56	0.50

จากตาราง 34 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคกลาง จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ด้านความรู้สึกแสวงหา ด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 2.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกันและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตาราง 35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง					
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.88	0.52	1.65	0.48	4.57*
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.84	0.61	1.68	0.57	2.73*
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.06	0.51	2.04	0.46	0.39
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.76	0.56	1.43	0.42	6.46*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 35 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการหลีกเลี่ยงปัญหา เพศชายและเพศหญิง มีการหลีกเลี่ยงปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 36 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน					
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.96	0.50	3.14	0.47	3.64*
การควบคุมตนเอง	2.72	0.45	2.76	0.47	0.89
ทักษะชีวิต	2.76	0.59	3.01	0.56	4.21*
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.08	0.68	3.44	0.55	5.60*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 36 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง มีการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการควบคุมตนเอง เพศชายและเพศหญิง มีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 37 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันต่อความวิตกกังวล	2.37	0.56	2.44	0.54	1.56
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.19	0.66	2.03	0.62	2.35*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันเล่น	2.22	0.62	2.25	0.58	0.42
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.26	0.50	2.23	0.48	0.54

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 37 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันต่อความวิตกกังวล ด้านความหุนหันพันเล่น และภาพรวม เพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันต่อความวิตกกังวล ด้านความหุนหันพันเล่น และภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 38 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง					
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.85	0.61	1.74	0.50	1.00
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.84	0.67	1.75	0.59	0.82
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.16	0.38	2.05	0.49	1.20
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.92	0.68	1.55	0.49	3.01*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 38 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 39 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน					
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.99	0.47	3.05	0.50	0.68
การควบคุมตนเอง	2.70	0.38	2.75	0.47	0.61
ทักษะชีวิต	2.92	0.56	2.90	0.59	0.13
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.25	0.65	3.27	0.64	0.22

จากตาราง 39 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 40 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล	2.57	0.34	2.40	0.56	2.58*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.33	0.64	2.09	0.64	2.05*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น	2.38	0.58	2.23	0.60	1.36
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.42	0.43	2.23	0.49	2.14*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 40 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวลด้านความรู้สึกแสวงหาและภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่นผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 41 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง							
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.83	0.55	1.69	0.46	1.77	0.51	3.13*
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.65	0.55	1.78	0.60	1.91	0.61	4.15*
การหลีกเลี่ยงปัญหา	1.95	0.47	2.05	0.47	2.31	0.48	10.40*
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.52	0.53	1.53	0.47	1.72	0.49	3.68*

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 41 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับ มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด

การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ เจตคติต่อการใช้สารเสพติด ผู้ที่ศึกษาระดับประถมศึกษามีเจตคติต่อการใช้สารเสพติดสูงกว่าศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายมีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดสูงกว่าศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การหลีกเลี่ยงปัญหา ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีการหลีกเลี่ยงปัญหาสูงกว่าผู้ที่ศึกษาระดับ ประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การคล้อยตามกลุ่มคนใช้ สารเสพติด ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด สูงกว่าศึกษาระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 42 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนก ตามระดับการศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอน ปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน							
การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.95	0.53	3.10	0.46	3.11	0.48	4.32*
การควบคุมตนเอง	2.78	0.45	2.73	0.49	2.68	0.39	1.11
ทักษะชีวิต	2.76	0.58	2.96	0.57	3.01	0.51	5.84*
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.16	0.71	3.37	0.58	3.30	0.59	4.15*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 42 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนใน พื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษา ปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับ มีการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึง โทษของสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่การเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้ที่ศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าศึกษาระดับประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะชีวิต ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายมีทักษะชีวิตสูงกว่าศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความตระหนักรู้ถึง โทษของสารเสพติด ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดสูงกว่าศึกษาระดับ ประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการควบคุมตนเอง ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละ ระดับ มีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 43 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล	2.31	0.64	2.43	0.50	2.52	0.49	3.10*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	1.98	0.60	2.11	0.67	2.24	0.53	3.71*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น	2.05	0.66	2.30	0.56	2.44	0.51	10.72*
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.11	0.52	2.27	0.47	2.39	0.43	8.04*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 43 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับ มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ด้านความรู้สึกแสวงหา ด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ด้านความรู้สึกแสวงหาสูงกว่าศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวมผู้ที่ศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น และภาพรวมสูงกว่าศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 44 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนใน*ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง							
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.75	0.51	1.77	0.51	1.72	0.50	0.12
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.74	0.59	1.78	0.64	1.90	0.55	0.76
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.08	0.50	2.02	0.43	2.01	0.42	0.65
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.55	0.51	1.64	0.55	1.73	0.50	1.72

จากตาราง 44 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา และการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 45 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน							
การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.08	0.48	2.92	0.50	3.21	0.52	4.29*
การควบคุมตนเอง	2.75	0.45	2.72	0.48	2.79	0.52	0.22
ทักษะชีวิต	2.92	0.57	2.81	0.55	3.11	0.77	2.32
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.30	0.63	3.21	0.64	3.27	0.69	0.68

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 45 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกันและผู้ที่มีบิดามารดาเสียชีวิตมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าผู้ที่มีบิดามารดาแยกทางกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีการควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 46 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันต่อความวิตกกังวล	2.41	0.55	2.40	0.54	2.40	0.55	0.01
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.10	0.64	2.09	0.63	2.23	0.63	0.36
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่นดิน	2.21	0.59	2.29	0.61	2.31	0.73	0.78
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.23	0.49	2.25	0.49	2.31	0.44	0.28

จากตาราง 46 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันต่อความวิตกกังวล ด้านความรู้สึกแสวงหา ด้านความหุนหันพันแผ่นดิน และภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 2.5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคใต้

ตาราง 47 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง					
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.78	0.60	1.63	0.54	3.54*
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.79	0.67	1.69	0.67	2.13*
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.01	0.52	2.01	0.55	0.08
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.65	0.55	1.51	0.51	4.01*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 47 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการหลีกเลี่ยงปัญหา เพศชายและเพศหญิงมีการหลีกเลี่ยงปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 48 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน					
การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.10	0.54	3.16	0.54	1.65
การควบคุมตนเอง	2.74	0.54	2.82	0.59	1.92
ทักษะชีวิต	2.94	0.74	3.03	0.73	1.70
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.17	0.70	3.34	0.68	3.47*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 48 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต เพศชายและเพศหญิง มีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน

ตาราง 49 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามเพศ

ประเด็นการพิจารณา	เพศชาย		เพศหญิง		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล	2.22	0.70	2.26	0.74	0.82
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.18	0.73	2.03	0.70	3.23*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันเล่น	2.25	0.67	2.22	0.70	0.70
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.22	0.63	2.16	0.64	1.33

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 49 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ด้านความหุนหันพันเล่น และภาพรวม เพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ด้านความหุนหันพันเล่น และภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 50 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง					
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.87	0.65	1.67	0.56	2.77*
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.72	0.67	1.73	0.67	0.11
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.00	0.52	2.01	0.54	0.23
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.76	0.61	1.54	0.51	3.30*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 50 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษา และผู้ที่กำลังศึกษา มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหาผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษามีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 51 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน					
การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.17	0.63	3.14	0.53	0.34
การควบคุมตนเอง	2.88	0.57	2.78	0.58	1.53
ทักษะชีวิต	2.99	0.80	3.01	0.72	0.20
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.13	0.67	3.29	0.69	2.10*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 51 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษามีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน

ตาราง 52 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา	ไม่ได้ศึกษา		ศึกษาอยู่		t
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล	2.17	0.71	2.25	0.73	0.93
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.11	0.74	2.09	0.71	0.31
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันเล่น	2.23	0.69	2.23	0.69	0.02
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.17	0.67	2.18	0.64	0.21

จากตาราง 52 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและผู้ที่กำลังศึกษา มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ด้านความรู้สึกแสวงหา ด้านความหุนหันพันเล่นและภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 53 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง							
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.72	0.54	1.62	0.59	1.70	0.57	2.18
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.71	0.59	1.61	0.64	1.85	0.74	8.93*
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.01	0.52	1.92	0.54	2.10	0.54	7.96*
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.50	0.49	1.56	0.52	1.61	0.56	3.16*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 53 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับ มีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา ผู้ที่ศึกษาระดับประถมศึกษามีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดสูงกว่าศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การหลีกเลี่ยงปัญหาศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสูงกว่าศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดสูงกว่าศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจตคติต่อการใช้สารเสพติด ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับมีเจตคติต่อการใช้สารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 54 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยภูมิคุ้มกัน							
การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.03	0.48	3.25	0.59	3.13	0.51	10.79*
การควบคุมตนเอง	2.66	0.48	2.95	0.60	2.76	0.60	16.18*
ทักษะชีวิต	2.82	0.71	3.10	0.82	3.05	0.65	12.06*
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.22	0.75	3.27	0.71	3.32	0.62	1.60

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 54 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับมีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่การเห็นคุณค่าในตนเองและทักษะชีวิต ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีการเห็นคุณค่าในตนเองและทักษะชีวิตสูงกว่าศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การควบคุมตนเอง ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีการควบคุมตนเองสูงกว่าผู้ที่ศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับมีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 55 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นการพิจารณา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล	2.32	0.67	2.08	0.75	2.30	0.75	8.03*
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.04	0.68	2.08	0.74	2.15	0.73	1.96
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น	2.21	0.69	2.11	0.68	2.33	0.68	6.81*
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.18	0.59	2.09	0.66	2.25	0.66	4.13*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 55 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามระดับการศึกษาปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับ มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวลด้านความหุนหันพันแผ่นและภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ผู้ที่ศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวลสูงกว่าผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่น โดยที่ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่นสูงกว่าผู้ที่ศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม โดยที่ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแผ่นสูงกว่าผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา ผู้ที่มีระดับการศึกษาปัจจุบันแต่ละระดับมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 56 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
ปัจจัยเสี่ยง							
เจตคติต่อการใช้สารเสพติด	1.67	0.57	1.73	0.59	1.74	0.57	1.20
การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด	1.70	0.65	1.76	0.70	1.97	0.79	5.06*
การหลีกเลี่ยงปัญหา	2.00	0.54	2.06	0.57	2.08	0.44	1.23
การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด	1.54	0.52	1.59	0.60	1.65	0.54	1.39

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 56 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิตมีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดสูงกว่าผู้ที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างก็มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 57 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกันของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
	ปัจจัยภูมิคุ้มกัน						
การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.16	0.53	3.12	0.58	3.07	0.54	0.88
การควบคุมตนเอง	2.79	0.59	2.77	0.56	2.84	0.45	0.32
ทักษะชีวิต	3.01	0.73	3.04	0.74	2.89	0.70	1.00
ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด	3.30	0.68	3.25	0.71	3.19	0.65	0.87

จากตาราง 57 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 58 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

ประเด็นการพิจารณา	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน		บิดามารดาแยกทางกัน		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต		F
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	
	พฤติกรรมเสี่ยง						
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพลันแล่นต่อความวิตกกังวล	2.23	0.73	2.29	0.77	2.24	0.59	0.41
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา	2.08	0.73	2.12	0.69	2.10	0.59	0.21
พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพลันแล่น	2.24	0.69	2.18	0.70	2.26	0.62	0.51
พฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม	2.17	0.64	2.19	0.65	2.19	0.52	0.07

จากตาราง 58 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพลันแล่นต่อความวิตกกังวล ด้านความรู้สึกแสวงหา ด้านความหุนหันพลันแล่น และภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของสภาพแวดล้อมทางครอบครัวปัจจัยเสี่ยงปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน

ตาราง 59 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมทางครอบครัว

ตัวแปรสังเกตได้	CHRE	VIOF	EXFA
CHRE	1.00		
VIOF	0.54**	1.00	
EXFA	0.32**	0.43**	1.00
\bar{x}	2.01	1.61	1.48
SD	0.56	0.53	0.45

**p<.01

จากตาราง 59 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพแวดล้อมทางครอบครัว พบว่า การอบรมเลี้ยงดู (CHRE) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.01 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 ส่วนการเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว (EXFA) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.48 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมทางครอบครัว พบว่า การอบรมเลี้ยงดู (CHRE) กับ ความรุนแรงในครอบครัว (VIOF) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.54 ส่วนการอบรมเลี้ยงดู (CHRE) กับ การเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว (EXFA) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.32

ตาราง 60 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัว

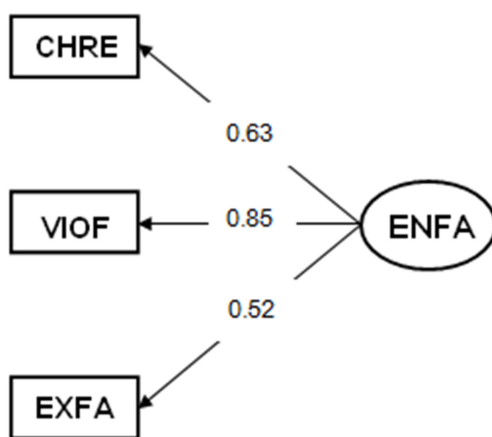
ตัวแปรสังเกตได้	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ					C.R.
	R ²	SE	t	FS	SC	
CHRE	1.00	-	-	0.14	0.63	0.40
VIOF	1.34	0.04	33.71	0.42	0.85	0.72
EXFA	0.82	0.03	24.07	0.10	0.52	0.27

$\chi^2=0.03$ df=1 p=.86 GFI=1.00 AGFI=1.00 CFI=1.00 RMSEA=0.01 SRMR=0.01

จากตาราง 60 โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัวมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.03 ค่า df เท่ากับ 1 ค่านัยสำคัญ

ทางสถิติเท่ากับ .86 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์ประกอบด้วย ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) 1.00 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ซึ่งค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบมีค่าเข้าใกล้ 1.00 ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.01 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ สรุปได้ว่า โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัว พบว่า ความรุนแรงในครอบครัว (VIOF) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.85 มีความแปรผันกับสภาพแวดล้อมทางครอบครัวอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 72) รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดู (CHRE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.63 มีความแปรผันกับสภาพแวดล้อมทางครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40) ส่วนการเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว (EXFA) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.52 มีความแปรผันกับสภาพแวดล้อมทางครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 27) ตามลำดับดังภาพประกอบ 5

$$\chi^2=0.03 \text{ df}=1 \text{ p}=.86 \text{ GFI}=1.00 \text{ AGFI}=1.00 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.01 \text{ SRMR}=0.01$$

ภาพประกอบ 5 โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (คะแนนมาตรฐาน)

ตาราง 61 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยเสี่ยง

ตัวแปรสังเกตได้	ATTD	ACCD	AVOD	COMD
ATTD	1.00			
ACCD	0.33**	1.00		
AVOD	0.12**	0.35**	1.00	
COMD	0.56**	0.46**	0.23**	1.00
\bar{x}	1.73	1.80	2.06	1.60
S.D.	0.53	0.66	0.51	0.55

**p<.01

จากตาราง 61 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยเสี่ยง พบว่า การหลีกเลี่ยงปัญหา (AVOD) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.06 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ส่วนการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด (COMD) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.60 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยเสี่ยง พบว่า เจตคติต่อการใช้สารเสพติด (ATTD) กับการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด (COMD) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.56 ส่วนเจตคติต่อการใช้สารเสพติด (ATTD) กับการหลีกเลี่ยงปัญหา (AVOD) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.12

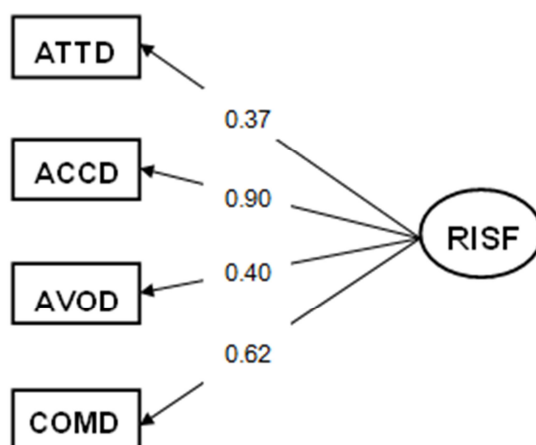
ตาราง 62 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดของปัจจัยเสี่ยง

ตัวแปรสังเกตได้	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ				C.R.
	R ²	SE	t	SC	
ATTD	1.00	-	-	0.37	0.14
ACCD	2.45	0.27	9.05	0.90	0.82
AVOD	1.06	0.08	13.21	0.40	0.16
COMD	1.68	0.17	10.14	0.62	0.38

$$\chi^2=2.25 \text{ df}=1 \text{ p}=.13 \text{ GFI}=1.00 \text{ AGFI}=1.00 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.02 \text{ SRMR}=0.01$$

จากตาราง 62 โมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยงมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 2.25 ค่า df เท่ากับ 1 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .13 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์ประกอบด้วย ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) 1.00 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ซึ่งค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบมีค่าเข้าใกล้ 1.00 ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.02 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.01 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 0.00 สรุปได้ว่า โมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยงพบว่า การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด (ACCD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.90 มีความแปรผันกับปัจจัยเสี่ยงอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 82) รองลงมาคือ การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด (COMD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.62 มีความแปรผันกับปัจจัยเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38) การหลีกเลี่ยงปัญหา (AVOD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.40 มีความแปรผันกับปัจจัยเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 16) ส่วนเจตคติต่อการใช้สารเสพติด (ATTD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.37 ความแปรผันกับปัจจัยเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 14) ตามลำดับ ดังภาพประกอบ 6

$$\chi^2=2.25 \text{ df}=1 \text{ p}=.13 \text{ GFI}=1.00 \text{ AGFI}=1.00 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.02 \text{ SRMR}=0.01$$

ภาพประกอบ 6 โมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยง (คะแนนมาตรฐาน)

ตาราง 63 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยภูมิคุ้มกัน

ตัวแปรสังเกตได้	SEST	SCON	LIFS	KNOD
SEST	1.00			
SCON	0.39**	1.00		
LIFS	0.65**	0.24**	1.00	
KNOD	0.60**	0.21**	0.68**	1.00
\bar{x}	3.03	2.70	2.90	3.25
SD	0.49	0.50	0.64	0.66

**p<.01

จากตาราง 63 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยภูมิคุ้มกัน พบว่า ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.25 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 ส่วนการควบคุมตนเอง (SCON) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.70 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยภูมิคุ้มกัน พบว่า ทักษะชีวิต (LIFS) กับความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.68 ส่วนการควบคุมตนเอง (SCON) กับความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.21

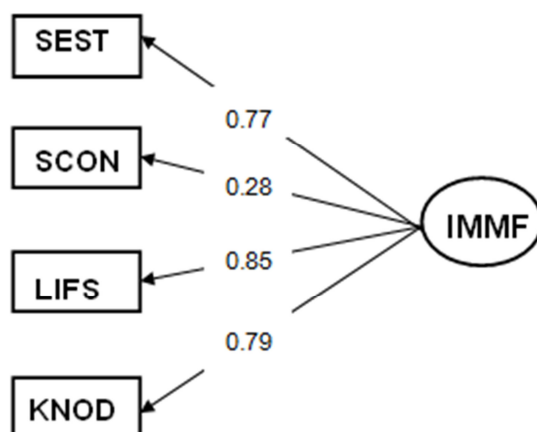
ตาราง 64 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกัน

ตัวแปรสังเกตได้	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ				
	R ²	SE	t	SC	C.R.
SEST	1.00	-	-	0.77	0.59
SCON	0.36	0.03	13.56	0.28	0.08
LIFS	1.12	0.03	41.25	0.85	0.73
KNOD	1.03	0.03	39.11	0.79	0.63

$$\chi^2=3.45 \text{ df}=2 \text{ p}=.17 \text{ GFI}=1.00 \text{ AGFI}=1.00 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.01 \text{ SRMR}=0.01$$

จากตาราง 64 โมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกันมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 3.45 ค่า df เท่ากับ 2 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .17 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์ประกอบด้วยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) 1.00 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ซึ่งค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบมีค่าเข้าใกล้ 1.00 ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.01 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 0.00 สรุปได้ว่า โมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกันพบว่า ทักษะชีวิต (LIFS) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.85 มีความแปรผันกับปัจจัยภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 73) รองลงมาคือ ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.79 มีความแปรผันกับปัจจัยภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 63) การเห็นคุณค่าในตนเอง (SEST) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.77 มีความแปรผันกับปัจจัยภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 59) ส่วนการควบคุมตนเอง (SCON) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.28 มีความแปรผันกับปัจจัยภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 8) ตามลำดับ ดังภาพประกอบ 7

$$\chi^2=3.45 \text{ df}=2 \text{ p}=.17 \text{ GFI}=1.00 \text{ AGFI}=1.00 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.01 \text{ SRMR}=0.01$$

ภาพประกอบ 7 โมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกัน (คะแนนมาตรฐาน)

ตาราง 65 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

ตัวแปรสังเกตได้	ANXY	SCRH	RASH
ANXY	1.00		
SCRH	0.58**	1.00	
RASH	0.69**	0.66**	1.00
\bar{x}	2.37	2.17	2.22
SD	0.63	0.67	0.60

**p<.01

จากตาราง 65 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด พบว่า ความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.37 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ส่วนความรู้สึกแสวงหา (SCRH) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.17 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดพบว่า ความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) กับความหุนหันพลันแล่น (RASH) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.69 ส่วนความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) กับความรู้สึกแสวงหา (SCRH) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.58

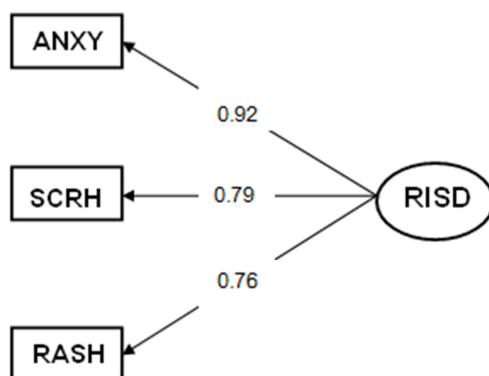
ตาราง 66 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

ตัวแปรสังเกตได้	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ				
	R ²	SE	t	SC	C.R.
ANXY	1.00	-	-	0.92	0.85
SCRH	0.85	0.02	43.74	0.79	0.62
RASH	0.82	0.02	43.68	0.76	0.58

$$\chi^2=2.60 \text{ df}=1 \text{ p}=.10 \text{ GFI}=1.00 \text{ AGFI}=1.00 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.02 \text{ SRMR}=0.00$$

จากตาราง 66 โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 2.60 ค่า df เท่ากับ 1 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .10 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์ ประกอบด้วย ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) 1.00 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ซึ่งค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบมีค่าเข้าใกล้ 1.00 ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.02 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ สรุปได้ว่า โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด พบว่า ความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.92 มีความแปรผันกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 85) รองลงมาคือ ความรู้สึกแสวงหา (SCRH) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.79 มีความแปรผันกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 62) ส่วนความหุนหันพลันแล่น (RASH) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.76 มีความแปรผันกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 58) ตามลำดับ ดังภาพประกอบ 8

$\chi^2=2.60$ $df=1$ $p=.10$ $GFI=1.00$ $AGFI=1.00$ $CFI=1.00$ $RMSEA=0.02$ $SRMR=0.00$

ภาพประกอบ 8 โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด(คะแนนมาตรฐาน)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ
ใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน

ตาราง 67 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ตัวแปร สังเกต ได้	CHRE	VIOF	EXFA	EXPF	ATTD	ACCD	AVOD	COMD	SEST	SCON	LIFS	KNOD	ANXY	SCRH	RASH
CHRE	1.00														
VIOF	0.54**	1.00													
EXFA	0.32**	0.43**	1.00												
EXPF	-0.04*	0.00	0.03	1.00											
ATTD	0.22**	0.32**	0.34**	-0.23**	1.00										
ACCD	0.30**	0.33**	0.37**	0.04*	0.33**	1.00									
AVOD	0.33**	0.28**	0.29**	0.13**	0.12**	0.35**	1.00								
COMD	0.25**	0.41**	0.39**	-0.06**	0.56**	0.45**	0.23**	1.00							
SEST	-0.37**	-0.38**	-0.30**	0.30**	-0.46**	-0.28**	-0.19**	-0.49**	1.00						
SCON	-0.36**	-0.27**	-0.27**	0.09**	-0.25**	-0.35**	-0.43**	-0.30**	0.39**	1.00					
LIFS	-0.25**	-0.25**	-0.17**	0.42**	-0.45**	-0.16**	-0.01	-0.41**	0.64**	0.24**	1.00				
KNOD	-0.22**	-0.34**	-0.25**	0.24**	-0.56**	-0.24**	-0.03	-0.59**	0.59**	0.21**	0.68**	1.00			
ANXY	0.32**	0.17**	0.19**	0.01	0.09**	0.28**	0.40**	0.17**	-0.18**	-0.54**	0.00	0.01	1.00		
SCRH	0.27**	0.24**	0.24**	0.04*	0.22**	0.30**	0.33**	0.33**	-0.21**	-0.49**	-0.06**	-0.17**	0.58**	1.00	
RASH	0.29**	0.24**	0.25**	0.00	0.19**	0.30**	0.40**	0.30**	-0.26**	-0.56**	-0.07**	-0.11**	0.69**	0.66**	1.00
\bar{x}	2.01	1.62	1.48	2.50	1.73	1.80	2.06	1.60	3.03	2.70	2.90	3.25	2.37	2.17	2.22
SD	0.57	0.53	0.46	0.70	0.53	0.66	0.51	0.55	0.49	0.50	0.64	0.66	0.63	0.67	0.60

**p<.01 *p<.05

จากตาราง 67 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) พบว่า ความตระหนักถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.25 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 ส่วนการเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว (EXFA) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.48 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกอยู่ระหว่าง 0.04-0.69 โดยความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) กับความหุนหันพลันแล่น (RASH) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดเท่ากับ 0.69 ส่วนการรับรู้ความคาดหวังของเพื่อน (EXPF) กับการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด (ACCD) และการรับรู้ความคาดหวังของเพื่อน (EXPF) กับความรู้สึกแสวงหา (SCRH) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกต่ำสุดเท่ากับ 0.04

นอกจากนี้ โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางลบอยู่ระหว่าง (-0.04) ถึง (-0.59) โดยการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด (COMD) กับความตระหนักถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางลบสูงสุดเท่ากับ -0.59 ส่วนการอบรมเลี้ยงดู (CHRE) กับการรับรู้ความคาดหวังของเพื่อน (EXPF) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางลบต่ำสุดเท่ากับ -0.04

ตาราง 68 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ปัจจัยเชิงสาเหตุ	ปัจจัยผล								
	RISF			IMMF			RISD		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ENFA	0.76**	-	0.76**	-	-0.60**	-0.60**	0.27**	0.18**	0.45**
ENFR	-0.14**	-	-0.14**	0.16**	0.11**	0.27**	-	0.01	0.01
RISF	-	-	-	-0.78**	-	-0.78**	0.40**	-0.17**	0.23**
IMMF	-	-	-	-	-	-	0.21**	-	0.21**
R ²	0.59			0.66			0.24		

$$\chi^2=15.71df=10 \quad p=.10 \quad GFI=1.00 \quad AGFI=0.99 \quad CFI=1.00 \quad RMSEA=0.01 \quad SRMR=0.01$$

**p<.01

จากตาราง 68 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสมบูรณ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 15.71, df= 10 ($p=0.10$), ค่า GFI=1.00, ค่า AGFI=0.99, RMSEA=0.01, SRMR=0.01 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปว่า โมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

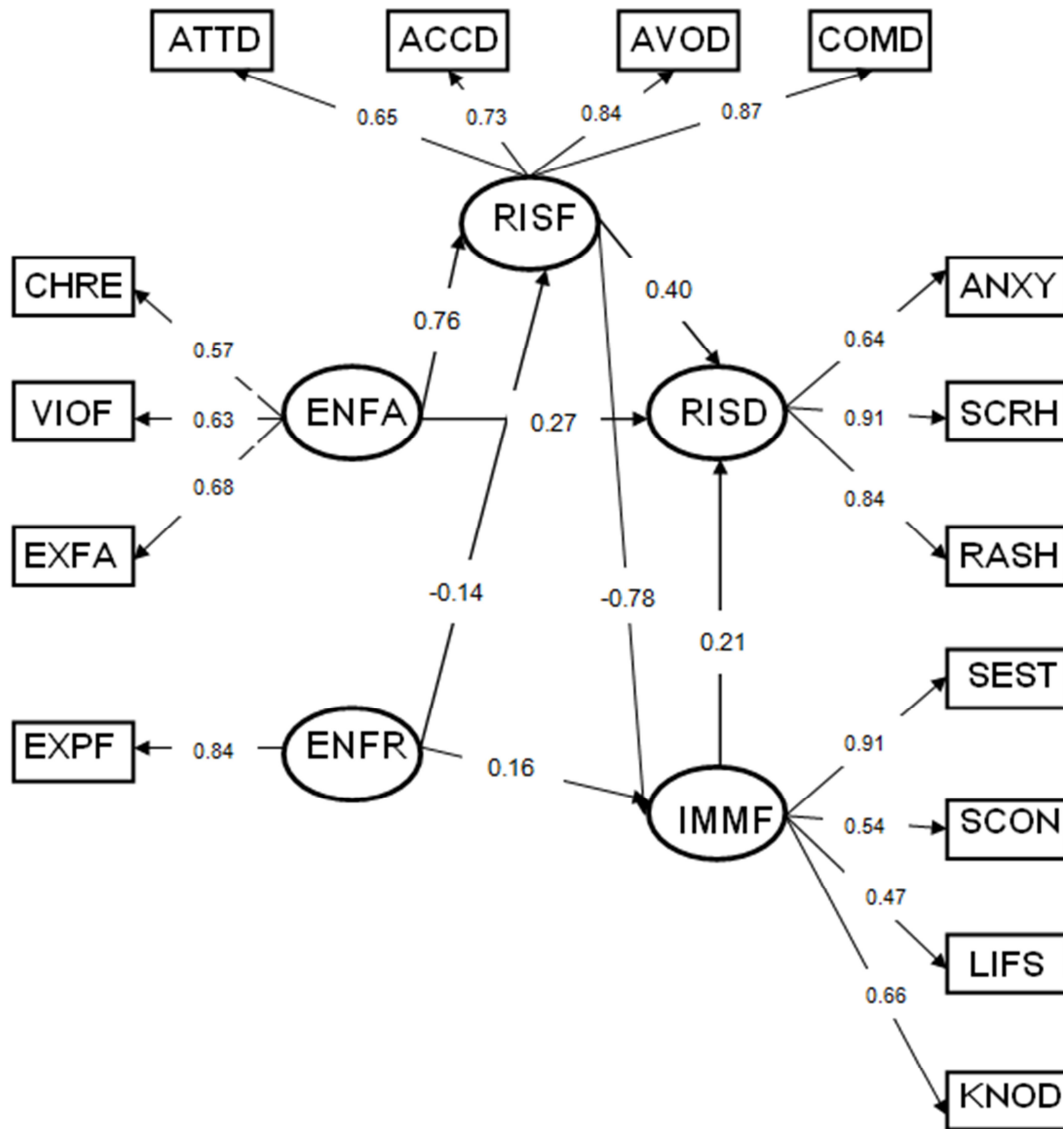
ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) พบว่า อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.27 และ 0.40 0.21 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) นอกจากนี้ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมทางบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.18 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) และปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.01 และ -0.17 และเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมสูงสุดเท่ากับ 0.45 รองลงมาคือ ปัจจัยเสี่ยง (RISF) ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.23 0.21 0.01 ตามลำดับ นอกจากนี้สามารถพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุที่ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกัน ได้ดังนี้

อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) พบว่า ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.16 และมีอิทธิพลทางลบจากปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.78 นอกจากนี้ ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.11 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นลบจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.60

อิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อปัจจัยเสี่ยง (RISF) พบว่า ปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.76 และมีอิทธิพลทางลบจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.14

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ พบว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ได้ร้อยละ 24 ($R^2=0.24$) ส่วนสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR)

และปัจจัยเสี่ยง (RISF) สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ได้ร้อยละ 66 ($R^2=0.66$) นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยเสี่ยง (RISF) ได้ร้อยละ 59 ($R^2=0.59$)

$\chi^2=15.71df=10$ $p=.10$ $GFI=1.00$ $AGFI=0.99$ $CFI=1.00$ $RMSEA=0.01$ $SRMR=0.01$

ภาพประกอบ 9 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ตาราง 69 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาคเหนือ ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ตัวแปร สังเกต ได้	CHRE	VIOF	EXFA	EXPF	ATTD	ACCD	AVOD	COMD	SEST	SCON	LIFS	KNOD	ANXY	SCRH	RASH
CHRE	1.00														
VIOF	0.03	1.00													
EXFA	-0.00	0.44**	1.00												
EXPF	0.07	0.08	0.17**	1.00											
ATTD	-0.05	0.26**	0.24**	-0.12**	1.00										
ACCD	-0.01	0.40**	0.33**	0.22**	0.27**	1.00									
AVOD	0.04	0.29**	0.26**	0.35**	0.10*	0.41**	1.00								
COMD	-0.06	0.33**	0.29**	0.03	0.58**	0.45**	0.23**	1.00							
SEST	-0.01	-0.33**	-0.18**	0.13**	-0.46**	-0.20**	-0.09*	-0.48**	1.00						
SCON	0.00	-0.33**	-0.23**	-0.12**	-0.11**	-0.35**	-0.38**	-0.24**	0.14**	1.00					
LIFS	-0.02	-0.24**	-0.08*	0.29**	-0.44**	-0.09*	0.11*	-0.37**	0.64**	0.01	1.00				
KNOD	0.02	-0.30**	-0.21**	0.18**	-0.61**	-0.23**	-0.00	-0.59**	0.63**	0.11*	0.69**	1.00			
ANXY	0.00	0.07	0.04	0.03	0.08	0.00	0.02	-0.00	-0.03	-0.04	0.07	0.05	1.00		
SCRH	0.00	0.08	0.05	0.03	0.11*	0.02	0.03	0.02	-0.05	-0.05	0.05	0.01	0.99**	1.00	
RASH	0.00	0.08	0.04	0.02	0.09*	0.00	0.02	0.00	-0.04	-0.04	0.05	0.03	0.99**	0.99**	1.00
\bar{x}	2.46	1.74	1.52	2.40	1.76	1.93	2.06	1.68	2.95	2.65	2.73	3.22	2.94	2.74	2.82
SD	0.11	0.57	0.43	0.64	0.53	0.66	0.48	0.56	0.45	0.41	0.56	0.67	0.44	0.46	0.45

**p<.01 *p<.05

จากตาราง 69 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.52-3.22 โดยความตระหนักถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.22 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 ส่วนการเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว (EXFA) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.52 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.09-0.99 โดยความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) กับความรู้สึกละแวงหา (SCRH) ความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) กับความหุนหันพลันแล่น (RASH) และความรู้สึกละแวงหา (SCRH) กับความหุนหันพลันแล่น(RASH) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.99 ส่วนเจตคติต่อการใช้สารเสพติด (ATTD) กับความหุนหันพลันแล่น(RASH) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.09 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบมีค่าอยู่ระหว่าง (-0.08)-(-0.61) โดยเจตคติต่อการใช้สารเสพติด (ATTD) กับความตระหนักถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ -0.61 ส่วนการเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว (EXFA) กับทักษะชีวิต (LIFS) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ -0.08

ตาราง 70 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ปัจจัยเชิงสาเหตุ	ปัจจัยผล								
	RISF			IMMF			RISD		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ENFA	0.61**	-	0.61**	-	-0.48**	-0.48**	0.36**	-0.04	0.32**
ENFR	0.44**	-	0.44**	0.69**	0.34**	0.35**	-	0.31**	0.31**
RISF	-	-	-	-0.79**	-	-0.79**	0.32**	-0.38**	-0.06
IMMF	-	-	-	-	-	-	0.48**	-	0.48**
R²	0.63			0.54			0.33		

$$\chi^2=30.57 \text{ df}=23 \text{ p}=.13 \text{ GFI}=0.99 \text{ AGFI}=0.96 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.02 \text{ SRMR}=0.02$$

**p<.01

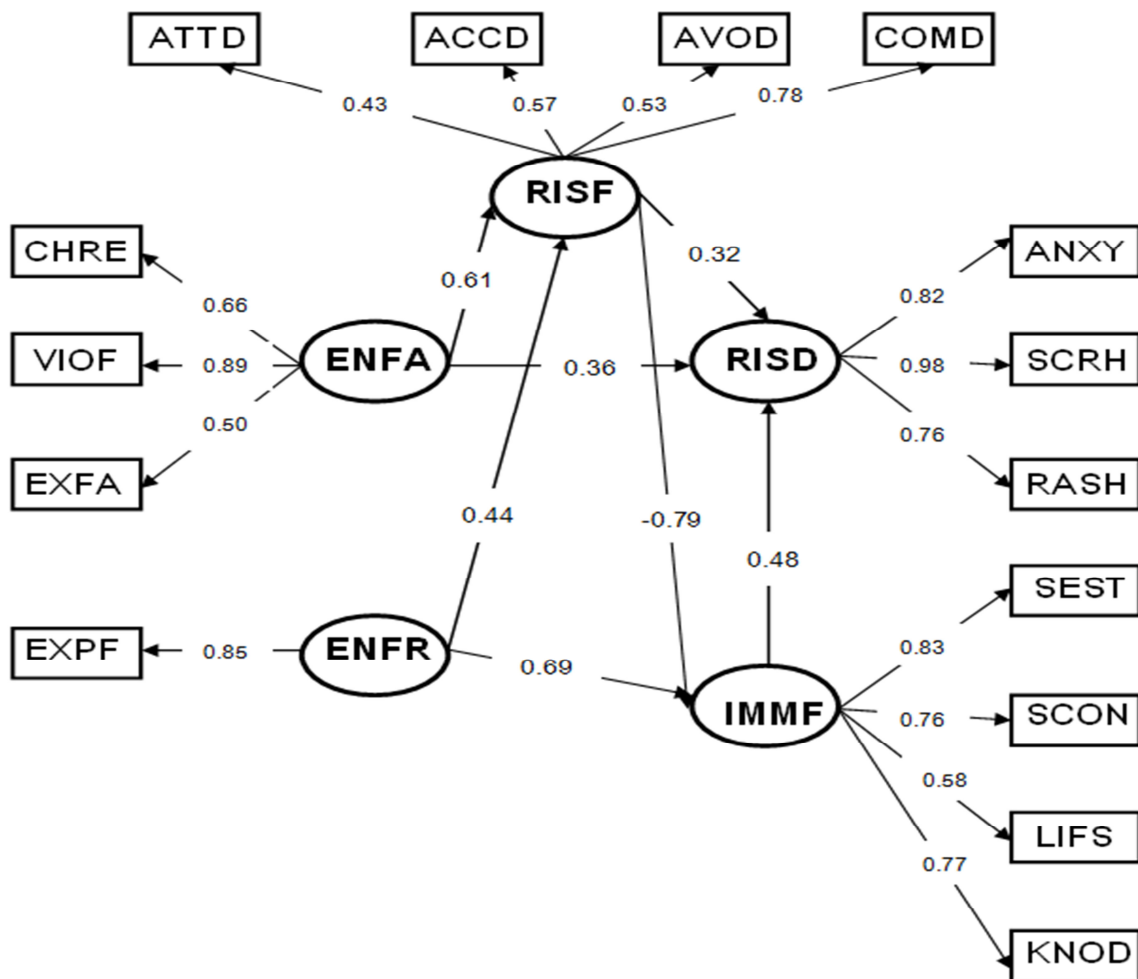
จากตาราง 70 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสมบูรณ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 30.57, df=23 ($p=.13$), ค่า GFI=0.99, ค่า AGFI=0.96, RMSEA=0.02, SRMR=0.02 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) พบว่า อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.36 0.32 และ 0.48 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) นอกจากนี้ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมทางบวกจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.31 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นลบจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.04 และ -0.38 และเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมากที่สุด คือ ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมสูงสุด เท่ากับ 0.48 รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.32 และ 0.31 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเป็นลบเท่ากับ -0.06 นอกจากนี้สามารถพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุที่ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกัน ได้ดังนี้

อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) พบว่า ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.69 และมีอิทธิพลทางลบจากปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.79 นอกจากนี้ ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางบวก เท่ากับ 0.34 และยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นลบจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.48

อิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อปัจจัยเสี่ยง (RISF) พบว่า ปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเป็นบวก เท่ากับ 0.61 และ 0.44 ตามลำดับ

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ พบว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) ปัจจัยเสี่ยง(RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ได้ร้อยละ 33 ($R^2=0.33$) ส่วนสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) และปัจจัยเสี่ยง(RISF) สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยภูมิคุ้มกัน(IMMF) ได้ร้อยละ 54 ($R^2=0.54$) นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) สามารถร่วมกันอธิบาย ปัจจัยเสี่ยง(RISF) ได้ร้อยละ 63 ($R^2=0.63$)

$\chi^2=30.57$ $df=23$ $p=.13$ $GFI=0.99$ $AGFI=0.96$ $CFI=1.00$ $RMSEA=0.02$ $SRMR=0.02$

ภาพประกอบ 10 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาคเหนือ ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ตาราง 71 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน *ภาคกลาง* ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ตัวแปร สังเกต ได้	CHRE	VIOF	EXFA	EXPF	ATTD	ACCD	AVOD	COMD	SEST	SCON	LIFS	KNOD	ANXY	SCRH	RASH
CHRE	1.00														
VIOF	0.57**	1.00													
EXFA	0.23**	0.42**	1.00												
EXPF	0.08*	0.06	0.09*	1.00											
ATTD	0.09*	0.23**	0.30**	-0.10**	1.00										
ACCD	0.17**	0.30**	0.36**	0.18**	0.35**	1.00									
AVOD	0.17**	0.26**	0.29**	0.18**	0.10**	0.29**	1.00								
COMD	0.23**	0.42**	0.40**	0.07	0.45**	0.49**	0.21**	1.00							
SEST	-0.22**	-0.35**	-0.17**	0.13**	-0.29**	-0.18**	-0.05	-0.41**	1.00						
SCON	-0.22**	-0.27**	-0.21**	-0.09*	-0.19**	-0.25**	-0.37**	-0.30**	0.27**	1.00					
LIFS	-0.06	-0.14**	-0.04	0.31**	-0.24**	-0.05	0.11**	-0.28**	0.52**	0.05	1.00				
KNOD	-0.18**	-0.31**	-0.18**	0.07*	-0.43**	-0.23**	0.05	-0.55**	0.49**	0.13**	0.59**	1.00			
ANXY	0.19**	0.23**	0.19**	0.22**	0.03	0.22**	0.36**	0.22**	-0.11**	-0.45**	0.19**	0.07	1.00		
SCRH	0.20**	0.31**	0.24**	0.19**	0.14**	0.24**	0.32**	0.33**	-0.11**	-0.45**	0.12**	-0.08*	0.54**	1.00	
RASH	0.23**	0.28**	0.26**	0.19**	0.13**	0.25**	0.40**	0.32**	-0.19**	-0.55**	0.09*	-0.04	0.68**	0.63**	1.00
\bar{x}	2.08	1.60	1.53	2.44	1.75	1.82	2.14	1.60	2.96	2.60	2.89	3.25	2.50	2.30	2.32
SD	0.54	0.56	0.48	0.63	0.49	0.66	0.51	0.56	0.44	0.44	0.58	0.61	0.58	0.66	0.59

**p<.01 *p<.05

จากตาราง 71 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคกลางในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.53-3.25 โดยความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.25 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ส่วนการเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว (EXFA) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.53 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคกลางในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.08-0.68 โดยความหวุ่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) กับความหุนหันพลันแล่น (RASH) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.68 ส่วนการอบรมเลี้ยงดู (CHRE) กับการรับรู้ความคาดหวังของเพื่อน (EXPF) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.08 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบมีค่าอยู่ระหว่าง (-0.08) ถึง (-0.55) โดยการควบคุมตนเอง (SCON) กับความหุนหันพลันแล่น (RASH) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ -0.55 ส่วนความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) กับความรู้สึกละอายใจ (SCRH) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ -0.08

ตาราง 72 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคกลางในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ปัจจัยเชิงสาเหตุ	ปัจจัยผล								
	RISF			IMMF			RISD		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ENFA	0.69**	-	0.69**	-	-0.60**	-0.60**	0.42**	0.00	0.42**
ENFR	0.29**	-	0.29**	0.46**	-0.25**	0.21**	-	0.21**	0.21**
RISF	-	-	-	-0.88**	-	-0.88**	0.40**	-0.41**	-0.01
IMMF	-	-	-	-	-	-	0.47**	-	0.47**
R²	0.61			0.67			0.31		

$$\chi^2=26.03 \text{ df}=17 \text{ p}=.07 \text{ GFI}=1.00 \text{ AGFI}=0.99 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.02 \text{ SRMR}=0.02$$

**p<.01

จากตาราง 72 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์พบว่า ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 26.03,df=17 (p=.07), ค่า GFI=1.00, ค่า AGFI=0.99, RMSEA=0.02, SRMR=0.02

ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคกลางในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

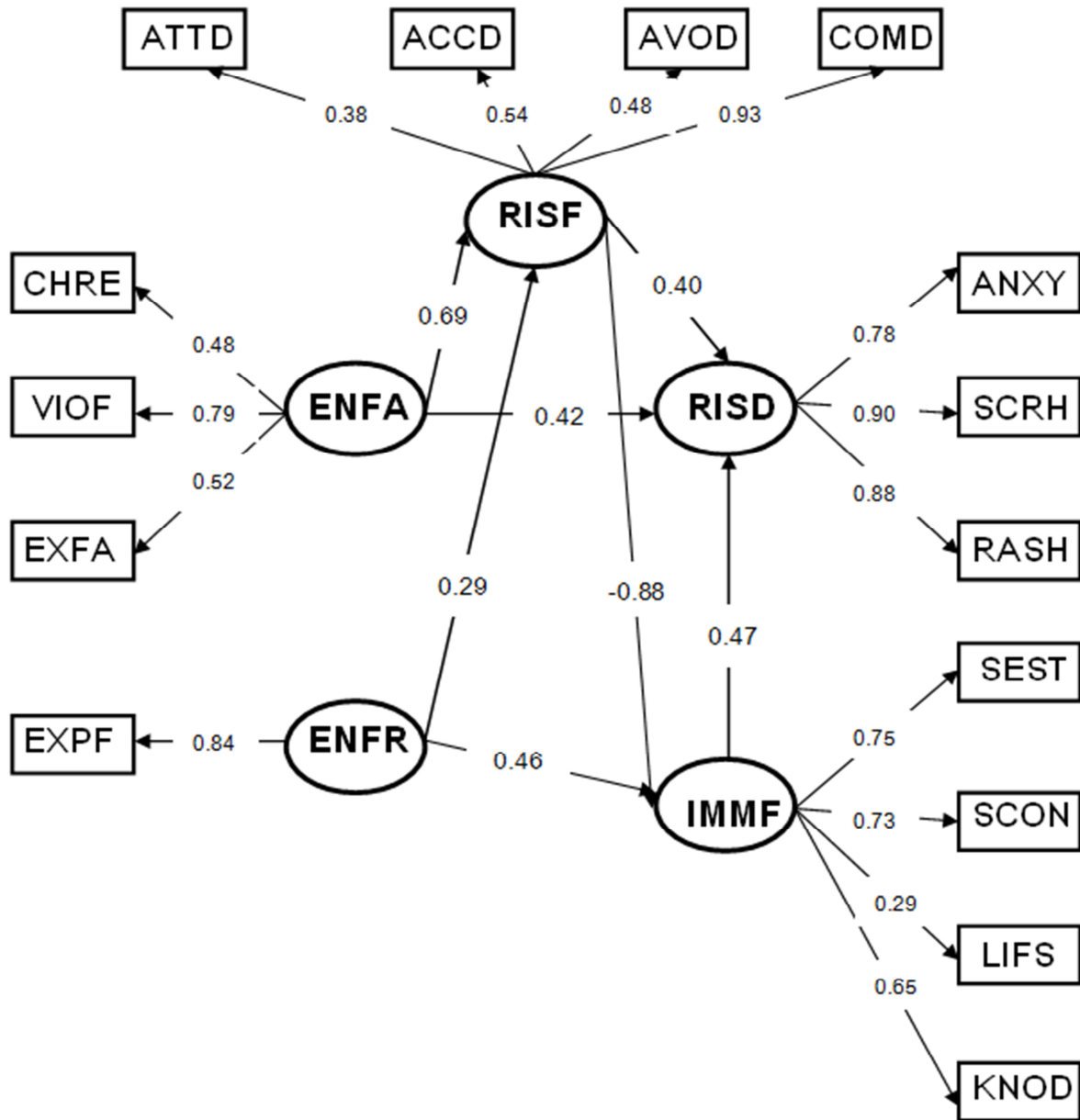
ส่วนค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคกลางในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง(อพป.) พบว่า อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวก จากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.42 0.40 และ 0.47 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) นอกจากนี้ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.21 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นลบจากปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.41 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นศูนย์จากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมากที่สุด คือ ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมสูงสุดเท่ากับ 0.47 รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.42 และ 0.21 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเป็นลบเท่ากับ -0.01 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้สามารถพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุที่ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกัน ได้ดังนี้

อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) พบว่า ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.46 และมีอิทธิพลทางลบจากปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.88 นอกจากนี้ ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นลบจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) และสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.25 และ -0.60 ตามลำดับ

อิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อปัจจัยเสี่ยง (RISF) พบว่า ปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเป็นบวกเท่ากับ 0.69 และ 0.29 ตามลำดับ

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ พบว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ได้ร้อยละ 31 ($R^2=0.31$) ส่วนสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจาก

กลุ่มเพื่อน (ENFR) และปัจจัยเสี่ยง (RISF) สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยภูมิคุ้มกัน(IMMF) ได้ร้อยละ 67 ($R^2=0.67$) นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยเสี่ยง(RISF) ได้ร้อยละ 61 ($R^2=0.61$)

$\chi^2=26.03$ $df=17$ $p=.07$ $GFI=1.00$ $AGFI=0.99$ $CFI=1.00$ $RMSEA=0.02$ $SRMR=0.02$

ภาพประกอบ 11 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาคกลาง ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ตาราง 73 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรม เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ตัวแปร สังเกต ได้	CHRE	VIOF	EXFA	EXPF	ATTD	ACCD	AVOD	COMD	SEST	SCON	LIFS	KNOD	ANXY	SCRH	RASH
CHRE	1.00														
VIOF	0.51**	1.00													
EXFA	0.15**	0.28**	1.00												
EXPF	0.00	-0.06	0.13**	1.00											
ATTD	0.26**	0.39**	0.27**	-0.11*	1.00										
ACCD	0.08	0.24**	0.31**	0.11*	0.33**	1.00									
AVOD	0.22**	0.32**	0.21**	0.18**	0.10*	0.23**	1.00								
COMD	0.17**	0.43**	0.36**	0.01	0.51**	0.46**	0.16**	1.00							
SEST	-0.30**	-0.46**	-0.23**	0.22**	-0.43**	-0.23**	-0.05	-0.48**	1.00						
SCON	-0.16**	-0.34**	-0.20**	-0.08	-0.24**	-0.31**	-0.33**	-0.30**	0.28**	1.00					
LIFS	-0.20**	-0.26**	-0.03	0.36**	-0.38**	-0.10*	0.10*	-0.42**	0.54**	0.12*	1.00				
KNOD	-0.21**	-0.40**	-0.20**	0.14**	-0.50**	-0.25**	-0.03	-0.60**	0.62**	0.21**	0.64**	1.00			
ANXY	0.13**	0.10*	0.05	0.12*	0.03	0.10*	0.27**	0.08	0.06	-0.37**	0.16**	0.09	1.00		
SCRH	0.11*	0.16**	0.15**	0.18**	0.08	0.15**	0.22**	0.26**	-0.00	-0.32**	0.03	-0.10*	0.44**	1.00	
RASH	0.17**	0.24**	0.23**	0.08	0.15**	0.23**	0.29**	0.29**	-0.17**	-0.43**	0.03	-0.08	0.61**	0.50**	1.00
\bar{x}	2.08	1.59	1.57	2.45	1.75	1.75	2.06	1.58	3.05	2.74	2.89	3.27	2.41	2.11	2.17
SD	0.51	0.52	0.44	0.65	0.51	0.59	0.48	0.52	0.49	0.46	0.59	0.64	0.55	0.64	0.58

**p<.01 *p<.05

จากตาราง 73 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.57-3.27 โดยความตระหนักถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.27 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 ส่วนการเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว (EXFA) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.57 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.10-0.64 โดยทักษะชีวิต (LIFS) กับความตระหนักถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.64 ส่วนความรุนแรงในครอบครัว (VIOF) กับความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) เจตคติต่อการใช้สารเสพติด (ATTD) กับการหลีกเลี่ยงปัญหา (AVOD) การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด (ACCD) กับความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) และการหลีกเลี่ยงปัญหา (AVOD) กับทักษะชีวิต (LIFS) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.10 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบมีค่าอยู่ระหว่าง (-0.10) ถึง (-0.60) โดยการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด (KOMD) กับความตระหนักถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ -0.60 ส่วนการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด (ACCD) กับทักษะชีวิต (LIFS) และความตระหนักถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) กับความรู้สึกแสวงหา (SCRH) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ -0.10

ตาราง 74 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ปัจจัยเชิงสาเหตุ	ปัจจัยผล								
	RISF			IMMF			RISD		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ENFA	0.74**	-	0.74**	-	-0.60**	-0.60**	0.17**	0.17**	0.34**
ENFR	0.08	-	0.08	0.16**	-0.06	0.04	-	0.10**	0.10**
RISF	-	-	-	-0.81**	-	-0.81**	0.90**	-0.67**	0.23**
IMMF	-	-	-	-	-	-	0.82**	-	0.82**
R^2	0.55			0.67			0.37		

$$\chi^2=45.54 \text{ df}=35 \text{ p}=.10 \text{ GFI}=0.98 \text{ AGFI}=0.95 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.02 \text{ SRMR}=0.02$$

**p<.01

จากตาราง 74 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสมบูรณ์พบว่า ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 45.54,df=35 (p=.10), ค่า GFI=0.98, ค่า AGFI=0.95, RMSEA=0.02, SRMR=0.02 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

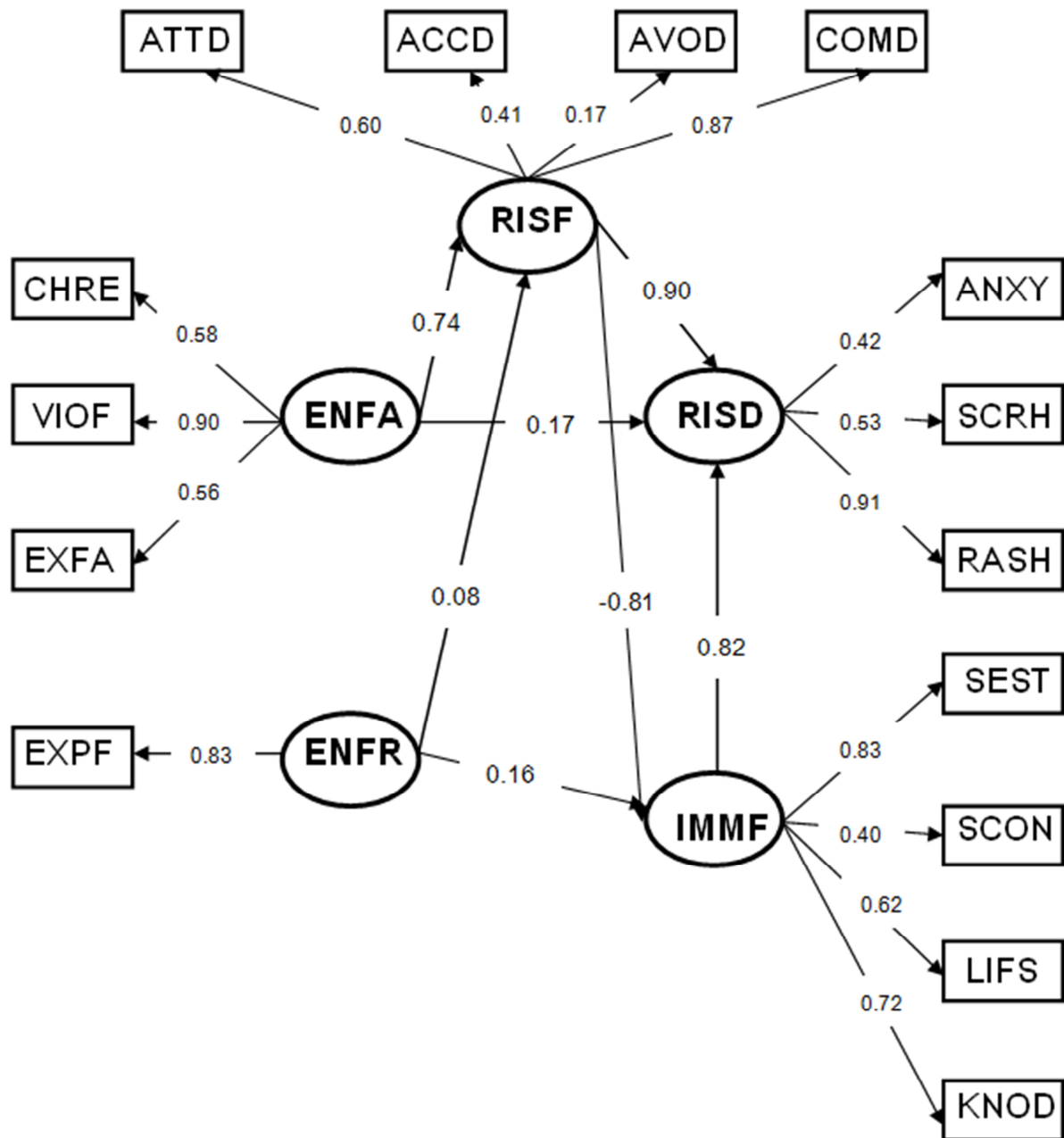
ส่วนค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)พบว่า อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.17 0.90 และ 0.82 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) นอกจากนี้พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมทางบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.17 และ 0.10 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นลบจากปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.67 และเมื่อพิจารณา

ถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมากที่สุด คือ ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมสูงสุดเท่ากับ 0.82 รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.34 0.23 และ 0.10 ตามลำดับ นอกจากนี้สามารถพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุที่ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกัน ได้ดังนี้

อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) พบว่า ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.16 และมีอิทธิพลทางลบจากปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.81 นอกจากนี้ ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นลบจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.60 แต่ปัจจัยภูมิคุ้มกันไม่ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเป็นลบเท่ากับ -0.06

อิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อปัจจัยเสี่ยง (RISF) พบว่า ปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สัมประสิทธิ์อิทธิพลเป็นบวกเท่ากับ 0.74 แต่ไม่ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเป็นบวกเท่ากับ 0.08 ตามลำดับ

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ พบว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ได้ร้อยละ 37 ($R^2=0.37$) ส่วนสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) และปัจจัยเสี่ยง (RISF) สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ได้ร้อยละ 67 ($R^2=0.67$) นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยเสี่ยง (RISF) ได้ร้อยละ 55 ($R^2=0.55$)

$$\chi^2=45.54 \text{ df}=35 \text{ p}=.10 \text{ GFI}=0.98 \text{ AGFI}=0.95 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.02 \text{ SRMR}=0.02$$

ภาพประกอบ 12 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน *ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ตาราง 75 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาคใต้ ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ตัวแปร สังเกต ได้	CHRE	VIOF	EXFA	EXPF	ATTD	ACCD	AVOD	COMD	SEST	SCON	LIFS	KNOD	ANXY	SCRH	RASH
CHRE	1.00														
VIOF	0.51**	1.00													
EXFA	0.43**	0.52**	1.00												
EXPF	-0.16**	-0.06*	-0.04	1.00											
ATTD	0.31**	0.40**	0.43**	-0.38**	1.00										
ACCD	0.46**	0.34**	0.41**	-0.12**	0.33**	1.00									
AVOD	0.47**	0.28**	0.32**	0.02	0.15**	0.40**	1.00								
COMD	0.33**	0.43**	0.45**	-0.21**	0.64**	0.41**	0.28**	1.00							
SEST	-0.50**	-0.40**	-0.43**	0.44**	-0.56**	-0.37**	-0.35**	-0.56**	1.00						
SCON	-0.49**	-0.22**	-0.32**	0.27**	-0.33**	-0.43**	-0.50**	-0.34**	0.53**	1.00					
LIFS	-0.39**	-0.32**	-0.31**	0.52**	-0.59**	-0.25**	-0.16**	-0.51**	0.73**	0.41**	1.00				
KNOD	-0.29**	-0.37**	-0.36**	0.39**	-0.64**	-0.25**	-0.10**	-0.62**	0.63**	0.29**	0.75**	1.00			
ANXY	0.44**	0.14**	0.22**	-0.16**	0.20**	0.37**	0.43**	0.23**	-0.35**	-0.64**	-0.19**	-0.10**	1.00		
SCRH	0.34**	0.20**	0.28**	-0.15**	0.35**	0.36**	0.33**	0.40**	-0.35**	-0.56**	-0.24**	-0.28**	0.66**	1.00	
RASH	0.35**	0.20**	0.28**	-0.18**	0.30**	0.37**	0.42**	0.36**	-0.38**	-0.62**	-0.25**	-0.23**	0.74**	0.76**	1.00
\bar{x}	1.89	1.57	1.39	2.62	1.69	1.73	2.01	1.56	3.14	2.79	3.00	3.27	2.24	2.09	2.16
SD	0.62	0.48	0.45	0.77	0.57	0.67	0.54	0.53	0.54	0.57	0.73	0.69	0.73	0.71	0.66

**p<.01 *p<.05

จากตาราง 75 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคใต้ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.39-3.27 โดยความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.27 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 ส่วนการเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว (EXFA) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.39 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคใต้ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.14-0.76 โดยความรู้สึกแสวงหา(SCRH) กับความหุนหันพลันแล่น (RASH) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.76 ส่วนความรุนแรงในครอบครัว (VIOF) กับความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.14 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบมีค่าอยู่ระหว่าง (-0.06) ถึง (-0.64) โดยเจตคติต่อการใช้สารเสพติด(ATTD) กับความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด(KNOD) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ -0.64 ส่วนความรุนแรงในครอบครัว (VIOF) กับการรับรู้ความคาดหวังของเพื่อน(EXPF) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ -0.06

ตาราง 76 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคใต้ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ปัจจัยเชิงสาเหตุ	ปัจจัยผล								
	RISF			IMMF			RISD		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ENFA	0.74**	-	0.74**	-	-0.57**	-0.57**	-0.16**	0.50**	0.34**
ENFR	-0.48**	-	-0.48**	0.17**	0.37**	0.54**	-	-0.27**	-0.27**
RISF	-	-	-	-0.77**	-	-0.77**	0.87**	-0.21**	0.66**
IMMF	-	-	-	-	-	-	0.27**	-	0.27**
R^2	0.83			0.76			0.29		

$$\chi^2=43.27 \text{ df}=33 \text{ p}=.10 \text{ GFI}=0.99 \text{ AGFI}=0.98 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.02 \text{ SRMR}=0.02$$

**p<.01

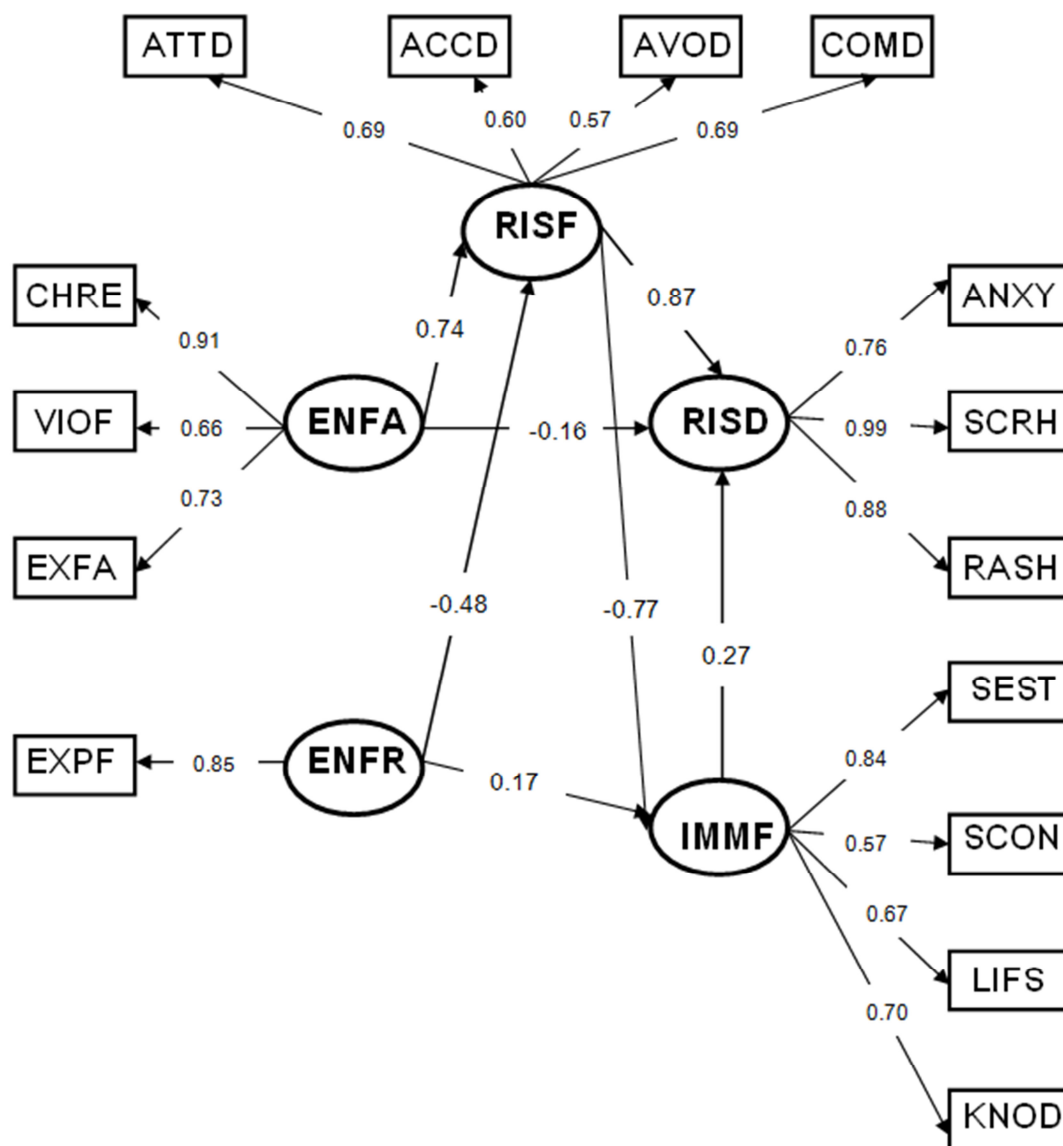
จากตาราง 76 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 43.27,df=33 ($p=.10$), ค่า GFI=0.99, ค่า AGFI=0.98, RMSEA=0.02, SRMR=0.02 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคใต้ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาคใต้ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง(อพป.)พบว่า อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.87 และ 0.27 ตามลำดับ และมีอิทธิพลทางตรงเป็นลบจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.16 แสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) นอกจากนี้ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมทางบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.50 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นลบจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.27 และ 0.21 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมากที่สุด คือ ปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมสูงสุดเท่ากับ 0.66 รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA)และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.34 และ 0.27 ตามลำดับ และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเป็นลบเท่ากับ -0.27 นอกจากนี้สามารถพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุที่ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกัน ได้ดังนี้

อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) พบว่า ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.17 และมีอิทธิพลทางลบจากปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.77 นอกจากนี้ ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.37 และยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นลบจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.57

อิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อปัจจัยเสี่ยง (RISF) พบว่า ปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเป็นบวกเท่ากับ 0.74 และมีอิทธิพลทางลบจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR)มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.48

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ พบว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน(ENFR) ปัจจัยเสี่ยง(RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน(IMMF) สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ได้ร้อยละ 29 ($R^2=0.29$) ส่วนสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) และปัจจัยเสี่ยง (RISF) สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ได้ร้อยละ 76 ($R^2=0.76$) นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน(ENFR) สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยเสี่ยง (RISF) ได้ร้อยละ 83 ($R^2=0.83$)

$$\chi^2=43.27 \text{ df}=33 \text{ p}=.10 \text{ GFI}=0.99 \text{ AGFI}=0.98 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.02 \text{ SRMR}=0.02$$

ภาพประกอบ 13 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาคใต้ ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ตอนที่ 5 ผลการศึกษาสภาพการณ์ของปัญหาสารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนจากการสัมภาษณ์ชุมชน ภาพรวมและจำแนกตามภูมิภาค

5.1 สภาพการณ์ของปัญหาสารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาพรวม

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในภาพรวมพบว่า ในพื้นที่หมู่บ้าน อพป. **สถานการณ์การใช้สารเสพติด**ของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น สัดส่วนของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารเสพติดยังมีมากกว่ากลุ่มที่ติดสารเสพติด โดยกลุ่มที่ติดสารเสพติดเป็นเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน ส่วนใหญ่ ออกกลางคันในประเด็น **ความรู้เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด** พบว่า เด็กและเยาวชนหมู่บ้านอพป.ได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดจากหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่เข้ามาจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องสารเสพติดในส่วนของ **โอกาสในการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด** พบว่าเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านสามารถเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติดได้ง่าย ทั้งจากเพื่อนและรุ่นพี่ที่แนะนำให้รู้จักกับผู้ขายสารเสพติดที่มีช่องทางการจำหน่ายหลากหลาย รวมถึงการที่หมู่บ้านอยู่บริเวณชายแดนซึ่งเป็นแนวต่อการซื้อขายสารเสพติด หรือเป็นเส้นทางผ่านของการขนย้าย ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายขึ้น **โดยประเภทของสารเสพติดและช่องทางการมาของสารเสพติด** พบว่าเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ติดยาบ้า รองลงมาคือ สุรา บุหรี่ กัญชา กาว และฝิ่น ตามลำดับยกเว้นพื้นที่หมู่บ้าน อพป. ภาคใต้ที่ติดน้ำกระท่อมมากที่สุด โดยสุรา บุหรี่ และกาวนั้นสามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าและตลาดในหมู่บ้านและชุมชน ส่วนยาบ้ามีผู้ค้าที่เป็นรุ่นพี่หรือเพื่อน หรือแรงงานต่างด้าว แอบลักลอบนำเข้ามาขายในหมู่บ้านและชุมชน และกัญชานั้นมีการนำเข้ามาปลูกในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชน รวมถึงหมู่บ้านอาสาพัฒนาตนเองและป้องกันตนเองอยู่ในเขตชายแดน ทำให้สามารถเข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย

สาเหตุของปัญหาการติดสารเสพติด กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษา เป็นเด็กออกกลางคัน เรียนไม่จบ จะมีปัญหาการติดสารเสพติดมาก ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีปัญหาความรุนแรงปัญหาในครอบครัว หรือได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ครอบครัวไม่มีเวลาอบรม ทำให้เด็กและเยาวชนคิดหาทางออกโดยการใช้สารเสพติด ซึ่งอาจจะมาจากการชักจูงของกลุ่มเพื่อน ทำให้อยากรู้อยากลองในการใช้สารเสพติด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มโดยประเด็นของ **ปัจจัยสภาพครอบครัว** พบว่า ผู้ปกครองบางส่วนไม่มีเวลาให้บุตรหลาน เพราะต้องออกไปทำงานเลี้ยงชีพ ซึ่งบางส่วนไปทำงานนอกหมู่บ้านหรือตามเมืองใหญ่ และให้ปู่ย่าตายายเลี้ยงดูหลานแทน การอบรมเลี้ยงดูส่วนใหญ่จึงเป็นแบบตามใจ บางครอบครัวมีการใช้ **ความรุนแรงในครอบครัว** มีการทะเลาะตบตีจึงส่งผลต่อสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน เด็กเกิดความคับข้องใจ มีความเครียดขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัวไม่มีความสุข มีพฤติกรรมก้าวร้าว ทำตัวแปลกแยกจากครอบครัว ทำให้เด็กและเยาวชนหันไปปรึกษาหารือกับเพื่อนหรือบุคคลที่ตนเองไว้ใจ

ติดเพื่อน และถูกชักจูงไปสู่การใช้สารเสพติดได้ง่ายนอกจากนี้*การเป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติดในครอบครัว* พบว่า บางครอบครัวมีการใช้สารเสพติด เช่น สูบบุหรี่ดื่มสุรา ดื่มน้ำไอกระเทียมเป็นประจำ ทำให้เด็กและเยาวชนเห็นว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องปกติที่มีคนทำกัน จึงเกิดค่านิยมที่ผิดอยากรู้อยากลองเกิดพฤติกรรมกรรมการเลียนแบบในการใช้สารเสพติดขึ้น

ปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน พบว่า เพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อเด็กและเยาวชน เป็นแบบอย่าง เป็นสังคมที่ปรึกษาพูดคุย ด้วยความสำคัญของกลุ่มเพื่อนนี้ ถ้าเด็กและเยาวชนได้เห็นเพื่อนใช้สารเสพติด เขาจะมีความอยากรู้อยากลองในการใช้สารเสพติด โดยมีความเชื่อว่าการใช้สารเสพติดทำให้เท่และเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน เชื่อว่าการใช้สารเสพติดเพียงครั้งเดียวไม่สามารถติดสารเสพติดได้ จึงทำให้เด็กและเยาวชนบางกลุ่มมีการเลียนแบบพฤติกรรมกรรมการใช้สารเสพติด เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน

ปัจจัยเสี่ยงพบว่า การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด ทำได้ง่าย เพราะสภาพบางหมู่บ้านฯ เป็นพื้นที่เสี่ยงและเป็นเส้นทางลำเลียงสารเสพติด หรือมีแรงงานต่างด้าวเข้าออกหมู่บ้านได้ง่ายเด็กและเยาวชนจึงมีโอกาสที่จะเข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายขึ้น ในส่วนของการ*คล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด* จะเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมกรรมการใช้สารเสพติดมาก เนื่องจากเด็กและเยาวชนยึดเพื่อนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินชีวิต ถ้าเพื่อนใช้สารเสพติดเป็นประจำ ทำให้เด็กและเยาวชนคิดว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อเพื่อนชักจูงใจให้เด็กและเยาวชนใช้สารเสพติด ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความอยากรู้อยากลอง โดยไม่คำนึงถึง ผลเสียที่ตามมา ก่อให้เกิดพฤติกรรมกรรมการเลียนแบบการใช้สารเสพติด **ส่วนปัจจัยภูมิคุ้มกัน** พบว่า *การเห็นคุณค่าในตนเอง* จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีความคิดเชิงบวกในการดำเนินชีวิต มีความเข้าใจในจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง มีการ เห็นคุณค่าในชีวิตของตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าของชีวิตตนนอกจากนั้นยังต้องมีการ*ควบคุมตนเอง* ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีสติตระหนักรู้ถึงตนเองว่าสิ่งใดควรทำหรือสิ่งใดไม่ควรทำส่งผลให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตนไปตามกฎระเบียบของสังคม มีควบคุมยับยั้งชั่งใจตนเองไม่หลงเชื่อกลุ่มคนที่ใช้สารเสพติด โดยมี*ทักษะชีวิต* ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีการหลักการดำเนินชีวิตของตนเอง มีความสามารถในการเอาตัวรอดในสังคม รู้จักปฏิเสธการใช้สารเสพติดจากเพื่อน มีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติด รวมถึงเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในการใช้สารเสพติดมากขึ้น

5.2 สภาพการณ์ของปัญหาสารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. ภาคเหนือ

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในภาคเหนือ พบว่า สัดส่วนของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารเสพติดมีมากกว่ากลุ่มที่ติดสารเสพติด โดยกลุ่มที่ไม่ติดสารเสพติดยังอยู่ในระบบการศึกษาและถ้ามีการพบกลุ่มเสี่ยงที่จะใช้สารเสพติดทางโรงเรียนจะมีการฝึกอบรม และถ้าพบเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดจะถูกส่งไปบำบัดต่อไป ในประเด็น **ความรู้เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด** พบว่า เด็กและเยาวชนหมู่บ้านอพป.ได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดจากการเรียนวิชาสุขศึกษารวมทั้งโรงเรียนและหน่วยงานต่างๆ เข้ามาจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องสารเสพติด

“มีความรู้เกี่ยวกับโทษคุณเพราะในแต่ละปีจะมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสารเสพติดขึ้นในตำบลนอกจากนี้เด็กและเยาวชนที่กำลังศึกษาก็ได้รับความรู้เหล่านี้จากการเรียนวิชาสุขศึกษา”(N7 การสัมภาษณ์)

“เด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. มีความรู้เรื่องคุณ-โทษของสารเสพติดมากมายจากครูประจำโรงเรียนในหมู่บ้าน จากรพ.สต. ในพื้นที่ตำรวจ จากการประชุมประจำเดือน ผู้ใหญ่บ้านเดือนบิดามารดาฝากถึงบุตรหลาน”(N18 การสัมภาษณ์)

“เด็กส่วนใหญ่รู้ถึงคุณและโทษของสารเสพติดเพราะทราบข้อมูลความรู้จากครูจากบทเรียน และในโรงเรียนก็จะมีครู DARE ซึ่งเป็นตำรวจหรือทหาร มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องของสารเสพติดในโรงเรียนด้วย”(N26 การสัมภาษณ์)

โอกาสในการเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติด พบว่า เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านสามารถเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติดจากเพื่อนและรุ่นพี่แนะนำให้รู้จักกับพ่อค้าขายสารเสพติดที่มีช่องทางการจำหน่ายหลากหลาย รวมถึงการที่หมู่บ้านอยู่บริเวณชายแดน ซึ่งเป็นแนวต่อการซื้อขายสารเสพติด ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถหาซื้อสารเสพติดได้ง่ายขึ้น

“เนื่องด้วยหมู่บ้านติดชายแดนและหมู่บ้านใกล้เคียงยังเป็นที่อยู่อาศัยของคนชนเผ่าที่มีข่าวเกี่ยวกับการซื้อขายยาเสพติดบ่อยๆโอกาสการเข้าถึงจะมีสูง” (N3 การสัมภาษณ์)

“มีโอกาเข้าถึงแหล่งสารเสพติดเพราะเมื่อในหมู่บ้านมีคนติดสารเสพติดมากขึ้น ก็ยอมทำให้หมู่บ้านนั้นมีผู้ค้าซึ่งเด็กและเยาวชนก็จะมีโอกาสเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติดได้ง่าย” (N7 การสัมภาษณ์)

“มีโอกาสเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายของสารเสพติดได้เพราะหาซื้อได้ง่าย การมีช่องทางจำหน่ายที่หลากหลาย” (N9 การสัมภาษณ์)

“เข้าถึงได้ง่ายจากเพื่อนในโรงเรียน หรือรุ่นพี่ที่จบไปแล้ว หรือต่างสถาบัน” (N12 การสัมภาษณ์)

ประเด็น **สาเหตุของปัญหาการติดสารเสพติด** กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติดไม่มากนัก มีความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีปัญหา ความรุนแรงและปัญหาในครอบครัว หรือได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ครอบครัวไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนแก่เด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนคิดหาทางออกโดยการใช้สารเสพติด ซึ่งอาจจะ มาจากการชักจูงของกลุ่มเพื่อน ทำให้อยากรู้อยากลองในการใช้สารเสพติด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

“สภาพปัญหามีกลุ่มเยาวชนติดสารเสพติดมากยิ่งขึ้นสาเหตุอาจจะ เนื่องจาก เยาวชนหลายคนไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษา เรียนไม่จบหรือฐานะ ทางบ้านยากจน จึงไม่ได้เรียนต่อ เยาวชนจึงมีเวลาว่างมากอาจจะถูกชักจูงสู่การใช้ สารเสพติดได้” (N1 การสัมภาษณ์)

“การติดสารเสพติดในพื้นที่หมู่บ้านอพย ส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชนที่ไม่ได้ ศึกษาต่อจบการศึกษาระดับ ม.3 โดยเยาวชนกลุ่มนี้จะไม่เห็นความสำคัญของ การศึกษา ทั้งยังขี้เกียจเรียนจึงลาออกจากโรงเรียน เมื่ออยู่บ้านก็เกิดความเบื่อหน่าย จึงลองทำในสิ่งต่างๆโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ นอกจากนี้เยาวชนกลุ่มนี้ยังเป็นกลุ่ม ที่ชักจูงได้ง่าย” (N7 การสัมภาษณ์)

“เด็กวัยรุ่นมีความอยากรู้อยากลองแต่ก็เป็นเฉพาะวัยรุ่นในกลุ่มศึกษาคณะ และกลุ่มที่ติดเพื่อนและการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือเพื่อนที่เสพยาเสพติด เป็นการหลงผิดได้คิดว่าลองแล้วไม่ติด สาเหตุที่มีการติดยาเสพติดก็เพราะหาซื้อได้ ง่ายมีขายในชุมชนหมู่บ้านหรือมีวัยรุ่นด้วยกันจำหน่ายทำให้เกิดการติดสารเสพติดมี ความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สาเหตุหลักๆน่าจะสะดวก การคบเพื่อนในกลุ่ม เสี่ยงและยาเสพติดหาได้ง่ายมีช่องทางจำหน่ายหลากหลาย” (N9 การสัมภาษณ์)

“สภาพปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะพบใน เยาวชนที่มีอายุเฉลี่ยตั้งแต่ 14-24ปี สาเหตุของปัญหาลองเสพตามเพื่อนที่เสพ ยาเสพติด เยาวชนและเด็กมีความเครียดจากทางบ้าน เช่นครอบครัวที่พ่อแม่

แยกทางกัน หรือครอบครัวที่มีการกำหนดกรอบที่เข้มงวดเกินไป ปัญหาทางด้าน การเงินปัญหาการไม่ได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง" (N15 การสัมภาษณ์)

"เนื่องจากผมอยู่ในหมู่บ้านอพ.เองจะเห็นปัญหาได้ชัดมากคือ เด็กออก กลางคืนเยอะขึ้นมาก เพราะติดยาบ้าบ้างท้องในวัยเรียนบ้าง ถ้าพูดถึงปัญหา ยาเสพติดเดี๋ยวนี้ได้ก็ประมกัเริ่มรู้จักลองกันแล้ว อย่างแรกคือบุหรี่ซึ่งเกิดจาก ตัวอย่างจากผู้ใหญ่ ที่ยังสูบกันมาก ทำให้เด็กเห็นจนชินตาจนเป็นเรื่องปกติ และ สภาพแวดล้อมในชนบทก็เอื้ออยากสูบบุหรี่ไหนก็สูบอยากทิ้งกันบุหรี่ตรงไหนก็ทิ้ง ขาดมาตรการในการควบคุม"(N16 การสัมภาษณ์)

"เยาวชนบางส่วนมีการมั่วสุมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดไม่ยอมช่วยเหลือ ผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ ออกเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืน สาเหตุคือผู้ปกครอง บางคนขาดการดูแลเอาใจใส่ ติดตามหรือพูดคุยกับบุตรหลานเพราะถือว่า เหน็ดเหนื่อยจากการทำงานหาเลี้ยงครอบครัว เยาวชนบางคนไม่ยอมรับฟัง คำติเตียนจากผู้ปกครอง" (N19 การสัมภาษณ์)

โดยประเด็น **ประเภทของสารเสพติดและช่องทางการมาของสารเสพติด** พบว่าเด็กและ เยาวชนส่วนใหญ่ติดยาบ้า รองลงมาคือ สุรา บุหรี่ กัญชา กาว และฝิ่น ตามลำดับ โดยสุรา บุหรี่ และ กาวนั้นสามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าและตลาดในหมู่บ้านและชุมชน ส่วนยาบ้ามีผู้ค้าที่เป็นรุ่นพี่หรือ เพื่อนในชนเผ่าม้งและเข้าแอบลักลอบเข้ามาขายในหมู่บ้านและชุมชน และกัญชานั้นมีการนำเข้ามา ปลุกในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชน รวมถึงหมู่บ้านอาสาพัฒนาตนเองและป้องกันตนเองอยู่ในเขต ชายแดน ทำให้สามารถเข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย

“เท่าที่เคยได้ยินข่าวมาก็มีทั้งเหล้าบุหรี่ ยาบ้า กาวสารเสพติดจะเข้ามาใน หมู่บ้านก็เพราะในท้องถิ่นใกล้เคียงมีการจำหน่ายของคนชนเผ่าส่วนเหล้าและบุหรี่มี ขายในร้านค้าชุมชน” (N2 การสัมภาษณ์)

“บุหรี่และสุราอันนี้เห็นชัดเจน แต่หากเป็นสารเสพติดอื่นๆ ก็คงเป็นยาบ้า และกาวส่วนสารเสพติดเหล่านี้เข้ามาส่วนใหญ่เพราะพวกวัยรุ่นไปซื้อจากหมู่บ้านชน เผ่า” (N3 การสัมภาษณ์)

“ยาบ้าซื้อมาจากหมู่บ้านชาวเขา และนำมาขายต่อในชุมชนของตนเอง” (N7 การสัมภาษณ์)

“สารเสพติดประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เหล้า เบียร์ เหล้าขาวหรือเหล้า เสรีเหล่านี้หาซื้อได้ง่ายมากมีขายในร้านค้าในชุมชนหมู่บ้านทุกร้านทำให้เด็กเยาวชน

เป็นนักดื่มตั้งแต่อายุน้อยสารเสพติดที่นำกลัวที่สุดในปัจจุบันก็คือยาบ้า มีวัยรุ่น
ติดหรือเสพกันมาก อาจเป็นเพราะหาซื้อได้ง่ายจากการจำหน่ายนักเสพด้วยกันเอง”
(N9 การสัมภาษณ์)

“ก็ผู้ชายมีการหาพันธุ์เข้ามาปลูกในพื้นที่ ยาบ้ามาจากกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่ม
ส่งเข้ามาขายในพื้นที่” (N13 การสัมภาษณ์)

“สารเสพติดส่วนใหญ่ คือ สุรา บุหรี่ และยาบ้า โดยเฉพาะสุรา บุหรี่ ร้านค้า
บางร้านยังมีการจำหน่ายให้แก่เยาวชนส่วนยาบ้า ยังมีผู้ขายรายย่อยจากในชุมชน
และหมู่บ้านใกล้เคียงลักลอบจำหน่ายอยู่” (N19 การสัมภาษณ์)

“โดยทั่วไปที่สามารถตรวจค้นได้จะเป็นยาบ้า กัญชา ผิ่น เพราะ
เนื่องจากว่าเขตพื้นที่ชุมชนเป็นเขตที่ใกล้กับเขตชายแดนไทย-พม่าซึ่งในอดีตนั้นอีก
ยังเป็นเส้นทางการลำเลียงขนยาบ้าสู่เมืองใหญ่ๆอีกด้วย” (N27 การสัมภาษณ์)

ปัจจัยสภาพครอบครัว พบว่า การเลี้ยงดูแบบตามใจ พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูกเพราะต้องทำงาน
หาเลี้ยงชีพมีการทะเลาะและการใช้ความรุนแรงในครอบครัวจึงส่งผลต่อสภาพจิตใจของเด็กและ
เยาวชน ก่อให้เกิดความคับข้องใจ มีความเครียด ไม่มีความสุข ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรม
ก้าวร้าว ทำตัวแปลกแยกจากครอบครัว ติดเพื่อน ติดเกมส์ติดสังคมออนไลน์และถูกชักจูงไปสู่การใช้
สารเสพติดได้ง่าย นอกจากนี้ การเป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติดในครอบครัว พบว่า ครอบครัวมี
การสูบบุหรี่และการดื่มสุราเป็นประจำ ทำให้เด็กและเยาวชนเห็นจนคุ้นชิน ทำให้เด็กและเยาวชนมอง
ว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนก็ทำกัน ทำให้เด็กและเยาวชนมีการอยากรู้อยากลอง
เกิดค่านิยมที่ผิด จึงเกิดพฤติกรรมการเล่นแบบในการใช้สารเสพติดขึ้น โดยครอบครัวไม่สามารถ
ว่ากล่าวตักเตือนเด็กและเยาวชนได้ เนื่องจากครอบครัวเป็นตัวอย่างไม่ดีให้เด็กและปฏิบัติตาม

“ต้องเข้าใจว่าชาวบ้านมีอาชีพหลักในการกรีดยางทำให้ตอนกลางคืนไม่มี
เวลาอบรมดูแลลูกมากนักพอตอนเช้าลูกก็ไปโรงเรียนทำให้มีเวลาอยู่ด้วยกันน้อยลง
เด็กมีโอกาสน้อยอยู่กับเพื่อนและสังคมอินเทอร์เน็ตเยอะขึ้น”(N2 การสัมภาษณ์)

“การอบรมเลี้ยงดูของคนในหมู่บ้านไม่ค่อยเข้มงวดมากนักมีบางครอบครัว
เท่านั้นแต่เด็กและเยาวชนที่มีโอกาสจะเป็นปัญหามักมาจากครอบครัวแตกแยกและ
พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้มากกว่าเพราะอาชีพทำสวนยางจะไม่มีเวลาอยู่ร่วมกัน
มากนัก” (N3 การสัมภาษณ์)

“ผู้ปกครองของนักเรียนและเยาวชนหลายคนยังตีและสูบบุหรี่เป็นเรื่องปกติทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความเคียดแค้นและอาจคิดนิดๆว่า สามารถทำได้เมื่อโตขึ้นซึ่งปัจจัยนี้ถือว่ามีอิทธิพลมาก” (N2 การสัมภาษณ์)

“คนในหมู่บ้านยังตีสุร่าบ่อยๆบางคนยังสูบบุหรี่ทำให้เด็กและเยาวชนคิดว่าผู้ใหญ่ทำได้ เด็กก็ทำได้หากไม่ตีจริงผู้ใหญ่คงไม่ทำ” (N3 การสัมภาษณ์)

“การเป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติดจากครอบครัวเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการใช้สารเสพติดมากที่สุดเพราะหากคนในครอบครัวตีหรือกินสารเสพติดให้เด็กและเยาวชนเห็นเป็นประจำย่อมทำให้เด็กและเยาวชนอยากสู้อยากลอง” (N6 การสัมภาษณ์)

“สังคมผู้ใหญ่เองก็มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ส่วนมากเป็นสุร่าและบุหรี่ไม่สามารถห้ามปราบบุตรหลานได้ เพราะตนยังปฏิบัติหรือยังมีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดอยู่” (N13 การสัมภาษณ์)

“การเห็นผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัวตีแม่เหล้าสูบบุหรี่ หรืออาจจะเป็นการใช้สารเสพติดต่างๆ แล้วเห็นเป็นประจำแล้วไม่มีใครว่าหรือถูกลงโทษใดๆ ทำให้บุตรหลานคิดว่าเป็นสิ่งที่สามารถทำได้แล้วไม่ใช่สิ่งที่ผิด จึงทำให้ปฏิบัติตามหรือเลียนแบบเช่น บางคนเลียนแบบการสูบบุหรี่หรือบางครั้งมีนักเรียนมาเล่าให้ฟังว่าเห็นพี่ชายดมกาว หรือเสพยาอยู่ในบ้านซึ่งเขาเห็นพี่ทำเป็นประจำเขาก็คิดว่าไม่ใช่สิ่งที่ผิดอะไร”(N25 การสัมภาษณ์)

ปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน พบว่า เด็กและเยาวชนได้เห็นเพื่อนใช้สารเสพติด มีความอยากรู้ อยากลองในการใช้สารเสพติด โดยมีความเชื่อว่าการใช้สารเสพติดทำให้เท่และเป็นไอดอลในกลุ่มเพื่อน และการใช้สารเสพติดเพียงครั้งเดียวไม่สามารถติดสารเสพติดได้ จึงทำให้เด็กและเยาวชนมีการเลียนแบบพฤติกรรมการใช้สารเสพติด เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน กลุ่มมีการสร้างเงื่อนไขในการเข้ากลุ่ม โดยการชักจูงให้ใช้สารเสพติด ถ้าเด็กและเยาวชนไม่ยอมใช้สารเสพติดอาจจะถูกกีดกันจากกลุ่มเพื่อน

“หากเยาวชนเห็นตัวอย่างจากเพื่อน ย่อมอยากรู้ อยากลองเพราะเด็กในช่วงวัยรุ่น ย่อมต้องการการยอมรับจากเพื่อน หากเพื่อนชวนลองเด็กก็จะลองเพื่อให้เพื่อนยอมรับ”(N1 การสัมภาษณ์)

“แบบอย่างในการใช้สารเสพติดของเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเพื่อนในกลุ่มเป็นอย่างมากคนที่ติดแล้วมักจะชักชวนให้คนในกลุ่มใช้โดยจะพูดถึงว่าใช้แล้วดีอย่างไรทำให้เกิดความอยากรู้อยากลอง” (N4 การสัมภาษณ์)

“เห็นเพื่อนใช้สารเสพติดจึงทำให้ได้ก็อยากรู้อยากลอง เนื่องจากวัยที่ต้องการสิ่งใหม่ๆอยากลองทำทุกอย่างตลอดเวลา จึงเป็นส่วนหนึ่งและเด็กไม่มีคนคอยชี้แนะ ดูแลแนะนำอย่างใกล้ชิด” (N11 การสัมภาษณ์)

“แบบอย่างในการใช้สารเสพติดจากเพื่อนเช่น การเลียนแบบเพื่อนเห็นการเสพยาเสพติดเป็นสิ่งที่น่าลอง โก้เก๋ ถูกทำหายซึ่งธรรมชาติของวัยรุ่นย่อมต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน” (N15 การสัมภาษณ์)

“เพื่อนในกลุ่มสูบบุหรี่ทุกคนในกลุ่มก็มักจะสูบ เพราะเป็นเรื่องธรรมดา อาจจะมีการเลียนแบบที่เห็นเพื่อนสูบแล้วมีความสุข ผ่อนคลายและรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้นเมื่อได้สูบบุหรี่และมีโอกาสเสพยาเสพติดอื่นๆอีกหากโอกาสเอื้ออำนวย” (N17 การสัมภาษณ์)

“เห็นเพื่อนเสพ คิดอยากเสพตามการเกิดความสงสัยในสิ่งที่เพื่อนทำ เห็นว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่ทำแล้วอาจจะได้รับการยอมรับ ทำให้เกิดความอยากรู้อยากลองใช้สารเสพติดตามเพื่อน” (N25 การสัมภาษณ์)

ปัจจัยเสี่ยง พบว่า การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด ทำได้ง่าย เพราะสภาพหมู่บ้านเป็นพื้นที่เสี่ยง และเป็นเส้นทางลำเลียง ของสารเสพติดรวมถึงการเห็นรุ่นพี่ เพื่อน และครอบครัวใช้สารเสพติด ก็จะถูกชักจูงทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดตามผู้อื่นได้โดยง่ายด้วยสภาพบริบทที่เป็นตัวกระตุ้น ทำให้เด็กและเยาวชน เกิดเจตคติต่อการใช้สารเสพติด ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมาก

“เจตคติต่อการใช้สารเสพติดประเภทอยากรู้อยากลอง ลองครั้งเดียวไม่ติดหรอกและคิดว่าการใช้สารเสพติดดูเป็นคนเก่ง มีความฮึกเหิมและติดกับความสุขจอมปลอม” (N3 การสัมภาษณ์)

“เยาวชนเป็นช่วงวัยที่ยึดเพื่อนเป็นหลักกลัวการไม่ถูกยอมรับและการไม่ให้เข้ากลุ่ม จึงต้องพยายามทำทุกวิถีทางรวมทั้งการใช้สารเสพติด” (N4 การสัมภาษณ์)

“กลุ่มคนใช้สารเสพติดเพื่อน ครอบครัว รุ่นพี่ คนในชุมชนเพราะเห็นแล้ว อาจทำให้เด็กเกิดอยากรู้ อยากลองอยากทำตาม” (N11 การสัมภาษณ์)

“การเข้าถึงยาเสพติดเป็นความเสี่ยงมากสามารถหาได้ง่ายในชุมชน การขาดทักษะในการแก้ปัญหาชีวิต ความคับข้องใจของเด็กเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญ” (N12 การสัมภาษณ์)

“การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิด พฤติกรรมใช้สารเสพติดมากที่สุดเนื่องจากต้องการการยอมรับจากกลุ่มคนใช้ สารเสพติด จึงต้องเสพยาเสพติดตามด้วย”(N28 การสัมภาษณ์)

ส่วนปัจจัยภูมิคุ้มกัน พบว่า ทักษะชีวิตทำให้เด็กและเยาวชนมีการหลักการดำเนินชีวิตของ ตนเอง มีความสามารถในการเอาตัวรอดในสังคม รู้จักปฏิเสธการใช้สารเสพติดจากเพื่อนได้ รวมถึง ทักษะชีวิตช่วยให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าในชีวิตของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง คิดว่าชีวิต ตนเองมีคุณค่า ไม่ควรทำลายชีวิตด้วยการใช้สารเสพติด มีความควบคุมยับยั้งชั่งใจตนเอง ไม่ให้หลงเชื่อ กลุ่มคนที่ใช้สารเสพติดส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีความภาคภูมิใจในการกระทำของตนเอง โดยไม่เข้าสู่ การใช้สารเสพติด ส่วนความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดหรือการดูข่าวสารในโทรทัศน์ ทำให้เด็ก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติด รวมถึงเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนเห็นผลกระทบ ที่เกิดขึ้นในการใช้สารเสพติดมากขึ้น

“เด็กที่มีการควบคุมตัวเองดี จะสามารถไม่หลงมัวเมาไปกับคำพูดที่ชักชวน สามารถควบคุมให้ตนเองไม่กระทำผิดตามเพื่อนได้”(N3 การสัมภาษณ์)

“เมื่อเด็กและเยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจของโทษของสารเสพติดแล้ว ย่อมทำให้อยู่ห่างไกลจากสารเสพติดนอกจากนี้การรู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักควบคุม ตนเอง และมีทักษะชีวิตที่ดีจะทำให้เด็กและเยาวชนรู้จักปฏิเสธที่จะทำในสิ่งที่ผิด เมื่อมีคนมาชักจูงซึ่งทำให้สามารถอยู่รอดได้ถึงแม้จะอยู่ในกลุ่มสังคมที่ไม่ดี” (N7 การสัมภาษณ์)

“ถ้าเด็กมีความรู้ไว้ป้องกันตนเองเด็กตระหนักถึงปัญหาโทษที่ตามมาซึ่ง ส่งผลไปในด้านต่างๆ จะส่งผลให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง การอยู่ร่วมกันในสังคมอีก ทั้งเด็กยังสามารถแบ่งปันความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด และโทษต่อ ผู้อื่นมากขึ้นและสังคมและชุมชน ควรให้เห็นถึงความสำคัญ เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริม

มีการรณรงค์การพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ หาทางออกให้เด็กได้ใช้ความคิด
สร้างสรรค์เปิดโอกาสให้เด็กปรึกษาปัญหา ครู สถาบันการศึกษามีส่วนร่วมมากขึ้น”
(N11 การสัมภาษณ์)

“ถ้าเขาเชื่อมั่นว่าตนเองจะเป็นคนดีสร้างความภาคภูมิใจให้พ่อแม่ได้ เขาก็
จะปฏิบัติตามครรลองไม่หันไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด”(N16 การสัมภาษณ์)

“ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดทำให้ไม่ยุ่งกับยาเสพติด คุณที่เคย
เสพมาก่อนว่าการเสพยามีโทษรุนแรงขนาดไหนดูข่าวสารทางทีวี ดูข่าวอาชญากรรม
บางครั้งเห็นข่าวแล้วกลัวถ้าเสพแล้วสามารถทำอะไรก็ได้ตกเป็นทาสของมัน ฆ่าพ่อ
แม่ญาติพี่น้องจะทำให้เด็กและเยาวชนเข้าใจและรู้ถึงผลกระทบได้ชัดเจนที่สุด”(N25
การสัมภาษณ์)

“ทักษะการใช้ชีวิตจะมีส่วนสำคัญมากจะทำให้คนคนนั้นประสบ
ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่ซึ่งในบางคนนั้นคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตนั้น
เขาอาจจะเคยยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดมาก่อนก็ได้และทักษะชีวิตจะเป็นตัวบอกเขาเอง
ว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง นั้นทำอย่างไรการควบคุมตนเองนั้น ทำแบบไหน
ซึ่งแต่ละคนก็จะมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป” (N27 การสัมภาษณ์)

5.3 สภาพการณ์ของปัญหาสารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็ก และเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. ภาคกลาง

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองใน
ภาคกลาง พบว่าเด็กและเยาวชนมีการติดสารเสพติดเป็นจำนวนมากแต่สัดส่วนของกลุ่มเด็กและ
เยาวชนที่ไม่ติดสารเสพติดมีมากกว่ากลุ่มที่ติดสารเสพติดเด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
สารเสพติด แต่ก็ยังมีเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ในประเด็น
ความรู้เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด พบว่า เด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคกลาง มีความรู้เกี่ยวกับ
คุณและโทษของสารเสพติด โดยได้รับจากบุคคลใกล้ชิด สื่อการเรียนการสอน และหน่วยงานต่างๆ
มาจัดการอบรมให้ความรู้และจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสารเสพติด เช่น โรงเรียน
สาธารณสุข โรงพยาบาล เป็นต้น แต่ก็ยังมีเด็กและเยาวชนบางส่วนต้องการอยากรู้อยากลอง ทำให้
เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งมีการลองใช้สารเสพติด

“เด็กและเยาวชนรู้ดีเรื่องโทษของสิ่งเสพติดจากโรงเรียน ข่าว โทษศพที่
เพียงแต่ผู้ใหญ่ ครูและพ่อแม่ต้องช่วยกันดูแลอย่างใกล้ชิด ปัญหาที่จะไม่เกิดกับ
เด็กและเยาวชนของเรา” (C2 การสัมภาษณ์)

“โดยปกติเด็กและเยาวชนมีความรู้อยู่แล้ว เพราะหลายหน่วยงานมาทำให้
การอบรม ให้ความรู้ทั้งโรงเรียน สาธารณสุข โรงพยาบาล ปปส.” (C6 การ
สัมภาษณ์)

“ในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการเรียนรู้และเปิดโอกาสในทุกๆด้าน
โดยเฉพาะเรื่องข่าวสารและการให้ความรู้ถึงคุณ-โทษของยาเสพติดก็จะมี
การเผยแพร่จากสื่อต่างๆในหมู่บ้านเรื่องการให้ความรู้ก็ทำอยู่เป็นประจำจึงเชื่อว่า
ทุกคนรู้เป็นอย่างดีว่าเสพยาดีมีแต่โทษ” (C11 การสัมภาษณ์)

“คิดว่ารู้เรื่องพอสมควรเพราะมีหลักสูตรการเรียนการสอนมีสื่อมากมาย
แต่ยังมีเยาวชนใช้สารเสพติดเพราะปัญหาไม่ใช่การไม่รู้” (C13 การสัมภาษณ์)

“เด็กในหมู่บ้านจะได้รับความรู้จากหน่วยงานต่างๆที่มาให้ความรู้กับ
ทางหมู่บ้านอยู่แล้วทุกปี” (C14 การสัมภาษณ์)

โอกาสในการเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติด พบว่าเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านมี
โอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติดได้ง่าย เนื่องจากสามารถหาซื้อได้บุหรี่ยาและสุรา
ได้ตามร้านค้าทั่วไป โดยไม่ได้ถูกถามถึงเรื่องอายุก่อนที่จะซื้อสารเสพติด นอกจากนี้ยังได้ทราบแหล่ง
สารเสพติดจากเพื่อนและรุ่นพี่ รวมถึงการใช้สื่อออนไลน์จะทำให้เข้าถึงแหล่งกระจายสารเสพติดได้

“เด็กและเยาวชนมีโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติด
เนื่องจากสภาพแวดล้อมก่อให้เกิดความเสี่ยงมากเพราะคนส่วนใหญ่ในละแวกได้
สัมผัสกับผู้ขายบ่อยๆ หากไม่มีการป้องกันหรือการดูแลที่ดี ก็จะติดสารเสพติดกัน
มากมาย” (C4 การสัมภาษณ์)

“เนื่องจากในหมู่บ้านยังมีการแพร่กระจายของสารเสพติดอยู่และมีแหล่งที่
เด็กและเยาวชนชอบไปรวมตัวกันอยู่” (C31 การสัมภาษณ์)

“ได้จากสื่อต่างๆและคำชักชวนจากคนรอบข้างที่ติดสารเสพติด” (C34
การสัมภาษณ์)

“เดี๋ยวนี้โลกโซเชียลแพร่กระจายข่าวสารอินเทอร์เน็ตครอบคลุมเด็กจึงมีโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งกระจายสารเสพติดแน่นอน” (C35 การสัมภาษณ์)

“เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านมีโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติดได้เนื่องจากปัจจุบันนี้สารเสพติดต่างๆหาซื้อได้ง่าย” (C44 การสัมภาษณ์)

ประเด็น **สาเหตุของปัญหาการติดสารเสพติด** พบว่า เกิดจากเด็กและเยาวชนอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่ที่ต้องทำงาน ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่นรวมถึงการเห็นครอบครัวและเพื่อนใช้สารเสพติดกันเป็นประจำ ทำให้เกิดค่านิยมว่าการใช้สารเสพติดนั้นเป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่ผิดอะไร อยากรู้อยากลอง เมื่อเด็กและเยาวชนถูกชักจูงใจ ทำให้เกิดพฤติกรรมการเลียนแบบการใช้สารเสพติดได้ เนื่องจากต้องการการยอมรับและความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีผู้ลักลอบเอาสารเสพติดเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งสารเสพติดได้ง่าย

“ปัญหาคือเด็กและเยาวชนมีการติดสารเสพติดกันเป็นจำนวนมาก เดิมในอดีตมีไม่มากขนาดนี้สาเหตุหลักอาจมาจาก สภาพแวดล้อมของครอบครัว ชุมชน โดยอยู่ในชุมชนที่เสี่ยงต่อการติด คนรอบข้างใช้สารเสพติดจึงเกิดการเลียนแบบหรือการชักจูงได้โดยง่าย” (C4 การสัมภาษณ์)

“สภาพปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนยังไม่ค่อยรุนแรงมาก ส่วนมากจะเป็นเด็กนอกระบบหรือที่ไม่ได้เรียนแล้วสารเสพติดก็จะเป็นจำพวกเหล้า บุหรี่ กัญชา ยาบ้าใบกระท่อม เด็กที่ไม่ได้เรียนจะมีรายได้จากการทำงาน เช่น ประมง ก่อสร้าง รับจ้างทั่วไป เอาเงินส่วนที่ได้มาไปซื้อสารเสพติดเหล่านี้แต่เด็กที่เรียนอยู่ในระบบก็จะเป็นจำพวกเหล้า บุหรี่ กัญชาจะเอาเงินจากพ่อแม่ที่ได้มาโรงเรียนไปซื้อ เด็กในโรงเรียนเกิดจากความที่อยากเท่จึงลอง สาเหตุเกิดจากสภาพแวดล้อมทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ชายแดน ครอบครัวชุมชน” (C6 การสัมภาษณ์)

“เกิดจากสภาพในครอบครัวภาวะเศรษฐกิจตลอดจนความประพฤติของตัวเด็กเองด้วย อยากรู้ อยากลอง คึกคะนองขาดการดูแลอย่างถูกวิธี” (C17 การสัมภาษณ์)

“สภาพปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่มีอยู่อย่างเบาบางสาเหตุของปัญหาดังกล่าว คือเด็กนอกพื้นที่นำเข้ามาและเด็กในพื้นที่ไปทำงานอยู่ต่างถิ่นนำเข้ามา”(C26 การสัมภาษณ์)

“สภาพปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนมีบ้างพอสมควรสาเหตุของปัญหาเนื่องมาจากการเห็นตัวอย่างของคนในครอบครัว จากเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดที่อยู่รอบข้างจากสื่อต่าง ๆ ทั้งทางโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ตทำให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ เกิดความอยากรู้อยากลอง”(C31 การสัมภาษณ์)

“ในครอบครัวพ่อแม่ต้องไปทำงานไม่มีเวลาดูแลลูกหลานมากนักต้องออกไปทำมาหากินเลี้ยงชีพและครอบครัวซึ่งมีรายได้ไม่พอเพียง” (C43 การสัมภาษณ์)

โดยประเด็น **ประเภทของสารเสพติดและช่องทางการมาของสารเสพติด** พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ติดบุหรี่และสุราสามารถหาซื้อได้จากร้านค้าทั่วไป ส่วนยาบ้า ยาอี กระท่อม กัญชาฝิ่นและกาวมาจากผู้มีอิทธิพลหรือมีบุคคลแอบลักลอบเอาสารเสพติดมาขายเข้ามาในหมู่บ้าน

“บุหรี่ยี่ห้อ กัญชา ยาบ้าไปกระท่อม เข้ามาในบ้าน โดยบุคคลนำพาเข้ามาในชุมชนโดยสภาพแวดล้อมแล้วจะเป็นพื้นที่ชายแดน จะสามารถลักลอบเข้ามาง่ายและที่ดำเนินการค้าชายแดนบ้านเล็ก ต.หาดเล็ก ก็ยังมีเหล้าบุหรี่ยี่ห้อและสารเสพติดชนิดอื่น ๆ จำหน่าย แบบปลอดภาษี ราคาถูก”(C6 การสัมภาษณ์)

“เด็กและเยาวชนในพื้นที่ติดสารเสพติดประเภทยาบ้าโดยเด็กนอกพื้นที่นำเข้ามา และเด็กในพื้นที่ไปทำงานต่างถิ่นนำเข้ามา”(C27 การสัมภาษณ์)

“ยาบ้า ยาอีวัยรุ่นไปหาซื้อมาจากภายนอกหรือกลุ่มเพื่อนหรือการชักชวนของวัยรุ่นต่างถิ่นเข้ามาหาฐานง่ายสภาพหมู่บ้านเป็นลักษณะเชื่อมกับหมู่บ้านอื่นได้หลายทางจึงทำให้มีทางหนีทางไล่หลบหลีก เข้าออกได้หลายช่องทางยากแก่การควบคุม”(C28 การสัมภาษณ์)

“ฝิ่นยาบ้าสารเสพติดเหล่านั้นเข้ามาโดยบุคคลนอกพื้นที่หมู่บ้านเข้ามาทำมาหากินกันในหมู่บ้านและลูกหลานของหมู่บ้านที่ไม่มีการศึกษาหรือประกอบอาชีพต่างพื้นที่”(C30 การสัมภาษณ์)

“สารเสพติดที่เด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านติด น่าจะเป็นบุหรี่ยี่เหล้า เบียร์ยาบ้ากัญชาสารเสพติดเหล่านี้น่าจะเข้ามาในหมู่บ้านโดยบุคคลที่หลากหลาย ทั้งบุคคลจากภายนอกที่ย้ายเข้ามาประกอบอาชีพในหมู่บ้านซึ่งมีทั้งคนไทย มอญ เขมรและพม่าที่มีหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันเข้ามาในหมู่บ้านเป็นประจำหรือคนในหมู่บ้านเองที่เป็นคนนำเข้ามาเพื่อจำหน่ายให้กับเด็กและเยาวชนที่ไม่มีการศึกษา หรือมีปัญหาทางครอบครัว”(C32 การสัมภาษณ์)

“เด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอพ.ติดสารเสพติดประเภท กัญชาและ สูดดมกาว โดยสารเหล่านี้เข้ามาในหมู่บ้านเพราะมีผู้ใหญ่ให้นำเข้ามาและชักจูงเด็กให้อยากสู้อยากลอง”(C33 การสัมภาษณ์)

“เยาวชนในหมู่บ้านติดสารเสพติดประเภทยาบ้า กัญชา และกาว สารเสพติดเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง ที่เห็นแก่เงินส่วนน้อยที่จะถูกนำเข้ามาทางการเดินทางปกติ” (C45 การสัมภาษณ์)

ปัจจัยสภาพครอบครัว พบว่าครอบครัวมีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ไม่มีเวลา ดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน เพราะต้องทำงาน เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งจึงต้องอยู่กับปู่ย่า ตายาย เพราะพ่อแม่ต้องออกไปทำงาน การเลี้ยงดูของปู่ย่า ตายาย เป็นลักษณะการตามใจ เด็กและเยาวชนมี พฤติกรรมก้าวร้าว ขาดความรักและความอบอุ่นในครอบครัว จึงติดเพื่อนมากกว่าคนในครอบครัว ทำให้ เด็กถูกชักจูงให้เข้าสู่วงจรการใช้สารเสพติดได้ง่าย ในประเด็น ความรุนแรงในครอบครัว พบว่า เด็กและเยาวชนบางกลุ่มเห็นพ่อแม่ทะเลาะกันเป็นประจำด้วยการทำร้ายร่างกาย ทำให้เด็กและ เยาวชนรู้สึกว่าการครอบครัวไม่อบอุ่น เกิดความทุกข์ใจและต่อต้านไม่ยอมอยู่บ้าน จึงต้องไปหาเพื่อน เพื่อผ่อนคลายความเครียด และหันไปพึ่งสารเสพติด

“บางครอบครัวมีการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้องเช่น ปล่อยปละละเลย ตามใจ เด็กและเยาวชนจนเกิดเป็นผลเสียต่อตัวเค้าเองทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองนั้นว่า กล่าวตักเตือนได้ไม่มากนักเพราะเขาถูกตามใจมาตั้งแต่แรก”(C4 การสัมภาษณ์)

“หลายครอบครัวอยู่กับญาติๆที่มีใจพ่อแม่ทำให้การอบรมเลี้ยงดูอาจ ไม่เข้มงวดหรือบางครอบครัวเข้มงวดจนเกินไปโดยปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนมี พฤติกรรมดังกล่าวคือการที่เขาเหล่านั้นมีความคิดที่ไม่ถูกต้อง เช่น คิดว่าครอบครัว ไม่รัก ตนจึงไม่มีความอบอุ่นคิดว่าตนเองนั้นเป็นคนไม่ดี ไม่มีค่า ไม่มีใครสนใจ จึงหาทางออกโดยวิธีดังกล่าว” (C4 การสัมภาษณ์)

“ขาดการดูแลเอาใจใส่เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ เช่น ต้องไปทำงานในโรงงานต้องไปขับรถส่งของทำให้ไม่มีเวลาดูแลเด็กและเยาวชนประกอบกับเด็กมีความคิดอยากรู้ อยากลอง เมื่อเพื่อนๆ ชักชวนจึงไปร่วมเสพด้วย” (C19 การสัมภาษณ์)

“ความรุนแรงในครอบครัวทำให้บ้านไม่มีความสุขไม่มีใครอยากอยู่ถ้ามีที่อยู่ใหม่เด็กก็จะไม่กลับบ้านถ้าที่อยู่ใหม่ที่ไปอาศัยอยู่ยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดเด็กก็จะติดโดยปริยาย” (C29 การสัมภาษณ์)

“ความรุนแรงในครอบครัวเป็นผลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมากที่สุดเพราะเด็กเมื่อถูกได้รับความรุนแรงก็จะน้อยใจและอาจทำให้มีพฤติกรรมที่นอกกลุ่มนอกทางทำให้เสี่ยงต่อการติดสารเสพติดได้ง่ายมากยิ่งขึ้น” (C37 การสัมภาษณ์)

“ความรุนแรงในครอบครัวมีส่วนที่จะทำให้เด็กหันไปพึ่งพยายาเสพติดเหมือนกันทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเมื่อครอบครัวหาความสุข หาความสงบไม่ได้ เด็กก็จะมีที่พึ่ง สุดท้ายแล้วก็ต้องหันไปพึ่งสารเสพติดน้อยคนนักที่จะดีมาจากข้างในและไม่มီးอะไรที่สามารถทำให้เด็กตั้งกล่าวไม่ติดสารเสพติด”(C44 การสัมภาษณ์)

ปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน พบว่า การเป็นแบบอย่างของเพื่อนมีผลต่อการใช้สารเสพติดถ้าเด็กและเยาวชนเห็นแบบอย่างที่ไม่ดีในการใช้สารเสพติดจนเป็นเรื่องปกติ ทำให้เด็กและเยาวชนอยากรู้ อยากลอง อยากเท่ อยากทำตามเพื่อน เมื่อเด็กและเยาวชนถูกกระตุ้นด้วยการจูงใจของเพื่อน ทำให้เกิดการใช้สารเสพติดได้ง่าย

“การเป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นมักเกิดขึ้นจากการท้าทายและทดลอง ถูกยั่วยุจากเพื่อนเพื่อให้เห็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน” (C3 การสัมภาษณ์)

“เด็กมักจะอยู่กับเพื่อนและอยากลองสารเสพติดเพราะพวกเขาคิดว่ามันเท่ห้พอลองแล้วก็ติด” (C15 การสัมภาษณ์)

“การเป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติดจากเพื่อนมีส่วนทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดเพราะความอยากรู้ อยากลอง” (C23 การสัมภาษณ์)

“อยู่ในกลุ่มเดียวกันเที่ยวด้วยกัน เล่นด้วยกัน อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน อาจเห็นและชวนลองหรือถูกคะยั้นคะยอจากเพื่อน ชัดใจเพื่อนไม่ได้ เพื่อนเป็น หัวใจในกลุ่ม”(C27 การสัมภาษณ์)

“เมื่อเด็กและเยาวชนคบหากับกลุ่มเพื่อนที่มีการใช้สารเสพติดก็จะต้องมีการคลุกคลีอยู่กับเพื่อนกลุ่มนี้บ่อยๆ การที่เห็นเพื่อนใช้สารเสพติดบ่อยๆ ก็อาจทำให้เกิดความรู้สึกอยากรู้ อยากลองหรือทนการรบเร้าจากเพื่อนไม่ไหวจึงมีโอกาสสูงที่จะใช้สารเสพติดตามและคงมีโอกาสติดมาก เนื่องจากเห็นตัวอย่างของเพื่อน และชักชวนกันทำ” (C31 การสัมภาษณ์)

“เห็นเพื่อนติดเลยอยากลองบ้างยอมกันไม่ได้ต้องแข่งขันกัน อวดกัน เห็นเป็นเรื่องโก้” (C36 การสัมภาษณ์)

“มากที่สุด เพราะเด็กมักจะทำตามคำแนะนำและคำชักชวนจากเพื่อน อาจเพราะอยากรู้ อยากลอง และต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน” (C37 การสัมภาษณ์)

ในส่วนของปัจจัยเสี่ยง พบว่า การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมาก เนื่องจากเด็กและเยาวชนยึดเพื่อนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินชีวิต ถ้าเพื่อนใช้สารเสพติดเป็นประจำ ทำให้เด็กและเยาวชนคิดว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อเพื่อนชักจูงใจให้เด็กและเยาวชนใช้สารเสพติด ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความอยากรู้ อยากลอง โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่ตามมา ก่อให้เกิดพฤติกรรมการเลียนแบบการใช้สารเสพติด ส่วนการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดเป็นตัวกระตุ้นรองลงมา ด้วยเหตุผลที่ว่าเด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงแหล่งสารเสพติดจากเพื่อน รวมถึงถ้าเด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงแหล่งสารเสพติดได้ง่าย เด็กและเยาวชนจะมีโอกาสที่จะใช้สารเสพติดสูงขึ้น นอกจากนี้เจตคติต่อการใช้สารเสพติดยังเป็นอีกตัวหนึ่ง ที่กระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติด เนื่องจากเด็กและเยาวชนมีความคิดว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องธรรมดา ทำให้เด็กและเยาวชนมีความเท่าเทียมและเป็นจุดเด่นและได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน จนนำไปสู่การใช้สารเสพติดในที่สุด

“เหตุปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติด คือ การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด เพราะเข้าถึงง่าย จึงติดได้ง่ายและยากต่อการเลิกใช้ เมื่อเกิดการลองเสพทุกวันๆ จึงทำให้ติดสารเสพติดเหล่านั้น”(C4 การสัมภาษณ์)

“เด็กและเยาวชนสามารถรู้และเข้าถึงแหล่งสารสนเทศได้เด็กพวกนี้จะกระจายข่าวกันได้เร็วมาก และก็หาซื้อและใช้ได้เร็วมาก” (C6 การสัมภาษณ์)

“เด็กและเยาวชนเห็นคนอื่นใช้ คิดว่ามันเป็นเรื่องปกติพอคิดอย่างนั้นแล้วเด็กและเยาวชนก็จะใช้สารสนเทศอย่างปกติคิดว่าสารสนเทศเหล่านี้มันเทใช้แล้วจะเป็นจุดเด่นของสังคมซึ่งเป็นความคิดที่ผิด” (C7 การสัมภาษณ์)

“การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารสนเทศทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมอยากรู้ อยากลองโดยไม่คำนึงถึงโทษ ผลเสียที่ตามมา”(C27 การสัมภาษณ์)

“ปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมใช้สารสนเทศมากที่สุดคือการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารสนเทศเนื่องจากเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้อยู่ใกล้ชิดสารสนเทศมากที่สุดและทำให้เด็กคิดว่าการใช้สารสนเทศเป็นเรื่องธรรมดา” (C45 การสัมภาษณ์)

ส่วนปัจจัยภูมิคุ้มกัน พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ยุ่งเกี่ยวกับสารสนเทศ เนื่องจากการเห็นคุณค่าตนเองนั้นได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวที่มีการพูดคุยกัน มีความรักความอบอุ่นต่อกัน ทำให้เด็กและเยาวชนรู้สึกว่าคุณค่า มีความรู้ความสามารถ ส่วนการควบคุมตนเองและทักษะชีวิตทำให้เด็กและเยาวชนมีความระมัดระวังตนเอง รู้จักการปฏิเสธการใช้สารสนเทศ นอกจากนี้การที่เด็กและเยาวชนได้รับความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศจากครอบครัว ครู สื่อ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้เด็กและเยาวชนมีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารสนเทศได้ ทำให้ไม่ทดลองใช้สารสนเทศ

“เด็กส่วนใหญ่จะรู้ว่ามันเป็นโทษและมีทักษะชีวิตที่ดีถึงบางครอบครัวจะมีปัญหาแต่เด็กก็สามารถควบคุมตนเองไม่ให้ยุ่งได้” (C15 การสัมภาษณ์)

“การเห็นคุณค่าในตนเองโดยได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาเป็นอย่างดีภายในครอบครัวได้รับความอบอุ่นการเข้าใจ การได้พูดคุยกันในครอบครัวจึงไม่จำเป็นต้องออกหาเพื่อนนอกบ้านก็ไม่ไปพบเจอหรือยุ่งกับยาเสพติดและได้รับรู้ถึงคุณโทษของยาเสพติดจากโรงเรียนหรือหน่วยงานที่จัดให้ความรู้เรื่องนี้”(C27 การสัมภาษณ์)

“ศึกษาหาความรู้เพื่อให้รู้เท่าทันโทษพิษภัยของยาเสพติดไม่ทดลองใช้ยา เพราะอาจทำให้ติดรู้จักใช้วิจารณญาณในการแก้ปัญหา แต่หากว่าไม่สามารถแก้ไขได้ก็ควรปรึกษาพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ที่ไว้วางใจได้สร้างทักษะชีวิต ทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวน ปฏิเสธอย่างนุ่มนวลชี้แจงผลเสียหรือปฏิเสธอย่างจริงจังและจิตใจแน่วแน่จะทำให้เพื่อนเกรงใจไม่กล้าชวนอีกใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เลือกคบเพื่อนดีที่สรรคร่วมมิตรระวังการใช้ยา เพราะยาอาจทำให้เสพติดได้ครอบครัวย่อบอุ่น” (C28 การสัมภาษณ์)

“ความตระหนักถึงโทษของสารเสพติดจะทำให้เด็กและเยาวชนไม่ยุ่งกับยาเสพติดเพราะมีความรู้ในเรื่องโทษของยาเสพติดที่มีต่อตนเองและชุมชน” (C29 การสัมภาษณ์)

“การเห็นคุณค่าในตนเองจะทำให้เด็กและเยาวชนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะรู้ว่าตนเองมีค่ามีความสามารถ ยาเสพติดมีแต่โทษและจะทำลายชีวิตตนเองถ้าไปยุ่งเกี่ยวกับ” (C30 การสัมภาษณ์)

“การควบคุมตนสำคัญที่สุดเนื่องจากถ้ารู้จักระวังควบคุมตนเองก็จะไม่มีทางไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด” (C31 การสัมภาษณ์)

“ความตระหนักถึงโทษของสารเสพติดทำให้เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเมื่อเด็กถึงโทษเด็กก็ไม่อยากเสพ และด้วยในชุมชนมีการอบรมแนะนำถึงคุณโทษของยาเสพติดอยู่เสมอจึงทำให้ในชุมชนมีเด็กที่ไม่ติดสารเสพติดมากกว่าเด็กที่ติดสารเสพติด”(C36 การสัมภาษณ์)

5.4 สภาพการณ์ของปัญหาสารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สัดส่วนเด็กและเยาวชนไม่ติดสารเสพติด มีมากกว่ากลุ่มติดสารเสพติด โดยกลุ่มที่ติดสารเสพติดนั้นส่วนใหญ่ไม่เรียนหนังสือ เป็นกลุ่มเด็กที่ออกกลางคัน และมี *แนวโน้มการใช้สารเสพติด* ตั้งแต่อายุน้อย เนื่องจากเด็กและเยาวชนอยู่ในช่วงของการเป็นวัยรุ่น เมื่อเห็นเพื่อนใช้สารเสพติด ทำให้เด็กและเยาวชนมีความอยากรู้อยากลอง ยิ่งถูกการชักจูงจากกลุ่มเพื่อนก็เข้าสู่การเลียนแบบและแสดงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดได้ง่าย รวมถึงครอบครัวไม่มีเวลาอบรมสั่งสอน สภาพหมู่บ้านและชุมชนมีแหล่งจำหน่ายสารเสพติด ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถหาซื้อสารเสพติดได้ง่าย *โอกาสในการเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติด* ในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงบุหรี่และสุราได้ง่ายเนื่องจากการจำหน่ายตามร้านค้าในหมู่บ้านและชุมชน ส่วนกัญชา ยาบ้า และยาไอซ์นั้น ด้วยความที่หมู่บ้านอยู่ในเส้นทางขนย้ายสารเสพติด ทำให้บุคคลในชุมชนลักลอบนำสารเสพติดเข้ามาขายในหมู่บ้าน จึงทำให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงสารเสพติดเหล่านี้ได้ง่าย

“เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านมีโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติดได้โดยการชักชวนจากผู้ติดสารเสพติดหรือผู้ขายสารเสพติดในช่วงวัยนี้จะเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง ชอบทำตามเพื่อนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับโอกาสที่จะเข้าไปถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติดจึงมีมาก หากคบเพื่อนที่ไม่ดีมีโอกาสสูงมากทั้งตกเป็นทาสสารเสพติด ตลอดจนอาจเข้าไปร่วมค้าสารเสพติด”(E7 การสัมภาษณ์)

“เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านมีโอกาสน้อยที่จะเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายของสารเสพติดเพราะกลุ่มเด็กบางส่วนจะใช้สารเสพติดจากเพื่อนหรือรุ่นพี่ที่ซื้อมารายย่อยจึงทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งใหญ่ได้” (E9 การสัมภาษณ์)

“สารเสพติดประเภท ยาบ้า แพร่หลาย ส่วนชนิดอื่นไม่ค่อยพบหรือไม่ปรากฏ โดยสารเสพติดนำเข้ามาทางหมู่บ้านใกล้เคียงที่เชื่อมต่อกับชายแดน” (E6 การสัมภาษณ์)

“สารเสพติดที่เด็กและเยาวชนติด เช่น บุหรี่ สุรา เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่างๆ สารระเหย สามารถหาซื้อได้ทั่วไป ส่วนยาบ้า ยาไอซ์ มีผู้ลักลอบขายในหมู่บ้าน และคนในหมู่บ้านยังเป็นผู้ขายอีกด้วย” (E8 การสัมภาษณ์)

ในประเด็น*ความรู้เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด* พบว่า เด็กและเยาวชนได้รับการอบรมเกี่ยวกับคุณและโทษของการใช้สารเสพติดจากสื่อและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนแต่เนื่องจากเด็กและเยาวชนมีจำนวนมาก ทำให้ไม่ได้รับความรู้อย่างทั่วถึง รวมถึงไม่มีการติดตามผลทำให้การป้องกันแก้ไขปัญหาสารเสพติดไม่ยั่งยืนนัก

“เด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป.มีความรู้ค่อนข้างมากเกี่ยวกับคุณโทษของสารเสพติด เพราะได้รับการให้ความรู้จากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โรงเรียนและองค์กรต่างๆ”(E8 การสัมภาษณ์)

“เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านได้รับการอบรมให้ความรู้เรื่องคุณและโทษของยาเสพติดแต่เนื่องจากว่ากลุ่มเด็กและเยาวชนมีจำนวนมากทำให้ไม่ได้รับการให้ความรู้อย่างทั่วถึงและที่สำคัญคือไม่ได้รับการติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน” (E9 การสัมภาษณ์)

ปัจจัยสภาพครอบครัว พบว่า ครอบครัวไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่และอบรมสั่งสอนบุตรหลานมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ทำให้เด็กและเยาวชนขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัวเกิดพฤติกรรมความก้าวร้าว ประชนประชัน เก็บกดและต่อต้านส่งผลให้มีความหวาดกลัวต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ทำให้เด็กและเยาวชนหันไปปรึกษาหารือกับเพื่อนหรือบุคคลที่ตนเองไว้วางใจ หรือบางครอบครัวการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมากเกินไป อาจทำให้เด็กและเยาวชนขาดความเป็นตัวของตัวเอง และจึงถูกชักจูงจากเพื่อนเพื่อนำไปสู่การใช้สารเสพติดได้ง่าย เนื่องจากเด็กและเยาวชนรู้สึกว่าคุณค่าและได้รับการยอมรับจากเพื่อน ทำให้เกิดการใช้สารเสพติดในที่สุด นอกจากนี้การที่สมาชิกในครอบครัวใช้สารเสพติดเป็นเรื่องธรรมดา ทำให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตนตามแบบอย่างของครอบครัว นำไปสู่การติดสารเสพติดในที่สุด

“ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาอยู่ดูแลให้ความอบอุ่นกับลูกปล่อยให้ลูกอยู่ตามลำพังกับยายหรือญาติผู้ใหญ่”(E3 การสัมภาษณ์)

ความรุนแรงในครอบครัวทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความหวาดกลัวไม่อยากอยู่ในครอบครัวเพราะคนในครอบครัวไม่เข้าใจเขา ทำให้ออกไปหาเพื่อนอยู่กับกลุ่มเพื่อนที่อยู่ด้วยแล้วมีความสุข เข้าใจเขาทำให้เขาเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติดได้ง่าย” (E8 การสัมภาษณ์)

“สมาชิกในครอบครัวขาดความรักความสามัคคีใช้วิธีแก้ปัญหาครอบครัว ด้วยวิธีการรุนแรงนำมาสู่การปลุกฝังทางความคิดและทัศนคติของเด็กและเยาวชน” (E9 การสัมภาษณ์)

“พ่อแม่ผู้ปกครองที่ใช้ความรุนแรงกับเด็กทำให้เด็กเก็บกด เกิดการต่อต้าน หาทางระบายออกเช่นเดียวกับการเข้มงวดกวดขันของครอบครัว จึงนำไปสู่การ ฟังเพลงเสพติด” (E10 การสัมภาษณ์)

ปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน พบว่า เด็กและเยาวชนให้ความสำคัญกับเพื่อนเป็นอย่างมาก มีการพูดคุยพบปะสังสรรค์กัน มีการปลุกฝังความคิด ความเชื่อร่วมกัน เมื่อเด็กและเยาวชนคบเพื่อนที่ไม่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะถูกชักจูงให้ใช้สารเสพติดได้ง่าย เนื่องจากกลุ่มเพื่อนมีการใช้สารเสพติด ทำให้เด็กและเยาวชนอยากลองจึงเกิดพฤติกรรมการเล่นแบบขึ้น รวมถึงเด็กและเยาวชนต้องการใช้สารเสพติดเพื่อสร้างการยอมรับความไว้วางใจ และความเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มเพื่อน ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดเพิ่มมากขึ้น

“เยาวชนในวัยนี้เพื่อนจะเป็นคนที่มีอิทธิพลต่อเขามาก และมีการนัดพบนัดเที่ยวเวลาว่าง และถ้ามีเพื่อนในกลุ่มใช้สารเสพติดเพื่อนที่เหลืออาจถูกบังคับให้ใช้หรืออยากทำตามเพื่อนก็เป็นได้” (E6 การสัมภาษณ์)

“เกิดจากการชักชวนจากเพื่อน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินเห็นเพื่อนมีเงินอยากมีเหมือนเพื่อนก็หาวิธีการและการหาเงินวิธีนี้ถือเป็นเรื่องที่ง่าย และได้เยอะ หรือบางทีเกิดการชักชวนของกลุ่มเพื่อนที่ใช้สารเสพติด และเด็กเกิดการอยากลองอยากรู้” (E7 การสัมภาษณ์)

“เด็กและเยาวชนในปัจจุบันยึดถือเพื่อนสำคัญและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนดังนั้นการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนเพื่อเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจในกลุ่มเพื่อนด้วยกันนอกจากนี้ กลุ่มเพื่อนยังสร้างและปลุกฝังเจตคติที่ผิดเกี่ยวกับสารเสพติด เช่นทำให้ร่างกายตื่นตัวแข็งแรง ความเท่ และเป็นที่ถูกใจแก่ผู้พบเห็นซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมากที่สุด คือการเป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติด” (E9 การสัมภาษณ์)

“การเป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติดจากเพื่อนความคาดหวังของเพื่อนมีส่วนสำคัญมากที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดและปัจจัยในด้านการเป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติดจากเพื่อนและรุ่นพี่ที่มีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมากที่สุด” (E10 การสัมภาษณ์)

ในด้านปัจจัยเสี่ยง พบว่า การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนติดสารเสพติดมากเนื่องจากการที่เด็กและเยาวชนมองว่าเพื่อนเป็นบุคคลสำคัญและเป็นศูนย์กลางของตนเองในการดำเนินชีวิต เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการชักจูงการใช้สารเสพติดจากกลุ่มเพื่อน ทำให้เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะใช้สารเสพติด เพื่อสร้างการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน ในส่วน เจตคติต่อการใช้สารเสพติด ของเด็กและเยาวชนมีความคิดและความเชื่อว่าการใช้สารเสพติดทำให้มีกำลังกายที่กระชุ่มกระชวย สามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ตั้งใจหวัง และการใช้สารเสพติดใช้เพียงครั้งเดียวก็ไม่ติดและสามารถเลิกได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาทางการเรียน จะหนีปัญหาของตนเอง โดยการหนีเรียนและลาออกกลางคัน รวมถึงการหาทางออกด้วยการใช้สารเสพติด

“เพราะคิดว่า ไม่เป็นอะไร ไม่ติด ครั้งเดียวไม่ติด คิดว่าเลิกได้คิดว่าตัวเองคุมตนเองได้ แต่ความเป็นจริงแล้วไม่เลย ของพวกนี้เพียงลองก็ติด”(E7 การสัมภาษณ์)

“เมื่อเด็กและเยาวชนได้เข้าไปอยู่ในกลุ่มผู้ที่ติดสารเสพติดโดยส่วนใหญ่แล้ว จะติดสารเสพติดไปด้วยเพราะในวัยนี้ส่วนใหญ่แล้วจะใช้เวลามีความสุขอยู่กับกลุ่มเพื่อนเพื่อนมีอิทธิพลต่อจิตใจและความคิดมากวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อน บางครั้งอาจจะรู้ว่าไม่ดีเป็นสิ่งที่ไม่ควร แต่เมื่อได้รับแรงยั่วยุก็ไม่อาจปฏิเสธได้ทำให้ตกเป็นทาสของสารเสพติดได้ง่าย”(E8 การสัมภาษณ์)

“กลุ่มคนที่ใช้คือกลุ่มเพื่อนหรือรุ่นพี่ซึ่งหากใช้สารเสพติดภายในกลุ่มก็จะได้รับการยอมรับจากเพื่อนด้วยกันเด็กและเยาวชนอยู่ในวัยที่ยึดเพื่อนเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งเพื่อนในกลุ่มที่เสพสารเสพติดสามารถทำให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงแหล่งสารเสพติดได้ง่าย”(E9 การสัมภาษณ์)

“เด็กจะให้ความสำคัญกับเพื่อนมากมีการเลียนแบบพฤติกรรม การชักจูงจนเกิดการคล้อยตามคนที่ใช้สารเสพติดมาก่อนในส่วนของการเลี่ยงปัญหา ก็คือเด็กจะมีปัญหาทางการเรียน ทำให้เลี่ยงปัญหาโดดเรียน หนีเรียน ออกกลางคัน หันมาใช้สารเสพติด”(E10 การสัมภาษณ์)

ปัจจัยภูมิคุ้มกัน พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตน ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดเป็นปัจจัยที่ทำให้กลุ่มเด็กและเยาวชนไม่ยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด การเห็นคุณค่าในตนเอง จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีความคิดเชิงบวกในการดำเนินชีวิต มีความเข้าใจในจุดเด่นและจุดด้อยในตนเอง ทำให้มีการพัฒนาความสามารถและศักยภาพของเด็กและเยาวชนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป ส่วนการควบคุมตนเอง ทำให้เด็กและเยาวชนมีสติตระหนักรู้ถึงตนเองว่าสิ่งใดควรทำหรือสิ่งใดไม่ควรทำส่งผลให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ส่วนการตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดนั้น เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังจาก โรงเรียน และชุมชน ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ต้องการข้องเกี่ยวกับสารเสพติด

“การมีความตระหนักรู้ว่าโทษของมันคืออะไรจะทำให้เยาวชนไม่ยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด รวมถึงครอบครัวที่ได้อยู่ให้ความรู้หรือบอกอยู่เสมอว่าสารเสพติดไม่ดี เมื่อเด็กเกิดการตระหนักรู้เด็กก็จะไม่ยุ่งกับสารเสพติด” (E6 การสัมภาษณ์)

“เหตุผลที่เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด ซึ่งจะถูกปลูกฝังทั้งจากผู้ปกครองครอบครัว โรงเรียนและชุมชน นอกจากนี้ยังเห็นคุณค่าในตนเองเห็นความสามารถที่มีในตัวของแต่ละคนและได้แสดงออกอย่างเต็มศักยภาพผ่านกิจกรรมต่างๆที่ทางหน่วยงานองค์กร โรงเรียนวัดและชุมชนจัดขึ้นอยู่เสมอ” (E9 การสัมภาษณ์)

“การควบคุมตนเอง เป็นเสมือนการรู้ระลึกถึงตนเอง รู้ตัวอยู่ตลอดเวลาที่กำลังทำอะไร อะไรควรไม่ควร ถ้าเด็กมีการควบคุมตนเองได้ก็จะไม่ใช่ยาหรือลองยา” (E7 การสัมภาษณ์)

5.5 สภาพการณ์ของปัญหาสารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. ภาคใต้

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในภาคใต้พบว่า เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้าถึงแหล่งสารเสพติดได้ง่าย เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีการใช้สารเสพติด คือ *กระท่อม* เนื่องจากกระท่อมนี้ เป็นพืชที่มีการปลูกมาเป็นเวลานานในหมู่บ้าน ทำให้เด็กและเยาวชนหาใบกระท่อมได้ง่าย มีการต้มน้ำกระท่อมผสมยาแก้ไอ หลอดไฟฟ้า และสารตะกั่วใส่ลงไปใต้น้ำกระท่อม นอกจากนี้ยังพัฒนาใบกระท่อมเป็นยาสูบอีกด้วย ในส่วนของกัญชา ยาบ้า และยาไอซ์นั้น มีผู้มีอิทธิพลเข้ามาจำหน่ายในหมู่บ้าน โดยเด็กและเยาวชนรู้จักแหล่งซื้อขาย กัญชา ยาบ้า และยาไอซ์จากรุ่นพี่และเพื่อน เด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนและไม่ได้ทำงาน เมื่อมีเวลาว่างมากจึงไปทำการมั่วสุมกันในกลุ่มเพื่อน จนนำไปสู่การใช้สารเสพติดในที่สุดในส่วนของกลุ่มที่ไม่ติดสารเสพติดนั้นเป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษาจากโรงเรียน เด็กกลุ่มนี้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจำแนกคุณและโทษของสารเสพติดได้ เนื่องจากได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันสารเสพติดจากครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และสื่อออนไลน์ทำให้เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่กล้าใช้สารเสพติด

“น้ำกระท่อม เพราะหาได้ง่ายและผลิตได้เอง โดยใช้ส่วนผสมสารต่างๆ เพื่อให้มันเมาและติดได้ ยาบ้า มีพ่อค้าคนกลางเพราะเจ้าหน้าที่ปราบปรามไม่ทั่วถึง” (S1 การสัมภาษณ์)

“บุหรี กัญชาน้ำกระท่อม ยาบ้า มาจากบุคคลภายนอกชุมชน จากกลุ่มเล็กๆ สู้กลุ่มใหญ่จากเพื่อนที่สนิท ไปสู่กลุ่มเพื่อนวงกว้าง” (S5 การสัมภาษณ์)

“ยาเสพติดพวกยาบ้ากัญชากระท่อมบุหรียาเสพติดเข้ามาในหมู่บ้านโดยเด็กในหมู่บ้านนำเข้ามาขายซึ่งมีผู้มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังและไม่เคยจับได้จับได้แต่คนเสพทั้งนั้น” (S6 การสัมภาษณ์)

“สารเสพติดที่เด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองติดกันมากได้แก่น้ำกระท่อมสูตรต่างๆ บุหรี ม้า กัญชาสารเสพติดเหล่านี้เข้ามาในหมู่บ้านได้โดยการชักนำของกลุ่มวัยรุ่นต่างพื้นที่เข้ามาสนิทสนมกับวัยรุ่นในหมู่บ้านและนำมาแพร่กระจายทั้งการเสพ สูบ ฉีด ดม” (S10 การสัมภาษณ์)

“กระท่อมการปลูกต้นกระท่อมมีการปลูกมานาน แต่ด้วยความคิดและความคึกคะนองของวัยรุ่นเกิดการปรุงแต่งให้เป็นสารเสพติด เช่น การทำน้ำกระท่อมมาผสมกับยาแก้ไอ” (S1 การสัมภาษณ์)

“ส่วนใหญ่เป็นการต้มน้ำใบกระท่อมสารเสพติดเหล่านี้ เด็กสามารถแอบผลิตแอบต้มกันเอง รวมทั้งการสูบบุหรี่ซึ่งเป็นสิ่งเสพติดพื้นฐาน ทำให้เด็กเข้าไปสู่อารเสพติดประเภทอื่นได้ง่าย เช่น เหล้า ยาบ้า เป็นต้น ซึ่งพวกบุหรี่ เหล้า ก็ซื้อขายได้ง่ายในร้านขายของชำเพราะเด็กจะอ้างว่าผู้ใหญ่ใช้ไปซื้อ” (S20 การสัมภาษณ์)

“สารเสพติดที่พบมากในหมู่บ้านจะมีชื่อเรียกว่าสี่คูณร้อย เป็นการนำสารเสพติด คือ ใบกระท่อม มาต้มผสมกับยาแก้ไอ น้ำค้ำยาแก้ไอ ยุงชนิดขด และน้ำอัดลมมาต้มซึ่งสารเสพติดชนิดนี้จะมีฤทธิ์ทำให้ผู้เสพเกิดอาการมึนเมา และเมื่อเสพมากๆ จะอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ โดยสารเสพติดชนิดนี้เข้ามาในหมู่บ้านโดยเด็กและเยาวชนได้เสพข่าวสารต่างๆ จากโลกออนไลน์ เมื่อรู้ว่ามีสารเสพติดชนิดอยู่ด้วยเลยเกิดการอยากลองจึงได้ลองทำและเสพสารเสพติดชนิดนี้” (S22 การสัมภาษณ์)

“น้ำกระท่อมใบกระท่อมเป็นพืชที่บริโภคกันอยู่แล้วในกลุ่มคนทำงาน คนใช้แรงงานนักเรียนจึงเกิดการเลียนแบบ และพัฒนาเป็นการต้มกินอาทิ น้ำกระท่อมที่มีส่วนผสมของยาแก้ไอ, หลอดไฟฟ้า, สารตะกั่วต่าง ๆ ล่าสุดพัฒนาเป็นยาสูบบใบกระท่อม ซึ่งเดิมที่มีอยู่ในหมู่บ้านอยู่แล้วและพัฒนามาเรื่อย ๆ จนขยายนำสารเสพติด เช่น ยาบ้า เข้ามาซึ่งนี้ก็เกิดจากการชักนำของกลุ่มเพื่อน” (S24 การสัมภาษณ์)

“สารเสพติดส่วนใหญ่ที่ทำให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองติดคือ บุหรี่ สุรา และน้ำกระท่อม บุหรี่ และสุรา มีจำหน่ายทั่วไปตามร้านค้าและร้านค้าขาดความเข้มงวด ปล่อยปะละเลย จำหน่ายให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ส่วนน้ำกระท่อม ส่วนใหญ่มาจาก ต้นกระท่อมที่ยังมีอยู่ตามบ้านภายใต้การควบคุมกฎหมายบ้านละ 1 ต้น” (S25 การสัมภาษณ์)

“เด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ติดสารเสพติดประเภทพวกกลุ่มประสาท อาทิ ยาบ้า กัญชา น้ำกระท่อมโดยสารเสพติดเหล่านี้เข้ามาในหมู่บ้านจากการมีส่วนร่วมกันเองของวัยรุ่นในหมู่บ้านกับวัยรุ่นต่างถิ่นการมีค่านิยมผิดๆ เกี่ยวกับการบริโภคน้ำกระท่อมและจากการแอบขายยาเสพติดของคนในหมู่บ้าน” (S27 การสัมภาษณ์)

ประเด็นสาเหตุของปัญหาการติดสารเสพติด พบว่า สภาพปัญหาการติดสารเสพติดเกิดจากครอบครัวที่มีปัญหา ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ลาออกกลางคันหรือไม่ได้เรียนหนังสือ ทำให้เด็กและเยาวชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสารเสพติด มีเวลาว่าง ไม่ได้เรียน ไม่ได้ทำงาน จึงถูกชักชวนจากเพื่อนหรือรุ่นพี่ให้เข้ากลุ่มมั่วสุม จึงเกิดความอยากรู้อยากลอง มองว่าการใช้สารเสพติดทำให้มีกำลังวังชาในการดำเนินชีวิต สามารถผ่อนคลายความเครียดได้เป็นอย่างดี รวมถึงการได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อน

“สภาพปัญหาเด็กในหมู่บ้านโดยเฉพาะวัยรุ่นติดยาเสพติด เช่น น้ำกระท่อม กัญชา สุรา เหล้า น้ำตาลเมา บุหรี่ สาเหตุ เลียนแบบรุ่นพี่ ครอบครัวแตกแยก เด็กมีปัญหาไม่ได้รับการดูแลจากภาครัฐอย่างทั่วถึง ขาดการศึกษา” (S5 การสัมภาษณ์)

“เพื่อนชักชวนกันไปครอบครัวแยกทางกันทำให้เด็กหาทางออกด้วยการเสพยาเด็กเรียนหนังสือไม่จบตามเพื่อนที่ไม่เรียนพากันไปเสพยาพ่อแม่ไม่เชื่อและยอมรับว่าลูกติดจึงไม่ได้ตัดเตือนจนไม่สามารถแก้ไขได้ทันผู้ปกครองทำงานไม่ค่อยมีเวลาอบรมตักเตือนลูกหลาน” (S6 การสัมภาษณ์)

“เด็กและเยาวชนเกือบทั้งหมู่บ้านที่เป็นวัยรุ่นติดสารเสพติดส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายที่ไม่ได้เรียนหนังสือออกโรงเรียนกลางคันสาเหตุเกิดจากผู้ปกครองทำงานไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็กขาดความอบอุ่นพ่อแม่แยกทางกันเด็กส่วนใหญ่จะตามเพื่อนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะเชื่อเพื่อนมากกว่าเชื่อพ่อแม่เมื่อไม่เรียนหนังสือเด็กจะรวมกลุ่มกันเพื่อนชักชวนทดลองสิ่งเสพติด” (S7 การสัมภาษณ์)

“ขณะนี้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ติดสารเสพติดจำนวนมากบางส่วนออกจากโรงเรียนปัญหาเกิดจากมีปัญหาครอบครัวพ่อแม่ไม่ใส่ใจดูแลสารเสพติดมีมากจนดูแลไม่ทั่วถึงทั้งผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐเด็กไม่ได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดที่ถูกต้องไม่ทราบถึงโทษของสารเสพติด” (S9 การสัมภาษณ์)

“การติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองมีบ้างในบางพื้นที่คิดว่าสาเหตุของปัญหาน่าจะเกิดจากการที่เด็กและเยาวชนมีเวลาว่างมากไม่มีงานทำเป็นหลักแหล่งอยู่ไปวันๆนี่” (S10 การสัมภาษณ์)

“สภาพปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนส่วนมากมาจากการอยากลองอยากรู้และต้องการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อน ทำให้เกิดการทดลองเสพและติดสารเสพติด” (S17 การสัมภาษณ์)

“การที่วัยรุ่นบางส่วนไม่ได้เรียนหนังสือเพราะออกกลางคันทำให้เกิดการมั่วสุม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา เท่าที่เคยสัมผัสยังไม่พบปัญหา เว้นแต่มีรุ่นที่วัยรุ่นอยู่ในครอบครัวเดียวกัน” (S20 การสัมภาษณ์)

“การติตสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เป็นสภาพปัญหาปานกลาง ส่วนใหญ่เกิดจากเด็กถูกชักชวนจากกลุ่มเพื่อนและด้วยวัยที่อยากรู้อยากลอง และด้วยแรงงานต่างชาตินำเข้ามา การที่มีความคิดคะนองนั้น ขอบอวดตนว่าเก่ง เมื่อติดยาเสพติดทำให้มีความกล้าทำสิ่งต่างๆ หรือมาจากการป่วยเป็นโรคจิต มีความวิตกกังวล เครียดจึงพยายามหา ยาเสพติดมาคลายความเครียด” (S25 การสัมภาษณ์)

ในด้านปัจจัยสภาพครอบครัว พบว่า การเป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติดจากครอบครัวมีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมาก เนื่องจากเด็กและเยาวชนเห็นสมาชิกในครอบครัวใช้สารเสพติดจนเป็นเรื่องปกติ ไม่ว่าจะเป็น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และการดื่มน้ำกระท่อมทำให้เด็กและเยาวชนอยากรู้อยากลอง เกิดพฤติกรรมการเลียนแบบการใช้สารเสพติดตามพ่อแม่ผู้ปกครอง และเมื่อพ่อแม่ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนว่าสารเสพติดเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่เด็กและเยาวชนยังเห็นพ่อแม่ผู้ปกครองยังใช้สารเสพติดอยู่ จึงไม่เชื่อฟังและเกิดการต่อต้าน ประชดประชันด้วยการใช้สารเสพติดตามสมาชิกในครอบครัว ในส่วนของการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีการใช้คำพูดที่หยาบคาย การทะเลาะเบาะแว้ง การทำร้ายร่างกายและจิตใจกัน ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความเครียดและไม่มีความสุข ขาดที่พึ่งพิงทางจิตใจ ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความหวาดกลัว จึงไม่อยากกลับไปอยู่บ้าน แต่ไปมั่วสุมกับกลุ่มเพื่อนแทน ทำให้ถูกชักจูงให้ใช้สารเสพติดได้ง่าย

“พ่อแม่สูบบุหรี่กินเหล้าลูกก็จะสูบบุหรี่กินเหล้าด้วยเพราะคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาไม่ใช่เรื่องผิดปกติเพราะพ่อแม่เป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติดพ่อแม่จะตักเตือนสั่งสอนลูกก็ไม่ได้เพราะพ่อแม่ติตสารเสพติดเองลูกก็ไม่เชื่อฟัง” (S7 การสัมภาษณ์)

“สารเสพติดที่ครอบครัวคนรอบข้างใช้เป็นแบบอย่าง ส่วนใหญ่เป็น บุหรี่ สุรา และใบกระท่อม สุรา มาจากการสังสรรค์ ของคนในครอบครัวกับเพื่อนบ้าน บุหรี่มาจากเมื่อคนในครอบครัวไม่ได้ทำอะไร ก็จะนำบุหรี่ขึ้นมาสูบ ทำให้เด็กเห็นใบกระท่อม มาจากที่คนในครอบครัวใช้กินเพื่อเพิ่มกำลังในการทำงานด้วยความที่เด็กเห็นผู้ใหญ่ใช้สารเสพติดในชีวิตประจำวันได้เด็กจึงคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่ผิดถ้าตนจะทำตามบ้าง”(S25 การสัมภาษณ์)

“ครอบครัวที่ทะเลาะกันตบตีกันใช้ความรุนแรงต่อกันทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัวไม่มีความสุขที่ฟังทำให้เด็กมีปัญหาอะไรก็ไปปรึกษาเพื่อนซึ่งอาจถูกชักชวนไปในทางที่ไม่ดี”(S6 การสัมภาษณ์)

“ในครอบครัวทะเลาะกันพ่อแม่ตบตีกันให้ลูกเห็นทำให้ลูกมีจิตใจที่อ่อนไหวลูกเกิดความสับสนในชีวิตไม่รู้จะไปพึ่งใครยิ่งถ้าพ่อแม่แยกทางกันทำให้เด็กมีปัญหาอะไรก็ปรึกษาเพื่อนคบเพื่อนที่ไม่ดีชักชวนไปในทางที่ไม่ดีไปด้วยเพราะเกิดจากความรุนแรงในครอบครัว” (S7 การสัมภาษณ์)

“ความรุนแรงในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นด้านวาจาคำพูดหยาบๆการลงมือทำร้ายร่างกายโดยไม่มีเหตุผลก็ก่อให้เกิดปัญหาเยาวชนติดสารเสพติดได้” (S24 การสัมภาษณ์)

“การที่ครอบครัวความรุนแรงนั้น ส่งผลให้เด็กเกิดสภาวะเครียด กลัวเสียใจ จนต้องหนีไปพึ่งยาเสพติดเพื่อให้ตัวเองสบายใจมากขึ้น จากช่วงแรกๆที่เสพเพราะความสบายใจ กลายเป็นการติดชนิดรุนแรง ขาดไม่ได้” (S27 การสัมภาษณ์)

ปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน พบว่า เพื่อนมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก เมื่อเพื่อนทำอะไรเขาก็มักจะทำตามเพื่อนด้วย เพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน ซึ่งกลุ่มเพื่อนมีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมาก

“กลุ่มเพื่อนคือว่าเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลทำให้เด็กไปพึ่งยาเสพติดเพราะปัจจุบันเยาวชนจำนวนมากยอมติดสารเสพติดทำให้เด็กที่ยังไม่ติดสารเสพติดต้องการให้เพื่อนยอมรับจึงต้องทำตามเพื่อน”(S1 การสัมภาษณ์)

“เพื่อนจะชวนให้ลอง ในการชวนของเพื่อนครั้งแรกๆ อาจจะปฏิเสธได้แต่ถ้าหลายๆครั้งจะทำแบบเพื่อนๆในกลุ่ม” (S2 การสัมภาษณ์)

“วัยรุ่นจะทำอะไรตามเพื่อนเชื่อเพื่อนถ้าคบเพื่อนดีก็ดีไปแต่ถ้าคบเพื่อนไม่ดีที่เป็นแบบในการเสพยาเสพติดก็อาจจะลองและติดสารเสพติดได้และก็ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนกลุ่มนั้น” (S6 การสัมภาษณ์)

“ในช่วงวัยนี้มักจะติดเพื่อน และมักคิดว่าคนที่เข้าใจตนที่สุดคือกลุ่มเพื่อน เมื่อเพื่อนชวนจึงอยากลองตามซึ่งก็อาจจะทำให้เกิดการติดสารเสพติดได้ง่าย” (S21 การสัมภาษณ์)

“กลุ่มเพื่อนก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่อาจจะทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดเลยก็ว่าได้เพราะเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะใกล้ชิดและติดเพื่อนมากเมื่อเพื่อนอะไรก็มักจะทำตามเหมือนเพื่อนปัจจัยที่มีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมากที่สุดคือความคาดหวังของเพื่อน” (S22 การสัมภาษณ์)

ในด้านปัจจัยเสี่ยง พบว่า การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมากเนื่องจากเด็กและเยาวชนอยู่ในวัยรุ่น ย่อมใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับเพื่อน เมื่อเด็กและเยาวชนคบเพื่อนที่ไม่ดี อาจถูกชักจูงในทางที่ผิด ก่อให้เกิดความอยากรู้อยากลอง มีแนวโน้มที่จะใช้สารเสพติดได้ง่าย เพื่อตอบสนองความต้องการให้ได้การยอมรับจากสังคม การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด ก็เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดทั้งนี้เพราะการที่สารเสพติดที่ราคาไม่แพง หาแหล่งซื้อได้ตามร้านค้าและชุมชน ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรม การใช้สารเสพติดได้ง่าย นอกจากนี้เจตคติต่อการใช้สารเสพติดเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ มีความคิดว่าการใช้สารเสพติดทำให้มีร่างกายที่แข็งแรง รักษาอาการเจ็บป่วยได้และสามารถเลิกสารเสพติดตามที่ตนเองต้องการได้

“เข้าถึงแหล่งสารเสพติดได้ง่ายเพราะเยาวชนส่วนใหญ่จะทำตามเพื่อนและสิ่งแวดล้อม”(S1 การสัมภาษณ์)

“กลุ่มเพื่อนและสังคมนรอบข้างมีผลมากที่สุด การเลียนแบบ ความนิยม กระแสสังคม ความเท่ จากกลุ่มเพื่อน” (S18 การสัมภาษณ์)

“เด็กเห็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติดจึงเกิดการเลียนแบบเพื่อให้ตัวเองเข้ากลุ่มเพื่อนได้” (S20 การสัมภาษณ์)

“ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่อยู่ในวัยเรียนเมื่อไปโรงเรียนได้คบกับเพื่อนที่ติดสารเสพติดด้วยความอยากรู้อยากลองความคึกคะนองของวัยรุ่นก็จะคล้อยตามหรือถูกชักจูงไปในทางไม่ดีได้ง่าย”(S26 การสัมภาษณ์)

ส่วนปัจจัยภูมิคุ้มกัน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ยุ่งกับสารเสพติดคือ การตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด ถ้าเด็กและเยาวชนรู้ว่าการใช้สารเสพติดนั้นเป็นอันตรายต่อชีวิต เด็กและเยาวชนจะไม่นำตัวเองเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเอง มาจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัวที่มีความรักความเข้าใจแก่เด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนมีมุมมองความคิดต่อตนเองในเชิงบวก มีความภาคภูมิใจในตนเอง ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้ นอกจากนี้การมีทักษะชีวิตก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ข้องเกี่ยวกับสารเสพติด เนื่องจากเด็กและเยาวชนมีความคิดและทักษะในการจัดการสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถป้องกันปัญหาและไม่นำตนเองเข้าสู่สารเสพติด

“เขารู้ถึงโทษของสารเสพติดและเห็นคุณค่าของตนเองจะไม่ไปยุ่งกับสารเสพติดคิดถึงอนาคตของตนเองที่สามารถทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จเป็นอนาคตที่ดีของชาติยังสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูกหลานได้” (S6การสัมภาษณ์)

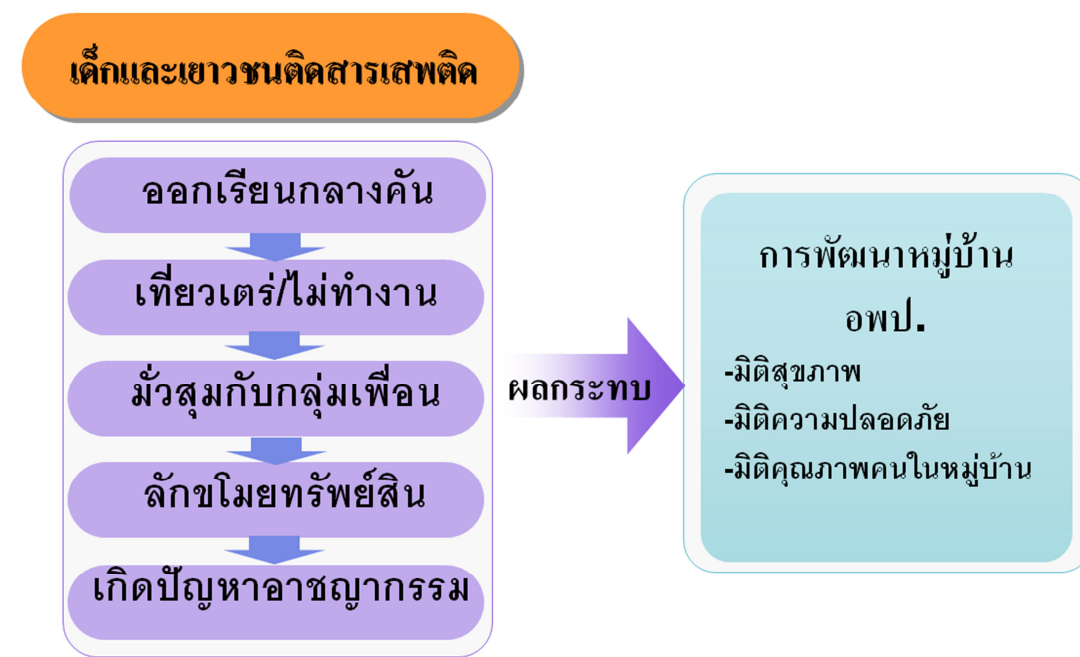
“เด็กที่ไม่ติดยาเสพติดคือกลุ่มเด็กที่มีภูมิคุ้มกันในตนเองดีและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีซึ่งครอบครัวก็มีผลมากต่อตัวเด็กในการสอนให้เด็กรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง” (S20 การสัมภาษณ์)

“ทักษะชีวิตทำให้เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหากเยาวชนสามารถแยกแยะออกได้ว่าสิ่งใดควรไม่ควรก็จะทำให้เยาวชนนั้นหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดได้ถึงแม้ว่าในครอบครัวนั้นจะมีความรุนแรง หรือมีการใช้สารเสพติดเป็นประจำหรือแม้กระทั่งกลุ่มเพื่อน หากมีทักษะชีวิตที่ดีก็จะสามารถนำตนเองให้ปลอดภัยจากสารเสพติดได้” (S21 การสัมภาษณ์)

“ถ้าเขารู้ถึงโทษที่เกิดจากสารเสพติดซึ่งส่วนใหญ่อาจจะทำให้ถึงแก่ชีวิตได้ ถ้าเสพมากๆเมื่อเกิดความกลัวก็จะทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถควบคุมตนเองให้ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้”(S22การสัมภาษณ์)

ตอนที่ 6 ผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอพ. ที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้านฯ

ผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอพ. ที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้านฯ

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ประเด็นของผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้านฯ ในภาพรวม พบว่าเด็กและเยาวชนไม่สนใจเรียน หนีเรียน มีการลาออกกลางคันทำให้ออกนอกระบบการศึกษา มีเวลาว่างเพราะไม่ได้เรียน ไม่ได้ทำงาน เกิดการมั่วสุมในกลุ่มเพื่อนที่ติดสารเสพติด ล่องสารเสพติดและติดสารเสพติดเหมือนกลุ่มเพื่อน สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชุมชนสังคม ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาการติดสารเสพติด สรุปได้ ดังนี้ มิตินิสภาพ สุขภาพร่างกายและจิตใจของเยาวชนที่ติดสารเสพติดจะเสื่อมโทรม ร่างกายไม่สมบูรณ์แข็งแรง ขาดสติยังคิด อาจทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายได้ ครอบครัวมีความทุกข์ใจ มีการทะเลาะ จนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว มิตีความปลอดภัยของคนในชุมชน เกิดปัญหาอาชญากรรม มีการลักขโมยเพื่อนำเงินที่ได้ไปซื้อสารเสพติด สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้านตอนเมา มั่วสุมในการกระทำความผิด ส่งผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน มิตีของคุณภาพคนในการพัฒนาหมู่บ้าน ขาดกำลังคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ ทั้งทางด้านความรู้ความสามารถในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนส่งผลต่อความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

**ผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอพ. ที่มีต่อ
การพัฒนาหมู่บ้านภาคเหนือ**

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง มีความคิดเห็นว่า สภาพปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนจะทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจของตนเองเสื่อมโทรม ครอบครัวมีความเดือดร้อนใจต่อการกระทำของเด็กและเยาวชน ก่อให้เกิดอาชญากรรมการลักเล็กขโมยน้อย เป็นแหล่งมั่วสุมในการกระทำความผิด สร้างความเดือดร้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดความระแวง รวมถึงขาดทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่จะปรับปรุงและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

"สุขภาพอนามัยของบุคคลที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านในอนาคตเพราะถ้าหากเยาวชนติดยาเสพติดก็ทำให้สุขภาพทรุดโทรม เป็นผู้ใหญ่ที่ไม่แข็งแรงไม่มีกำลังวังชา ไม่มีความคิดความอ่าน หมู่บ้านก็จะขาดการพัฒนา" (N4 การสัมภาษณ์)

"ในชุมชนมีบุคคลขาดความรู้ความสามารถ หรือเป็นภาระต่อคนในชุมชน ทำให้การเปลี่ยนแปลงพัฒนาต่างๆเป็นไปได้ยาก" (N6 การสัมภาษณ์)

"ความน่าเชื่อถือของหมู่บ้านลดลงเมื่อมีคนติดสารเสพติดในหมู่บ้านมากขึ้น บุคคลภายนอกย่อมจะมองหมู่บ้านนั้นในแง่ลบทั้งที่ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีน้อยลง เพราะอาจก่อให้เกิดการลักขโมย" (N8 การสัมภาษณ์)

"การแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรวดเร็วมีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้าน โดยเฉพาะในเรื่องของการสร้างครอบครัวอบอุ่นชุมชนเข้มแข็ง จะเป็นไปได้ยาก เรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเกิดการลักขโมย" (N10 การสัมภาษณ์)

"สร้างความเดือดร้อนให้ถึงชาวบ้านและชุมชน ครอบครัว เยาวชนไม่สามารถพัฒนาหรือมีส่วนร่วมกับการพัฒนาหมู่บ้านเป็นปัญหาในชุมชน" (N12 การสัมภาษณ์)

"เด็กและเยาวชนที่เสพยาซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้าน หมู่บ้านนั้นๆ ก็พัฒนาช้า เช่นบ้านดอนกลาง เด็กและเยาวชนจะติดสุรา และยาเสพติดมาก ทำให้หมู่บ้านไม่ค่อยเจริญทั้งที่อยู่ใกล้จุดศูนย์กลางของอำเภอ" (N15 การสัมภาษณ์)

"หมู่บ้านขาดกำลังสมองของคนในหมู่บ้านเพราะขาดการศึกษา ส่วนใหญ่ที่ติดต่อก็ไม่เรียนอยู่แล้วหรือเรียนไม่จบถ้าจบก็ไม่มีคุณภาพทำอะไรที่เป็นประโยชน์ ถ้ายังเสพติดต่อไปก็เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพอีกด้วย" (N17 การสัมภาษณ์)

"ปัญหาการลักขโมย จัดแ่งบ้านเรือนและสถานที่ราชการ การสร้างความเดือดร้อนในเวลากลางคืนขับซี้รถจักรยานยนต์เสียงรบกวนการพักผ่อนหลับนอนของคนในชุมชน ส่งเสียงดัง" (N19 การสัมภาษณ์)

" ในหมู่บ้านที่มีคนติดสารเสพติด ทำให้เกิดความไม่น่าอยู่ และรู้สึกไม่ปลอดภัยซึ่งอาจจะนำไปสู่ปัญหาต่างๆตามมา เช่น ปัญหาการลักขโมย เป็นต้น" (N26 การสัมภาษณ์)

ผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอพ. ที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้านภาคกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง มีความคิดเห็นว่า เด็กและเยาวชนติดสารเสพติด มีผลต่อตนเอง ทำให้เด็กและเยาวชนไม่สนใจเรียนหนังสือเรียน มีการลาออกกลางคัน ไม่ได้รับการศึกษา ทำให้ไม่ได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้ทำงานที่ตนเองชอบ เกิดการมั่วสุมในกลุ่มเพื่อน ส่งผลกระทบต่อครอบครัวมีความทุกข์ใจ ทำให้ครอบครัวแตกแยก ส่งผลต่อสังคมมีการสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เช่น การส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้านตอนเมา การลักเล็กขโมยน้อย เป็นต้น เป็นภาระให้ยามออกตรวจตามหมู่บ้าน ทำให้สังคมในหมู่บ้านเกิดความแตกแยกและหมู่บ้านไม่ได้รับการพัฒนาตามที่ควร รวมถึงสูญเสียทรัพยากรที่ดีในการพัฒนาหมู่บ้านต่อไป ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

"เยาวชนเสียโอกาสที่จะทำงานตามที่ตนเองชอบขาดโอกาสในการเรียนที่สูงขึ้นไป" (C5 การสัมภาษณ์)

"สุขภาพมีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนเมื่อลองสารเสพติดก็จะสุขภาพไม่ดี ก็ทำให้โรงพยาบาลต้องมารักษาและดูแลในเรื่องนี้ การลักขโมยจะมีมากขึ้น เพราะเด็กพวกนี้ต้องการเงินไปซื้อทำให้ชาวบ้านต้องระมัดระวังกันมากขึ้น" (C6 การสัมภาษณ์)

“อาชีวะมีผลกระทบบ้างในเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านจะต้องป้องกันขโมย อาชญากรรม มากขึ้น” (C7 การสัมภาษณ์)

“ทำให้เกิดการทำร้ายกันลักทรัพย์ ไม่ไปโรงเรียน” (C8 C17 การสัมภาษณ์)

“มีปัญหาเรื่องลักขโมย ของหายต้องเพิ่มภาระในการจัดเวรยามออกตรวจ ความสงบในหมู่บ้านจะไม่มีจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือ สังคมแตกแยก ไม่มีการพัฒนาหมู่บ้าน”(C27 การสัมภาษณ์)

“เกิดความหวาดระแวงในชุมชนมีการขัดแย้ง แยกแยก เกิดการสิ้นเปลือง ในการแก้ปัญหาการดำรงชีวิตในชุมชนเด็ตร้อน เศรษฐกิจและครอบครัว มีการ ขโมย อาชญากรรมได้โดยเฉพาะเยาวชนต้องออกจากโรงเรียนเป็นการทำลาย อนาคตของประเทศชาติ” (C28 การสัมภาษณ์)

“มีผลเนื่องจากเด็กและเยาวชนจะไม่สนใจการทำกิจกรรมใดๆของหมู่บ้าน อาจมีปัญหาอาชญากรรมในหมู่บ้านได้”(C30 การสัมภาษณ์)

“เกิดปัญหาเรื่องของการมั่วสุม การทะเลาะวิวาทจนนำไปสู่การเกิด อาชญากรรมเด็กและเยาวชนอาจต้องออกเรียนกลางคันเกิดการไม่ให้ความร่วมมือ ในการจัดกิจกรรมของชุมชนไม่ประกอบอาชีพ เมื่อไม่มีรายได้อาจทำให้เกิดการ ลักขโมย” (C31 การสัมภาษณ์)

“มีผลด้านการปกครองด้านการป้องกันจากการลักขโมย” (C40 การสัมภาษณ์)

“มีผลกระทบไม่เข้าพัฒนาและไม่ช่วยส่วนรวมบางครอบครัวพ่อแม่ตามใจ พอผู้นำเตือนก็บอกพ่อแม่ก็โกรธผู้นำ” (C41 การสัมภาษณ์)

“มีผลกระทบแก่หมู่บ้านหมู่บ้านไม่พัฒนา แต่ละหมู่บ้านไม่เจริญ และ ทั้งตำบลไม่เติบโต ถ่วงความเจริญเจ้าหน้าที่ด้อยพัฒนา ชุมชนด้านจิตใจ ความถูกต้องพอสมควร” (C43 การสัมภาษณ์)

“ทำให้ขาดบุคลากรที่มีประสิทธิภาพมาพัฒนาหมู่บ้านทั้งปัจจุบันและ อนาคต ทำให้พัฒนาหมู่บ้านได้ช้ากว่าที่อื่น ต้องมาคอยแก้ปัญหาต่างที่เกิดจาก ยาเสพติดแทนที่จะมีเวลามาคิดเรื่องที่จะมาทำให้เจริญขึ้น” (C44 การสัมภาษณ์)

**ผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอพ. ที่มีต่อ
การพัฒนาหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองมีความคิดเห็น
ว่าสภาพปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในประเด็นต่างๆ ประกอบด้วย 1) สุขภาพ
ร่างกายไม่สมบูรณ์แข็งแรง และจิตใจขาดสติยังคิด อาจทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายได้ 2) ครอบครัว
มีความทุกข์กายทุกข์ใจ ทะเลาะเบาะแว้งกัน จนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว
3) อาชญากรรม มีการลักเล็กขโมยน้อยเพื่อนำเงินที่ได้ไปซื้อสารเสพติด และ 4) การพัฒนาบุคลากร
ทำให้เด็กและเยาวชนขาดการศึกษา ทำให้ไม่มีความรู้ความสามารถทำให้กลายเป็นบุคคล
ที่ไม่มีคุณภาพ สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม

“ไม่มีความปลอดภัย เพราะคนที่ใช้สารเสพติดมักเสียดสีและทำสิ่งที่
ไม่คาดคิดได้ ขาดความปลอดภัยในทรัพย์สินชีวิต มีปัญหาด้านการพัฒนา
บุคลากร เช่น เยาวชนขาดการศึกษา ด้อยการศึกษา” (E7 การสัมภาษณ์)

“เกิดปัญหาอาชญากรรม ผู้ติดสารเสพติดสร้างความเดือดร้อนและ
ความเสียหายแก่ผู้อื่น ปัญหาครอบครัว คนในครอบครัวทะเลาะเบาะแว้ง มีปัญหา
กัน เป็นบ้านที่ไม่มีความสุข หมู่บ้านขาดกำลังสำคัญจากคนหนุ่มสาวที่จะมาพัฒนา
หมู่บ้าน โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ที่ติดสารเสพติดมักจะเรียนไม่สูง เทียบตรีตรีไปวันๆ
ไม่ค่อยทำการทำงาน หากเติบโตขึ้นก็จะกลายเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณภาพ
ไม่เป็นที่ต้องการของสังคม” (E8 การสัมภาษณ์)

“เนื่องจากว่าเด็กที่ติดยาเสพติด จะเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน
เรียนไม่จบ ออกกลางคัน ทำให้เกิดปัญหาด้านการศึกษาในหมู่บ้าน ด้านสาธารณสุข
เด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดจะส่งผลเสียต่อสุขภาพกายและจิตใจของเด็ก
รวมไปถึงคนในครอบครัว ด้านความมั่นคง เมื่อเด็กและเยาวชนติดยาเสพติด ทำให้มี
เด็กบางส่วนชอบลักขโมยเงินทองของคนในครอบครัวหรือของคนในชุมชน เพื่อ
นำเงินไปซื้อยาเสพติด” (E10 การสัมภาษณ์)

ผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอพ. ที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้านภาคใต้

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองมีความคิดเห็น ว่าสภาพปัญหาการติดสารเสพติดทำให้เด็กและเยาวชนมั่วสุมกันในกลุ่มเพื่อน ทำให้เด็กและเยาวชน เรียนไม่จบ ไม่มีความรู้ความสามารถ ขาดกำลังในการพัฒนาหมู่บ้าน อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหา ทางสังคม อาทิ การทะเลาะวิวาท การลักเล็กขโมยน้อย สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ส่งผลต่อ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคล ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่แย่ง นอกจากนี้ยังส่งผลต่อ ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ทำให้ขาดการวางแผนและการพัฒนาหมู่บ้าน

“เด็กเรียนไม่จบหันไปเสพยาเป็นเหตุทำให้การพัฒนาของหมู่บ้าน ไม่สามารถพัฒนาไปได้ไม่ดี เนื่องจากการมั่วสุมเสพยาลักเล็กขโมยน้อย ทะเลาะวิวาท ขกต่อยกันขาดกำลังคนที่มีศักยภาพในการช่วยพัฒนาหมู่บ้าน” (S6 การสัมภาษณ์)

“กลุ่มวัยรุ่น ที่เสพยาบางส่วน ก็ยังก่อเหตุทะเลาะวิวาท การ ซึ่งรบกวนย่นย่นซึ่งยิ่งในช่วงเทศกาลก็สร้างความเสื่อมเสียให้นักท่องเที่ยวเห็นอีก ทั้งเด็กกลุ่มนี้ก็ไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านอีกด้วย” (S18 การสัมภาษณ์)

“เกิดปัญหาคนว่างงาน ลักเล็กขโมยน้อยเป็นภัยต่อความมั่นคงของหมู่บ้าน ของประเทศชาติด้วย ปัญหาเศรษฐกิจ คนไม่มีความรู้ขาดทักษะการคิด ทำให้ ไม่มีการสร้างงาน สร้างอาชีพ” (S20 การสัมภาษณ์)

“การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆมีน้อย เมื่อมีปัญหาเสพยาเสพติด บุคคลเหล่านั้นก็จะไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆการวางแผนใน การพัฒนาหมู่บ้าน” (S21 การสัมภาษณ์)

“หากคนในหมู่บ้านยังติดสารเสพติดแสดงว่าภายในหมู่บ้านขาดการ ตรวจตรา และเข้มงวดกับเรื่องนี้แล้วหมู่บ้านจะเกิดความมั่นคงได้อย่างไร ความปลอดภัยคนที่เสพยาเสพติดเมื่อเกิดความเมินเมาอาจจะทำอันตรายกับบุคคล อื่นได้หรือเมื่อต้องการสารเสพติดแต่ไม่มีเงินก็จะไปปล้น ไปขโมยคนอื่นฯ” (S22 การสัมภาษณ์)

“มีผลกระทบต่อการพัฒนาหมู่บ้านมากเพราะจะส่งผลต่อชุมชนในเรื่องของ การทำกิจกรรมและการพัฒนาของชุมชนอาจไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรเพราะ การร่วมมือจากกลุ่มคนเหล่านี้จะทำให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่แย่ง” (S23 การสัมภาษณ์)

“ก่อนเหตุการณ์การอาชญากรรมเกิดขึ้นมีการลักขโมย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินการพนันครอบครัวผู้ที่ติดยาเสพติดมักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยาในทุกด้านทำให้เกิดความขัดแย้ง แตกแยก สิ้นเปลืองในการแก้ปัญหา และไม่สามารถห้ามปรามได้เมื่อผู้ติดยาไปทำร้าย และทำลายชีวิตและทรัพย์สินของคนอื่นก่อให้เกิดความหวาดระแวงจากประชาชนและชุมชนกลัวว่าผู้ติดยาเสพติดจะทำร้ายร่างกาย และทรัพย์สินและเกรงว่าลูกหลานจะเข้าไปยุ่งเกี่ยว จึงทำให้ไม่ไว้วางใจกันภายในหมู่บ้านนอกจากนี้ผู้ค้าและผู้เสพที่เป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อถูกจับกุมและดำเนินคดีก็จะส่งผลกระทบต่อครอบครัว” (S25 การสัมภาษณ์)

“กลุ่มคนที่ติดสารเสพติดบางครั้งกลางคืนจะออกนอกสถานที่ ทำการมั่วสุมกันและแอบลักขโมยของตามบ้านของชาวบ้านในชุมชนซึ่งก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวบ้านเป็นอย่างมาก”(S27การสัมภาษณ์)

ตอนที่ 7 อนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในทศวรรษหน้า

ปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษหน้า

ผลการศึกษาภาพอนาคตของปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษหน้า พบว่า อีก 10 ปี ข้างหน้า ปัจจัยเสี่ยงในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด ลักษณะการเลี้ยงดู ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อฯ และระบบการศึกษา จะเป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติด โดยในแต่ละปัจจัยเสี่ยง มีรายละเอียด ดังนี้

-ปัจจัยเสี่ยงด้านการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด ในอีก10 ปี ข้างหน้า เด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. จะมีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดได้ง่ายมากขึ้น ด้วยบริบทการเปลี่ยนแปลงในการเปิดเสรีของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน ทำให้กลุ่มคนประเทศเพื่อนบ้านมีโอกาสเข้ามาในพื้นที่ได้ง่ายขึ้น และแรงงานประเทศเพื่อนบ้านบางกลุ่มเริ่มมีการลักลอบขนสารเสพติดเข้ามาผ่านเส้นทางหมู่บ้าน อพป. บางแห่ง ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. มีโอกาสเข้าถึงแหล่งสารเสพติดได้ง่ายมากขึ้น

-ปัจจัยเสี่ยงด้านลักษณะการเลี้ยงดูด้วยลักษณะของการดำเนินชีวิตของคนในหมู่บ้าน อพป. ที่มีแนวโน้มเป็นกลุ่มตลาดแรงงานมากขึ้น กว่าในอดีต กล่าวคือ ในอดีตคนในหมู่บ้าน อพป. ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ปัจจุบันคนวัยทำงานในหมู่บ้านเริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น และมีแนวโน้มจะออกไปทำงานในตัวเมือง หรือจังหวัดใหญ่มากขึ้น จึงทำให้การเลี้ยงดูบุตรหลานจะเป็นหน้าที่ของปู่ย่าตายาย ที่อยู่ในกลุ่มผู้สูงวัย ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูจะเป็นเลี้ยงดูแบบตามใจ ด้วยเหตุนี้ จะทำให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากขึ้น

-ปัจจัยเสี่ยงด้านความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อฯด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล ทำให้บทบาทของเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบันมีความสำคัญ การติดต่อสื่อสาร การรับข้อมูลข่าวสาร ทำได้ง่ายขึ้น แต่ด้วยบริบทของหมู่บ้าน อพป. พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในแง่ของการใช้วิจารณญาณในการบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ ซึ่งขาดการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล จึงทำให้ปัจจัยเสี่ยงด้านวิจารณญาณในการบริโภคข้อมูลจากสื่อฯ เป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติด

-ปัจจัยเสี่ยงด้านการออกนอกระบบการศึกษา จากผลการศึกษาพบว่า ในหมู่บ้าน อพป. เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มในการออกกลางคันสูง คือ ออกจากระบบการศึกษา ด้วยลักษณะ ปัญหาการออกกลางคัน จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนที่ ออกกลางคัน จะเข้าสู่กระบวนการมีว่สูม ไม่ทำงาน ใช้เวลาไปกับกลุ่มเพื่อนที่ไม่ได้เรียน เริ่มลองใช้ และติดยาเสพติด จากนั้นจะเริ่มหาเงินมาซื้อยาโดยวิธีการที่ผิดกฎหมาย มีการลักขโมยทรัพย์สินของ คนในหมู่บ้าน และก่อปัญหาอาชญากรรม

ภาพประกอบ 14 ปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป.

ในทศวรรษหน้า

ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษหน้า

ผลการศึกษาภาพอนาคตของปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษหน้า พบว่า อีก 10 ปี ข้างหน้า ปัจจัยภูมิคุ้มกันในเรื่องความสามารถคิดบริหารจัดการตน การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ การคิดขั้นสูง และทักษะการปกป้องตนเองจะเป็นปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. โดยในแต่ละปัจจัยภูมิคุ้มกัน มีรายละเอียด ดังนี้

-ปัจจัยภูมิคุ้มกันด้านความสามารถคิดบริหารจัดการตน (Executive Function) ด้วยลักษณะที่สำคัญของความสามารถคิดบริหารจัดการตน ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้กระบวนการทางความคิดที่จะควบคุมและกำกับควบคุมสั่งการและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมวางแผนพฤติกรรมในอนาคตเมื่อต้องเผชิญกับงานหรือสถานการณ์ที่ยากลำบากเป็นกระบวนการทางความคิดที่จะช่วยให้บุคคลวางแผน มุ่งใจจำคำสั่ง และจัดการกับงานหลายๆอย่างให้ลุล่วงเรียบร้อยได้ สามารถจัดลำดับความสำคัญของงาน วางเป้าหมายและทำไปเป็นขั้นตอนจนสำเร็จมีความสามารถในการควบคุมแรงอยากแรงกระตุ้นทั้งหลายไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง ด้วยลักษณะที่สำคัญนี้ความสามารถคิดบริหารจัดการตนจึงเป็นทักษะที่ใช้ในการจัดการกับการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนได้ เป็นปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป.และมีความสำคัญทั้งต่อความสำเร็จในการเรียน การทำงานอาชีพ และการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ

-ปัจจัยภูมิคุ้มกันด้านการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ(Media and Information Literacy) ด้วยบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กำลังเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล ทำให้บทบาทของเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบันมีความสำคัญ การติดต่อสื่อสาร การรับข้อมูลข่าวสาร ทำได้ง่ายขึ้น ลักษณะการเปลี่ยนแปลงและความสำคัญของเทคโนโลยีนี้ การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยการรู้เท่าทันฯ นี้ เป็นความสามารถของเด็กและเยาวชนในการเข้าถึงเข้าใจตีความ วิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาสาระและประเมินสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของสื่อ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและสื่อที่ได้มา โดยไม่ถูกรอบงำจากสื่อ เพื่อให้ตนสามารถใช้สื่ออย่างเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของทั้งต่อตนเองครอบครัวชุมชนและสังคมเห็นได้ว่าหากเด็กและเยาวชนมีการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมากเท่าใดเขาเหล่านั้นก็จะมีภูมิคุ้มกันต่อการไม่เป็นกลุ่มที่ถูกชักจูง ถูกยั่วยุจากสื่อและข้อมูลที่ได้มา

-ปัจจัยภูมิคุ้มกันด้านการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันในยุคการเปิดเสรีอาเซียนและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เห็นได้ว่ามีนวัตกรรมรูปแบบผลิตภัณฑ์ สื่อ สินค้า สิ่งใหม่ๆเกิดขึ้นมากมายเห็นได้ว่าผู้ประกอบการหรือครูไม่สามารถห้ามนวัตกรรมต่างๆ เหล่านี้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตของเด็กและเยาวชนได้ การสร้างภูมิคุ้มกันในด้านการคิดจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการคิดขั้นสูงนี้ เป็นความสามารถทางการคิดที่ซับซ้อนลึกซึ้งทั้งในเรื่องของการคิดสร้างสรรค์คิดแบบมีวิจารณญาณคิดแก้ปัญหาคิดแบบอภิปัญญาเพื่อนำไปสู่คำตอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งหากเด็กและเยาวชนมีทักษะการคิดขั้นสูงติดตัวไป เขาเหล่านั้นจะมีการคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย มีทิศทาง มีกระบวนการที่ดี รอบคอบสามารถเชื่อมโยงไปสู่พฤติกรรมกรดำรงชีวิตที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

-ปัจจัยภูมิคุ้มกันด้านการปกป้องตนเอง (Self Defense)

ความสามารถในการปกป้องตนเองให้พ้นจากอันตรายรอบด้านนั้นเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานโดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. เนื่องจากลักษณะของหมู่บ้าน อพป. ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีภัยคุกคามทั้งทางด้านความมั่นคง ยาเสพติด การค้าอาวุธเถื่อน หรือสิ่งผิดกฎหมาย เป็นต้น ความสามารถในการปกป้องตนเองเป็นทักษะของบุคคลที่จะระมัดระวังตนเอง รู้ว่าทำอะไรไม่ให้ตกเป็นเป้าหมายของคนที่ไม่หวังดี รู้วิธีการปกป้องให้ตนเกิดความปลอดภัย รู้จักสังเกตสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การนำสิ่งต่างๆรอบตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเอาตัวรอด โดยพื้นฐานการปกป้องตนเองคือ การมีสติ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ถ้ามีสติตลอดเวลาไม่เหม่อลอย รู้ว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่ มีความตระหนักรู้สิ่งรอบตัวรับรู้ได้ถึงสัญญาณความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นทำให้สามารถหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ร้ายได้ก่อนที่จะมาถึง มีความพร้อมที่จะเผชิญเหตุร้ายมีจิตสำนึกของการปกป้องตนเอง การหาทางเอาตัวรอดด้วยวิธีการต่างๆ ผ่อนหนักให้เป็นเบาหลังเผชิญเหตุก็สามารถเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น เรียนรู้ความผิดพลาดและหาวิธีป้องกันเพื่อให้ตนเองรอดพ้นจากภัยคุกคาม

ภาพประกอบ 15 ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป.

ในทศวรรษหน้า

ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

แนวทางป้องกันปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป.

1. **สถาบันครอบครัว** ต้องให้ความสำคัญและดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนอบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนให้รู้ในสิ่งที่ถูกและผิด ภายในครอบครัวควรมีการพูดคุยยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เนื่องด้วย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือสถาบันครอบครัว ถือเป็นสถาบันสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาคน เพราะมีความผูกพันใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุด ดังนั้น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ควรดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวอย่างอบอุ่นใกล้ชิด ด้วยความรักความเมตตา พยายามปลูกฝัง ให้คำปรึกษา ให้ความรู้หรือชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต ควรเข้าใจสมาชิกในครอบครัวถึงความต้องการที่แตกต่างกัน เปิดโอกาสให้สมาชิกที่เป็นเด็ก เยาวชน หรือวัยรุ่น ได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและความสามารถในทางที่ถูกต้อง โดยที่ไม่ผิดกฎหมายและศีลธรรม สอดส่องและตักเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนได้มีการเรียนรู้จากครอบครัว ก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีความตระหนักรู้และมีความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้เด็กและเยาวชนรู้ว่าสิ่งไหนควรทำหรือไม่ควรทำ ซึ่งจะนำไปสู่เด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพ ห่างไกลจากอบายมุขและสารเสพติด โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนตามกำลังความสามารถ ฝึกฝนให้สมาชิกมีบทบาทหน้าที่ หรือมีส่วนร่วมในการดูแลและช่วยเหลือครอบครัว เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรับผิดชอบและความมีวินัยในตนเอง ทั้งนี้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และสร้างบรรยากาศให้เกิดความรักและความผูกพันกันในครอบครัว

2. **สถาบันการศึกษา** โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม โครงการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณและโทษของการใช้สารเสพติดโดยการให้ความรู้ความเข้าใจสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของสารเสพติดมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น การอบรมคุณธรรมจริยธรรม การเล่นดนตรี การเล่นกีฬา เป็นต้น เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองให้ห่างไกลจากสารเสพติด มีการปลูกฝังเด็กและเยาวชนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่มีความยั่งยืน เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติดนั้น จะรู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรทำ รวมถึงป้องกันไม่ให้เด็กหนีเรียนเพื่อลดความเสี่ยงของพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และควรมีการกำหนดเป็นนโยบายหนึ่งในโรงเรียนเพื่อนำมาสู่การหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ดังนี้

- ควรให้ความรู้ในเชิงวิชาการเกี่ยวกับโทษ – พิษภัย ของสารเสพติด รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่เข้าไปข้องเกี่ยวกับผู้เสพและผู้ขาย ซึ่งให้เห็นปัญหาที่จะเกิดตามมาหรือผลกระทบที่มีต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมโครงการ วรรณคดีต่อต้านสารเสพติด และการประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทางอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรให้ความรู้ในเชิงวิชาชีพเพิ่มเติม โดยผสมผสานกับการดำเนินงานของโรงเรียนตามนโยบายของรัฐบาล อาทิ การลดเวลาเรียน

- เพิ่มเวลารู้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพและพัฒนาทักษะความสามารถทางอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน เป็นช่องทางในการหารายได้ ด้วยการประกอบอาชีพที่สุจริต

- พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน/สถานศึกษา ไม่ให้มีจุดอับ ลับตาคน ซึ่งถือเป็น จุดเสี่ยงสำคัญที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมการมั่วสุม

- ควรมีระบบดูแล แนะแนวให้คำแนะนำปรึกษา เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนและปัญหาด้านพฤติกรรม เพื่อช่วยหาทางออกและแก้ปัญหาในเบื้องต้น

- ควรมีระบบคัดกรองแยกผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด แยกกลุ่มผู้เสพ และกลุ่มผู้ขายออกจากกลุ่มผู้เรียนปกติ เพื่อป้องกันการขยายเครือข่าย โดยกลุ่มผู้เสพต้องมีการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบำบัด ส่วนกลุ่มผู้ขายต้องมีการกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมเพื่อป้องกันและปราบปรามในเบื้องต้น ดังนั้น โรงเรียน/สถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหายังเป็นระบบ

- ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยปลูกฝังให้บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนและผู้เรียนเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าและความสำคัญของการทำความดี มุ่งพัฒนาให้เกิดความกล้าหาญทาง จริยธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ร่วมกันทำความดีเพื่อพัฒนาสังคมชุมชนและ ประเทศ ชาติ

- ผู้สอนควรพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล และคิดอย่างมีวิจารณญาณ มากขึ้น

- ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียนทุกคน ควรประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดีในการไม่ยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด

3. **สังคมชุมชน** เป็นสถาบันที่มีส่วนสำคัญในการช่วยดูแลสอดส่องความเรียบร้อยของสมาชิกในชุมชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลหรือลดความเสี่ยงที่จะเกี่ยวข้องกับสารเสพติดได้เช่นกัน ดังนั้น ควรรวมกลุ่มกันสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งอันประกอบด้วยผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน กำหนดบทบาทหน้าที่ให้แต่ละฝ่ายตามความเหมาะสม ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการสอดส่องดูแลสมาชิกในชุมชน สังเกตพฤติกรรมคนแปลกหน้าหรือแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในหมู่บ้านหรือชุมชน ร่วมกับพัฒนาพื้นที่ในชุมชนให้มีความปลอดภัยลดพื้นที่เสี่ยงต่อการมั่วสุม มีการจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ภายในชุมชนมุ่งเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากสารเสพติด มีการจัดกิจกรรม โครงการ ให้แก่เด็กและเยาวชน เช่น การอบรมหรือการสัมมนาเพื่อสร้างภูมิป้องกันในการใช้สารเสพติด การเล่นดนตรี การเล่นกีฬา การจัดค่าย สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อแม่ลูก เพื่อสร้างความรักและความผูกพันกันในครอบครัว การจัดการประกวดความสามารถของเด็กและเยาวชน การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสาธารณะ เพื่อสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองและเพิ่มพูนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติด รวมถึงการพาเด็กและเยาวชนไปศึกษาสภาพจริงเกี่ยวกับโทษของการใช้ สารเสพติด โดยการพาไปดู นักโทษคดีสารเสพติดและสถานที่บำบัดสารเสพติด เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดความกลัวและไม่ปฏิบัติตนเป็นเยี่ยงอย่าง หรือ การรวมกลุ่มทำกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสร้างความเข้มแข็งในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมทำใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเสริมแรงทางบวกให้แก่เด็กและเยาวชนที่ประพฤติตนดีหรือกลับตัวได้ ส่งเสริมให้เข้าร่วมเป็นแกนนำกลุ่มทำกิจกรรมเชิงสาธารณประโยชน์ในชุมชน

4. **หน่วยงานภาครัฐ** หน่วยงานภาครัฐถือเป็นอีกสถาบันหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ของโรงเรียน สังคมและชุมชนเป็นไปได้ อย่างราบรื่น ควรให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคุณและโทษของสารเสพติด มีการรณรงค์การป้องกันการใช้สารเสพติดอย่างจริงจัง ควรมีจัดนโยบายในการป้องกันปัญหาและปราบปรามสารเสพติดอย่างจริงจัง รวมถึงมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและการกำหนดโทษของผู้ซื้อและผู้ขายสารเสพติดให้มีความชัดเจนและรุนแรง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการซื้อขายสารเสพติด โดยควรมีแนวทางดำเนินงานดังนี้

- ควรกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน บังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษต่าง ๆ อย่างจริงจัง และเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาพฤติกรรมเกี่ยวกับสารเสพติดเพื่อป้องปราม รวมถึงกำจัดผู้ที่ไม่ประสงค์ดีให้หมดไปจากสังคมและชุมชน
- ควรส่งเสริมให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

5. *กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.)* หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ควรมีรูปแบบ โครงการ หรือกิจกรรมลักษณะการป้องกันการใช้สารเสพติดในเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม และควรเป็นโครงการที่มีความร่วมมือร่วมกับชุมชนหรือโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการแก้ปัญหาและการพัฒนาหมู่บ้าน เด็กและเยาวชนจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเห็นโทษของสารเสพติดอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้เกิดอาชีพและการเห็นคุณค่าในตนเอง และควรมีโครงการในการให้โอกาสสำหรับเด็กและเยาวชนที่สามารถเลิกใช้สารเสพติด เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสได้ปรับปรุงตนเอง ได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้ดังเดิม รวมถึงการสร้างทัศนคติใหม่ให้เด็กและเยาวชนที่ใช้สารเสพติดได้เห็นคุณค่าในตนเอง ด้วยการจัดอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้แก่เด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) 2) เพื่อศึกษาอนาคตภาพ (Scenarios) ของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในทศวรรษหน้า และ 3) เพื่อสร้างข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) โดยมีสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ภาพรวม

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 4 ปัจจัย ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) จำแนกตามภูมิภาค พบว่าในแต่ละภูมิภาค มีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า การเข้าถึงแหล่งสารเสพติดภาคเหนือ มีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดสูงกว่าภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคกลางมีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดสูงกว่าภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การหลีกเลี่ยงปัญหา ภาคกลางมีการหลีกเลี่ยงปัญหาสูงกว่าภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด ภาคเหนือมีการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดสูงกว่าภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจตคติต่อการใช้สารเสพติด ในแต่ละภูมิภาค มีเจตคติต่อการใช้สารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยภูมิคุ้มกัน ทั้ง 4 ปัจจัย ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) จำแนกตามภูมิภาค พบว่าในแต่ละภูมิภาค มีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้

มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าภาคเหนือและภาคกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคใต้มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การควบคุมตนเอง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้มีการควบคุมตนเองสูงกว่าภาคเหนือและภาคกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะชีวิต ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ มีทักษะชีวิตสูงกว่าภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคใต้มีทักษะชีวิตสูงกว่าภาคเหนือและภาคกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด ในแต่ละภูมิภาคมีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) จำแนกตามภูมิภาค พบว่า ในแต่ละภูมิภาค มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวล ความรู้สึกแสวงหา ความหุนหันพันแล่น และในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวลภาคกลางมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวลสูงกว่าภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันไหวต่อความวิตกกังวลสูงกว่าภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหา ภาคกลางมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความรู้สึกแสวงหาสูงกว่าภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแล่น ภาคเหนือมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแล่นสูงกว่าภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคกลางมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพันแล่นสูงกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมเสี่ยงภาพรวม ภาคกลางมีพฤติกรรมเสี่ยงภาพรวมสูงกว่าภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาคเหนือ ภาคกลางมีพฤติกรรมเสี่ยงภาพรวมสูงกว่าภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของสภาพแวดล้อมทางครอบครัวปัจจัยเสี่ยงปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน

โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัว

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัวมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.03 ค่า df เท่ากับ 1 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .86 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์ประกอบด้วย ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) 1.00 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ซึ่งค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์

และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบมีค่าเข้าใกล้ 1.00 ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.01 สรุปว่า โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัวพบว่า ความรุนแรงในครอบครัว (VIOF) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.85 มีความแปรผันกับ สภาพแวดล้อมทางครอบครัวอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 72) รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดู (CHRE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.63 มีความแปรผันกับสภาพแวดล้อมทางครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40) ส่วนการเป็นแบบอย่างการใช้สารเสพติดจากครอบครัว (EXFA) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.52 มีความแปรผันกับสภาพแวดล้อมทางครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 27) ตามลำดับ

โมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยง

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยงมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 2.25 ค่า df เท่ากับ 1 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .13 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์ประกอบด้วย ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) 1.00 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ซึ่งค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบมีค่าเข้าใกล้ 1.00 ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.02 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.01 สรุปว่า โมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดปัจจัยเสี่ยงพบว่า การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด (ACCD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.90 มีความแปรผันกับปัจจัยเสี่ยงอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 82) รองลงมาคือ การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด (COMD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.62 มีความแปรผันกับปัจจัยเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38) การหลีกเลี่ยงปัญหา (AVOD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.40 มีความแปรผันกับปัจจัยเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 16) ส่วนเจตคติต่อการใช้สารเสพติด (ATTD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.37 ความแปรผันกับปัจจัยเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 14) ตามลำดับ

โมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกัน

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกันมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 3.45 ค่า df เท่ากับ 2 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .17 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์ประกอบด้วย ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) 1.00 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ซึ่งค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบมีค่าเข้าใกล้ 1.00 ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.01 สรุปว่า โมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดปัจจัยภูมิคุ้มกันพบว่า ทักษะชีวิต (LIFS) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.85 มีความแปรผันกับปัจจัยภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 73) รองลงมาคือ ความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด (KNOD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.79 มีความแปรผันกับปัจจัยภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 63) การเห็นคุณค่าในตนเอง (SEST) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.77 มีความแปรผันกับปัจจัยภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 59) ส่วนการควบคุมตนเอง (SCON) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.28 มีความแปรผันกับปัจจัยภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 8) ตามลำดับ

โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 2.60 ค่า df เท่ากับ 1 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .10 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์ประกอบด้วย ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) 1.00 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ซึ่งค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบมีค่าเข้าใกล้ 1.00 ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.02 สรุปว่า โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดพบว่า ความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล (ANXY) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.92 มีความแปรผันกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 85) รองลงมา

คือ ความรู้สึกแสวงหา (SCRH) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.79 มีความแปรผันกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 62) ส่วนความหุนหันพลันแล่น (RASH) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.76 มีความแปรผันกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 58) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ภาพรวม

ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 15.71, df= 10 ($p=.10$), ค่า GFI=0.99, ค่า AGFI=0.99, RMSEA=0.01, SRMR=0.01 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) พบว่า อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.27 และ 0.40 0.21 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) นอกจากนี้ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมทางบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.18 และได้รับอิทธิพลทางลบจากปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.17 และเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมสูงสุดเท่ากับ 0.45 รองลงมา คือ ปัจจัยเสี่ยง (RISF) ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.23 0.21 0.01 ตามลำดับ นอกจากนี้สามารถพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุที่ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกัน ได้ดังนี้

อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) พบว่า ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.16 และมีอิทธิพลทางลบจากปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.78 นอกจากนี้ ปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นบวกจาก

สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.11 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นลบจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.60

อิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อปัจจัยเสี่ยง (RISF) พบว่า ปัจจัยเสี่ยง (RISF) มีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.76 และ มีอิทธิพลทางลบจากสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.14

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ พบว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) ปัจจัยเสี่ยง (RISF) และปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (RISD) ได้ร้อยละ 24 ($R^2=0.24$) ส่วนสภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) และปัจจัยเสี่ยง (RISF) สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยภูมิคุ้มกัน (IMMF) ได้ร้อยละ 66 ($R^2=0.66$) นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว (ENFA) และสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน (ENFR) สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยเสี่ยง (RISF) ได้ร้อยละ 59 ($R^2=0.59$)

ผลการศึกษาสภาพการณ์ของปัญหาสารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนภาพรวม

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ในภาพรวม พบว่า ในพื้นที่หมู่บ้าน อพป. **สถานการณ์การใช้สารเสพติด** ของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น สัดส่วนของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารเสพติดยังมีมากกว่ากลุ่มที่ติดสารเสพติด โดยกลุ่มที่ติดสารเสพติดเป็นเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน ส่วนใหญ่ออกกลางคัน ในประเด็น **ความรู้เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด** พบว่า เด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดจากหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่เข้ามาจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องสารเสพติด ในส่วน **ของโอกาสในการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด** พบว่า เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านสามารถเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติดได้ง่าย ทั้งจากเพื่อนและรุ่นพี่ที่แนะนำให้รู้จักกับผู้ขายสารเสพติดที่มีช่องทางการจำหน่ายหลากหลาย รวมถึงการที่หมู่บ้านอยู่บริเวณชายแดนซึ่งเป็นแนวต่อของการซื้อขายสารเสพติด หรือเป็นเส้นทางผ่านของการขนย้าย ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายขึ้น **โดยประเภทของสารเสพติดและช่องทางการมาของสารเสพติด** พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ติดยาบ้า รองลงมาคือ สุรา บุหรี่ กัญชา กาว และฝิ่น ตามลำดับ ยกเว้นพื้นที่หมู่บ้าน อพป. ภาคใต้ที่ติดน้ำกระท่อมมากที่สุด โดยสุรา บุหรี่ และกาวนั้นสามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าและตลาดในหมู่บ้านและชุมชน ส่วนยาบ้ามีผู้ค้าที่เป็นรุ่นพี่หรือเพื่อน หรือแรงงานต่างด้าวแอบลักลอบนำเข้ามาขายในหมู่บ้านและชุมชน และกัญชานั้นมีการนำเข้ามาปลูกในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชน รวมถึงหมู่บ้านอาสาพัฒนาตนเองและป้องกันตนเองอยู่ในเขตชายแดน ทำให้สามารถเข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย

สาเหตุของปัญหาการติดสารเสพติด กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษา เป็นเด็ก ออกกลางคัน เรียนไม่จบ จะมีปัญหาการติดสารเสพติดมาก ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีปัญหา ความรุนแรงปัญหาในครอบครัว หรือได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ครอบครัวไม่มีเวลาอบรม ทำให้เด็กและเยาวชนคิดหาทางออกโดยการใช้สารเสพติด ซึ่งอาจจะมาจากการชักจูงของกลุ่มเพื่อน ทำให้อยากรู้ อยากลองในการใช้สารเสพติด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม โดย ประเด็นของ **ปัจจัยสภาพครอบครัว** พบว่า ผู้ปกครองบางส่วนไม่มีเวลาให้บุตรหลาน เพราะต้อง ออกไปทำงานเลี้ยงชีพ ซึ่งบางส่วนไปทำงานนอกหมู่บ้านหรือตามเมืองใหญ่ และให้ปู่ย่าตายายเลี้ยงดู หลานแทน การอบรมเลี้ยงดูส่วนใหญ่จึงเป็นแบบตามใจ บางครอบครัวมีการใช้ **ความรุนแรงใน ครอบครัว** มีการทะเลาะตบตีจึงส่งผลต่อสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน เด็กเกิดความคับข้องใจ มีความเครียด ขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัวไม่มีความสุข มีพฤติกรรมก้าวร้าว ทำตัว แปรกต่างจากครอบครัว ทำให้เด็กและเยาวชนหันไปปรึกษาหารือกับเพื่อนหรือบุคคลที่ตนเองไว้ใจ ติดเพื่อน และถูกชักจูงไปสู่การใช้สารเสพติดได้ง่ายนอกจากนี้ **การเป็นแบบอย่างในการใช้สารเสพติด ในครอบครัว** พบว่า บางครอบครัวมีการใช้สารเสพติด เช่น สูบบุหรี่ดื่มสุรา ดื่มน้ำไปกระเทียมเป็นประจำ ทำให้เด็กและเยาวชนเห็นว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องปกติที่มีคนทำกัน จึงเกิดค่านิยมที่ผิด อยากรู้ อยากลองเกิดพฤติกรรมการเล่นแบบในการใช้สารเสพติดขึ้น

ปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน พบว่า เพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อเด็กและเยาวชน เป็นแบบอย่าง เป็นสังคมที่ปรึกษาพูดคุย ด้วยความสำคัญของกลุ่มเพื่อนนี้ ถ้าเด็กและเยาวชนได้เห็นเพื่อนใช้ สารเสพติด เขาจะมีความอยากรู้ อยากลองในการใช้สารเสพติด โดยมีความเชื่อว่าการใช้สารเสพติดทำ ให้เท่และเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน เชื่อว่าการใช้สารเสพติดเพียงครั้งเดียวไม่สามารถติดสารเสพติด ได้ จึงทำให้เด็กและเยาวชนบางกลุ่มมีการเลียนแบบพฤติกรรมการใช้สารเสพติด เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน

ปัจจัยเสี่ยงพบว่า การเข้าถึงแหล่งสารเสพติด ทำได้ง่าย เพราะสภาพบางหมู่บ้าน เป็น พื้นที่เสี่ยงและเป็นเส้นทางลำเลียงสารเสพติด หรือมีแรงงานต่างด้าวเข้าออกหมู่บ้านได้ง่ายเด็กและ เยาวชนจึงมีโอกาสที่จะเข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายขึ้น ในส่วนของ **การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติด** จะ เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมาก เนื่องจากเด็กและเยาวชน ยึดเพื่อนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินชีวิต ถ้าเพื่อนใช้สารเสพติดเป็นประจำ ทำให้เด็กและเยาวชน คิดว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อเพื่อนชักจูงใจให้เด็กและเยาวชนใช้สารเสพติด ทำให้เด็ก และเยาวชนเกิดความอยากรู้ อยากลอง โดยไม่คำนึงถึง ผลเสียที่ตามมา ก่อให้เกิดพฤติกรรม การเลียนแบบการใช้สารเสพติด **ส่วนปัจจัยภูมิคุ้มกัน** พบว่า **การเห็นคุณค่าในตนเอง** จะช่วยให้เด็ก และเยาวชนมีความคิดเชิงบวกในการดำเนินชีวิต มีความเข้าใจในจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง มีการเห็นคุณค่าในชีวิตของตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าของชีวิต **นอกจากนั้นยังต้องมี การควบคุมตนเอง** ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีสติตระหนักรู้ถึงตนเองว่าสิ่งใดควรทำหรือสิ่งใดไม่ควร ทำส่งผลให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตนไปตามกฎระเบียบของสังคม มีความควบคุมยับยั้งชั่งใจตนเอง

ไม่หลงเชื่อกลุ่มคนที่ใช้สารเสพติด โดยมีทักษะชีวิตที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีการหลักการดำเนินชีวิตของตนเอง มีความสามารถในการเอาตัวรอดในสังคม รู้จักปฏิเสธการใช้สารเสพติดจากเพื่อนได้ มีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติด รวมถึงเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในการใช้สารเสพติดมากขึ้น

ผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้าน อพป. ที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ประเด็นของผลกระทบของปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ในภาพรวม พบว่า เด็กและเยาวชนไม่สนใจเรียน หนีเรียน มีการลาออกกลางคัน ทำให้ออกนอกระบบการศึกษา มีเวลาว่างเพราะไม่ได้เรียน ไม่ได้ทำงาน เกิดการมั่วสุมในกลุ่มเพื่อนที่ติดสารเสพติด ลองสารเสพติดและติดสารเสพติดเหมือนกลุ่มเพื่อน สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชุมชนสังคม ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาการติดสารเสพติด สรุปได้ ดังนี้ มิติสุขภาพ สุขภาพร่างกายและจิตใจของเยาวชนที่ติดสารเสพติดจะเสื่อมโทรม ร่างกายไม่สมบูรณ์แข็งแรง ขาดสติยังคิด อาจทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายได้ ครอบครัวมีความทุกข์ใจ มีการทะเลาะ จนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว มิติความปลอดภัยของคนในชุมชน เกิดปัญหาอาชญากรรม มีการลักขโมยเพื่อนำเงินที่ได้ไปซื้อสารเสพติด สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้านตอนเมา มั่วสุมในการกระทำความผิด ส่งผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน มิติของคุณภาพคนในการพัฒนาหมู่บ้าน ขาดกำลังคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ ทั้งทางด้านความรู้ความสามารถในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน ส่งผลต่อความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

อนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในทศวรรษหน้า

ปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษหน้า

ผลการศึกษาภาพอนาคตของปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษหน้า พบว่า อีก 10 ปี ข้างหน้า ปัจจัยเสี่ยงในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด ลักษณะการเลี้ยงดู ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อฯ และระบบการศึกษา จะเป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติด โดยในแต่ละปัจจัยเสี่ยง มีรายละเอียด ดังนี้

-ปัจจัยเสี่ยงด้านการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด ในอีก10 ปี ข้างหน้า เด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. จะมีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดได้ง่ายมากขึ้น ด้วยบริบทการเปลี่ยนแปลงในการเปิดเสรีของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน ทำให้กลุ่มคนประเทศเพื่อนบ้านมีโอกาสเข้ามาในพื้นที่ได้ง่ายขึ้น และแรงงานประเทศเพื่อนบ้านบางกลุ่มเริ่มมีการลักลอบขนสารเสพติดเข้ามาผ่านเส้นทางหมู่บ้าน อพป. บางแห่ง ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. มีโอกาสเข้าถึงแหล่งสารเสพติดได้ง่ายมากขึ้น

-ปัจจัยเสี่ยงด้านลักษณะการเลี้ยงดูด้วยลักษณะของการดำเนินชีวิตของคนในหมู่บ้าน อพป. ที่มีแนวโน้มเป็นกลุ่มตลาดแรงงานมากขึ้น กว่าในอดีต กล่าวคือ ในอดีตคนในหมู่บ้าน อพป. ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ปัจจุบันคนวัยทำงานในหมู่บ้าน เริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น และมีแนวโน้มจะออกไปทำงานในตัวเมือง หรือจังหวัดใหญ่มากขึ้น จึงทำให้การเลี้ยงดูบุตรหลานจะเป็นหน้าที่ของปู่ย่าตายาย ที่อยู่ในกลุ่มผู้สูงวัย ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูจะเป็นเลี้ยงดูแบบตามใจ ด้วยเหตุนี้ จะทำให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากขึ้น

-ปัจจัยเสี่ยงด้านความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อฯด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล ทำให้บทบาทของเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบันมีความสำคัญ การติดต่อสื่อสาร การรับข้อมูลข่าวสาร ทำได้ง่ายขึ้น แต่ด้วยบริบทของหมู่บ้าน อพป. พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในแง่ของการใช้วิจารณญาณในการบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ ซึ่งขาดการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล จึงทำให้ปัจจัยเสี่ยง

ด้านวิจารณ์ญาณในการบริโภคข้อมูลจากสื่อฯ เป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรม
การใช้สารเสพติด

-ปัจจัยเสี่ยงด้านการออกนอกระบบการศึกษา จากผลการศึกษาพบว่า ในหมู่บ้าน
อพป. เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มในการออกกลางคันสูง คือ ออกจากระบบการศึกษา
ด้วยลักษณะปัญหาการออกกลางคัน จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชน
เด็กและเยาวชนที่ออกกลางคัน จะเข้าสู่กระบวนการมั่วสุม ไม่ทำงาน ใช้เวลาไปกับ
กลุ่มเพื่อนที่ไม่ได้เรียน เริ่มลองใช้และติดสารเสพติด จากนั้นจะเริ่มหาเงินมาซื้อขาย
โดยวิธีการที่ผิดกฎหมาย มีการลักขโมยทรัพย์สินของคนในหมู่บ้าน และก่อปัญหา
อาชญากรรม

ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษ หน้า

ผลการศึกษาภาพอนาคตของปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและ
เยาวชนหมู่บ้าน อพป. ในทศวรรษหน้า พบว่า อีก 10 ปี ข้างหน้า ปัจจัยภูมิคุ้มกันในเรื่องของ
ความสามารถคิดบริหารจัดการตน การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ การคิดขั้นสูง และทักษะ
การปกป้องตนเอง จะเป็นปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป.
โดยในแต่ละปัจจัยภูมิคุ้มกัน มีรายละเอียด ดังนี้

-ปัจจัยภูมิคุ้มกันด้านการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information
Literacy) ด้วยบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กำลังเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล ทำให้บทบาท
ของเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบันมีความสำคัญ การติดต่อสื่อสาร การรับข้อมูลข่าวสาร ทำได้
ง่ายขึ้น ลักษณะการเปลี่ยนแปลงและความสำคัญของเทคโนโลยีนี้ การรู้เท่าทันสื่อและ
สารสนเทศจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยการรู้เท่าทันฯ
นี้ เป็นความสามารถของเด็กและเยาวชนในการเข้าถึงเข้าใจตีความ วิเคราะห์ แยกแยะ
เนื้อหาสาระและประเมินสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของสื่อ
ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและสื่อที่ได้มา โดยไม่ถูกรอบงำจากสื่อ เพื่อให้ตน
สามารถใช้สื่ออย่างเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของทั้งต่อตนเองครอบครัว

ชุมชนและสังคมเห็นได้ว่าหากเด็กและเยาวชนมีการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมากเท่าใด เขาเหล่านั้นก็จะมีภูมิคุ้มกันต่อการไม่เป็นกลุ่มที่ถูกชักจูง ถูกยั่วยุ จากสื่อและข้อมูลที่ได้มา

-ปัจจัยภูมิคุ้มกันด้านการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันในยุคการเปิดเสรีอาเซียนและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เห็นได้ว่ามีนวัตกรรมรูปแบบผลิตภัณฑ์ สื่อ สินค้า สิ่งใหม่ๆเกิดขึ้นมากมายเห็นได้ว่าผู้ปกครองหรือครูไม่สามารถห้ามนวัตกรรมต่างๆ เหล่านี้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตของเด็กและเยาวชนได้ การสร้างภูมิคุ้มกันในการคิดจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการคิดขั้นสูงนี้ เป็นความสามารถทางการคิดที่ซับซ้อนลึกซึ้งทั้งในเรื่องของการคิดสร้างสรรค์คิดแบบมีวิจารณญาณคิดแก้ปัญหาคิดแบบอภิปัญญาเพื่อนำไปสู่คำตอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งหากเด็กและเยาวชนมีทักษะการคิดขั้นสูงติดตัวไป เขาเหล่านั้นจะมีการคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย มีทิศทาง มีกระบวนการที่ดี รอบคอบสามารถเชื่อมโยงไปสู่พฤติกรรมดำรงชีวิตที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

-ปัจจัยภูมิคุ้มกันด้านการปกป้องตนเอง (Self Defense)

ความสามารถในการปกป้องตนเองให้พ้นจากอันตรายรอบด้านนั้นเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานโดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. เนื่องจากลักษณะของหมู่บ้าน อพป. ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีภัยคุกคามทั้งทางด้านความมั่นคง สารเสพติด การค้าอาวุธเถื่อน หรือสิ่งผิดกฎหมาย เป็นต้น ความสามารถในการปกป้องตนเองเป็นทักษะของบุคคลที่จะระมัดระวังตนเอง รู้ว่าทำอะไรไม่ให้ตกเป็นเป้าหมายของคนที่ไม่หวังดี รู้วิธีการปกป้องให้ตนเกิดความปลอดภัย รู้จักสังเกตสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การนำสิ่งต่างๆรอบตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเอาตัวรอด โดยพื้นฐานการปกป้องตนเองคือ การมีสติ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ถ้ามีสติตลอดเวลาไม่เหม่อลอย รู้ว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่ มีความตระหนักรู้สิ่งรอบตัวรับรู้ได้ถึงสัญญาณความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นทำให้สามารถหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ร้ายได้ ก่อนที่จะมาถึงมีความพร้อมที่จะเผชิญเหตุร้ายมีจิตสำนึกของการปกป้องตนเอง การหาทางเอาตัวรอดด้วยวิธีการต่างๆ ฝ่่อนหนักให้เป็นเบาหลังเผชิญเหตุก็สามารถเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น เรียนรู้ความผิดพลาดและหาวิธีป้องกันเพื่อให้ตนเองรอดพ้นจากภัยคุกคาม

ข้อเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

แนวทางป้องกันปัญหาการติดสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป.

1. **สถาบันครอบครัว** ต้องให้ความสำคัญและดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนอบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนให้รู้ในสิ่งที่ถูกและผิด ภายในครอบครัวควรมีการพูดคุยยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เนื่องด้วย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือสถาบันครอบครัว ถือเป็นสถาบันสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาคน เพราะมีความผูกพันใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุด ดังนั้น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ควรดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวอย่างอบอุ่นใกล้ชิด ด้วยความรักความเมตตา พยายามปลูกฝัง ให้คำปรึกษา ให้ความรู้หรือชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต ควรเข้าใจสมาชิกในครอบครัวถึงความต้องการที่แตกต่างกัน เปิดโอกาสให้สมาชิกที่เป็นเด็ก เยาวชน หรือวัยรุ่น ได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและความสามารถในทางที่ถูกต้อง โดยที่ไม่ผิดกฎหมายและศีลธรรม สอดส่องและตักเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนได้มีการเรียนรู้จากครอบครัว ก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีความตระหนักรู้และมีความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้เด็กและเยาวชนรู้ว่าสิ่งไหนควรทำหรือไม่ควรทำ ซึ่งจะนำไปสู่เด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพ ห่างไกลจากอบายมุขและสารเสพติด โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนตามกำลังความสามารถ ฝึกฝนให้สมาชิกมีบทบาทหน้าที่ หรือมีส่วนร่วมในการดูแลและช่วยเหลือครอบครัว เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรับผิดชอบและความมีวินัยในตนเอง ทั้งนี้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างบรรยากาศให้เกิดความรักและความผูกพันกันในครอบครัว

2. **สถาบันการศึกษา** โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม โครงการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณและโทษของการใช้สารเสพติดโดยการให้ความรู้ความเข้าใจสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของสารเสพติดมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น การอบรมคุณธรรมจริยธรรม การเล่นดนตรี การเล่นเกม เป็นต้น เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองให้ห่างไกลจากสารเสพติด มีการปลูกฝังเด็กและเยาวชนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่มีความยั่งยืน เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติดนั้น จะรู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรทำ รวมถึงป้องกันไม่ให้เกิดหนีเรียนเพื่อลดความเสี่ยงของพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และควรมีการกำหนดเป็นนโยบายหนึ่งในโรงเรียนเพื่อนำมาสู่การหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ดังนี้

- ควรให้ความรู้ในเชิงวิชาการเกี่ยวกับโทษ – พิษภัย ของสารเสพติด รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่เข้าไปข้องเกี่ยวกับผู้เสพและผู้ขาย ชี้ให้เห็นปัญหาที่จะเกิด

ตามมาหรือผลกระทบที่มีต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมโครงการรณรงค์การต่อต้านสารเสพติด และการประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทางอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรให้ความรู้ในเชิงวิชาชีพเพิ่มเติม โดยผสมผสานกับการดำเนินงานของโรงเรียนตามนโยบายของรัฐบาล อาทิ การลดเวลาเรียน

- เพิ่มเวลารู้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพและพัฒนาทักษะความสามารถทางอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน เป็นช่องทางในการหารายได้ด้วยวิธีการประกอบอาชีพที่สุจริต

- พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน/สถานศึกษา ไม่ให้มีจุดอับ ลับตาคนซึ่งถือเป็นจุดเสี่ยงสำคัญที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมกรรมกรรมมั่วสุ่ม

- ควรมีระบบดูแล แนะแนวให้คำแนะนำปรึกษา เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนและปัญหาด้านพฤติกรรม เพื่อช่วยหาทางออกและแก้ปัญหาในเบื้องต้น

- ควรมีระบบคัดกรองแยกผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด แยกกลุ่มผู้เสพและกลุ่มผู้ขายออกจากกลุ่มผู้เรียนปกติ เพื่อป้องกันการขยายเครือข่าย โดยกลุ่มผู้เสพต้องมีการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบำบัด ส่วนกลุ่มผู้ขายต้องมีการกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมเพื่อป้องกันและปราบปรามในเบื้องต้น ดังนั้น โรงเรียน/สถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาย่างเป็นระบบ

- ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยปลูกฝังให้บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนและนักเรียนเกิดความตระหนักเห็นคุณค่าและความสำคัญของการทำความดี มุ่งพัฒนาให้เกิดความกล้าหาญทางจริยธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ร่วมกันทำความดีเพื่อพัฒนาสังคมชุมชนและประเทศ ชาติ

- ผู้สอนควรพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

- ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียนทุกคน ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการไม่ยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด

3. **สังคมชุมชน** เป็นสถาบันที่มีส่วนสำคัญในการช่วยดูแลสอดส่องความเรียบร้อยของสมาชิกในชุมชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลหรือลดความเสี่ยงที่จะเกี่ยวข้องกับสารเสพติดได้เช่นกัน ดังนั้น ควรรวมกลุ่มกันสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งอันประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน กำหนดบทบาทหน้าที่ให้แต่ละฝ่ายตามความเหมาะสม ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการสอดส่องดูแลสมาชิกในชุมชน สังเกตพฤติกรรมคนแปลกหน้าหรือแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในหมู่บ้านหรือชุมชน ร่วมกับพัฒนาพื้นที่ในชุมชนให้มีความปลอดภัยโปร่งลดพื้นที่เสี่ยงต่อการมั่วสุ่ม มีการจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ภายในชุมชนมุ่งเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากสารเสพติด มีการจัดกิจกรรม โครงการ

ให้แก่เด็กและเยาวชน เช่น การอบรมหรือการสัมมนาเพื่อสร้างภูมิป้องกันในการใช้สารเสพติด การเล่นดนตรี การเล่นกีฬา การจัดค่ายสร้างสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูก เพื่อสร้างความรักและความผูกพันกันในครอบครัว การจัดประกวดความสามารถของเด็กและเยาวชน การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสาธารณะ เพื่อสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองและเพิ่มพูนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติด รวมถึงการพาเด็กและเยาวชนไปศึกษาสภาพจริงเกี่ยวกับโทษของการใช้ สารเสพติด โดยการพาไปดู นักโทษคดีสารเสพติดและสถานที่บำบัดสารเสพติด เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดความกลัว และไม่ปฏิบัติตนเป็นเยี่ยงอย่าง หรือ การรวมกลุ่มทำกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสร้างความเข้มแข็งในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมทำใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเสริมแรงทางบวกให้แก่เด็กและเยาวชนที่ประพฤติตนดีหรือกลับตัวได้ ส่งเสริมให้เข้าร่วมเป็นแกนนำกลุ่มทำกิจกรรมเชิงสาธารณประโยชน์ในชุมชน

4. **หน่วยงานภาครัฐ** หน่วยงานภาครัฐถือเป็นอีกสถาบันหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ของโรงเรียน สังคมและชุมชนเป็นไปได้อย่างราบรื่น ควรให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคุณและโทษของสารเสพติด มีการรณรงค์การป้องกันการใช้สารเสพติดอย่างจริงจัง ควรมีจัดนโยบายในการป้องกันปัญหาและปราบปรามสารเสพติดอย่างจริงจัง รวมถึงมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและการกำหนดโทษของผู้ซื้อและผู้ขายสารเสพติดให้มีความชัดเจนและรุนแรง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการซื้อขายสารเสพติด โดยควรมีแนวทางดำเนินงานดังนี้

- ควรกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน บังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษต่าง ๆ อย่างจริงจัง และเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาพฤติกรรมเกี่ยวกับสารเสพติดเพื่อป้องปราม รวมถึงกำจัดผู้ที่ไม่ประสงค์ดีให้หมดไปจากสังคมและชุมชน

- ควรส่งเสริมให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน

5. **กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.)** หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ควรมีรูปแบบ โครงการ หรือกิจกรรมลักษณะการป้องกันการใช้สารเสพติดในเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม และควรเป็นโครงการที่มีความร่วมมือร่วมกับชุมชน หรือโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการแก้ปัญหาและการพัฒนาหมู่บ้าน เด็กและเยาวชนจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเห็นโทษของสารเสพติดอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้เกิดอาชีพและการเห็นคุณค่าในตนเอง และควรมีโครงการในการให้โอกาสสำหรับเด็กและเยาวชนที่สามารถเลิกใช้สารเสพติด เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสได้ปรับปรุงตนเอง ได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้ดังเดิม รวมถึงการสร้างทัศนคติใหม่ให้เด็กและเยาวชนที่ใช้สารเสพติดได้เห็นคุณค่าในตนเอง ด้วยการจัดอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้แก่เด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ศึกษาสภาพการณ์ของปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) พบว่า ปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เด็กและเยาวชนในแต่ละภูมิภาค มีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติด การหลีกเลี่ยงปัญหา การคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเด็กและเยาวชนภาคเหนือมีการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดสูงกว่าภาคอื่นๆ และมีการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดสูงกว่าภาคอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพหมู่บ้าน อพป. ในภาคเหนือ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เสี่ยง พื้นที่หมู่บ้านอยู่ใกล้เคียงบริเวณชายแดน ซึ่งเป็นแนวต่อของประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยลักษณะของพื้นที่ดังกล่าวจึงมีกลุ่มคนที่ใช้เป็นเส้นทางลำเลียงขนย้ายสารเสพติด ทำให้เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านสามารถเข้าถึงแหล่งแพร่กระจายสารเสพติดได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. ภาคเหนือ ดังที่ว่า “*เนื่องด้วยหมู่บ้านติดชายแดนและหมู่บ้านใกล้เคียงยังเป็นที่อยู่อาศัยของคนชนเผ่าที่มีข่าวเกี่ยวกับการซื้อขายยาเสพติดบ่อยๆ โอกาสการเข้าถึงจะมีสูง*” (N3 การสัมภาษณ์) และสอดคล้องกับรายงานของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน. 2557) ปี 2557 พบว่าในพื้นที่ภาคเหนือ คนกลุ่มน้อยยังคงเป็นกลุ่มหลักที่มีบทบาทสำคัญในการลักลอบนำยาบ้าเข้าไทย โดยเฉพาะยาบ้า ซึ่งลำเลียงจากพื้นที่ผลิตบริเวณเมืองปางซางมายังพื้นที่พักคอยบริเวณชายแดน โดยเฉพาะช่องทางนำเข้าด้าน อ.แม่ฮาด และ อ.ฝาง ซึ่งติดต่อกับบริเวณที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มว่า ด้วยสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านที่มีความเสี่ยงจึงทำให้เด็กและเยาวชนในภาคเหนือมีโอกาสเข้าถึงแหล่งสารเสพติดได้ง่าย มีการคล้อยตามกลุ่มคนใช้สารเสพติดด้วยการเห็นรุ่นพี่ เพื่อน และครอบครัวใช้สารเสพติด ก็จะถูกชักจูงทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดตามผู้อื่นได้โดยง่ายด้วยสภาพบริบทที่เป็นตัวกระตุ้น ทำให้เด็กและเยาวชนเสี่ยงเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติด เห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี ปุณชันธ์ (2556) ที่ได้ศึกษาปัจจัยด้านเจตคติต่อยาเสพติด ความรู้ด้านยาเสพติด และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติด

ในด้านปัจจัยภูมิคุ้มกัน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยภูมิคุ้มกันต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เด็กและเยาวชนในแต่ละภูมิภาคมีการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเด็กและเยาวชนภาคใต้มีการเห็นคุณค่าในตนเอง มีการควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต สูงกว่าภาคอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าด้วยบริบทในพื้นที่ภาคใต้สภาพครอบครัวและการเลี้ยงดู เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังอยู่ในการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน อพป. มากกว่าเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ เด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคใต้จึงได้รับการเลี้ยงดูได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครองที่ ทำให้เด็กและเยาวชนมีมุมมองความคิดต่อตนเองในเชิงบวก

มีความภาคภูมิใจในตนเอง ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้ นอกจากนี้การมีทักษะชีวิตก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ข้องเกี่ยวกับสารเสพติด เนื่องจากเด็กและเยาวชนมีความคิดและทักษะในการจัดการสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถป้องกันปัญหาและไม่นำตนเองเข้าสู่สารเสพติดด้วยลักษณะความสำคัญของครอบครัวต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรภักดิ์ พานพิศ (2552) ที่ทำการศึกษาระดับปริญญาโทที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันปัญหาสารเสพติดของนักศึกษาการศึกษานอกกระบวนของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษามี 2 ปัจจัย โดยเรียงลำดับค่าน้ำหนักอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและเจตคติที่มีต่อยาเสพติด โดยปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษา คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ ก็พบว่า ในด้านความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด เด็กและเยาวชนในแต่ละภูมิภาคมีความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

ในส่วนของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เด็กและเยาวชนในแต่ละภูมิภาค มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความหุนหันพลันแล่นต่อความวิตกกังวล ความรู้สึกแสวงหา ความหุนหันพลันแล่น และในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเด็กและเยาวชนภาคกลางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในภาพรวมสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในภาคกลาง พบว่าเด็กและเยาวชนมีการติดสารเสพติดส่วนหนึ่งแต่สัดส่วนของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารเสพติดมีมากกว่ากลุ่มที่ติดสารเสพติดเด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติด แต่ก็ยังมีเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด พบว่า เด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคกลาง มีความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของสารเสพติด โดยได้รับจากบุคคลใกล้ชิด สื่อการเรียนการสอน และหน่วยงานต่างๆ มาจัดการอบรมให้ความรู้และจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสารเสพติด เช่น โรงเรียน สาธารณสุข โรงพยาบาล เป็นต้น แต่ก็ยังมีเด็กและเยาวชนบางส่วนต้องการอยากรู้อยากลอง ทำให้เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งมีการลองใช้สารเสพติด และยังพบว่า ด้วยบริบทการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่ที่ต้องทำงาน ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่นรวมถึงการเห็นบุคคลที่รู้จักใช้สารเสพติดกันเป็นประจำ ทำให้เกิดค่านิยมว่าการใช้สารเสพติดนั้นเป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่ผิดอะไร อยากรู้อยากลอง เมื่อเด็กและเยาวชนถูกชักจูงใจ ทำให้เกิดพฤติกรรมเปลี่ยนแบบการใช้สารเสพติดได้ง่าย เนื่องจากต้องการการยอมรับและความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ด้วยสภาพแวดล้อมและสิ่งกระตุ้นเหล่านี้ จึงทำให้เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมที่เป็นโทษหรือมีอันตรายต่อชีวิตด้วยการลองสารเสพติด เด็กและเยาวชนจะมีแรงจูงใจที่ทำให้มีการลองใช้สารเสพติด มีความรู้สึกทางจิตใจต้องการความตื่นเต้น ชอบความเสี่ยงและชอบความท้าทายในการดำเนินชีวิต บางครั้งแสดงอารมณ์ทางลบ และมีการตัดสินใจทำสิ่งใดอย่างรวดเร็ว โดยไม่ทันได้คิดไตร่ตรองไว้ก่อน ด้วยลักษณะพฤติกรรมเสี่ยงนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วอซิคและคณะ (Woicik et al.

2009: 1044-1045) และโรเบิร์ต-การ์เซียและคณะ (Robles-García et al. 2014: 1115) ที่ได้อธิบายถึงลักษณะของพฤติกรรมเสี่ยงไว้ว่า เป็นแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมที่เป็นโทษหรือมีอันตรายต่อชีวิตแต่บุคคลนั้นมีการรับรู้พฤติกรรมของตนเอง ความหวั่นไหวต่อความวิตกกังวล การครุ่นคิดหรือความสิ้นหวังในชีวิต ความเสี่ยงและความท้าทายในการดำเนินชีวิต

จากผลการวิจัยการสร้างและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 15.70 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ส่วนค่าวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับมาก ดังคำกล่าวของนงลักษณ์ วิรัชชัย (2542: 53-57) ที่กล่าวว่า ค่าวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) ที่มีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลยิ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.01 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังคำกล่าวของนงลักษณ์ วิรัชชัย กล่าวว่า ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) ยิ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ ยิ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลรวมของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) แล้วพบว่า ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ที่มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุดจากมากไปหาน้อย ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมทางครอบครัว 2) ปัจจัยเสี่ยง 3) ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และ 4) สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลมากที่สุดไปยังน้อยที่สุดเป็นรายปัจจัย ดังนี้

สภาพแวดล้อมทางครอบครัว มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เท่ากับ 0.45 ซึ่งเป็นค่าสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน มีการให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการซึมซับพฤติกรรมและการกระทำจากครอบครัว ทำให้เกิดพฤติกรรมเปลี่ยนแบบได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นการที่เด็กและเยาวชนได้เห็นพ่อแม่ดื่มสุราทุกวัน ทำให้เด็กและเยาวชนมองว่าการดื่มสุราเป็นเรื่องธรรมดาและไม่เกิดโทษต่อร่างกาย ทำให้เกิดความอยากรู้อยากลองจึงเลียนแบบการใช้สารเสพติดตามพ่อแม่ และเมื่อพ่อแม่ทำการตักเตือนว่าการใช้สารเสพติดเป็นสิ่งที่ไม่ดี เด็กและเยาวชนก็จะมีพฤติกรรมต่อต้าน ไม่เชื่อฟังพ่อแม่และอยากทดลองใช้สารเสพติดเพิ่มมากขึ้น (C27 C28

C31 C32 C35 C43 C44 การสัมภาษณ์) ดังคำกล่าวของประณต คำฉิม (2551: 355) ที่กล่าวว่า อบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้เด็กได้รับการซึมซับพฤติกรรมของครอบครัว ทำให้เด็กมีมุมมองต่อครอบครัวในพฤติกรรมและการกระทำนั้นเป็นเรื่องปกติ ก่อให้เกิดแนวโน้มที่เด็กจะเลียนแบบและปฏิบัติตามพฤติกรรมของครอบครัวด้วยเช่นกัน ถ้าครอบครัวมีพฤติกรรมที่เหมาะสม เด็กจะมีความรักและความภาคภูมิใจในครอบครัว ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมในตัวเด็ก แต่ถ้าครอบครัวมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่รุนแรงและต่อต้านครอบครัว ส่วนความรุนแรงในครอบครัวส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะการที่ครอบครัวมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันโดยการแสดงพฤติกรรมและการกระทำอย่างรุนแรง ทำให้เด็กและเยาวชนมีความคับข้องใจ ไม่มีความสุขในการอยู่กับครอบครัว ทำให้เด็กและเยาวชนไม่อยากอยู่บ้าน จึงออกจากบ้านเพื่อไปคบหาเพื่อนที่มีความเข้าใจกัน จนนำไปสู่การถูกชักชวนให้ใช้สารเสพติดได้ง่าย (N5 N6 N7 N12 และ N15 การสัมภาษณ์) ดังพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว (2550: ออนไลน์) และคณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ (2546 : 60) ที่ให้คำจำกัดความไว้ว่า การที่ครอบครัวมีการใช้ความรุนแรงต่อกัน โดยมีการแสดงพฤติกรรมและการกระทำที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็น การทะเลาะโต้เถียงกัน การทำร้ายร่างกายด้วยอวัยวะหรืออาวุธ ไปจนถึงการทำลายชีวิตของสมาชิกในครอบครัว ก่อให้เกิดความเสียหายทางร่างกายและจิตใจทั้งในฝ่ายของผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำในครอบครัว นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวก็ส่งผลต่อเด็กและเยาวชนให้ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สารเสพติดอีกด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะครอบครัวมีผลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนในการดำเนินชีวิตประจำวัน ถ้าเด็กและเยาวชนได้รับความรักและความอบอุ่นจากครอบครัว ได้รับการอบรมสั่งสอนด้วยเหตุผล จะทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคตได้ ดังคำกล่าวของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูถือว่ามีผลอย่างมากต่อเด็กและเยาวชนในการใช้ชีวิตประจำวัน เพราะหากเด็กและเยาวชนได้รับการอบรมที่ดี ผู้ปกครองเอาใจใส่อยู่เสมอ ก็จะทำให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ห่างไกลจากสารเสพติด แต่ในขณะเดียวกันการที่ครอบครัวอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดเกินไป ทำให้เด็กและเยาวชนต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพ่อแม่อย่างเคร่งครัด และเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด จะถูกทำโทษอย่างหนัก ทำให้เด็กและเยาวชนมีความกลัว ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการทำเรื่องต่างๆ มีความอึดอัดคับข้องใจ ทำให้ทำตัวห่างเหินและต่อต้านพ่อแม่ จนนำไปสู่การถูกชักชวนให้ใช้สารเสพติดได้ง่าย ส่วนการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยปละละเลย ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนนั้น ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่น ทำให้เด็กและเยาวชนคบเพื่อนไม่ดีและหันไปใช้สารเสพติดได้ง่าย (N3 N4 N7 N15 N17 N19 N25 และ N27 การสัมภาษณ์) ดังคำกล่าวของทัศนาทองภักดี (2539 : 6) ศิริกุล อิศรานุรักษ์และปราณี สุทธิสุนทร (2550: 106) ที่กล่าวไว้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันแรกในการมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก ทั้งด้านคำพูดและการกระทำ มีการดูแลเอาใจใส่เด็กด้วยความรักและความผูกพัน คอยอบรมสั่งสอนให้เด็กมีพัฒนาการ ทั้งทางกาย ใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสม คอยสนับสนุนและสนับสนุนให้เด็กได้ทำในสิ่งที่ชอบอย่างถูกต้องและเหมาะสม แต่ในขณะเดียวกันนั้นก็คอยตักเตือนเมื่อเด็กกระทำความผิด ถ้าการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวนั้นมีการใช้อำนาจใน

ควบคุมเด็กให้ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของครอบครัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เด็กเชื่อฟังและทำตามความต้องการของตน โดยไม่อธิบายเหตุผลให้เด็กทราบ ทำให้เด็กไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง เมื่อเด็กไม่ปฏิบัติตามย่อมถูกทำโทษอย่างรุนแรง แต่ในทางกลับกันถ้าครอบครัวเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง โดยไม่มีเวลาว่างในการดูแลเอาใจใส่ในตัวเด็กเลย ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว อาจก่อให้เกิดปัญหาในอนาคตได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิม 2524: 65-70 ; อัจฉรา ประเสริฐสิน 2552: 9)

ปัจจัยเสี่ยง มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เท่ากับ 0.23 แสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนเป็นวัยที่ติดเพื่อน เมื่อเด็กและเยาวชนได้เห็นตัวอย่างหรือการชักจูงให้ใช้สารเสพติดจากกลุ่มเพื่อน ทำให้เด็กและเยาวชนต้องใช้สารเสพติดตามเพื่อน เพื่อต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เนื่องจากถ้าเด็กและเยาวชนไม่ใช้สารเสพติด จะถูกข่มเหงรังแกและไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน (N4 N11S39 S43 การสัมภาษณ์) ดังคำกล่าวของ เบรกเลอร์, ออลสันและวิสกิน (Breckler; Olson; & Wiggin. 2006 อ้างอิงในเซอร์รี่ Cherry. 2014: ออนไลน์) กล่าวว่า การคล้อยตามกลุ่มเป็นแนวคิดของการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทศนคติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามผู้อื่น เพื่อต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น นอกจากนี้ เดิมศักดิ์ คพวนิช (2546: 318) กล่าวว่า การที่บุคคลไม่สามารถตัดสินใจในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ย่อมมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมตามบุคคลอื่น ส่วนการหลีกเลี่ยงปัญหานั้นมีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดด้วยเช่นกัน เนื่องจากการที่เด็กประสบปัญหาทางการเรียนหรือปัญหาทางครอบครัว ย่อมทำให้เด็กและเยาวชนมีความเครียด ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการหนีเรียนหรือการลาออกกลางคัน แล้วหันมาใช้สารเสพติดเพื่อสร้างความสุขกายสบายใจของตนเอง (N5 การสัมภาษณ์) ซึ่งคันซิส (Cuncic. 2014: ออนไลน์) และมาลินี จุฑาปะมา (2553: 129) ได้กล่าวว่า การหลีกเลี่ยงปัญหา เป็นการที่บุคคลไม่สามารถจัดการความวิตกกังวลภายในจิตใจเกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นได้ ทำให้บุคคลมีปรับตัวเพื่อแก้ไขปัญหาคความยุ่งยาก โดยการหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหา หรือความยุ่งยาก เมื่อบุคคลประเมินแล้วเห็นว่าปัญหาหรือความยุ่งยากนั้นมีพลังเกิดความสามารถของตนเอง ซึ่งการหลบหนีจากปัญหานั้น อาจเกิดจากความกลัวหรือการไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วว่า ไม่มีวิธีการใดที่จะกำจัดปัญหาหรือความยุ่งยากนั้นได้ บุคคลจึงใช้การหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีจากปัญหา เพื่อเป็นวิธีการในการแก้ไขปัญหานั้นแทน รวมถึงการเข้าถึงแหล่งสารเสพติดได้ง่าย เนื่องจากหาซื้อได้ง่ายในแหล่งชุมชน ในการซื้อบุหรี่และสุราไม่มีการจำกัดอายุของเด็กและเยาวชน มีแหล่งข้อมูลข่าวสารการเข้าถึงสารเสพติดจากกลุ่มเพื่อน ทำให้สารเสพติดแพร่กระจายในเด็กและเยาวชนอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กและเยาวชนติดสารเสพติดได้ง่ายและเลิกใช้สารเสพติดได้ยาก (C4 C6 S22 S38 การสัมภาษณ์) ดังที่อรรถพร วิสุทธีมรรค (2541: 11-17) กล่าวว่า การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนย่อมทำให้บุคคลที่อยู่ในชุมชนนั้นชินกับสภาพที่เป็นอยู่ และมีความรู้สึกว่ายาสารเสพติดเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อบุคคลเกิดปัญหาหรือสภาวะกดดันขึ้น ก็มีโอกาที่จะทดลองใช้ได้ง่ายกว่าคนที่อยู่ในชุมชนอื่น นอกจากนี้ เจตคติต่อการใช้สารเสพติดก็ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ เจตคติต่อการใช้สารเสพติดเป็นความคิดและความรู้สึกที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ถ้าเด็กและเยาวชนมีเจตคติ

ในเชิงบวก ย่อมสามารถเป็นแรงผลักดันให้ตนเองแสดงพฤติกรรมที่มีความเหมาะสม ตรงกันข้ามถ้าเด็กและเยาวชนมีความคิดเชิงลบ ย่อมมองโลกในแง่ร้าย และมีพฤติกรรมเสี่ยงเกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับผู้ที่ให้ข้อมูลที่กล่าวไว้ว่า เจตคติต่อการใช้สารเสพติด เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมใช้สารเสพติดมากที่สุด เพราะเจตคติหรือความคิดเป็นตัวกำหนดหรือบังคับพฤติกรรม หากเยาวชนคิดบวกก็ย่อมเป็นแนวทางหรือแรงผลักดันตนเองให้ปฏิบัติไปในทางที่ถูกต้อง ตรงกันข้ามหากเด็กมีความคิดในทางลบ มองโลกในแง่ร้าย ไม่สามารถแก้ปัญหาตนเองได้ ย่อมส่งผลให้เยาวชนหันไปแก้ปัญหาของตนเองอย่างผิดวิธี และยิ่งรวมไปถึงการที่เด็กและเยาวชนมีมุมมองว่าการใช้สารเสพติดทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงเป็นจุดเด่นในกลุ่มเพื่อน ทำให้เด็กและเยาวชนมองว่าการใช้สารเสพติดเป็นเรื่องปกติ (N15 C7 การสัมภาษณ์)

ปัจจัยภูมิคุ้มกัน มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เท่ากับ 0.21 แสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวให้มีความคิดและทัศนคติที่ดีต่อตนเองในเชิงบวก มีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในชีวิตของตนเอง สามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมและความเครียดได้เป็นอย่างดี มีการตั้งเป้าหมายในชีวิตของตนเองอย่างชัดเจน ดังคำกล่าวของชลลดา ทวีคุณ (2556: 131) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตของตนเอง ทำให้บุคคลมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการให้ความช่วยเหลือต่อผู้อื่น มีความมั่นคงทางจิตใจ และกล้าเผชิญความเครียดในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี และการเห็นคุณค่าในตนเองเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่มีการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าในตนเอง มีจิตใจที่มั่นคงต่อสิ่งที่ตั้งงาม จะเป็นเกราะป้องกันให้ห่างไกลสารเสพติดเมื่อเด็กและเยาวชนมีเจตคติเชิงบวก จะทำให้เด็กและเยาวชนจะสามารถควบคุมตนเองให้ดำเนินชีวิตอยู่ในกรอบที่ตั้งงาม และไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดด้วย (E8 การสัมภาษณ์) ส่วนความตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติดนั้นย่อมทำให้พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดลดลงเช่นกัน เพราะ การที่เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษา ย่อมทำให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสารเสพติดได้เป็นอย่างดี รวมถึงการที่เด็กและเยาวชนได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อย่อมเห็นภาพผลกระทบของการใช้สารเสพติดอย่างชัดเจน ทั้งตนเองและผู้อื่น ก่อให้เกิดความกลัวและไม่กล้าใช้สารเสพติด (N25 การสัมภาษณ์) ดังคำกล่าวของอัมพร โอตระกูล (2538: 141-142) กล่าวว่า การตระหนักรู้ถึงโทษของสารเสพติด เป็นการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดที่ถูกต้อง โดยการรู้จักฤทธิ์ของยา อันตรายที่มีต่อสุขภาพของผู้เสพ รวมไปถึงอันตรายหรือผลกระทบที่มีผลต่อสังคม ทำให้เกิดการตระหนักรู้ทางความคิด ทำให้เกิดความเสียวที่ใช้สารเสพติดลดลง และยิ่งรวมไปถึงการที่เด็กและเยาวชนมีการควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี เมื่อถูกเพื่อนชักจูงให้ทำในสิ่งที่ผิด เด็กและเยาวชนจะรู้จักยับยั้งชั่งใจในสิ่งชั่วๆ และปฏิเสธไม่ใช้สารเสพติดตามกลุ่มเพื่อน ดังคำกล่าวของลักขณา สรวิวัฒน์ (2556: 100-101) ที่กล่าวว่า การควบคุมตนเอง เป็นการรู้จักควบคุมจิตใจตนเองให้อยู่ในแนวทางที่ตนต้องการ มีการบังคับใจตนเองให้เป็นไปทางที่เราตั้งจุดหมายปลายทางเอาไว้หรือในทางที่ชอบที่ควร สอดคล้องกับผู้ที่ให้ข้อมูลที่เห็นว่าทักษะชีวิต ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถแยกแยะออกได้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรทำ ก็จะทำให้เยาวชนนั้นสามารถเลี่ยงการใช้สารเสพติดได้ ถึงแม้ว่าในครอบครัวนั้นจะมีความรุนแรง หรือมีการใช้สารเสพติดเป็น

ประจำ หรือแม้กระทั่งกลุ่มเพื่อน หากมีทักษะชีวิตที่ดีก็จะสามารถนำตนเองให้ปลอดภัยจากสารเสพติดได้ (S21 การสัมภาษณ์)

สภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อน ไม่พบอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ทั้งนี้เป็นเพราะความคาดหวังของเพื่อนไม่สามารถทำให้เด็กและเยาวชนติดสารเสพติดได้ ทั้งนี้เป็นเพราะเมื่อเด็กและเยาวชนถูกชักจูงให้ใช้สารเสพติด เด็กและเยาวชนสามารถคิดและตัดสินใจในการใช้สารเสพติดได้ด้วยตนเอง (C6 การสัมภาษณ์) แต่อาจเกิดจากการที่เด็กและเยาวชนคบเพื่อนที่ไม่ดี เมื่อกลุ่มเพื่อนใช้สารเสพติด ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการอยากรู้อยากลองในการใช้สารเสพติด จึงมีแนวโน้มที่จะใช้สารเสพติดตามเพื่อนได้ง่าย เพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากลองของตนเอง ต้องการให้ร่างกายแข็งแรงมีพลังมหาศาล ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน (E8 E9 การสัมภาษณ์)

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยภูมิคุ้มกันในตัวบรรเทา มีผลในการป้องกันการบริโภคสารเสพติดของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน อพป. และเป็นปัจจัยที่ควรให้ความสำคัญ เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้มีส่วนสำคัญทำให้เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันตนเองจากการใช้สารเสพติด ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งโรงเรียน องค์กรบริหารส่วนตำบล หน่วยงานด้านการปกครอง หน่วยงานสาธารณสุข ที่มีการดำเนินการปราบปราม ช่วยเหลือ และป้องกันปัญหาสารเสพติดในพื้นที่ สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยนี้ ไปจัดสร้างหรือพัฒนาการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเป็นการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนต่อการป้องกันการความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ดังนี้

1. การให้คำปรึกษารายบุคคล เป็นรูปแบบการช่วยเหลือบุคคลให้เห็นปัญหา หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาตนเอง ซึ่งอาจใช้กับเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาการติดสารเสพติด การปรับพฤติกรรมในการควบคุมตนเองจากการใช้สารเสพติด การปรับปรุงบุคลิกภาพที่มีความเสี่ยงในการใช้สารเสพติด เช่น หุนหันพลันแล่น ชอบความท้าทาย ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา อาจเป็นครูแนะแนว นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือพยาบาลที่ผ่านการฝึกอบรมทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น

2. การให้คำปรึกษากลุ่ม ซึ่งจะเหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่น ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่กำลังค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง การศึกษาหรือค้นหาจากตัวแบบที่เป็นเพื่อน ผู้ใหญ่จะทำให้เยาวชนสามารถค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นรูปแบบการช่วยเหลือบุคคลเป็นกลุ่ม ประมาณ 6-8 คน ที่มีลักษณะปัญหาที่คล้ายคลึงกัน กลุ่มจะช่วยให้บุคคลมองเห็นปัญหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้ ในการจัดการให้คำปรึกษากลุ่มนี้สามารถใช้เพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน เช่น กลุ่มเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง กลุ่มเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต อาทิ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการเจรจา

ต่อรอง เป็นต้น ซึ่งทักษะต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยทำให้เยาวชนสามารถเผชิญกับสถานการณ์ความรุนแรงของสารเสพติดได้เป็นต้นในการจัดการให้คำปรึกษากลุ่มนี้สามารถดำเนินการได้ในโรงเรียน ซึ่งครูแนะแนว หรือครูประจำชั้นที่มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษากลุ่ม สามารถดำเนินการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโดยวิธีการนี้ได้

3. กิจกรรมกลุ่ม เป็นรูปแบบการช่วยเหลือที่ช่วยให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเรียนรู้ทักษะผ่านกิจกรรม ซึ่งอาจจะจัดเป็นกิจกรรมค่าย ซึ่งกิจกรรมกลุ่มที่ใช้ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันตนเองของเยาวชน เช่น กิจกรรมกลุ่มเพื่อในการพัฒนาทักษะปฏิเสธ กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ เป็นต้นการจัดการค่ายหรือกิจกรรมกลุ่มนี้ดำเนินการได้ทั้งโรงเรียน หน่วยงานสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. การจัดการเรียนการสอน ในหลักสูตรการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะเน้นการสอนเรื่องโทษและพิษภัยของสารเสพติด ส่วนในทักษะจำเป็นในการดำเนินชีวิตยังมีการสอดแทรกน้อย ดังนั้นในหลักสูตรหรือแผนการสอนควรสอดแทรกทักษะที่เป็นภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษา เช่น การสอนทักษะความสามารถในการบริหารจัดการตน ซึ่งเป็นทักษะความสามารถของสมองให้การคิด รู้สึก และกระทำที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการชีวิตในเรื่องต่างๆ ได้ประกอบด้วยทักษะ 9 ด้าน คือ ทักษะความจำเป็นที่นำมาใช้งาน ทักษะการยับยั้งใจและคิดไตร่ตรอง ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการประเมินตนเอง ทักษะการริเริ่มและลงมือทำ ทักษะการวางแผนและจัดระบบการดำเนินการ และทักษะการมุ่งเป้าหมาย ซึ่งทักษะเหล่านี้สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิด ไตร่ตรอง ไม่หุนหันพลันแล่น มีเป้าหมาย และทำตามเป้าหมายให้สำเร็จ และประสบความสำเร็จเมื่อนักเรียนเหล่านั้นเติบโตขึ้น นอกจากนี้ในการจัดการเรียนการสอนควรมีการเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูง เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดแบบมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา การสอนที่ทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดขั้นสูงนี้ จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาที่กำลังเผชิญ และสามารถหาทางออกของปัญหาได้โดยไม่มีผลกระทบต่อตนเอง ชุมชน และสังคม

5. การฝึกทักษะการปกป้องตนเองเป็นทักษะที่เยาวชนสามารถนำมาใช้ในการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามเนื่องจากหมู่บ้าน อพป. เป็นหมู่บ้านที่มีการคุกคามของสิ่งผิดกฎหมาย เช่น สารเสพติด การค้าอาวุธเถื่อน เป็นต้น เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน จึงถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยง ดังนั้นในหมู่บ้านควรมีการฝึกทักษะการปกป้องตนเองทั้งเยาวชนเพศชาย และเพศหญิงเพื่อจะได้มีเกราะป้องกันตนเองจากภัยคุกคามที่เกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่มีส่วนในการพัฒนาหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง สามารถนำปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกัน จากงานนี้ ไปประยุกต์ออกแบบโปรแกรมการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สารเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านต่อไป

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล. (2545). *การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *คู่มือการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดสำหรับกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- กัลยาณี ปุณช์นธ์. (2556). *ปัจจัยด้านเจตคติต่อยาเสพติด ความรู้ด้านยาเสพติด และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในจังหวัดหนองคาย*. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3. 1-14.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2555). *การพัฒนารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด: กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (พัฒนาศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กฤษกร เจือตี. (2541). *การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดลำปาง. (ออนไลน์). 1 ปี *กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดลำปาง (กอ.รมน.จว.ลป.) ประจำปี 2554*. สืบค้นจาก www.lampang.go.th/sts/2554/book_S.doc เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2558,
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร. (มปป.). *ยุทธศาสตร์กองอำนวยการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ.2555 – พ.ศ.2559*. สืบค้นจาก www.isocthai.go.th/yut-ta-saat_isoc.../yut-ta-saat_isoc_year55-59.pdf เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2558.
- คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ. (2546). *ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และผู้สูงอายุในครอบครัว*. กรุงเทพฯ วุฒิสภา.
- ชลลดา ทวีคุณ. (2556). *เทคนิคการพัฒนาบุคลิกภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชฎิล สมรภูมิ. (2554). *ปัจจัยเชิงสาเหตุและแนวทางป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (การศึกษาและการพัฒนาสังคม). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ชัยชนา ทุนอินทร์. (2554). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้
ในปัญหาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3.วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยและประเมินผลการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา. (2556). การเห็นคุณค่าในตนเอง. สืบค้นเมื่อ 8 เมษายน 2558, จาก
<http://ns2.ph.mahidol.ac.th/phklib/knowledgefiles/Selfteem.pdf>
- ณัฐวุฒิ ประโม่ง. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน. วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 8(2): 18-28.
- ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม. (2524). รายงานการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ภายใน
ครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- ทัศนกร หลังน้ำทิพย์. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาซ้ำของผู้ป่วยที่เข้ารับการ
บำบัดรักษาในสถาบันธัญญารักษ์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทัศนาก ทองภักดี. (2539). รายงานการวิจัย การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจ
ภายในตนและความคิดเกี่ยวกับตนของเด็กในเมืองและชนบท. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีระพล บุญธรรม. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพยาบ้าของนักศึกษาในวิทยาลัย สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัด
หนองคาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2549). การวัดเจตคติ (Measurement of Attitude). อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซทการ พิมพ์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสรัด : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- นันทา ชัยพิชิตพันธ์. (2541). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำของผู้ป่วยที่เข้ารับ
การรักษาในโรงพยาบาลธัญญารักษ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา หยองอ่อน. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมเลย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยและประเมินผล
การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- ฝ่ายวิชาการ. (2553). *การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฝ่ายอำนวยการ (ความมั่นคงและกิจการพิเศษ). (ออนไลน์). *ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยจังหวัดหนองคาย*. สืบค้นจาก nongkhai.police.go.th/board_work/data/3/pic/9.doc เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2558.
- ประณต คำฉิม. (2549). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรภักดิ์ พานพิศ. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันปัญหายาเสพติดของนักศึกษาการศึกษานอกระบบของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พรรณราย ทร์พะยะประภา. (2549). *จิตวิทยาประยุกต์ในชีวิตและในการทำงาน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. (2550). *นิยามศัพท์ความรุนแรงในครอบครัว* สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2558, จาก <http://www.violence.in.th/publicweb/NewsDetail.aspx?id=47&type=6>
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2551). *เอกสารการสอนชุดวิชาทักษะชีวิต=Life Skill*. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มาลีณี จุฑาปะมา. (2553). *จิตวิทยาการดำเนินชีวิตกับการพัฒนาตน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. บุรีรัมย์: เรวัตติการพิมพ์.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2556). *มนุษย์สัมพันธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วรพจน์ สมานมิตร. (2546). *ทักษะทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาชุมชน). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณชนก จันทชุม. (2547). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทยากร เชียงกุล. (2552). *จิตวิทยาวัยรุ่น: ก้าวข้ามปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านบวก*. กรุงเทพฯ: สายธาร.

- วีรวรรณ สุธีร์ไกรลาศ. (2536). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการติดยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์และปราณี สุทธิสุขคนธ์ (2550). การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา. 5(1): 106.
- ศุภกานดา สุขศรีวงษ์. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน: ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศุภร ชินะเกตุ. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (พัฒนาศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สันติ จัยสินและคณะ. (2544). *เทคนิคการเผยแพร่ความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล. (2552). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการสูบบุหรี่/ดื่มสุราในวัยรุ่นและการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลระหว่างอายุ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยา). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณา วิริยะประยูร. (2548). *พฤติกรรมกรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน*. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2558, จาก www.mea.or.th/internet/hdd/hdd1.pdf
- สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (2557). *กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทยด้านสังคม*.
- อรณพ วิสุทธิมรรค. (2541). *พฤติกรรมกรรมการบริโภคสารเสพติด*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาวิชาการแพทยกรรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- อัจตรา ประเสริฐสิน. (2552). *รายงานการวิจัย อิทธิพลของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อัมพร โอตระกูล. (2538). *สุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์.

Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior & Human Decision Processes*, 50(2), 179-212.

Aiken, Lewis R.(2003). *Psychological Testing and Assessment*. 11 th.ed, Boston : Allyn and Bacon.

- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy : The exercise of control*. U.S.A. : W.H. Freeman and Company.
- Becoñaet al. (2013). *Parental permissiveness, control, and affect and drug use among adolescents*. *Psicothema*. 25(3): 292-298.
- Bertok, Eva;& Mesko, Garazd. (2013). *Self-Control and Morality in Slovenian Primary and Secondary School Sample: The Result of You Pre Study*.
- Cherry, K.A. (2013). *What is conformity?* Retrieve April 12, 2015, form http://psychology.about.com/od/social_influence/f/conformity.htm
- Choi , JeongHye ; Krieger, L. Janice & Hecht, L. Michael. (2013). Reconceptualizing Efficacy in Substance Use Prevention Research : Refusal Response Efficacy and Drug Resistance Self-Efficacy in Adolescent Substance Use. *Health Communication*. 28 : 40-52 : online.
- Cuncic, Arlin. (2014).*What Are Avoidance Behaviors?.* Retrieved April 15, 2015, From <http://socialanxietydisorder.about.com/od/copingwithsad/a/avoidance.htm>
- Fishbein, M., &Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory andresearch*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Gilroy, Donna. (2004). *Self-Esteem*. Community Health & Care Partnership.
- Guzman ,T de Rosario Maria &Pohlmeier, A. Lyndesey. (2014). *High-Risk Behaviors in Youth*.NebGuide.
- Heatherton, Todd F.; & Hoffmann, Carrie L.. (2003). Assessing Self-Esteem. Retrieved April 8, 2015, From http://www.dartmouth.edu/~thlab/pubs/03_Heatherton_Wyland_APP_ch.pdf
- Irene, J. Kim; Nolan, W.S. Zane; & Hong, Sehee. (September, 2002). *Projective Factors Against Substance Use Among Asian American Youth: A Test of The Peer Cluster Theory*. *Community Psychology*. 30(5): 565-584.
- Iwamoto, Derek; Liu, William Ming; &Mccoy, Thomasin E. (2011).*An Exploratory Model of Substance Use Among Asian American Women: The Role of Depression, Coping, Peer Use and Asian Values*. *Ethnicity in Substance Abuse*. 10: 295-315.
- Kennedy, Fiona et al. (2014). *The Life Skills Assessment Scale: Measuring Life Skills of Disadvantaged Children in the Developing World*. *Social Behavior and Personality*. 42 (2): 202.
- Lunenbergs, Fred C. (2011). Expectancy Theory of Motivation: Motivating by Altering Expectations. *Journal of Management, Business and Administration* 15(1): 2.

- Louwagie et al. (2014). *Poverty and Substance Use in South African Tuberculosis Patients*. *Am J Health Behav.* 38(4): 501-509.
- McLeod, S. A. (2007). *What is Conformity?* Retrieved April 12, 2015, from <http://www.simplypsychology.org/conformity.html>
- NIDA. (2003). *Preventing Drug Use among Children and Adolescents : A Research-Based Guide for Parents, Educators, and Community Leader*. 2nd NIH Publication.
- Piquero, Alex R.; MacIntosh, Randall;& Hickman, Matthew. (2000). Does Self-Control Affect Survey Response? Applying Exploratory, Confirmatory, and Item Response Theory Analysis to Grasmick et al. A Self-Control Scale. *Criminology.* 38 (3): 908.
- Pokhrel et al. (2013). *Adolescent Neurocognitive Development, Self-Regulation and School-Based Drug Use Prevention*. *PrevSci* (2013) 14 : 218-228.
- Psychology Dictionary. What is AWARENESS? Retrieved July 25, 2015, form <http://psychologydictionary.org/awareness/>
- Robles-García, Rebeca et al. (2014). Spanish version of the Substance Use Risk Profile Scale: Factor structure, reliability, and validity in Mexican adolescents. *Psychiatry Research.* 220: 1115.
- Romer, Daniel;& Hennessy, Michael. (2007). *A Biosocial-Affect Model of Adolescent Sensation Seeking: The Role of Affect Evaluation and Peer-Group Influence in Adolescent Drug Use*. *Prev Sci.* 89-101.
- Sassion, Remez. *How to Develop and Strengthen Your Self-Control*. Retrieved April 8, 2015, From http://www.successconsciousness.com/self_control.htm
- Schumacker, R. E., and Lomax, R. G. (1996). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- SOAR Program. (2003). *Developing Self Esteem and a Positive Attitude*. Retrieved April 8, 2015, From www.uidaho.edu/.../303%20Self%20Image%20LP.ashx
- Woicik, Patricia A et al. (2009). The substance use risk profile scale: A scale measuring traits linked to reinforcement-specific substance use profiles. *Addictive Behaviors.* 34: 1044-1045.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. New york : Harper and Row Publication.

Young, Ellie L.; & Hoffmann, Laura L.. (2003): *Self-Esteem in Children: Strategies for Parents and Educators*. National Association of School Psychologists. 55.